

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

Σχολή Οικονομικών & Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης & Δημόσιας Διοίκησης

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

2016-2017

Σύμφωνα με τον Νόμο εφαρμόζονται οι διαδικασίες εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης του Τμήματος. Προς τούτο έχει συγκροτηθεί και λειτουργεί ειδική επιτροπή αξιολόγησης προεδρευόμενη από τον Πρόεδρο του Τμήματος.

Επιμέλεια: Αστράκα Γεωργία

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Αντί Προλόγου	σελ. 4
Ημερολόγιο Ακαδημαϊκού Έτους 2016-2017	σελ. 5
1. Εκπαιδευτικό & Διοικητικό Προσωπικό	σελ. 6
2. Αντικείμενο & Διάρθρωση του Τμήματος	
2.1. Σύντομο Ιστορικό	σελ. 13
2.2. Το Αντικείμενο του Τμήματος	σελ. 13
2.3. Δομή & Λειτουργία του Τμήματος	σελ. 14
3. Οργάνωση των Σπουδών	
3.1. Δομή	σελ. 15
3.2. Σύμβουλος Σπουδών	σελ. 15
3.3. Κορμός & Κύκλοι Σπουδών	σελ. 15
3.4. Μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών	σελ. 20
3.5. Πρακτική Άσκηση	σελ. 20
3.6. Εξετάσεις	σελ. 20
3.7. Πτυχιακή Εργασία	σελ. 21
3.8. Υπολογισμός του Βαθμού στο Πτυχίο	σελ. 21
3.9. Εναρμόνιση με την διαδικασία της Bologna – Πιστοποίηση Διπλώματος	σελ. 22
3.10. Παράρτημα Διπλώματος	σελ. 22
3.11. Συγγράμματα	σελ. 22
3.12. Ξένες Γλώσσες	σελ. 22
3.13. Βιβλιοθήκη	σελ. 22
4. Φοιτητική Μέριμνα	
4.1. Υποτροφίες	σελ. 24
4.2. Πανεπιστημιακή Λέσχη	σελ. 24
4.3. Ταμείο Αρωγής Φοιτητών	σελ. 24
4.4. Μονάδα Προσβασιμότητας Φοιτητών με Αναπηρία (ΦμεΑ)	σελ. 24
4.5. Γραφείο Διασύνδεσης	σελ. 26
4.6. Φοιτητικός Σύλλογος	σελ. 27
4.7. Άθληση	σελ. 27
5. Διεθνείς Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες	
5.1. Πρόγραμμα Erasmus	σελ. 28
5.2. Ασκήσεις Προσομοίωσης Οργάνων των Ηνωμένων Εθνών	σελ. 28
5.3. Συνεπιβλέψεις Διδακτορικών Διπλωμάτων	σελ. 28
6. Εργαστήρια του Τμήματος (Ερευνητικά Ινστιτούτα)	σελ. 29
7. Πρόγραμμα Σπουδών	
7.1. Πρόγραμμα Μαθημάτων Κορμού	σελ. 31
7.2. Πρόγραμμα Υποχρεωτικών Μαθημάτων και Ειδικής Επιλογής	σελ. 34
7.2.1. Α' Κύκλος - Πολιτική Ανάλυση	σελ. 34
7.2.2. Γ' Κύκλος - Διεθνών & Ευρωπαϊκών Σπουδών	σελ. 36
7.2.3. Δ' Κύκλος - Διοικητική Επιστήμη & Δημόσιο Δίκαιο	σελ. 38
7.3. Πρόγραμμα Μαθημάτων Ελεύθερης Επιλογής Χειμερινού Εξαμήνου (5 ^ο & 7 ^ο)	σελ. 39
7.4. Πρόγραμμα Μαθημάτων Ελεύθερης Επιλογής Εαρινού Εξαμήνου (6 ^ο & 8 ^ο)	σελ. 41
7.5. Μαθήματα διδακτικής Επάρκειας (Εκτός Βαθμολογίας)	σελ. 42
8. Περιγραφή Μαθημάτων Προγράμματος Σπουδών	σελ. 43
9. Κατατακτήριες εξετάσεις	σελ. 129
10. Μεταπτυχιακές Σπουδές	σελ. 130
11. Διδακτορικό Δίπλωμα Ειδίκευσης	σελ. 134
12. Βιογραφικά Μελών Διδακτικού - Επιστημονικού Προσωπικού	σελ. 135
13. Βιβλιοθήκες	σελ. 178
14. Συνοπτικό ενημερωτικό σημείωμα για προπτυχιακούς φοιτητές	σελ. 179
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	σελ. 185

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Ο ανά χείρας Οδηγός Σπουδών αποσκοπεί στην ενημέρωση των φοιτητών και φοιτητριών για το πρόγραμμα, τις λειτουργίες, και τις υποδομές του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης (Π.Ε.Δ.Δ.).

Ενδεικτικώς, σημειώνονται ορισμένα σημεία που πρέπει να προσεχθούν και να αξιοποιηθούν από τους φοιτητές και τις φοιτήτριες:

⊗ Λειτουργεί ο θεσμός του προσωπικού ακαδημαϊκού συμβούλου. Οι πρωτοετείς φοιτητές και φοιτήτριες κατανέμονται με αλφαβητική σειρά στα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος. Οι φοιτητές και φοιτήτριες έχουν την δυνατότητα να απευθύνονται στον Σύμβουλό τους για όλα τα ακαδημαϊκά ζητήματα που τους απασχολούν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους.

⊗ Ισχύει ο θεσμός της Πτυχιακής Εργασίας, σε προαιρετική βάση, η οποία και έχει αυξημένο βάρος στη διαμόρφωση του τελικού βαθμού του πτυχίου.

⊗ Προσφέρονται μαθήματα επιλογής ήδη από το τέταρτο εξάμηνο σπουδών. Προσφέρονται, εκτός υπολογισμού στον τελικό βαθμό του πτυχίου, δύο μαθήματα, η «Διδακτική των Κοινωνικών Επιστημών» και η «Εκπαίδευση και Αγωγή: Θεωρίες και Πρακτική», για την διευκόλυνση των αποφοίτων στην αγορά εργασίας (απόκτηση του προσόντος της παιδαγωγικής επάρκειας).

⊗ Κατά τα τέσσερα πρώτα εξάμηνα του κορμού δίδεται μεγαλύτερη έμφαση σε μαθήματα θεωρητικής υποδομής (πολιτική φιλοσοφία, πολιτική θεωρία) αλλά και μεθοδολογίας των κοινωνικών επιστημών (ποιοτικές και ποσοτικές μέθοδοι), με σκοπό τη δημιουργία ενός αρτιότερου ακαδημαϊκού υπόβαθρου των φοιτητών και φοιτητριών για την συνέχεια των σπουδών τους στα τέσσερα εξάμηνα της κατεύθυνσης.

Παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει το Πανεπιστήμιο (μείωση εκπαιδευτικού & διοικητικού προσωπικού, οικονομικές περικοπές) όλο το προσωπικό του Τμήματος ΠΕΔΔ καταβάλλει κάθε προσπάθεια, ώστε να διατηρηθεί το υψηλό επίπεδο σπουδών και να προσφέρει στους φοιτητές/τριες ό,τι καλύτερο σε ακαδημαϊκό & επίπεδο.

Ελπίζουμε ότι το πρόγραμμα που παρουσιάζεται στις επόμενες σελίδες προκαλεί το ενδιαφέρον και μπορεί να λειτουργήσει ως κίνητρο για την ουσιαστική ενασχόληση με το αντικείμενο της πολιτικής επιστήμης.

Με ευχές για μια γόνιμη και δημιουργική χρονιά

Χρήστος Λυριντζής
Καθηγητής και Πρόεδρος του Τμήματος

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2016-2017

Χειμερινό Εξάμηνο

Περίοδος διδασκαλίας: από Δευτέρα 3 Οκτωβρίου 2016
έως & Παρασκευή 20 Ιανουαρίου 2017
Περίοδος εξετάσεων: από Δευτέρα 23/01/2017 έως &
Παρασκευή 17/02/2017

Εαρινό Εξάμηνο

Περίοδος διδασκαλίας: Φεβρουάριος 2017 έως & Ιούνιος 2017 :
Ακριβείς ημερομηνίες θα ανακοινωθούν
στην ιστοσελίδα του Τμήματος
Περίοδος εξετάσεων: Ιούνιος 2017 – Ακριβείς ημερομηνίες θα
ανακοινωθούν στην ιστοσελίδα του
Τμήματος

Εξεταστική περίοδος Σεπτεμβρίου: Ακριβείς ημερομηνίες θα
ανακοινωθούν στην
ιστοσελίδα του Τμήματος

Επίσημες αργίες

Εθνική εορτή: 28 Οκτωβρίου
Πολυτεχνείο: 17 Νοεμβρίου
Διακοπές Χριστουγέννων - Νέου έτους:
από 24 Δεκεμβρίου 2017
έως & 7 Ιανουαρίου 2017
Πανεπιστημιακή εορτή
Τριών Ιεραρχών: 30 Ιανουαρίου
Καθαρά Δευτέρα: 27 Φεβρουαρίου
Εθνική εορτή: 25 Μαρτίου
Διακοπές Πάσχα: από Μ. Δευτέρα 10 Απριλίου 2017
έως & Κυριακή 26 Απριλίου 2017
Πρωτομαγιά: 1^η Μαΐου
Αγίου Πνεύματος: 1 Ιουνίου

Διακοπή μαθημάτων: Η ημέρα των φοιτητικών εκλογών
και η επομένη.

1. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ & ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Πρόεδρος του Τμήματος

Λυριντζής Χρήστος

210 3688951 & 8902

Αναπληρωτής Πρόεδρος

Τασόπουλος Γιάννης

210 3688923

Γραμματέας

Γεωργιάδου Χριστίνα

210 3688949

Γραμματεία Προπτυχιακών Σπουδών

Διεύθυνση: Θεμιστοκλέους 6 (1ος όροφος),

Αθήνα, Τ.Κ. 106 78, τηλ. :

210 3688913-18

fax:

210 3688920

Ιστοσελίδα του Τμήματος: www.pspa.uoa.gr

Φοιτητικά

Αστρακά Γεωργία (Φοιτητικά)

210 3688917

Κιούση Αθανασία (Φοιτητικά)

210 3688915

Γεωργίου Ευγενία (Εγγραφές, Κατατακτήριες, Στεγαστικό)

210 3688914

Εξυπηρέτηση φοιτητών – Θυρίδα

(Δευτέρα-Τετάρτη-Παρασκευή 10:00-13:00)

Χειμάρας Αθανάσιος

210 3688918

Κεντρική Γραμματεία Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων & Υποψηφίων Διδασκόντων

Νάνου Ιωάννα

Τηλ: 210 3688919

Fax: 210 3688920

(2ος όροφος, γραφείο 2)

Γραμματείες Τομέων Τμήματος

ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

3ος ορ., γρ. 19

Τηλ.: 210-3688901

E-mail: thetheod@pspa.uoa.gr

ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

Κουλούρας Πέτρος

7ος ορ.

Τηλ.: 210-3688929

E-mail: pkoulour@pspa.uoa.gr

ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΕΘΝΩΝ & ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Δημαρέση Όλγα

2ος ορ., γρ. 3

Τηλ.: 210-3688963, Τηλ. & Fax: 210-3688964

E-mail: eisweb@pspa.uoa.gr

ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ & ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Στογιάνοβα Μάγια

5ος ορ., γρ. 48

Τηλ.: 210-3688967, Fax: 210-3688968

E-mail: mayastoyan@pspa.uoa.gr

Γραμματείες Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων

Π.Μ.Σ. Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία

Κωνσταντάς Ορέστης

2ος ορ., γρ. 1

Τηλ.: 210-3688961, Fax : 210-3688962

Ιστοσελίδα: <http://www.pss.pspa.uoa.gr>

e-mail: info_pss@pspa.uoa.gr

Π.Μ.Σ. Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Σπουδές

Δημαρέση Όλγα, Πετρέλλη Μαρίνα

2ος ορ., γρ. 3

Τηλ.: 210-3688963, Τηλ. & Fax: 210-3688964

E-mail: eisweb@pspa.uoa.gr

Ιστοσελίδα: <http://eis.pspa.uoa.gr/> Facebook : PmsDiethneisEvropaikesSpoudes

Π.Μ.Σ. Δημόσιο Δίκαιο και Δημόσια Πολιτική

Στογιάνοβα Μάγια

5ος ορ., γρ. 48

Τηλ.: 210-3688967, Fax: 210-3688968

E-mail: mayastoyan@pspa.uoa.gr

Ιστοσελίδα: <http://ddd.pspa.uoa.gr>

Π.Μ.Σ. Σπουδές Νοτιοανατολικής Ευρώπης

Άννα Βαλλιανάτου

2ος ορ., γρ. 7

Τηλ.: (+30 210) 368.8965 & (Τηλ. &Fax) 3688966

e-mail: postgrad_SEE@pspa.uoa.gr

Ιστοσελίδα: <http://www.see.pspa.uoa.gr>

Π.Μ.Σ. «Διοίκηση & Διαχείριση Οικονομικών Μονάδων & Οργανισμών» (Διατμηματικό μεταξύ του Οικονομικού και του Πολιτικού Τμήματος), με κατεύθυνση τη «Διαχείριση Πόρων Οργανισμών Υγείας»

Πότα Πεντερίδου

Θεμιστοκλέους 6, 2ος όροφος, γραφείο 11, Αθήνα Τ.Κ. 106 78,

Τηλ.: 210 368 8956

E-mail: mbahealthec@econ.uoa.gr

Ιστότοπος: <http://www.ddomo-mbahealth.econ.uoa.gr>

Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό (Ε.ΔΙ.Π.)

Θεοδοσοπούλου Θεοδώρα	210 3688901
Παπαδοπούλου Γεωργία	210-3688961

Ειδικό Τεχνικό Εργαστηριακό Προσωπικό του Τμήματος (ΕΤΕΠ)

Βολουδάκη	Εύα	210 3689572
Κουγγουλέρης	Τηλέμαχος	210 3689542
Κουλούρας	Πέτρος	210 3688929
Ναούμ	Νικόλαος	210 3688972

Βιβλιοθήκη Τμήματος

Διεύθυνση: Αιόλου 42-44 και Κολοκοτρώνη, 5ος όροφος

Τηλ. : 210 3689533 - 210 3245885

Ωράριο λειτουργίας:

Δευτέρα – Πέμπτη 09:00-19:30

Παρασκευή 09:00-16:00

Υπεύθυνη βιβλιοθήκης

Ευαγγελία Τσώλα 210 3689570

Κέντρο Ευρωπαϊκής Τεκμηρίωσης

Διεύθυνση: Αιόλου 42-44 και Κολοκοτρώνη, (5^{ος} όροφος). 210 3689539

Υπεύθυνη: Έλενα Παπαθανασοπούλου

Γραφείο Πρακτικής Άσκησης

Ιωάννης Μελέας
Θεμιστοκλέους 6 & Γαμβέτα, 2^{ος} όροφος

210 3688 947

Αίθουσες Διδασκαλίας

Νέο Κτήριο Ν.Ο.Π.Ε. Σίνα 3
Μέγαρο Θεωρητικών Επιστημών Σόλωνος 104
Αιόλου 42-44 (αίθουσες διδασκαλίας Π.Μ.Σ.)
Θεμιστοκλέους 6, 1ος όροφος (αίθουσα σεμιναρίων)

ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ**Διευθυντής**

Βαλλιάνος Περικλής 210 3688925

Καθηγητές/-τριες

Κιτρομηλίδης Πασχάλης 210 3688926

Λέκκας Παντελής 210 3688958

Λυριντζής Χρήστος 210 3688902

Παντελίδου-Μαλούτα Μάρω 210 3688938

Σπουρδαλάκης

Μιχαήλ 210 3688908

Αναπληρωτές Καθηγητές

Μολύβας Γρηγόριος 210 3688946

Σωτηρόπουλος Δημήτριος 210 3688903

Επιστημονική Συνεργάτιδα

Γιαννακάκου Αικατερίνη 210 3688907

Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό (Ε.ΔΙ.Π.)

Θεοδοσοπούλου Θεοδώρα 210 3688901

ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ**Διευθυντής**

Κύρτσης Αλέξανδρος-Ανδρέας 210 3688948

Καθηγητές

Δοξιάδης Κύρκος 210 3688939

Κουζέλης Γεράσιμος 210 3688905

Κύρτσης Αλέξανδρος-Ανδρέας 210 3688948

Επίκουροι Καθηγητές/τριες

Γιακωβάκη Νάσια 210 3688973

Παναγιωτόπουλος Παναγιώτης-Γεώργιος 210 3688942

Λέκτορες

Θεοδωρίδης Γεώργιος 210 3688950

Τσίρμπας Ιωάννης 210 3688971

Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό (Ε.ΔΙ.Π.)

Παπαδοπούλου Γεωργία 210-3688961

Ειδικό Τεχνικό Εργαστηριακό προσωπικό (Ε.Τ.Ε.Π.)

Κουλούρας Πέτρος 210 3688929

ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΕΘΝΩΝ & ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**Διευθύντρια**

Χαριτίνη Δίπλα 210 3688930

Καθηγητές/-τριες

Δίπλα Χαριτίνη 210 3688930

Μαραβέγιας Ναπολέων 210 3688909

Κόντης Αντώνιος 210 3688935

Τσινισιζέλης Μιχαήλ 210 3688941

Τσούκαλης Λουκάς 210 3688906

Αναπληρωτές/-τριες καθηγητές

Δούση Εμμανουέλα 210 3688945

Επίκουροι Καθηγητές/τριες

Αθανασοπούλου Εκάβη 210 3688952

Βέρνυ Σουζάννα 210 3688928

Κουτσιαράς Νικόλαος 210 3688953

Μεταξάς –Μουρτζινός Αντώνης 210 3688969

Λέκτορες

Κατσίκας Δημήτριος 210 3688940

Ειδικό Τεχνικό Εργαστηριακό Προσωπικό (Ε.Τ.Ε.Π.)

Βολουδάκη Ευαγγελία 210 3689572

ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ & ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ**Διευθυντής**

Υφαντόπουλος Ιωάννης 210 3688924

Καθηγητές/-τριες

Μακροδημήτρης Αντώνιος 210 3688921

Σπανού Καλλιόπη 210 3688904

Σωτηρέλης Γεώργιος 210 3688932

Τασόπουλος Ιωάννης 210 3688923

Υφαντόπουλος Ιωάννης	210 3688924
Χρυσανθάκης Χαράλαμπος	210 3688922
Αναπληρωτές Καθηγητές/-τριες	
Γιαννακούρου Γεωργία	2103688954
Χλέπας Νικόλαος - Κομνηνός	210 3688937
Επίκουροι Καθηγητές	
Μητρόπουλος Αλέξης	210 3688955
Κουταλάκης Χαράλαμπος	210 3688933
Λέκτορες	
Πραβίτα Μαρία-Ηλιάννα	2103688927
Επιστημονική Συνεργάτιδα	
Γκολομάζου-Παπά Καλλιόπη	210 3688955

Για το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017

βρίσκονται σε εκπαιδευτική άδεια ή σε αναστολή καθηκόντων τα μέλη ΔΕΠ:

Κουταλάκης Χαράλαμπος	(01-09-16 έως 31-08-17)
Λέκκας Παντελής	(01-10-16 έως 31-12-16)
Μολύβας Γρηγόρης	(01-03-17 έως 30-06-17)
Παντελίδου-Μαλούτα Μαρία	(01-03-17 έως 30-06-17)
Σωτηρέλης Γεώργιος	(01-09-16 έως 31-08-17)

2. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ & ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

2.1. Σύντομο Ιστορικό

Η ανεξάρτητη λειτουργία του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης άρχισε το 1982, με την εφαρμογή του Νόμου 1268/1982 (ΕτΚ Α', φ. 87/16.7.1982). Έως τότε είχε λειτουργήσει για πολλά χρόνια με διάφορες μορφές, αλλά χωρίς διοικητική αυτοτέλεια, ως μέρος της Νομικής Σχολής. Αρχικά, λειτούργησε ως Τμήμα Πολιτικών και Οικονομικών Επιστημών, ως χωριστή "κατεύθυνση" (όπως θα λέγαμε σήμερα) στο τελευταίο έτος σπουδών. Αργότερα, απέκτησε πιο αυτόνομη υπόσταση, πάντοτε στο πλαίσιο της Νομικής Σχολής, ως Τμήμα Δημοσίου Δικαίου και Πολιτικών Επιστημών.

Από το 2013 (ΦΕΚ 124/3-6-13 τευχ. πρώτο) με το Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθμ. 85, η Σχολή Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών μετονομάζεται σε **Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών**, με Τμήματα :

- Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης
- Οικονομικών Επιστημών
- Επικοινωνίας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης
- Τουρκικών Σπουδών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών

2.2. Το Αντικείμενο του Τμήματος

Το Τμήμα έχει ως αποστολή την καλλιέργεια της Πολιτικής Επιστήμης σε πέντε βασικές διαστάσεις: την Πολιτική Ανάλυση και Πολιτική Θεωρία, τις Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Σπουδές, τη Διοικητική Επιστήμη & Δημόσιο Δίκαιο, την Κοινωνική Θεωρία και την Κοινωνική Πολιτική. Το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος επιδιώκει την κατάρτιση των φοιτητών και φοιτητριών στις θεμελιώδεις έννοιες, τις βασικές μεθόδους και τους προβληματισμούς που διέπουν τη συστηματική ανάλυση των πολιτικών, κοινωνικών, πολιτειακών και διεθνών φαινομένων.

Η εκπαιδευτική φιλοσοφία του Τμήματος εκφράζεται από τη διάρθρωση του προγράμματος σπουδών σε δύο διαδοχικές φάσεις, η καθεμία από τις οποίες διαρκεί τέσσερα εξάμηνα. Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες παρακολουθούν ένα πρόγραμμα σπουδών το οποίο τοποθετεί την Πολιτική Επιστήμη, ως προς τις βασικές παραμέτρους της, στο γενικότερο χώρο των Κοινωνικών Επιστημών, ενώ παράλληλα προσφέρει μια ευρύτερη εποπτεία των επιμέρους κλάδων που συνθέτουν το περιεχόμενό της.

Το πρόγραμμα σπουδών εκφράζει τη φιλοσοφία του Τμήματος που αποβλέπει στο συνδυασμό, αφενός της συνολικής θεώρησης της πολιτικής επιστήμης, και αφετέρου της εξειδικευμένης γνώσης σε συγκεκριμένους κλάδους της.

Με αυτήν τη λογική, προβλέπονται τρεις Κύκλοι Σπουδών, οι οποίοι επιτρέπουν στους φοιτητές και τις φοιτήτριες να εξοικειωθούν με έναν από τους κύριους χώρους της ερευνητικής και επαγγελματικής εξειδίκευσης του Τμήματος. Έτσι, το Τμήμα αποσκοπεί στην παροχή τόσο της γενικής παιδείας, στο μέτρο του δυνατού, όσο και της επιστημονικής εξειδίκευσης, προετοιμάζοντας παράλληλα τους φοιτητές και τις φοιτήτριές του και για μεταπτυχιακές σπουδές.

Κατ' αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζεται επίσης η ακαδημαϊκή προετοιμασία των αποφοίτων του Τμήματος για την επαγγελματική τους απασχόληση σε περιοχές όπως η πολιτική ανάλυση,

η πολιτική θεωρία, η κοινωνιολογία, η κοινωνική πολιτική, οι διεθνείς σχέσεις, η ελληνική και διεθνής (ιδιαίτερα κοινοτική) διπλωματία, η δημόσια διοίκηση και η τοπική αυτοδιοίκηση σε εθνικούς και διεθνείς, ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς, επιχειρήσεις κ.ά.

2.3. Δομή & Λειτουργία του Τμήματος

Με στόχο τον καλύτερο συντονισμό της εκπαιδευτικής και ερευνητικής λειτουργίας, το Τμήμα είναι οργανωμένο σε Τομείς, οι οποίοι αντιστοιχούν σε επιμέρους γνωστικά πεδία και στους οποίους είναι κατανεμημένο το διδακτικό του προσωπικό. Ο Διευθυντής ή η Διευθύντρια του κάθε Τομέα εκλέγεται από τα μέλη του.

Οι Τομείς του Τμήματος είναι τέσσερις:

1. Τομέας Πολιτικής Επιστήμης
2. Τομέας Κοινωνικής Θεωρίας και Κοινωνιολογίας
3. Τομέας Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών
4. Τομέας Διοικητικής Επιστήμης & Δημοσίου Δικαίου

Το ανώτατο όργανο διοίκησης του Τμήματος είναι η Γενική Συνέλευση (Γ.Σ.), που αποτελείται από όλα τα μέλη του Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (ΔΕΠ), καθώς επίσης και από εκπροσώπους των άλλων κατηγοριών επιστημονικού προσωπικού και των φοιτητών. Στη Γ.Σ. προεδρεύει ο Πρόεδρος του Τμήματος, ο οποίος εκλέγεται κάθε δύο χρόνια. Οι αρμοδιότητες της Γ.Σ. προβλέπονται λεπτομερώς από τη σχετική νομοθεσία.

3. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

3.1. Δομή

Η φοίτηση στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης διαρθρώνεται σε οκτώ εκπαιδευτικά εξάμηνα. Κάθε εξάμηνο διαρκεί τουλάχιστον δεκατρείς εβδομάδες. Οι σπουδές στο Τμήμα διαιρούνται στον “κορμό” και στους επιμέρους “κύκλους σπουδών”. Η διαίρεση αυτή, το περιεχόμενο της οποίας διευκρινίζεται πιο κάτω, βασίζεται στην αντίληψη ότι στα μαθήματα κορμού και στα μαθήματα των κύκλων σπουδών αντιστοιχούν διαφορετικές επιστημονικές προσεγγίσεις και παιδαγωγικές μέθοδοι.

Επίσης προβλέπονται δύο μαθήματα σχετικά με τη διδασκαλία των κοινωνικών επιστημών, τα οποία ικανοποιούν τις απαιτήσεις για τη διδακτική επάρκεια των αποφοίτων (αφορά τους φοιτητές και τις φοιτήτριες από το 7ο και 8ο εξάμηνο των σπουδών τους και μετά). Τα μαθήματα αυτά είναι προαιρετικά και εκτός βαθμολογίας.

Το εκπαιδευτικό έργο αρχίζει το Σεπτέμβριο και τελειώνει τον Ιούνιο κάθε ακαδημαϊκού έτους.

3.2. Σύμβουλος Σπουδών

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες από το πρώτο έτος των σπουδών τους κατανέμονται σε ομάδες με έναν υπεύθυνο καθηγητή (Σύμβουλο Σπουδών).

Κάθε φοιτητής και φοιτήτρια έχει τη δυνατότητα να απευθύνεται στον Προσωπικό του/της Σύμβουλο Σπουδών για ζητήματα που αφορούν το πρόγραμμα, την επιλογή των μαθημάτων και της κατεύθυνσης, την πτυχιακή εργασία, καθώς και ο,τιδήποτε σχετίζεται με την οργάνωση των σπουδών και τη λειτουργία του Τμήματος.

3.3. Κορμός & Κύκλοι Σπουδών

Τα μαθήματα κορμού έχουν σκοπό να προσφέρουν αφενός τα βασικά μεθοδολογικά εργαλεία, τις γνώσεις και το πλαίσιο αναφοράς της Πολιτικής Επιστήμης και των Κοινωνικών Επιστημών γενικότερα, και αφετέρου μια συστηματική εισαγωγή στα επιμέρους γνωστικά αντικείμενα του κλάδου.

Η περαιτέρω εμβάθυνση (και ως ένα βαθμό εξειδίκευση) συντελείται στα τελευταία τέσσερα εξάμηνα των σπουδών, κατά τη διάρκεια των οποίων οι φοιτητές και οι φοιτήτριες επιλέγουν το επιστημονικό πεδίο της προτίμησής τους. Οι ειδικεύσεις αυτές δεν αναγράφονται στον τίτλο σπουδών των αποφοίτων, φαίνονται όμως στην Συνοπτική τους βαθμολογία από τα μαθήματα που έχουν επιλέξει και από ειδική σφραγίδα της Γραμματείας.

Οι σπουδές στο Τμήμα **από το 5^ο εξάμηνο** περιλαμβάνουν τρεις Κύκλους Σπουδών:

- Α Κύκλος Σπουδών: Πολιτική Ανάλυση
- Γ Κύκλος Σπουδών: Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Σπουδές
- Δ Κύκλος Σπουδών: Διοικητική Επιστήμη & Δημόσιο Δίκαιο

A' Κύκλος - Πολιτική Ανάλυση

Ο Κύκλος της Πολιτικής Ανάλυσης αποβλέπει στην ουσιαστική γνωριμία των φοιτητών και φοιτητριών με τα κύρια αντικείμενα και αναλυτικά εργαλεία του χώρου της Πολιτικής Επιστήμης. Το διδακτικό πρόγραμμα επιδιώκει την εξοικείωση με τους τρεις βασικούς κλάδους που συνιστούν τον κορμό των πολιτικών γνώσεων:

- α) τη συγκριτική ανάλυση των πολιτικών φαινομένων
- β) την πολιτική κοινωνιολογία
- γ) την πολιτική θεωρία και την ιστορία της

Η Κατεύθυνση αποδίδει ίση σημασία στην εξοικείωση των φοιτητών και φοιτητριών με το έργο των κλασικών πολιτικών στοχαστών, αρχαίων και νεωτέρων, που διαμόρφωσαν το λεξιλόγιο και την εννοιολογία της συστηματικής πολιτικής ανάλυσης, καθώς και την παρουσίαση των σύγχρονων προβλημάτων και μεθοδολογικών προσεγγίσεων που απασχολούν την πολιτική ανάλυση.

Η θεματολογία των σύγχρονων προβληματισμών αναφέρεται στις σχέσεις κράτους και κοινωνίας, στη μελέτη των κοινωνικών δυνάμεων που επηρεάζουν την πολιτική ζωή και τη σύγκριση της δυναμικής διαφορετικών πολιτικών συστημάτων, ώστε να γίνει δυνατή η αφαιρετική σύλληψη και η κατανόηση των φαινομένων της πολιτικότητας.

Επιδίωξη της κατεύθυνσης είναι η συστηματική επιστημονική κατάρτιση των φοιτητών και φοιτητριών και η εισαγωγή τους στη διαδικασία της έρευνας, που θα τους δώσει την αναγκαία προπαίδεια και τα εφόδια για περαιτέρω επαγγελματική ενασχόληση με την Πολιτική Επιστήμη.

Στόχος του προγράμματος σπουδών που παρέχει ο κύκλος Πολιτικής Ανάλυσης είναι η παροχή επαρκών γνώσεων στο χώρο της Πολιτικής Επιστήμης και των συναφών προς αυτήν γνωστικών αντικειμένων, που να διευκολύνουν τις προοπτικές ένταξης αποφοίτων με αυτόν το συγκεκριμένο προσανατολισμό σε φορείς τόσο του δημοσίου, όσο και του ιδιωτικού χώρου και τη συνέχιση των σπουδών σε μεταπτυχιακό επίπεδο.

Γ' Κύκλος - Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών

Ο κύκλος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών καλύπτει δύο επιστημονικούς κλάδους, τις Διεθνείς Σπουδές και τις Ευρωπαϊκές Σπουδές. Οι Διεθνείς Σπουδές αναφέρονται σε τρεις επιμέρους γνωστικές κατηγορίες που διερευνούν τα διεθνή φαινόμενα με την οργάνωση και τη λειτουργία της διεθνούς κοινωνίας: το Διεθνές Δίκαιο (και τους διεθνείς οργανισμούς), τις Διεθνείς Σχέσεις και τα Διεθνή Οικονομικά, που οργανώνονται με βάση τα μαθήματα των Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων και του Διεθνούς Οικονομικού Δικαίου.

Οι Ευρωπαϊκές Σπουδές, από την άλλη μεριά, καλύπτουν το συγγενές, με τις Διεθνείς Σπουδές, θέμα της θεσμικής οργάνωσης της Ευρώπης, μέσα από τη διερεύνηση των ευρωπαϊκών οργανισμών, της ευρωπαϊκής ιστορίας (που διαμορφώνει την εικόνα της ευρωπαϊκής ταυτότητας) και τη λειτουργία των διαφόρων μηχανισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όπως είναι άμεσα ορατό, ο κύκλος των Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών εκκινεί από τη διδασκαλία των γενικών, μακροσκοπικών θεμάτων (Διεθνές Δίκαιο, Διεθνείς

Σχέσεις), εξειδικεύοντας το αντικείμενό του, στα τελευταία εξάμηνα, με μαθήματα μικροσκοπικότερου φάσματος.

Ο κύκλος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών αποσκοπεί τόσο στην απόκτηση μιας γενικής παιδείας γύρω από τα διεθνή θέματα, όσο και στην επαγγελματική κατάρτιση των διδασκομένων, στο μέτρο του δυνατού. Το βάρος που αποδίδεται σε μαθήματα πρακτικής υφής, όπως τα διεθνή οικονομικά, τα ευρωπαϊκά, τα αμυντικά και τα προαιρετικά του Διεθνούς Δικαίου (λ.χ. Δίκαιο της Θάλασσας) κατατείνει στη διαμόρφωση των προϋποθέσεων μιας προπτυχιακής εξειδίκευσης. Ο απόφοιτος του κύκλου μπορεί έτσι να εμπεδώσει γνώσεις που θα χρησιμοποιήσει επαγγελματικά στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα ή να έχει στέρεες βάσεις για να συνεχίσει σε μεταπτυχιακό επίπεδο διεθνείς ή ευρωπαϊκές σπουδές.

Τα προαιρετικά μαθήματα έχουν οργανωθεί με βάση τις γνωστικές κατηγορίες που καλύπτουν τις προπτυχιακές σπουδές του τρίτου κύκλου. Έτσι, υπάρχουν μαθήματα που ολοκληρώνουν τη φυσιογνωμία του Διεθνούς Δικαίου, των Διεθνών Σχέσεων, των Ευρωπαϊκών Σπουδών κ.ο.κ. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες που ενδιαφέρονται για περαιτέρω εξειδίκευση σε έναν επί μέρους κλάδο θα ήταν χρήσιμο να επιλέξουν μαθήματα που να βοηθούν στην απόκτηση μιας συνολικής εικόνας του. Σε περίπτωση αμφιβολιών, θα ήταν χρήσιμο οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να συμβουλευούνται τους διδάσκοντες για τα μαθήματα που θα επιλέγουν.

Τέλος, επανερχόμενοι στο θέμα της χρηστικότητας των σπουδών αυτών, θα πρέπει να τονίσουμε ότι ο Τομέας Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών καταβάλλει προσπάθειες να διαμορφώσει ένα πρόγραμμα σπουδών που να ανταποκρίνεται με επάρκεια στις απαιτήσεις της εσωτερικής αγοράς εργασίας - με ιδιαίτερη έμφαση στις απαιτήσεις των εξετάσεων αρμόδιων κρατικών μηχανισμών, όπως είναι π.χ. το Υπουργείο Εξωτερικών, και σχετικών ιδιωτικών φορέων - όπως και στην κατάλληλη προετοιμασία για ομαλή συνέχιση των σπουδών σε μεταπτυχιακό επίπεδο.

Με βάση αυτό το σκεπτικό, ο Τομέας παρακολουθεί τις εξελίξεις στις απαιτήσεις των επαγγελματικών χώρων και στις απαιτήσεις των πανεπιστημίων του εξωτερικού, προσαρμόζοντας ανάλογα το πρόγραμμά του. Επίσης επιδιώκεται η πρακτική εξάσκηση των φοιτητών (stage) σε δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς που ασχολούνται με θέματα Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Δ' Κύκλος - Διοικητική Επιστήμη & Δημόσιο Δίκαιο

Ο κύκλος Σπουδών Διοικητικής Επιστήμης & Δημοσίου Δικαίου καλύπτει τα γνωστικά πεδία της Διοικητικής Επιστήμης, του Συνταγματικού και Διοικητικού Δικαίου, της Δημόσιας Διοίκησης, της Ανάλυσης της Δημόσιας Πολιτικής, της Κοινωνικής Πολιτικής και Διοίκησης, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, της Περιφερειακής Ανάπτυξης, καθώς και των Εργασιακών Σχέσεων και Θεσμών στον Δημόσιο Τομέα. Με το πρόγραμμα σπουδών επιδιώκεται η εξοικείωση των φοιτητών με τις παραπάνω επιστημονικές περιοχές και η κατανόηση σε βάθος των προβλημάτων και των ειδικών χαρακτηριστικών που διακρίνουν την πολιτεία, τη συγκρότηση και τη λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης και γενικότερα το οργανωτικό φαινόμενο και τη δημόσια πολιτική στη σύγχρονη κοινωνία. Συντρέχουσες και οργανικά

αλληλεξαρτημένες συνιστώσες του προγράμματος σπουδών του κύκλου αυτού αποτελούν η φιλοσοφία και η πράξη της οργανωμένης δράσης και συμπεριφοράς στον κρατικοδιοικητικό ή δημόσιο χώρο.

Η διεπιστημονική και θεωρητική προσέγγιση καλλιεργείται με τρόπο ώστε να προάγονται τόσο η περαιτέρω εμβάθυνση και εξειδίκευση όσο και οι επιστημονικές και επαγγελματικές προοπτικές των αποφοίτων στη δημόσια διοίκηση, την τοπική αυτοδιοίκηση, το δημόσιο τομέα, στις επιχειρήσεις και σε άλλους οργανισμούς. Οι φοιτητές και φοιτήτριες του Κύκλου αυτού προετοιμάζονται συστηματικά, ώστε μετά την αποπεράτωση των σπουδών τους να διεκδικήσουν επιτυχώς - με στέρεη θεωρητική συγκρότηση και γνώση των πραγματικών δεδομένων και αναγκών της διοίκησης μιας σύγχρονης πολιτείας και κοινωνίας - την απασχόλησή τους στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα. Το πρόγραμμα καταστρώνεται με γνώμονα τη συνάρθρωση των υποχρεωτικών μαθημάτων και των μαθημάτων επιλογής. Κάθε εξάμηνο τα μαθήματα επιλογής αντιστοιχούν και προάγουν επιμέρους θεωρητικούς προβληματισμούς εκτός του ευρύτερου θεωρητικού πλαισίου των υποχρεωτικών μαθημάτων.

Για να διευκολυνθούν οι φοιτητές και φοιτήτριες στις επιλογές τους, ο Τομέας διοργανώνει με την έναρξη των εκπαιδευτικών εξαμήνων ειδικές συναντήσεις με τους διδάσκοντες. Στις συναντήσεις αυτές παρέχεται η ευρύτερη δυνατή πληροφόρηση σχετικά με το περιεχόμενο και τη διδασκαλία των μαθημάτων του κύκλου Σπουδών και τις προοπτικές επιστημονικής και επαγγελματικής απασχόλησης, καθώς επίσης και τις προοπτικές πραγματοποίησης μεταπτυχιακών σπουδών.

Τέλος, διοργανώνονται επισκέψεις για επί τόπου ενημέρωση στη Βουλή, στο Υπουργείο Εσωτερικών και Δημόσιας Διοίκησης, σε ΟΤΑ, σε εργασιακούς χώρους και σε συνδικαλιστικές οργανώσεις. Επίσης, επιδιώκεται η πρακτική εξάσκηση των φοιτητών (stage) σε δημοσίους και ιδιωτικούς φορείς που ασχολούνται με θέματα Ευρωπαϊκής Ένωσης, στα πλαίσια του γνωστικού αντικείμενου του παρόντος κύκλου σπουδών.

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ

1ο ΕΞΑΜΗΝΟ

5 ΚΟΡΜΟΥ (ΚΡ)

2ο ΕΞΑΜΗΝΟ

5 ΚΟΡΜΟΥ (ΚΡ)

3ο ΕΞΑΜΗΝΟ

5 ΚΟΡΜΟΥ (ΚΡ)

4ο ΕΞΑΜΗΝΟ

1 ΚΟΡΜΟΥ (ΚΡ) &
4 ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΚΟΡΜΟΥ (ΕΠΚ)

5ο-8ο ΕΞΑΜΗΝΟ

2 ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ (ΚΑ/ΚΓ/ΚΔ.ΥΠΟ)
1 ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ (ΚΑ/ΚΓ/ΚΔ.ΕΙΔ)
2 ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ (ΕΕ)

Η φοίτηση σε κάθε κύκλο σπουδών (5^ο-8^ο εξάμηνο) περιλαμβάνει συνολικά **8 Υποχρεωτικά Κατεύθυνσης, 4 μαθήματα Ειδικής Επιλογής και 8 μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής.**

Ειδικότερα, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες κάθε κύκλου σπουδών παρακολουθούν σε κάθε εξάμηνο (από το 5^ο) **2 υποχρεωτικά μαθήματα, 1 μάθημα ειδικής επιλογής και 2 μαθήματα ελεύθερης επιλογής (βλ. ανωτέρω πίνακα).**

Τα μαθήματα ειδικής επιλογής μιας κατεύθυνσης μπορούν να δηλώνονται και ως μαθήματα ελεύθερης επιλογής για τις άλλες κατευθύνσεις.

Για την κατανόηση και τον εντοπισμό των μαθημάτων που οφείλουν οι φοιτητές προτείνεται να συμβουλευονται τους πίνακες που βρίσκονται στο Παράρτημα του Οδηγού Σπουδών.

3.4. Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών

Στο Τμήμα λειτουργούν πέντε Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών:

1. Π.Μ.Σ. Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία
2. Π.Μ.Σ. Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Σπουδές
3. Π.Μ.Σ. Δημόσιο Δίκαιο & Δημόσια Πολιτική
4. Π.Μ.Σ. Σπουδές Νοτιοανατολικής Ευρώπης
5. Π.Μ.Σ. Διοίκηση & Διαχείριση Οικονομικών Μονάδων & Οργανισμών (Διατμηματικό μεταξύ του Οικονομικού και του Πολιτικού Τμηματος)

Για πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεσθε στην Γραμματεία κάθε Μεταπτυχιακού.

3.5. Πρακτική Άσκηση

Το πρόγραμμα πρακτικής άσκησης του Τμήματος ξεκίνησε το ακαδημαϊκό έτος 2000-2001 και έχει συμβάλει με επιτυχία στην εξοικείωση σημαντικού αριθμού φοιτητών και φοιτητριών (άνω των 250) με διάφορα εργασιακά περιβάλλοντα που συνδέονται με τους κλάδους των σπουδών τους.

Κριτήρια επιλογής είναι η βαθμολογία και ο αριθμός των μαθημάτων στα οποία έχει επιτύχει ο φοιτητής αναλογικά με το εξάμηνο φοίτησης στο οποίο βρίσκεται.

Επιστημονικός Υπεύθυνος της πρακτικής άσκησης είναι ο Επίκουρος καθηγητής, κ. Π.-Γ. Παναγιωτόπουλος και υπεύθυνος για την διοικητική λειτουργία και διαχείριση της πρακτικής άσκησης είναι το Γραφείο Διασύνδεσης, το οποίο λειτουργεί ο κ. Ιωάννης Μελέας. Η Πρακτική Άσκηση εντάσσεται στο Πρόγραμμα Σπουδών ως εξαμηνιαίο προαιρετικό μάθημα, διατίθεται στους φοιτητές και στα δύο εξάμηνα σπουδών (χειμερινό/εαρινό), δηλώνεται μετά το 3^ο εξάμηνο, δεν επηρεάζει τον αριθμό μαθημάτων που είναι απαραίτητος για τη λήψη πτυχίου, όπως και δεν επιδρά στην διαμόρφωση του μέσου βαθμολογικού όρου του φοιτητή. Ο φοιτητής που ολοκληρώνει επιτυχώς την πρακτική άσκηση προβιβάζεται στο αντίστοιχο μάθημα με βαθμό «προβιβάσιμος».

3.6. Εξετάσεις

Οι εξετάσεις διενεργούνται στο τέλος κάθε εξαμήνου (Φεβρουάριο και Ιούνιο), καθώς και το Σεπτέμβριο (επαναληπτική εξεταστική). Κατά τις εξεταστικές περιόδους στο τέλος του χειμερινού και του εαρινού εξαμήνου εξετάζονται τα μαθήματα που έχουν δηλωθεί από τους φοιτητές στην πλατφόρμα "my-studies". Οι δηλώσεις μαθημάτων γίνονται, κατά προσέγγιση, στην αρχή του εξαμήνου. Για την εξεταστική περίοδο του Σεπτεμβρίου δεν γίνονται δηλώσεις. Εξετάζονται όλα τα μαθήματα που δηλώθηκαν στο "my studies" κατά το χειμερινό και εαρινό εξάμηνο. **Εάν για οποιονδήποτε λόγο οι φοιτητές/-τριες δεν υποβάλλουν δήλωση μαθημάτων, δεν δύνανται να εξεταστούν.**

Οι εξετάσεις είναι γραπτές ή/και προφορικές κατά την κρίση του διδάσκοντος. Επίσης, μπορεί να στηρίζονται σε απαλλακτική εργασία. Σε περίπτωση αποτυχίας ή μη συμμετοχής στις εξεταστικές περιόδους του Φεβρουαρίου και του Ιουνίου, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες μπορούν να εξετασθούν πάλι το Σεπτέμβριο. Όσοι και όσες απέτυχαν στις εξετάσεις των μαθημάτων ειδικής και ελεύθερης επιλογής, έχουν το δικαίωμα, ή να επαναλάβουν το

μάθημα ή να το αντικαταστήσουν με άλλο μάθημα ειδικής ή ελεύθερης επιλογής που προσφέρεται στο ίδιο εξάμηνο.

Επανεξέταση Μαθημάτων (για βελτίωση βαθμολογίας)

- Οι φοιτητές /τριες έχουν δυνατότητα επανεξέτασης το πολύ σε 8 μαθήματα κορμού κατόπιν αίτησής τους προς την Γενική Συνέλευση, με την προϋπόθεση ότι βρίσκονται στο 7^ο εξάμηνο και εφεξής, και οφείλουν τουλάχιστον ένα μάθημα. Με την κατάθεση της αίτησης ο φοιτητής είναι υποχρεωμένος να προσέλθει για επανεξέταση όλων των μαθημάτων που θα έχει δηλώσει, καθώς οι παλαιοί βαθμοί -κάποια στιγμή- θα διαγραφούν.
- Τα προς επανεξέταση μαθήματα δηλώνονται στο «my-studies» από τον ίδιο τον φοιτητή (στην περίπτωση της επανεξέτασης απαντάτε **«ναι»** στην ερώτηση «υπάρχει ήδη προβιβάσιμος βαθμός-θα συνεχίσετε με την αναβαθμολόγηση;»).
- Αιτήσεις επανεξέτασης γίνονται δεκτές για τις εξεταστικές περιόδους Φεβρουαρίου και Ιουνίου (όχι επαναληπτική εξεταστική Σεπτεμβρίου).

3.7. Πτυχιακή Εργασία (ΠΤΧ)

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες έχουν τη δυνατότητα συγγραφής ΠΤΧ, χωρίς όμως αυτή να είναι υποχρεωτική. Η ΠΤΧ είναι αυξημένων απαιτήσεων, όχι μόνον ως προς την έκτασή της (περίπου 10.000 λέξεις) αλλά και ποιοτικά, καθώς θα πρέπει να ακολουθεί αυστηρά το τυπικό μιας επιστημονικής εργασίας και να διαθέτει στοιχειώδη πρωτοτυπία. Οι ΠΤΧ είναι ατομικές.

Πτυχιακές εργασίες μπορούν να αναλάβουν φοιτητές και φοιτήτριες:

- Στο 8ο εξάμηνο, χωρίς περιορισμό μαθημάτων
- Στο 9ο και 10ο εξάμηνο, με την προϋπόθεση να οφείλουν έως οκτώ (8) μαθήματα και να μην έχουν προηγουμένως αναλάβει πτυχιακή και έχουν αποτύχει.

Η δήλωση της ΠΤΧ γίνεται υποχρεωτικά στο «my-studies», μετά από συνεννόηση και έγκριση του επιβλέποντος. Η παράδοση βαθμολογίας στην Γραμματεία γίνεται είτε στην εξεταστική του εξαμήνου που δηλώθηκε είτε στην επόμενη, μετά από την σύμφωνη γνώμη του επιβλέποντος (π.χ. ΠΤΧ που δηλώνεται χειμερινό εξάμηνο μπορεί να παραταθεί έως και την εξεταστική του εαρινού. ΠΤΧ που δηλώνεται εαρινό εξάμηνο μπορεί να παραταθεί έως και την εξεταστική του Σεπτεμβρίου). ΠΤΧ μπορούν να αναλαμβάνουν **μόνο** τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, ανεξαρτήτως κατεύθυνσης.

3.8. Υπολογισμός του Βαθμού στο Πτυχίο

1. Ο υπολογισμός του βαθμού του πτυχίου όσων αποφοιτούν και δεν έχουν εκπονήσει πτυχιακή εργασία υπολογίζεται ως εξής:
Άθροισμα των Βαθμών των 40 Μαθημάτων / 40
2. Ο υπολογισμός του βαθμού του πτυχίου όσων αποφοιτούν και εκπονούν πτυχιακή εργασία είναι ο εξής:

Άθροισμα Βαθμών των 40 Μαθημάτων (χωρίς ΠΤΧ) + Βαθμός ΠΤΧ x 4 / 44

3. Για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες πριν το α.ε. 1991-92 ο βαθμός του πτυχίου υπολογίζεται σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών τους.

3.9. Εναρμόνιση με την διαδικασία της Bologna - Πιστοποίηση Διπλώματος

Εφαρμογή Συστήματος Μεταφοράς και Συσσωρευσης Πιστωτικών Μονάδων, (ECTS) του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών:

- 6 ECTS ανά μάθημα
- 30 ECTS ανά εξάμηνο
- 60 ECTS ανά ακαδημαϊκό έτος
- 240 ECTS για τη λήψη πτυχίου στα 4 έτη σπουδών
- Πτυχιακή εργασία : 24 ECTS (6 ECTSx 4)

3.10. Παράρτημα Διπλώματος

Στους πτυχιούχους φοιτητές εκδίδεται, εφόσον ζητηθεί, παράρτημα διπλώματος σύμφωνα με την Υ.Α. Φ5/72535/Β3 (ΦΕΚ 1091/2006).

3.11. Συγγράμματα

Οι διδάσκοντες, κατά τις παραδόσεις τους πληροφορούν τους φοιτητές και τις φοιτήτριες για τα συγγράμματα που πρέπει να μελετήσουν στο πλαίσιο κάθε μαθήματος. Επίσης, υπάρχει κατάλογος των προσφερομένων κάθε ακαδημαϊκό έτος συγγραμμάτων στην ιστοσελίδα του Τμήματος. **Η επιλογή των συγγραμμάτων γίνεται ηλεκτρονικά μέσω του συστήματος Εύδοξος** (εκτενείς οδηγίες παρέχονται στην ιστοσελίδα του Τμήματος και διανέμονται εντύπως στους πρωτοετείς φοιτητές).

3.12. Ξένες Γλώσσες

Όσοι και όσες επιθυμούν να μάθουν ή να τελειοποιήσουν κάποια ξένη γλώσσα μπορούν να απευθύνονται στο **Διδασκαλείο Ξένων Γλωσσών, Ιπποκράτους 7**.

3.13. Βιβλιοθήκη

Η σημασία της Βιβλιοθήκης στο πλαίσιο της πανεπιστημιακής ζωής είναι πολύ μεγάλη. Στις Κοινωνικές Επιστήμες μάλιστα (όπου ανήκει και η Πολιτική Επιστήμη) η βιβλιοθήκη είναι ο κυριότερος χώρος μελέτης και απόκτησης μεθόδων και γνώσεων, είναι εργαστήριο και σπουδαστήριο ταυτόχρονα. Εκεί, οι φοιτητές και φοιτήτριες βρίσκουν τα βιβλία και τις πηγές που τους χρειάζονται, μαθαίνουν να εντοπίζουν και να μελετούν τη βιβλιογραφία αλλά και να αντλούν στοιχεία και ιδέες που θα χρησιμεύσουν τόσο για τον εμπλουτισμό και την εμπάθυνση των γνώσεών τους, όσο και για την εκπόνηση επιστημονικών εργασιών.

Η Βιβλιοθήκη του Τμήματος έχει ενοποιηθεί με τις βιβλιοθήκες των Τμημάτων Επικοινωνίας & Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και Τουρκικών Σπουδών & Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών,

αποτελώντας τμήμα της Κεντρικής Βιβλιοθήκης της Σχολής ΟΠΕ. Στεγάζεται στην οδό Αιόλου 42-44 και Κολοκοτρώνη (5ος & 6ος όροφος) Τηλέφωνο: 210-3245885 & 210-3689533 Fax: 210-3245885.

Η Βιβλιοθήκη άρχισε να λειτουργεί τον Μάρτιο του 1990 και στις συλλογές της περιλαμβάνονται: 51.000 τόμοι βιβλίων, 483 τίτλοι σπάνια βιβλία (από τον 19ο αιώνα έως και το 1950), διδακτορικές διατριβές και διπλωματικές εργασίες και άλλο υλικό.

Μέσα στο χώρο της Βιβλιοθήκης στεγάζεται επίσης το ΚΕΤ (Κέντρο Ευρωπαϊκής Τεκμηρίωσης) του Πανεπιστημίου Αθηνών τηλ.: 210-3689539.

Οι διδάσκοντες και οι βιβλιοθηκονόμοι καταβάλλουν μεγάλη προσπάθεια για το συνεχή εμπλουτισμό της με νέους τίτλους.

Η πρόσβαση στο υλικό του καταλόγου της βιβλιοθήκης μπορεί να γίνει από οποιονδήποτε έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο μέσα από την ιστοσελίδα των Βιβλιοθηκών του ΕΚΠΑ: <http://www.lib.uoa.gr> στην επιλογή OPAC.

Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης: <http://www.lib.uoa.gr/bibliothikes-scholon/oikonomikon-kai-politikon-epistimon.html>

4. ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ

4.1. Υποτροφίες

Χορηγούνται **υποτροφίες επίδοσης** από το ΙΚΥ στους φοιτητές και σπουδαστές που διακρίθηκαν στις εξετάσεις εισαγωγής, και στους φοιτητές που έχουν την καλύτερη επίδοση στα εξάμηνα σπουδών τους. Μόνον σε περίπτωση ισοβαθμίας δύο ή περισσότερων ατόμων λαμβάνεται υπόψη το ύψος του οικογενειακού εισοδήματος και η υποτροφία χορηγείται σε εκείνον ή εκείνη που έχει το μικρότερο οικογενειακό εισόδημα.

Για τις υποτροφίες που προκηρύσσονται από διάφορα κληροδοτήματα οι φοιτητές ενημερώνονται από τις ανακοινώσεις στην ιστοσελίδα του Τμήματος ή από το Τμήμα Υποτροφιών του Πανεπιστημίου Αθηνών (Χρήστου Λαδά 6).

4.2. Πανεπιστημιακή Λέσχη (Ιπποκράτους 15)

Οι φοιτητές/-τριες μπορούν να βρουν εκεί πληροφορίες σχετικές με την σίτιση, την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, το στεγαστικό επίδομα (τα δικαιολογητικά ανακοινώνονται στην ιστοσελίδα του Τμήματος και κατατίθενται στην Γραμματεία), τα μαθήματα μουσικής και άλλες πολιτιστικές δραστηριότητες (πληροφορίες: <http://lesxi.uoa.gr/foithtiki-merimna.html>).

4.3. Ταμείο Αρωγής Φοιτητών

Στην Παν/κή Λέσχη λειτουργεί ως ανεξάρτητη Υπηρεσία το "Ταμείο Αρωγής Φοιτητών Πανεπιστημίου Αθηνών" (Τ.Α.Φ.Π.Α). Σκοπός του Ταμείου Αρωγής είναι η ηθική και υλική σε είδος ή σε χρήμα ενίσχυση των φοιτητών του Πανεπιστημίου Αθηνών για την κάλυψη εκτάκτων αναγκών τους, όπως: φοιτητές που πάσχουν από σοβαρές παθήσεις (τετραπληγικοί, τυφλοί), φοιτητές με οικονομική αδυναμία, οικονομικά και οικογενειακά πλήγματα (ανεργία, διαζευγμένοι γονείς, απώλεια γονέων, κ.λ.π.)

Η Γραμματεία του Ταμείου Αρωγής στεγάζεται στο Γραφείο της Επιμελητείας στον 3ο όροφο της Πανεπιστημιακής Λέσχης (Ιπποκράτους 15), λειτουργεί καθημερινά (Δευτέρα-Παρασκευή) και από 8:30π.μ.-13:30μ.μ. (Τηλ. 210 3688221, 210 3688240, 210 3688256). Υπάρχει σχετική ιστοσελίδα tafra.uoa.gr

4.4. Μονάδα Προσβασιμότητας για Φοιτητές με Αναπηρία (ΜοΠροΦμεΑ)

Αποστολή της Μονάδας Προσβασιμότητας Φοιτητών με Αναπηρία (ΦμεΑ) είναι η επίτευξη στην πράξη της ισότιμης πρόσβασης στις ακαδημαϊκές σπουδές των φοιτητών με διαφορετικές ικανότητες και απαιτήσεις. Τα μέσα που επιστρατεύονται είναι οι Προσαρμογές στο Περιβάλλον, οι Υποστηρικτικές Τεχνολογίες Πληροφορικής και οι Υπηρεσίες Πρόσβασης. Στόχος είναι να ικανοποιηθούν βασικές ανάγκες και απαιτήσεις των ΦμεΑ όπως: η διαπροσωπική επικοινωνία με τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, η συγγραφή σημειώσεων και εργασιών, η πρόσβαση στις πανεπιστημιακές κτιριακές εγκαταστάσεις, στο

εκπαιδευτικό υλικό, στον πίνακα και τις προβολές της αίθουσας διδασκαλίας, στις εξετάσεις και στο περιεχόμενο του διαδικτύου.

Η Μονάδα Προσβασιμότητας ΦμεΑ περιλαμβάνει:

- Υπηρεσία Καταγραφής Αναγκών των ΦμεΑ.
- Τμήμα Ηλεκτρονικής Προσβασιμότητας.
- Τμήμα Προσβασιμότητας στο Δομημένο Χώρο.
- Υπηρεσία Μεταφοράς.

Στις δραστηριότητες της Μονάδας περιλαμβάνεται η συστηματική καταγραφή των αναγκών όλων των φοιτητών με αναπηρίες. Η καταγραφή και οι υπηρεσίες της Μονάδας δεν αφορούν μόνο τους φοιτητές που εισήχθησαν με ειδικές διατάξεις (3%), αλλά και εκείνους που εισήχθησαν με κανονικές ή ειδικές εξετάσεις, όπως επίσης και όσους απέκτησαν αναπηρία κατά τη διάρκεια των σπουδών τους.

Η Μονάδα παρέχει αξιολόγηση ικανοτήτων ΑμεΑ με επιστημονική μεθοδολογία και ανάλογα με τις ειδικές ανάγκες του/της φοιτητή/τριας προτείνει εξειδικευμένη λύση Υποστηρικτικών Τεχνολογιών. Στη συνέχεια, παρέχει βοήθεια στην προμήθεια του κατάλληλου εξοπλισμού και λογισμικού και τεχνική υποστήριξη στη σύνθεση της εξατομικευμένης τεχνολογικής εφαρμογής.

Από τη Μονάδα Προσβασιμότητας παρέχεται τεχνογνωσία, οδηγίες και εργαλεία σχετικά με την Προσβασιμότητα του Διαδικτύου και ελέγχεται η προσβασιμότητα των Ιστοθέσεων του ΕΚΠΑ, ώστε να συμμορφώνονται με τις διεθνείς κατευθυντήριες γραμμές. Επίσης, οι βιβλιοθήκες του ΕΚΠΑ εξοπλίζονται με σταθμούς εργασίας και εξειδικευμένα βοηθήματα για φοιτητές με τυφλότητα, μειωμένη όραση και εκείνους με κινητικές αναπηρίες στα άνω άκρα.

Βασική υπηρεσία της Μονάδας είναι η καθημερινή μεταφορά των ΦμεΑ από τα σπίτια τους προς τους χώρους φοίτησης και αντίστροφα. Διαθέτει ειδικά διαμορφωμένο όχημα που μπορεί να μεταφέρει ταυτόχρονα πέντε ΦμεΑ από τους οποίους δύο με αναπηρικό κάθισμα ή αμαξίδιο. Η υπηρεσία λειτουργεί συνεχώς τις εργάσιμες μέρες από τις 07:00 ως τις 22:00 με δύο βάρδιες οδηγών.

Στον τομέα των Προσαρμογών στο Περιβάλλον εξασφαλίζονται οι προδιαγραφές προσβασιμότητας στα υπό ανέγερση νέα κτίρια του Πανεπιστημίου Αθηνών και γίνονται τροποποιήσεις στα υφιστάμενα κτίρια ώστε να καταστούν προσβάσιμα (τοποθέτηση ραμπών, ανελκυστήρων, κουπαστών, προσβάσιμων τουαλετών, ειδικής σήμανσης για άτομα με απώλεια όρασης, χαμηλών επιτοιχίων καρτοτηλεφώνων και υδροψυκτών, θέσεων στάθμευσης αυτοκινήτων ΑμεΑ). Τέλος, εγκαθίσταται ηχητική σήμανση στους φωτεινούς σηματοδότες και ειδικοί διάδρομοι πλοήγησης στα πεζοδρόμια γύρω από τα κτίρια του Πανεπιστημίου Αθηνών για τα άτομα με απώλεια όρασης.

Διοργανώνονται δράσεις ενημέρωσης και διάδοσης και έχουν εκδοθεί ενημερωτικά φυλλάδια που είναι διαθέσιμα στις γραμματείες όλων των Τμημάτων του ΕΚΠΑ.

Επικοινωνία και περισσότερες πληροφορίες:

Τηλέφωνα: 2107275130, 2107275687, 2107275183

Fax: 2107275193

Ηλ. ταχυδρομείο: access@uoa.gr

Ιστοσελίδα: <http://access.uoa.gr>

Ειδικότερα, στο Τμήμα ΠΕΔΔ έχει ληφθεί μέριμνα για την προσβασιμότητα των κτηρίων του (ράμπες, ασανσέρ, μετακινήσεις με ειδικό μεταφορικό μέσο του ΕΚΠΑ). Επίσης, υπάρχει σταθμός εργασίας για ΑμεΑ στην Βιβλιοθήκη του Τμήματος για την υποστήριξη φοιτητών με τύφλωση, με χαμηλή όραση ή με περιορισμένη κινητικότητα των άνω ή / και κάτω άκρων, δωρεάν λογισμικό για ΑμεΑ, συμβουλευτική σε επίπεδο υποστηρικτικών τεχνολογιών πληροφορικής.

4.5. Γραφείο Διασύνδεσης

Το Γραφείο στεγάζεται στις εγκαταστάσεις του Τμήματος (**Θεμιστοκλέους 6, 2ος όροφος**). Υπεύθυνος του Γραφείου Διασύνδεσης είναι ο κ. Γιάννης Μελέας (τηλ.: **210-3688947**, e-mail: **imeleas@pspa.uoa.gr**).

Το Γραφείο Διασύνδεσης, το οποίο εντάσσεται στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ I και II, αποτελεί έναν πρωτοποριακό για τα ελληνικά δεδομένα θεσμό. Σκοπός της δημιουργίας του είναι η σύνδεση του Πανεπιστημίου με το κοινωνικό και παραγωγικό περιβάλλον, ώστε να προσφέρει στους φοιτητές, στις φοιτήτριες και στους/στις απόφοιτους του Τμήματος τη δυνατότητα να πληροφορηθούν επαρκώς για τις προοπτικές της επαγγελματικής σταδιοδρομίας και να διαμορφώσουν τα μελλοντικά τους σχέδια αναλόγως.

Ο ιδιαίτερος χαρακτήρας του Γραφείου Διασύνδεσης έγκειται στο ότι αυτό λειτουργεί ως μονάδα Ευρωπαϊκής και Διεθνούς Σταδιοδρομίας, παρέχοντας πληροφόρηση για θέσεις και ειδικές αποστολές στο πλαίσιο διεθνών οργανισμών και οργανώσεων.

Βασικός στόχος του Γραφείου Διασύνδεσης είναι η λεπτομερής ενημέρωση των φοιτητών αλλά και των αποφοίτων του Τμήματος, ώστε να ενισχυθούν οι προσανατολισμοί και οι δυνατότητες απορρόφησής τους στην εσωτερική και διεθνή αγορά εργασίας. Παράλληλα, το Γραφείο συντελεί ώστε οι ενδιαφερόμενοι να κινηθούν πιο ευέλικτα τόσο στην αναζήτηση πρόσθετων εκπαιδευτικών ευκαιριών (συνεχιζόμενη κατάρτιση, σεμινάρια κ.ά.), όσο και στην επιλογή της σταδιοδρομίας τους.

Ειδικότερα το Γραφείο, λειτουργώντας στο πλαίσιο των οδηγιών του ΕΚΠΑ:

- Παρέχει πληροφορίες για μεταπτυχιακές σπουδές και ερευνητικά προγράμματα σε Πανεπιστήμια της Ελλάδας, της Ευρώπης και των Η.Π.Α.
- Ενημερώνει τους ενδιαφερόμενους για υποτροφίες.
- Ενημερώνει για προκηρύξεις θέσεων εργασίας, διαγωνισμούς και προσλήψεις στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα (ελληνικό και διεθνή), καθώς και στους διεθνείς οργανισμούς.

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, το Γραφείο έχει συνδεθεί με όλους σχεδόν τους Διεθνείς Οργανισμούς και τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με συνεχή ενημέρωσή του για όλες τις νέες θέσεις εργασίας που προκηρύσσονται.

- Παρακολουθεί και ενθαρρύνει το πρόγραμμα πρακτικής άσκησης των φοιτητών και φοιτητριών.

- Διαθέτει βάση δεδομένων σε σύνδεση με το κεντρικό δίκτυο του Πανεπιστημίου.

Η βάση δεδομένων περιλαμβάνει στοιχεία για:

- Σεμινάρια.
- Τμήματα Πανεπιστημίων και Μεταπτυχιακά Προγράμματα.
- Δημόσιες Υπηρεσίες και Δημόσιους Οργανισμούς.
- Ιδιωτικές Εταιρείες (ελληνικές και διεθνικές).
- Διεθνείς Οργανισμούς.
- Είναι συνδεδεμένο με τον ΟΑΕΔ για τη δυνατότητα άμεσης παρακολούθησης των δεδομένων της αγοράς εργασίας τόσο στην Ελλάδα, όσο και στο εξωτερικό.

4.6. Φοιτητικός Σύλλογος

Ο Σύλλογος των φοιτητών του Τμήματος “Δημήτρης Γληνός” ιδρύθηκε το 1979. Σ’ αυτόν μπορούν να εγγραφονται όλοι/ες οι φοιτητές/τριες του Τμήματος.

4.7. Άθληση

Ένα από τα προνόμια που δίνει η φοιτητική ιδιότητα είναι η δυνατότητα να χρησιμοποιούν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες το πανεπιστημιακό Γυμναστήριο (στην Πανεπιστημιούπολη-Ιλίσια).

5. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

5.1. Πρόγραμμα Erasmus

Ακαδημαϊκός Υπεύθυνος: Επικ. Καθ. Εκάβη Αθανασοπούλου

Το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης από το ακαδημαϊκό έτος 1989-1990 συμμετέχει στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα Έρασμος, που αφορά την κινητικότητα φοιτητών και διδακτικού προσωπικού σε ευρωπαϊκά πανεπιστημιακά ιδρύματα για διδασκαλία και φοίτηση αντιστοίχως. Κατά την τελευταία επταετία φοιτητές του Τμηματός μας έχουν μετακινηθεί μέσα στα πλαίσια του προγράμματος στα ακόλουθα ξένα Πανεπιστήμια.

Institut d'études politiques (IEP) de Lyon (Γαλλία)

Université Paris-Est Créteil Val-de-Marne (Γαλλία)

University of Bonn (Γερμανία)

University of Giessen (Γερμανία)

University of Rostock (Γερμανία)

Università di Trieste (Ιταλία)

University of Bergen (Νορβηγία)

University of Warsaw (Poland)

Mykolas Romeris University (Λιθουανία)

Complutense University of Madrid (Ισπανία)

Autonomous University of Madrid (Ισπανία)

Université de Liège (Βέλγιο)

Eotvos Lorand University (Hungary)

Bogazici University (Τουρκία)

5.2. Ασκήσεις Προσομοίωσης Οργάνων των Ηνωμένων Εθνών – Model United Nations

Ακαδημαϊκός Υπεύθυνος: Αν. Καθηγ. Εμμανουέλα Δούση

Συμμετοχή σπουδαστών σε διαπανεπιστημιακές ασκήσεις προσομοίωσης συνεδριάσεων οργάνων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, της Ε.Ε. και του NATO στην Ελλάδα και το Εξωτερικό.

Συμμετοχές:

- EUROFORUM
- Harvard International Model United Nations
- OxiMUN
- ScotMUN
- EuroMUN
- Thessaloniki International Student Model United Nations – κάθε χρόνο
- Rhodes MUN

5.3. Συνεπιβλέψεις Διδακτορικών Διατριβών

Συνεργασία με τα Πανεπιστήμια:

- Paris 1 (Pantheon – Sorbonne)
- Autonoma de Madrid

6. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ (Ερευνητικά Ινστιτούτα)

Εργαστήριο Διοικητικών Επιστημών

Διευθυντής: Αντώνιος Μακροδημήτρης

Στοιχεία Επικοινωνίας Εργαστηρίου:

τηλέφωνο : 210 368 8921

fax : 210 368 8920

ηλ. ταχυδρομείο : edelab@pspa.uoa.gr

διεύθυνση : Θεμιστοκλέους 6, Τ.Κ. 106 78 Αθήνα

γραφείο : 54 (6ος όροφος)

Εργαστήριο Μελέτης Ελληνογερμανικών Σχέσεων

Διευθυντής: Γεράσιμος Κουζέλης

Στοιχεία Επικοινωνίας Εργαστηρίου

τηλέφωνο : 210 368 9594

ηλ. ταχυδρομείο : emes@pspa.uoa.gr

διεύθυνση : Αιόλου 42-44 & Κολοκοτρώνη (3ος όροφος), Τ.Κ. 105 60 Αθήνα

Εργαστήριο Ελληνικής Πολιτικής

Διευθύντρια: Μ. Παντελίδου - Μαλούτα

Στοιχεία Επικοινωνίας Εργαστηρίου

τηλ. ταχυδρομείο : igr@pspa.uoa.gr

διεύθυνση : Αιόλου 42-44 & Κολοκοτρώνη (3ος όροφος), Τ.Κ. 105 60 Αθήνα

Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής

Διευθύντρια: Δούση Εμμανουέλα

Στοιχεία Επικοινωνίας Εργαστηρίου

τηλέφωνο : 210 368 8945, 210 368 8963

fax : 210 368 8964

τηλ. ταχυδρομείο : info-eeep@pspa.uoa.gr

διεύθυνση : Αιόλου 42-44 & Κολοκοτρώνη (3ος όροφος), Τ.Κ. 105 60 Αθήνα

Εργαστήριο Μελέτης της Μετανάστευσης και Διασποράς (Ε.Μ.ΜΕ.ΔΙΑ.)

Διευθυντής: Αντώνιος Κόντης

Στοιχεία Επικοινωνίας Εργαστηρίου

τηλέφωνο : 210 368 8935, 210 368 9541

τηλ. ταχυδρομείο : emmedia@pspa.uoa.gr

διεύθυνση : Αιόλου 42-44 & Κολοκοτρώνη (3ος όροφος), Τ.Κ. 105 60 Αθήνα

Εργαστήριο Πολιτικής Επικοινωνίας και Μέσων Πληροφόρησης

Διευθυντής : Μιχαήλ Σπουρδαλάκης
E-mail : mspour@pspa.uoa.gr

Στοιχεία Επικοινωνίας Εργαστηρίου

τηλέφωνο : 210 368 9593

fax : 210 368 9595

τηλ. ταχυδρομείο : labcom@labcom-uoa.gr

διεύθυνση : Αιόλου 42-44 & Κολοκοτρώνη, Τ.Κ. 105 60 Αθήνα

γραφείο : 4 (4ος όροφος)

Οργάνωση και υποστήριξη : Κωνσταντίνος Μπάσιος

Γραφ. 4, 4^{ος} όροφος, e-mail: kbasios@pspa.uoa.gr

Ιστότοπος: <http://www.labcom-uoa.gr>

Εργαστήρια Πληροφορικής:

- **Θεμιστοκλέους 6, ισόγειο**

Διαχειριστής : Νικόλαος Ναούμ

τηλέφωνο: 210 3688972

- **Αιόλου 42-44, 4^{ος} όροφος**

Διαχειριστής : Τηλέμαχος Κουγγουλέρης

τηλέφωνο: 210 3689542

Συνδεδεμένα Ερευνητικά Κέντρα

Ευρωπαϊκό Κέντρο Αριστείας JeanMonnet:

Ιδρύθηκε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών τον Σεπτέμβριο του 2000.

Η ανανέωση στις συνεργασίες με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Σεπτέμβριο του 2010, αποτελεί μια ιδιαίτερα τιμητική διάκριση και αναγνώριση εκ μέρους της Ε.Ε. προς το Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Πληροφορίες : <http://www.jmc.uoa.gr>

7. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το Πρόγραμμα Σπουδών ορίζεται και, όταν χρειαστεί, τροποποιείται, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος.

7.1. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΚΟΡΜΟΥ

Το Πρόγραμμα ισχύει σε αυτή τη μορφή του για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες που εγγράφονται από το ακαδημαϊκό έτος 2005-2006 και μετά.

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες οφείλουν να καλύψουν σε κάθε εξάμηνο πέντε μαθήματα. Στα πρώτα τρία εξάμηνα σπουδών το πρόγραμμα είναι κοινό για όλους τους φοιτητές/τριες (μαθήματα κορμού).

Μαθήματα Κορμού (ΚΡ) 1^{ου} Εξαμήνου

42501	Πολιτική Επιστήμη Ι Χ. Λυριντζής, Π. Παναγιωτόπουλος
42502	Κοινωνιολογία Α.-Α. Κύρτσης, Π. Παναγιωτόπουλος
42511Α	Παγκόσμια & Ευρωπαϊκή Ιστορία Ι Ν. Γιακωβάκη
42523	Εισαγωγή στο Δίκαιο Ν.-Κ. Χλέπας, Γ. Γιαννακούρου
42527Α	Εισαγωγή στις Διεθνείς Σχέσεις Ε. Αθανασοπούλου & Σ. Ντάλης (Επικ. Καθηγ.- Παν/μιο Αιγαίου)

Μαθήματα Κορμού (ΚΡ) 2^{ου} Εξαμήνου

42499B	Σύγχρονη Κοινωνική θεωρία Κ. Δοξιάδης
42505	Αρχές & Θεσμοί του Συνταγματικού Κράτους Γ. Τασόπουλος
42529B	Πολιτική Οικονομία Ι: Μακροθεωρία & Πολιτική Ν. Κουτσιαράς
42539B	Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία Γ. Θεοδορίδης
42902	Πολιτική Φιλοσοφία Ι Π. Βαλλιάνος, Ν. Σινιόσογλου (Ερευνητής ΕΙΕ)

Μαθήματα Κορμού (ΚΡ) 3^{ου} Εξαμήνου

42521	Διοικητική Επιστήμη Αντ. Μακροδημήτρης, Μ.-Η. Πραβίτα
42540Γ	Πολιτική Επικοινωνία Κ. Δοξιάδης, Α. Γιαννακάκου
42541	Πολιτική Φιλοσοφία II Γ. Μολύβας
42850Γ	Ευρωπαϊκή Οργάνωση: Θεσμοί Α. Μεταξάς
42901Γ	Μέθοδοι & Τεχνικές Κοινωνικής Έρευνας I Ι. Υφαντόπουλος

Μάθημα Κορμού (ΚΡ) & Επιλογές Κορμού (ΕΠΚ) 4^{ου} Εξαμήνου

Το μάθημα **Μέθοδοι και Τεχνικές Κοινωνικής Έρευνας II (42543Δ)** είναι υποχρεωτικό για όλους.

Στο τέταρτο εξάμηνο εισάγονται και οι επιλογές κορμού. Από τα παρακάτω εννέα (9) μαθήματα οι φοιτητές και οι φοιτήτριες πρέπει να επιλέξουν τέσσερα (4), εκ των οποίων το ένα τουλάχιστον να ανήκει στην κατεύθυνση που θα επιλέξουν στο επόμενο εξάμηνο (5^ο).

42543Δ	Μέθοδοι & Τεχνικές Κοινωνικής Έρευνας II <u>Υποχρεωτικό για όλους</u> Ι. Τσίρμπας
--------	--

Επιλογές Κορμού (ΕΠΚ)

42495Δ	Τα θεμελιώδη Δικαιώματα στην Εποχή μας (Δ' κύκλος) Γ. Τασόπουλος
42496Δ	Κοινωνική Πολιτική (Δ' κύκλος) Ι. Υφαντόπουλος
42497Δ	Το Πολιτικό Σύστημα της Ε.Ε. (Γ' Κύκλος) Μ. Τσινισιζέλης
42498Δ	Συγκριτική Πολιτική (Α' Κύκλος) Χ. Λυριντζής, Δ. Σωτηρόπουλος
42500	Το Ελληνικό Πολιτικό Σύστημα (Α' Κύκλος) Χ. Λυριντζής, Γ. Θεοδορίδης
42528Δ	Πολιτική Οικονομία II: Σύγχρονη Μικροθεωρία & Ρύθμιση (Γ' Κύκλος) Δ. Κατσίκας
42533	Πολιτική Επιστήμη II (Α' Κύκλος) Π. Λέκκας, Δ. Σωτηρόπουλος

- 42538Δ Παγκόσμια & Ευρωπαϊκή Ιστορία II (Α' Κύκλος)
Ν. Γιακωβάκη
- 42544Γ Δημόσια Διοίκηση I (Δ' κύκλος)
Μ.-Η. Πραβίτα

7.2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ & ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ (Κύκλοι Σπουδών - Κατεύθυνσεις)

Για τα εξάμηνα 5^ο έως 8^ο οι φοιτητές και οι φοιτήτριες οφείλουν να καλύψουν δυο (2) υποχρεωτικά μαθήματα της κατεύθυνσης τους(ΚΑ/ΚΓ/ΚΔ.ΥΠΟ), ένα (1) μάθημα ειδικής επιλογής, το οποίο το επιλέγουν από τον αντίστοιχο κατάλογο της κατεύθυνσης τους (ΚΑ/ΚΓ/ΚΔ.ΕΙΔ), και δυο (2) μαθήματα ελεύθερης επιλογής από τον ενιαίο κατάλογο (ΕΕ).

7.2.1. Α' ΚΥΚΛΟΣ - ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Υποχρεωτικά Μαθήματα Κατεύθυνσης (ΚΑ.ΥΠΟ)

5ο Εξάμηνο

- 42531 Πολιτική Κοινωνιολογία Ι
Μ. Σπουρδαλάκης
- 42810 Συγκριτική Πολιτική Ι
Π. Παναγιωτόπουλος

6ο Εξάμηνο

- 42582Σ Συγκριτική Πολιτική ΙΙ: Η Δύση & ο «Τρίτος Κόσμος»
Δ. Σωτηρόπουλος
- 42602 Πολιτική Κοινωνιολογία ΙΙ
Μ. Σπουρδαλάκης

7ο Εξάμηνο

- 42532 Κλασική Πολιτική Θεωρία
Π. Βαλλιάνος
- 42712 Πολιτική Συμπεριφορά
Μ. Παντελίδου- Μαλούτα

8ο Εξάμηνο

- 42601 Νεότερη Πολιτική Θεωρία
Π. Βαλλιάνος
- 42714 Εκλογική Κοινωνιολογία
Ι. Τσίμπας

Πρόγραμμα Μαθημάτων Ειδικής Επιλογής (ΚΑ.ΕΙΔ)

- ένα (1) ανά εξάμηνο

Χειμερινό Εξάμηνο (5ο & 7ο)

- 42050 Πολιτική Κουλτούρα & Κοινωνικοποίηση
Μ. Παντελίδου- Μαλούτα
- 42620 Επικοινωνία & Εξουσία
Κ. Δοξιάδης
- 42765Θ Σύγχρονη Πολιτική Θεωρία
Α.-Α. Κύρτσης, Χ. Λυριντζής
- 42938 Νεώτερη Ελληνική Πολιτική Ιστορία
Γ. Θεοδορίδης
- 42946 Πολιτική Κοινωνιολογία & Πολιτική Ψυχολογία : Machiavelli & Tocqueville
Α.-Α. Κύρτσης

Εαρινό Εξάμηνο (6ο & 8ο)

- 42549Χ Λόγος & Ιδεολογία
Κ. Δοξιάδης
- { 42605 Πολιτική Ανάλυση & Φεμινιστική Θεωρία- **δεν θα διδαχθεί 2016-17**
Μ. Παντελίδου- Μαλούτα}
- 42713Θ Συγκριτική Πολιτική: Επανάσταση-Κοινοβουλευτισμός-Δικτατορία Π.
Λέκκας
- 42950 Θεωρία των Κοινωνικών & Πολιτικών Δικτύων
Α.-Α. Κύρτσης
- 42951 Καπιταλισμός, Σοσιαλισμός & Δημοκρατία
Α.- Α. Κύρτσης
- 42958 Δημοκρατική Παιδεία & Ιδιότητα του Πολίτη
Γ. Κουζέλης, Γ. Παπαδοπούλου

7.2.2. Γ' ΚΥΚΛΟΣ - ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Υποχρεωτικά Μαθήματα Κατεύθυνσης (ΚΓ.ΥΠΟ)

5ο Εξάμηνο

- 42565E Διεθνείς Σχέσεις
Ε. Αθανασοπούλου
- 42567E Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο
Χ. Δίπλα

6ο Εξάμηνο

- 42603N Διεθνής Οργάνωση
Ε. Δούση
- 42833 Θεωρία της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης
Μ. Τσινιτσιζέλης

7ο Εξάμηνο

- 42750 Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις
Α. Κόντης
- 42856 Συγκριτική Ανάλυση Ευρωπαϊκών Πολιτικών Συστημάτων
Μ. Τσινιτσιζέλης

8ο Εξάμηνο

- 42857 Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης
Α. Μεταξάς
- 42862 Πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Ν. Μαραβέγιας

Πρόγραμμα Μαθημάτων Ειδικής Επιλογής (ΚΓ.ΕΙΔ)

- ένα (1) ανά εξάμηνο

Χειμερινό Εξάμηνο (5ο & 7ο)

- 42705 Οι Ευρωπαϊκές Πολιτικές των Κρατών-Μελών της ΕΕ (το μάθημα προσφέρεται στα Αγγλικά)
Σ. Βέρνυ
- 42759 Ευρωπαϊκή Ενοποίηση & Ελληνική Οικονομία
Ν. Μαραβέγιας
- 42813X Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο
Ε. Δούση
- 42818 Ειδικά Θέματα Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου
Ε. Δούση
- 42910 Συγκριτική Ανάλυση Μοντέλων Καπιταλισμού
Δ. Κατσίκας
- 42912 Ευρωπαϊκή Οικονομία

- 42929 Ν. Κουτσιαράς
Αναδιανεμητικές Πολιτικές στην Ευρώπη
Ν. Κουτσιαράς
- Εαρινό Εξάμηνο (6ο & 8ο)
- 42654 Ελληνοτουρκικές Σχέσεις
Ε. Αθανασοπούλου
- 42656 Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας
Χ. Δίπλα
- 42689 Μετανάστευση & Μειονότητες στην Ευρώπη
Α. Κόντης
- 42800 Ευρωπαϊκή Σύγκλιση: Θεωρία & Πρακτική
Λ. Τσούκαλης
- 42863 Διεθνής & Ευρωπαϊκή Προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
Χ. Δίπλα
- 42904 Έθνος-Κράτος & Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση
Σ. Βέρνυ
- 42906 Πολιτική Ιστορία των ΗΠΑ (το μάθημα προσφέρεται στα Αγγλικά)
Ε. Αθανασοπούλου

7.2.3. Δ' ΚΥΚΛΟΣ - ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ & ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΙΚΑΙΟ

Υποχρεωτικά Μαθήματα Κατεύθυνσης (ΚΔ.ΥΠΟ)

5ο Εξάμηνο

42557E **Συνταγματικό Δίκαιο**
Γ. Τασόπουλος

42586 **Διοικητικό Δίκαιο Ι**
Χ. Χρυσανθάκης

6ο Εξάμηνο

42584 **Δημόσια Διοίκηση ΙΙ**
Μ.-Η. Πραβίτα

42587 **Θεωρία των Οργανώσεων**
Μ.-Η. Πραβίτα

7ο Εξάμηνο

42080 **Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα**
Γ. Τασόπουλος

42859 **Κοινωνική Πολιτική & Διοίκηση**
Ι. Υφαντόπουλος

8ο Εξάμηνο

42814 **Διοικητική Αποκέντρωση και Τοπική Αυτοδιοίκηση**
Ν.-Κ. Χλέπας

42858 **Ανάλυση Δημόσιας Πολιτικής**
Κ. Σπανού

Πρόγραμμα Μαθημάτων Ειδικής Επιλογής (ΚΔ.ΕΙΔ)

• ένα (1) ανά εξάμηνο

Χειμερινό Εξάμηνο (5ο & 7ο)

42561X **Ειδικά Θέματα Διοικητικής Επιστήμης**
Αντ. Μακροδημήτρης

42562K **Εργατικό Δίκαιο & Δίκαιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων**
Αλ. Μητρόπουλος

42599 **Συνταγματική Ιστορία**
Ν.-Κ. Χλέπας

42722 **Ειδικά Θέματα Διοικητικού Δικαίου Ι: Προστασία Περιβάλλοντος**
Ν.-Κ. Χλέπας, Γ. Γιαννακούρου

42952 **Θεωρία της Δημόσιας Διοίκησης**
Κ. Σπανού

Εαρινό Εξάμηνο (6ο & 8ο)

- 42558 **Ειδικά Θέματα Συνταγματικού Δικαίου: Δίκαιο των Πολιτικών Κομμάτων**
Διδάσκων: βάσει της σχετικής προκήρυξης του Τμήματος
- 42638Θ **Διοικητικό Δίκαιο II**
Χ. Χρυσανθάκης
- 42639Θ **Δημόσια Οικονομία & Πολιτική**
Ι. Υφαντόπουλος
- 42812Θ **Ειδικά Θέματα Διοικητικού Δικαίου II: Χωροταξία-Πολεοδομία**
Γ. Γιαννακούρου
- 42820 **Νέες Εργασιακές Σχέσεις**
Αλ. Μητρόπουλος
- 42953 **Διοικητική & Κυβερνητική Ιστορία**
Αντ. Μακροδημήτρης

7.3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ (5ο & 7ο) – (ΕΕ)

- Δύο (2) ανά εξάμηνο (κοινά για όλες τις κατευθύνσεις)

- * 42050 **Πολιτική Κουλτούρα & Κοινωνικοποίηση**
Μ. Παντελίδου-Μαλούτα
- * 42561X **Ειδικά Θέματα Διοικητικής Επιστήμης**
Αντ. Μακροδημήτρης
- * 42562K **Εργατικό Δίκαιο & Δίκαιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων**
Αλ. Μητρόπουλος
- 42569 **Συγκριτική Ανάλυση Εξωτερικής Πολιτικής**
Χ. Τσαρδανίδης (Αναπλ. Καθηγ. – Παν/μιο Αιγαίου)
- * 42599 **Συνταγματική Ιστορία**
Ν.-Κ. Χλέπας
- {42608 **Συγκριτική Ανάλυση Διοικητικών Συστημάτων - δεν θα διδαχθεί 2016-17**
Χ. Κουταλάκης}
- 42616 **Εργασιακές Σχέσεις στον Δημόσιο Τομέα I: Δημοσιοϋπαλληλικό Δίκαιο**
Χ. Χρυσανθάκης
- * 42620 **Επικοινωνία & Εξουσία**
Κ. Δοξιάδης
- 42694Θ **Ειδικά Θέματα Εργατικού Δικαίου & Εργασιακών Σχέσεων**
Αλ. Μητρόπουλος (σε συνεργασία με Κ. Γκολομάζου-Παπά, επιστημονική συνεργάτις)
- * 42705 **Οι Ευρωπαϊκές Πολιτικές των Κρατών-Μελών της ΕΕ (το μάθημα προσφέρεται στα Αγγλικά)**
Σ. Βέρνυ

- 42708 Φύλο, Κοινωνία & Πολιτική
Μ. Παντελίδου-Μαλούτα
- * 42722 Ειδικά Θέματα Διοικητικού Δικαίου Ι: Προστασία Περιβάλλοντος
Ν.-Κ. Χλέπας, Γ. Γιαννακούρου
- * 42759 Ευρωπαϊκή Ενοποίηση & Ελληνική Οικονομία
Ν. Μαραβέγιας
- * 42765Θ Σύγχρονη Πολιτική Θεωρία
Α.-Α. Κύρτσης, Χ. Λυριντζής
- * 42813Χ Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο
Ε. Δούση
- * 42818 Ειδικά Θέματα Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου
Ε. Δούση
- 42861 Εξωτερικές Σχέσεις & η Πολιτική της ΕΕ
Π.Κ. Ιωακειμίδης
- * 42910 Συγκριτική Ανάλυση Μοντέλων Καπιταλισμού
Δ. Κατσίκας
- 42911 Οικονομική Θεωρία της Ολοκλήρωσης & Διεθνούς Συνεργασίας
Ν. Μαραβέγιας
- * 42912 Ευρωπαϊκή Οικονομία
Ν. Κουτσιαράς
- * 42929 Αναδιανεμητικές Πολιτικές στην Ευρώπη
Ν. Κουτσιαράς
- * 42938 Νεώτερη Ελληνική Πολιτική Ιστορία
Γ. Θεοδωρίδης
- {42941 Το Πολιτικό Φαινόμενο στην Κλασική Κοινωνική
Θεωρία - **δεν θα διδαχθεί 2016-17**
Π. Λέκκας}
- * 42946 Πολιτική Κοινωνιολογία και Πολιτική Ψυχολογία : Machiavelli &
Tocqueville
Α.-Α. Κύρτσης
- 42947 Οικονομικές Κρίσεις & Διεθνές Σύστημα
Δ. Κατσίκας
- 42949 Ειδικά Θέματα Μεθοδολογίας
Ι. Τσίρμπας
- * 42952 Θεωρία της Δημόσιας Διοίκησης
Κ. Σπανού
- 42960 Πανεπιστημιακή Ιστορία. Αρχεία & Πηγές
Χ. Μπάρκουλα (ΕΔΙΠ)

* το μάθημα προσφέρεται και ως Ειδικής Επιλογής.

7.4. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ (6ο & 8ο) – (ΕΕ)

• Δύο (2) ανά εξάμηνο (κοινά για όλες τις κατευθύνσεις)

- 42061 Η Ελλάδα στην ΕΕ: Πολιτικές Πτυχές
Π. Κ. Ιωακειμίδης
- * 42549X Λόγος και Ιδεολογία
Κ. Δοξιάδης
- * 42558 Ειδικά Θέματα Συνταγματικού Δικαίου: Δίκαιο των Πολιτικών Κομμάτων
Διδάσκων: βάσει της σχετικής προκήρυξης του Τμήματος
- {* 42605 Πολιτική Ανάλυση & Φεμινιστική Θεωρία - *δεν θα διδαχθεί 2016-17*
Μ. Παντελίδου- Μαλούτα}
- * 42638Θ Διοικητικό Δίκαιο II
Χ. Χρυσανθάκης
- * 42639Θ Δημόσια Οικονομία & Πολιτική
Ι. Υφαντόπουλος
- * 42654 Ελληνοτουρκικές Σχέσεις
Ε. Αθανασοπούλου
- * 42656 Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας
Χ. Δίπλα
- * 42689 Μετανάστευση & Μειονότητες στην Ευρώπη
Α. Κόντης
- 42698 Πληροφοριακά Συστήματα και Βάσεις Κοινωνικών Δεδομένων
Διδάσκων: βάσει της σχετικής προκήρυξης του Τμήματος
- * 42713Θ Συγκριτική Πολιτική: Επανάσταση-Κοινοβουλευτισμός-Δικτατορία
Π. Λέκκας
- * 42800 Ευρωπαϊκή Σύγκλιση: Θεωρία & Πρακτική
Λ. Τσούκαλης
- * 42812Θ Ειδικά Θέματα Διοικητικού Δικαίου II: Χωροταξία-Πολεοδομία
Γ. Γιαννακούρου
- * 42820 Νέες Εργασιακές Σχέσεις
Αλ. Μητρόπουλος
- * 42863 Διεθνής & Ευρωπαϊκή Προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
Χ. Δίπλα
- * 42904 Έθνος-Κράτος & Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση
Σ. Βέρνυ
- * 42906 Πολιτική Ιστορία των ΗΠΑ (το μάθημα προσφέρεται στα Αγγλικά)
Ε. Αθανασοπούλου
- 42907 Διοίκηση, Εκπαίδευση & Τέχνη
Αντ. Μακροδημήτρης
- {42921 Δικαιώματα & Διανεμητική Δικαιοσύνη - *δεν θα διδαχθεί 2016-17*
Γ. Μολύβας}
- 42942 Η Αθήνα του 5^{ου} αιώνα: ποίηση, φιλοσοφία, πολιτική
Π. Βαλλιάνος

- 42944 **Θεωρίες Ορθολογικής Επιλογής**
Ι. Τσίρμπας
- * 42950 **Θεωρία των Κοινωνικών & Πολιτικών Δικτύων**
Α.-Α. Κύρτσης
- * 42951 **Καπιταλισμός Σοσιαλισμός & Δημοκρατία**
Α.- Α. Κύρτσης
- * 42953 **Διοικητική & Κυβερνητική Ιστορία**
Αντ. Μακρουδημήτσης
- 42954 **Ανθρώπινοι Πόροι στο Δημόσιο Τομέα**
Κ. Σπανού
- 42955 **Εργασιακές Σχέσεις στον Δημόσιο Τομέα II: Προσωπικό με σχέση Ιδιωτικού Δικαίου**
Αλ. Μητρόπουλος (σε συνεργασία με Κ. Γκολομάζου-Παπά, επιστημονική συνεργάτις)
- 42956 **Κοινωνιολογία της Οικογένειας**
Π. Παναγιωτόπουλος
- * 42958 **Δημοκρατική Παιδεία & Ιδιότητα του Πολίτη**
Γ. Κουζέλης, Γ. Παπαδοπούλου

* το μάθημα προσφέρεται και ως Ειδικής Επιλογής.

7.5. ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ (εκτός βαθμολογίας)

- 42919 **Διδακτική των Κοινωνικών Επιστημών (χειμερινό εξάμηνο)**
Γ. Κουζέλης, Γ. Παπαδοπούλου (ΕΔΙΠ)
- 42920 **Εκπαίδευση και Αγωγή: Θεωρίες και Πρακτική (εαρινό εξάμηνο)**
Γ. Κουζέλης, Γ. Παπαδοπούλου (ΕΔΙΠ)

Διδάσκονται στο χειμερινό και εαρινό εξάμηνο αντίστοιχα και αφορούν στους φοιτητές και στις φοιτήτριες που βρίσκονται στο 7^ο και 8^ο εξάμηνο σπουδών (και μετά). Τα μαθήματα αυτά δεν βαθμολογούνται αλλά εμφανίζονται στην Συνοπτική Βαθμολογία των φοιτητών.

8. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Με βάση τον κωδικό μαθήματος και απόλυτη αριθμητική σειρά (το Τμήμα προσφέρει και άλλα μαθήματα που δεν περιλαμβάνονται στον παρόντα Οδηγό Σπουδών, καθώς είναι ανενεργά για το τρέχον ακαδημαϊκό έτος, λόγω εκπαιδευτικής άδειας των διδασκόντων τους):

42050 Πολιτική Κουλτούρα & Κοινωνικοποίηση Μ. Παντελίδου - Μαλούτα

Το μάθημα αυτό στοχεύει στη διερεύνηση του ρόλου των πολιτισμικών παραμέτρων της πολιτικής διαδικασίας. Εξετάζεται η πολιτική κοινωνικοποίηση ως διαδικασία διαμόρφωσης πολιτικών στάσεων, αντιλήψεων και συμπεριφοράς, και ως συνιστώσα αναπαραγωγής αλλά και μετεξέλιξης της πολιτικής κουλτούρας μιας κοινωνίας. Η προβληματική επικεντρώνεται στην ελληνική κοινωνικο-πολιτική πραγματικότητα, στους ιστορικούς παράγοντες που επέδρασαν στη διαμόρφωση της ελληνικής πολιτικής κουλτούρας, καθώς και στις σύγχρονες εκφράσεις της.

Στο πρώτο μέρος προτείνεται ένα θεωρητικό πλαίσιο ανάλυσης με κριτική παρουσίαση της κλασικής βιβλιογραφίας για τις δύο έννοιες που συνθέτουν το βασικό αντικείμενο του μαθήματος, καθώς και για άλλα εννοιολογικά εργαλεία που είναι απαραίτητα για κάθε σχετική προβληματική: πολιτικές στάσεις, αντιλήψεις και αξίες, πολιτική γενιά, φορείς κοινωνικοποίησης, υλιστικά/μετά-υλιστικά πρότυπα, εθνική πολιτική κουλτούρα, πολιτικές υποκουλτούρες, στερεότυπα, εθνικός χαρακτήρας κ.ά. Στο δεύτερο μέρος, παρουσιάζεται μια προβληματική για την ελληνική πολιτική κουλτούρα και το ιστορικό της διαμόρφωσης του αντιφατικού και πολυποίκιλου χαρακτήρα της, με κατάληξη στην εξέλιξή της από τη Μεταπολίτευση και μετά και έμφαση στις συνθήκες της κρίσης. Η συζήτηση επικεντρώνεται τόσο σε σταθερές, όσο και σε επίκαιρες εκφράσεις της ελληνικής πολιτικής κουλτούρας, όπως είναι ο κυνισμός, η πολιτική αδιαφορία, η απόρριψη και η ξενοφοβία, καθώς και στις κοινωνικές παραμέτρους που συσχετίζονται θετικά με αυτές. Το τρίτο μέρος αναφέρεται σε πλευρές της πολιτικής κοινωνικοποίησης καθώς και στην εξέλιξη της πολιτικής φυσιογνωμίας των νέων στην Ελλάδα από τη Μεταπολίτευση μέχρι σήμερα, με αναφορές στις ευρύτερες τάσεις εξέλιξης στα αξιακά συστήματα των νέων στην Ευρώπη. Με τη βοήθεια εμπειρικών δεδομένων, διερευνάται η μεταβολή πολιτικών στάσεων και αντιλήψεων, με στόχο την ανάπτυξη προβληματισμού σχετικά με τη σύνδεση της πολιτικής κοινωνικοποίησης της νέας γενιάς με την αναπαραγωγή και τη μετεξέλιξη της (ελληνικής) πολιτικής κουλτούρας.

A. Βοηθήματα

Καφετζής Π., Μαλούτας Θ., Τσίγκανου Ι., Πολιτική, Κοινωνία, Πολίτες: Ανάλυση δεδομένων της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Έρευνας, ESS, Αθήνα, ΕΚΚΕ, 2007 (ιδιαίτερα τις έξι θεματικές σσ.39-148 και 219-314).

Διαμαντούρος Ν., Πολιτισμικός δυϊσμός και πολιτική αλλαγή στην Ελλάδα της μεταπολίτευσης, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2000 (ιδιαίτερα, σσ.13-67).

Παντελίδου Μαλούτα Μ., Πολιτικές στάσεις και αντιλήψεις στην αρχή της εφηβείας: Πολιτική κοινωνικοποίηση στο πλαίσιο της ελληνικής πολιτικής κουλτούρας, Αθήνα, Gutenberg, 1987 (ιδιαίτερα, σσ. 15-95 και 487-539).

Β. Άρθρα και κεφάλαια βιβλίων που καλύπτουν επιμέρους πλευρές της ύλης

Μ. Κακεπάκη, «Μεταβολές στην ελληνική πολιτική κουλτούρα, 1988-2005: Από τη γενιά του πολιτικού ενδιαφέροντος στη γενιά της πολιτικής αδιαφορίας;» Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης, 28, 2006, σσ.111-128.

Παντελίδου Μαλούτα Μ., «Οι έφηβοι της 'αλλαγής'», Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, 80, 1991, σσ. 41-69.

Παντελίδου Μαλούτα Μ. «Αλλαγές στις πολιτικές αντιλήψεις των νέων γυναικών στο τέλος του 20ου αιώνα», στο, Καραμανωλάκης, Β., Ολυμπίτου, Ε., Παπαθανασίου, Ι. (επιμ.), Η ελληνική νεολαία στον 20ό αιώνα, Αθήνα, ΑΣΚΙ/Ινστιτούτο Ν. Πουλαντζάς, Θεμέλιο,

Παναγιωτοπούλου Ρ., «Η χαμένη τιμή της πολιτικής κουλτούρας των Ελληνίδων», στο, Δεμερτζής, Ν., Η ελληνική πολιτική κουλτούρα σήμερα, Αθήνα, Οδυσσέας, 1994, σσ.287-328.2010, σσ. 453-463.

Πολίτης, Φ., Οι «ανδρικές ταυτότητες» στο σχολείο, Αθήνα, Επίκεντρο, 2006, σσ. 158-201, 288-309.

Τσουκαλάς, Κ., «Παράδοση και εκσυγχρονισμός: μερικά γενικότερα ερωτήματα» και «Εμμονα στερεότυπα: εθνική ταυτότητα, εθνικός χαρακτήρας και εθνικά πρότυπα συμπεριφοράς στην Ελλάδα και στη διασπορά», στο Ταξίδι στο λόγο και την ιστορία, Τόμος Β' Αθήνα, 1996, σσ. 255-266 και 291-312.

Τσουκαλάς, Κ., Καφετζής Π., «Περί πολιτικής διαφθοράς», Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης, 31, 2008, σσ.5-45.

Κ. Ι. Καβουλάκος, «Κινήματα και δημόσιοι χώροι στην Αθήνα: χώροι ελευθερίας, χώροι δημοκρατίας, χώροι κυριαρχίας», στο, Θ. Μαλούτα, Γ. Κανδύλης κ.ά. Το κέντρο της Αθήνας ως πολιτικό διακύβευμα, Αθήνα, ΕΚΚΕ/Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, 2013, σσ.237-256.

42061 Η Ελλάδα στην Ε.Ε.: Πολιτικές Πτυχές
Π.Κ. Ιωακειμίδης

Το μάθημα έχει σεμιναριακό χαρακτήρα και στοχεύει στην ανάλυση των πολιτικών πτυχών που συνδέονται με τη συμμετοχή και ρόλο της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στα πλαίσια αυτά εξετάζονται η πολιτική της Ελλάδας στην ΕΕ, οι πολιτικές συνέπειες και επιπτώσεις από τη συμμετοχή της σε αυτήν, η διαδικασία του εξευρωπαϊσμού, ο εξευρωπαϊσμός της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής, ο ρόλος της ελληνικής διοίκησης στη διαμόρφωση και συντονισμό της ευρωπαϊκής πολιτικής, η συμβολή της Ελλάδας στην ΕΕ και τα προβλήματα προσαρμογής στις απαιτήσεις της βαθύτερης ενοποίησης, καθώς και το μέλλον της ελληνικής ευρωπαϊκής πολιτικής.

Βιβλιογραφία:

Π.Κ. Ιωακειμίδης, *Η Θέση της Ελλάδας στο Διεθνές, Ευρωπαϊκό και Περιφερειακό Σύστημα*, Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο Ε.Π.Ε., 2007.

Π.Κ. Ιωακειμίδης, *Η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Ελληνικό Κράτος*, Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο Ε.Π.Ε., 1998.

42080 Ατομικά & Κοινωνικά Δικαιώματα
Γ. Τασόπουλος

Οι παραδόσεις και το φροντιστήριο αποσκοπούν στην κριτική παρουσίαση και προσέγγιση του γνωστικού αντικείμενου και συγκεκριμένα τόσο του γενικού μέρους των θεμελιωδών δικαιωμάτων, που αναφέρεται στα βασικά χαρακτηριστικά και τις ευρύτερες κοινωνικοπολιτικές διαστάσεις του συστήματος προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων σε διεθνές και εθνικό επίπεδο, όσο και του ειδικού μέρους, που περιλαμβάνει, ιδίως, τη συγκεκριμένη οριοθέτηση του πεδίου προστασίας των επί μέρους ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων.

Με βάση τα ανωτέρω, οι κύριοι άξονες του μαθήματος διαμορφώνονται ως εξής:

Γενική εισαγωγή: Έννοια, σημασία και λειτουργία των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην ιστορική τους διαδρομή και στη σύγχρονη συνταγματική πραγματικότητα. Οι βασικές συνιστώσες, ο νομικοπολιτικός χαρακτήρας και ο ρόλος του ισχύοντος στη χώρα μας συστήματος προστασίας των θεμελιωδών Δικαιωμάτων (Σύνταγμα και Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου).

Τα επί μέρους Θεμελιώδη Δικαιώματα: Αναλυτική παρουσίαση της προστατευτικής εμβέλειας των επί μέρους ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, όπως κατοχυρώνονται σήμερα, με ιδιαίτερη έμφαση στον προσδιορισμό των υποκειμένων τους, στην ανάδειξη του περιεχομένου τους και στην διερεύνηση των περιορισμών τους.

Το μάθημα είναι αρχικά σεμιναριακού χαρακτήρα αλλά μετά από την ολοκλήρωση του πρώτου κύκλου των παραδόσεων ξεκινούν εκ παραλλήλου και φροντιστηριακά μαθήματα, στα οποία συζητούνται με τους φοιτητές πρακτικά θέματα. Τα θέματα αυτά (τα οποία μπορεί να έχουν και τον χαρακτήρα προμηθοδοτικών εργασιών) αποσκοπούν στην εξοικείωση

των φοιτητών με την απτή πραγματικότητα των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων, τόσο από την άποψη των πολλαπλών και ποικίλων διακινδυνεύσεων τους όσο και από την άποψη των νομικών δυνατοτήτων και των δικαστικών μέσων που προβλέπονται για την διασφάλιση της προστασίας τους.

Η αξιολόγηση των φοιτητών γίνεται προεχόντως με γραπτή εξέταση, στην περίοδο των εξετάσεων, συνυπολογιζομένης πάντως και της συμμετοχής των φοιτητών τόσο στις παραδόσεις όσο και –ιδίως– στις παρουσιάσεις και τις συζητήσεις των πρακτικών θεμάτων (ή/και εργασιών) στα φροντιστηριακά μαθήματα.

Βιβλιογραφία:

Αρ. Μάνεσης, *Συνταγματικά Δικαιώματα, Α' Ατομικές Ελευθερίες*, Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας 1981,

Δ. Τσάτσος, *Συνταγματικό Δίκαιο, τ. Γ', Θεμελιώδη Δικαιώματα*, Αθήνα-Κομοτηνή: Αντ, Σάκκουλας 1988,

Π. Δαγτόγλου, *Συνταγματικό Δίκαιο. Ατομικά Δικαιώματα*, Αθήνα – Θεσσαλονίκη : Εκδόσεις Σάκκουλα, 2012.

Κ. Χρυσόγονος, *Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη Α.Ε.Β.Ε. Όμιλος Εκδοτικών & Εμπορικών Επιχειρήσεων, 2006.

Φ. Σπυρόπουλος, *Εισαγωγή στο Συνταγματικό Δίκαιο II, Θεμελιώδη Δικαιώματα. Γενικό Μέρος*, Αθήνα: Εκδόσεις Θέμις Νικ. Α. Σάκκουλας & ΣΙΑ ΟΕ, 2012,

Γ. Σωτηρέλης, *Σύνταγμα και Δημοκρατία στην εποχή της παγκοσμιοποίησης*, Αθήνα: Αντ. Σάκκουλας 2000.

Γ. Σωτηρέλης, Χρ. Τσαϊτουρίδης, (επιμ.), Όμιλος "Αριστόβουλος Μάνεσης", *Κοινωνικά Δικαιώματα και Κρίση του Κράτους Πρόνοιας*, Αθήνα: Α. & Σ. Σαββάλας Α.Ε. Εκδοτική - Βιβλιοεμπορική, 2007.

42495Δ Τα Θεμελιώδη Δικαιώματα στην Εποχή μας

Γ. Τασόπουλος

Το μάθημα καλύπτει το γενικό μέρος της διδασκαλίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και αποτελεί κριτική εισαγωγή στην προβληματική της εθνικής (συνταγματικής), κοινοτικής και διεθνούς τους προστασίας. Εξετάζεται η έννοια, η σημασία και η λειτουργία των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην ιστορική τους διαδρομή. Αναλύεται το ηθικοπολιτικό περιεχόμενο της συνταγματικής τους προστασίας σε σχέση με τη δημοκρατική αρχή και παρουσιάζονται οι κύριες συνιστώσες του συστήματος προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου στο Σύνταγμά μας.

Στην ύλη του μαθήματος περιλαμβάνονται και οι ακόλουθες ενότητες: φορείς των δικαιωμάτων του ανθρώπου, διακρίσεις των δικαιωμάτων και συνοπτική παρουσίαση των προστατευόμενων δικαιωμάτων μετά τη συνταγματική αναθεώρηση του 2001, η επιφύλαξη του νόμου, οι περιορισμοί των δικαιωμάτων του ανθρώπου, τα όρια των περιορισμών και η αρχή της αναλογικότητας, η αρχή της τριτενέργειας. Εξετάζεται ακόμη η επίδραση της ΕΣΔΑ στην ελληνική έννομη τάξη και ο διάλογος μεταξύ των δικαστηρίων (εθνικών και υπερεθνικών). Ιδιαίτερη έμφαση, τέλος, δίνεται στην επιρροή που ασκούν οι νέες τεχνολογίες στην άσκηση των ελευθεριών.

Διδακτικές μέθοδοι:

Γίνεται προσπάθεια να συνδυασθούν οι διαλέξεις που εισάγουν στην προβληματική του μαθήματος με τη διαλεκτική συζήτηση και τις ερωτήσεις, ώστε να ενισχύεται η συμμετοχή. Στη διακριτική ευχέρεια του διδάσκοντος είναι επίσης και η ανάθεση εκπόνησης εργασίας ή η γραπτή εξέταση στο μέσο του εξαμήνου («προόδος»). Λόγω της αλληλουχίας των θεμάτων και της ανάλυσης, είναι σκόπιμη η παρακολούθηση του μαθήματος.

Διάγραμμα ύλης:

1. Εισαγωγή στην πολύπλευρη προβληματική των δικαιωμάτων του ανθρώπου (δίκαιο, ηθική, πολιτική φιλοσοφία) και στη σύγχρονη σημασία τους
2. Η ιστορική εξέλιξη της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Εθνικές παραδόσεις προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου.
3. Ο αυτοκαθορισμός του προσώπου και η αξία του ανθρώπου. Υποκείμενα δικαιωμάτων
4. Δικονομικές και διαδικαστικές εγγυήσεις προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου στο Σύνταγμα
5. Η αρχή της ελευθερίας και οι πνευματικές ελευθερίες
6. Η αρχή της ισότητας και η κοινωνική δικαιοσύνη
7. Η ιδιωτική ζωή
8. Οι ιδεολογικές συγκρούσεις στο πλαίσιο της κοινωνίας των πολιτών και η ουδετερότητα του κράτους. Η προβληματική της τριτενέργειας
9. Οι περιορισμοί των δικαιωμάτων και ο έλεγχός τους. Το πραγματολογικό στοιχείο των νομικών κρίσεων. Ο επιχειρηματολογικός χαρακτήρας του δικαίου.
10. Η αρχή της αναλογικότητας
11. Δικαιώματα και νέες τεχνολογίες
12. Η ΕΣΔΑ
13. Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο διάλογος των δικαστηρίων

Αξιολόγηση:

Η αξιολόγηση του μαθήματος βασίζεται σε εξετάσεις που περιλαμβάνουν και πρακτικό θέμα. Μπορεί επίσης να υπάρξει γραπτή εξέταση στο μέσο του εξαμήνου («προόδος») ή εκπόνηση εργασίας.

Βιβλιογραφία:

- Αρ. Μάνεσης, *Συνταγματικά Δικαιώματα ΑΔ. Ατομικές Ελευθερίες*, Πανεπιστημιακές Παραδόσεις, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Ε.Ε. Εκδόσεις - Εμπόριο Βιβλίων, 1981.
- Δ. Τσάτσος, *Συνταγματικό Δίκαιο Γ'. Θεμελιώδη Δικαιώματα Ι. Γενικό Μέρος*, Αθήνα - Κομοτηνή: Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1987.
- Γ. Αμίσης, (μτφρ.), *Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης: Δίκαιο και Πρακτική*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 2001.
- Γ. Παπαδημητρίου, *Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Σταθμός στη Θεσμική Ωρίμανση της ΕΕ*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 2001.
- Ξ. Κοντιάδης, *Ο νέος συνταγματισμός και τα θεμελιώδη δικαιώματα*, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2002

Α. Μαγγανάς, Λ. Καρατζάς, *Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου*, 2η Έκδοση, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη Α.Ε.Β.Ε. Όμιλος Εκδοτικών & Εμπορικών Επιχειρήσεων Όμιλος Εκδοτικών & Εμπορικών Επιχειρήσεων, 2005.

Φ. Σπυρόπουλος, *Εισαγωγή στο Συνταγματικό δίκαιο II, Θεμελιώδη δικαιώματα*, Γενικό μέρος, εκδ. Θέμις, Αθήνα 2012.

Γ. Τασόπουλος, *Ο ρόλος του δικαστή κατά τον έλεγχο της συνταγματικότητας των νόμων: δικαστικός ακτιβισμός ή αυτοπεριορισμός; Στο έργο το Σύνταγμα - Επιστημονικά Συνέδρια: Τα Εικοσάχρονα του Συντάγματος 1975*, Αθήνα – Κομοτηνή, 1998, σ. 339-386.

42496Δ Κοινωνική Πολιτική

Ι. Υφαντόπουλος

Το μάθημα της κοινωνικής πολιτικής έχει διεπιστημονικό χαρακτήρα και διδάσκεται από καθηγητές που εκπροσωπούν την Πολιτική επιστήμη, την Κοινωνιολογία, την Οικονομία και τις Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Σπουδές. Εξετάζεται η διαχρονική εξέλιξη του κράτους πρόνοιας στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή ένωση και παρουσιάζονται οι κυριότερες πτυχές του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού μοντέλου, καθώς και η τυπολογία των κοινωνικών συστημάτων.

Χρησιμοποιούνται ποσοτικοί και ποιοτικοί δείκτες για την σκιαγράφηση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Πορτραίτου και έμφαση δίδεται στις συνθήκες διαβίωσης, την ποιότητα ζωής, την οικονομική και κοινωνική ανισότητα, την ανεργία, την δημογραφική γήρανση, την φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Τέλος, εξετάζονται οι κοινωνικές πολιτικές και οι πρόσφατες μεταρρυθμίσεις στο τομέα της απασχόλησης, των κοινωνικών ασφαλίσεων, της παιδείας και της υγείας.

Βιβλιογραφία:

Ι.Υφαντόπουλος, Δ.Μπαλούρδος, Κ.Νικολόπουλος, *Οικονομικές και Κοινωνικές Διαστάσεις του Κράτους Πρόνοιας*, Αθήνα: Γ. Δαρδανός - Κ. Δαρδανός Ο.Ε., 2008.

Δ.Καραντίνος, (επιμ.), κ.ά. *Διαστάσεις του Κοινωνικού Αποκλεισμού στην Ελλάδα*, 2 Τόμοι, Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, 2005.

42497Δ Το Πολιτικό Σύστημα της Ε.Ε.

Μ. Τσινισιζέλης

Το μάθημα αξιολογεί και απαντά στο ερώτημα εάν και κατά πόσον το πολιτικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανήκει σε κάποια από τις υπάρχουσες τυπολογίες των πολιτικών συστημάτων οι οποίες και προσεγγίζονται λεπτομερώς ή εάν ανήκει σε μια ιδιαίτερη και μοναδική κατηγορία. Με αυτό το πρίσμα εξετάζονται και άλλοι Διεθνείς Οργανισμοί, καθώς και ενώσεις κρατών οι οποίες εμφανίζουν αναλογίες με την Ευρωπαϊκή Ένωση όπως η Mercosur, η NAFTA κλπ. Τέλος, το μάθημα αυτό δανείζεται ύλη από την παράδοση του Συγκριτικού Ομοσπονδισμού, προκειμένου να κατατάξει και να αξιολογήσει το πολιτικό σύστημα της Ε.Ε.

Βιβλιογραφία:

N. Nugent, *Πολιτική και Διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Αθήνα: Α. & Σ. Σαββάλας Α.Ε. Εκδοτική - Βιβλιοεμπορική, 2004.

Ν. Μαραβέγιας, Μ. Τσινιτσιζέλης, (επιμ), *Νέα Ευρωπαϊκή Ένωση: Οργάνωση και Πολιτικές 50 χρόνια*, Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο Ε.Π.Ε., 2007.

42498Δ Συγκριτική Πολιτική
Χ. Λυριντζής – Δ. Σωτηρόπουλος

Το εισαγωγικό μάθημα Συγκριτικής Πολιτικής καλύπτει τρεις στόχους:

α. τη γνωριμία των φοιτητών και φοιτητριών με το χώρο της συγκριτικής ανάλυσης των πολιτικών φαινομένων και την ευρύτερη σημασία της σύγκρισης στις κοινωνικές επιστήμες.

β. την εισαγωγή στην ιστορική ανάπτυξη του πεδίου της Συγκριτικής Πολιτικής με συγκεκριμένες αναφορές σε εργασίες – μελέτες που σηματοδοτούν τον χώρο.

γ. την γνωριμία με τα βασικά θέματα μελέτης στο χώρο της Συγκριτικής Πολιτικής, όπως δημοκρατία, πολιτικά κόμματα, ομάδες συμφερόντων, πολιτική κουλτούρα, πολιτικό σύστημα, ανάπτυξη και συγκρότηση έθνους – κράτους.

Με βάση τους άξονες αυτούς, το μάθημα μπορεί να αναπτυχθεί αφενός σε μια σειρά διαλέξεων για τα παραπάνω θέματα με ιδιαίτερες αναφορές στην εμπειρία των ευρωπαϊκών χωρών και αφετέρου σε μια σειρά σεμιναρίων - φροντιστηρίων όπου παρουσιάζονται συγκεκριμένες μελέτες.

Συγκεκριμένα, στην πρώτη ενότητα γίνεται μια εισαγωγή στη σημασία και χρήση της συγκριτικής μεθόδου από τον Αριστοτέλη μέχρι σήμερα και στη διαμόρφωση του σύγχρονου χώρου της συγκριτικής πολιτικής.

Στην επόμενη ενότητα, εκτός από τη συζήτηση συγκεκριμένων εργασιών, δίδονται στους φοιτητές βιβλία από τη βιβλιογραφία είτε για παρουσίαση – συζήτηση συγκεκριμένων θεμάτων, είτε για παρουσίαση όλου του βιβλίου.

Το τρίτο μέρος αποτελεί και το μεγαλύτερο σε έκταση τμήμα του μαθήματος και αφορά τη συγκριτική μελέτη των πολιτικών και κομματικών συστημάτων στον ευρωπαϊκό χώρο. Γίνεται αναφορά στην ανάπτυξη των σύγχρονων πολιτικών συστημάτων με βάση τη συγκρότηση του έθνους κράτους, στην παγίωση των κομματικών συστημάτων, στις κομματικές οικογένειες και στην ανάπτυξη νέων μορφών πολιτικής δράσης (νέα κινήματα, κόμματα νέας πολιτικής, παγκοσμιοποίηση κλπ). Η εν λόγω ενότητα στηρίζεται κυρίως στο βιβλίο των R. Hague και M. Harrop και, συμπληρωματικά, σε άρθρα ή άλλα κείμενα.

Βιβλιογραφία:

R. Hague, M. Harrop, *Συγκριτική Πολιτική και Διακυβέρνηση*, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική Α.Ε, 2005.

Χ. Λυριντζής, *Σύγκριση και Ερμηνεία*, Αθήνα: Κάπολα Κων. Παγώνα Εκδόσεις – Εκθέσεις - Μελέτες, 2001.

Υ. Meny, *Συγκριτική Πολιτική*, Τόμος 1ος, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 1996.

Franz Lehner, Widmier, *Συγκριτική Πολιτική*, Αθήνα: Εκδόσεις Επίκεντρο Α.Ε, 2007.

42499Β Σύγχρονη Κοινωνική Θεωρία
Κ. Δοξιάδης

Το μάθημα αναφέρεται στις σύγχρονες εξελίξεις της θεωρητικής προσέγγισης των κοινωνικών ζητημάτων και οργανώνεται γύρω από τον άξονα των ακόλουθων θεματικών:

1. Εξουσία και μικροεξουσίες
2. Φύλο, φυλή, τάξη
3. Ταυτότητες
4. Πολυπολιτισμικότητα
5. Παγκοσμιοποίηση
6. Κοινωνική αλλαγή
7. Θεμελιώσεις κοινωνικής κριτικής.

Η ανάπτυξη των θεμάτων αυτών συνδυάζεται με μια κριτική παρουσίαση των σημαντικότερων μεταδομιστικών θεωρητικών ρευμάτων, κατά την οποία η έμφαση δίδεται στην ανάδειξη των σημείων σύγκλισης και αντιπαράθεσης. Επιδίωξη του μαθήματος είναι να διευκρινίσει όχι μόνον τον τρόπο με τον οποίο η κοινωνική θεωρία επιχειρεί σήμερα να θεμελιώσει το επιστημονικό της αντικείμενο και να οροθετήσει τα ερευνητικά της πεδία, αλλά και τα ζητήματα που τίθενται ως προς την αναζήτηση επαρκών μεθοδολογικών εργαλείων και ως προς το συνδυασμό θεωρητικών προτύπων προερχόμενων από διαφορετικές παραδόσεις και κλάδους των κοινωνικών επιστημών.

Κύριο υλικό συζήτησης των επιμέρους ενοτήτων αποτελούν πρωτότυπα κείμενα σημαντικών σύγχρονων στοχαστών, στα οποία εκτός της ειδικής θεματικής αναδεικνύεται και η εκάστοτε ιδιαίτερη προβληματική του θεωρητικού ρεύματος στο οποίο ανήκουν. Η οργάνωση αυτής της συζήτησης θα βασιστεί σε συλλογή μεταφρασμένων κειμένων που θα είναι στη διάθεση των φοιτητών.

Βιβλιογραφία:

- Stuart Hall, David Held, Anthony McGrew, *Η Νεωτερικότητα Σήμερα: Οικονομία, Κοινωνία, Πολιτική, Πολιτισμός*, Αθήνα: Α. & Σ. Σαββάλας Α.Ε. Εκδοτική - Βιβλιοεμπορική, 2003.
- Paul Hirst, Penny Woolley, *Κοινωνικές Σχέσεις και Ανθρώπινες Ιδιότητες*, Αθήνα: Βιβλία - Εκδόσεις Πλέθρον Λ. Ρινόπουλος & ΣΙΑ Ε.Ε., 2009.
- Ν. Τάτσης, *Νεωτερικότητα και Κοινωνική Αλλαγή: Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις*, Αθήνα: Νήσος, Καπόλα Κων. Παγώνα Εκδόσεις - Εκθέσεις - Μελέτες, 2004.
- Zygmunt Bauman, *Παγκοσμιοποίηση: Οι Συνέπειες για τον Άνθρωπο*, Αθήνα: Πολύτροπον Α.Ε. Δημιουργικού Σχεδιασμού & Εκδόσεων, 2004.

42500 Το Ελληνικό Πολιτικό Σύστημα

Χ. Λυριντζής, Γ. Θεοδωρίδης

Σκοπός του μαθήματος είναι να εισάγει τους φοιτητές στη βασική συζήτηση για το ελληνικό πολιτικό σύστημα από την πτώση της Δικτατορίας μέχρι σήμερα. Φυσικά το μάθημα δεν επικεντρώνεται μόνο στη συζήτηση των σχετικών αναλύσεων για τις παραμέτρους που αφορούν στη συγκρότηση και εξέλιξη του πολιτικού συστήματος της Μεταπολίτευσης αλλά επιδιώκει να προσφέρει και το βασικό πραγματολογικό και ιστορικό υλικό της υπό εξέταση περιόδου. Το εισαγωγικό μέρος του μαθήματος θα είναι αφιερωμένο στη σύντομη παρουσίαση και ανάλυση των σημαντικών πολιτικών και κοινωνικών εξελίξεων που έβαλαν τη σφραγίδα τους στη χώρα από την Κατοχή μέχρι το 1974. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε εκείνες τις εξελίξεις που άσκησαν μεγαλύτερη επιρροή στη Μεταπολιτευτική περίοδο. Στη συνέχεια εξετάζονται οι κοινωνικές και πολιτισμικές συνιστώσες του πολιτικού συστήματος

τόσο στην περίοδο της μετάβασης στη δημοκρατία και την περίοδο της εμπέδωσης της δημοκρατίας, όσο και στις δεκαετίες που ακολούθησαν. Πιο συγκεκριμένα θα εξεταστούν οι πολιτικές δυνάμεις, οι εκλογές, οι σχέσεις κοινωνίας – κράτους καθώς και οι αντιφάσεις του συστήματος διακυβέρνησης.

Βιβλιογραφία:

Ελληνική Πολιτική Ιστορία 1950 – 2004 (συλλ. έργο: Γ. Βούλγαρης, Ηλ. Νικολακόπουλος, Σ. Ριζάς, Τ. Σακελλαρόπουλος, Ι. Στεφανίδης), Αθήνα, Εκδόσεις Θεμέλιο, 2011.

Βερναδάκης Χρ., *Πολιτικά κόμματα, εκλογές και κομματικό σύστημα*, Αθήνα, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2011.

Βούλγαρης Γ., *Η Ελλάδα της Μεταπολίτευσης 1974-1990. Σταθερή Δημοκρατία Σημαδεμένη από τη Μεταπολεμική Ιστορία*, Αθήνα, Εκδόσεις Θεμέλιο, 2005.

Close David, *Ελλάδα 1945 – 2004. Πολιτική, Κοινωνία, Οικονομία*, Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Θύραθεν, 2006.

Meynaud J., Μερλόπουλος Π., Νοταράς Γ., *Οι Πολιτικές Δυνάμεις στην Ελλάδα 1946-1965*, Τόμος Α', Αθήνα, Εκδόσεις Α. & Σ. Σαββάλας, 2002.

Meynaud J., *Οι Πολιτικές Δυνάμεις στην Ελλάδα. Βασιλική εκτροπή και στρατιωτική δικτατορία*, Τόμος Β', Αθήνα, Εκδόσεις Α. & Σ. Σαββάλας, 2002.

Μωυσίδης Αντ. – Σακελλαρόπουλος Σ. (επιμ.), *Η Ελλάδα στον 19^ο αιώνα και 20^ο αιώνα. Εισαγωγή στην Ελληνική Κοινωνία*, Αθήνα, Εκδόσεις Τόπος, 2010.

Παναγιωτόπουλος Β., (επιμ), *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού 1770 - 2000: Νικητές και Ηττημένοι, 1949 – 1974. Νέοι ελληνικοί προσανατολισμοί: ανασυγκρότηση και ανάπτυξη*, Τόμος 9ος, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα Α.Ε. Εκδόσεις - Βιβλιοπωλείο, 2003.

Παναγιωτόπουλος Β., (επιμ), *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού 1770 - 2000: Η Ελλάδα της Ομαλότητας. Δημοκρατικές Κατακτήσεις - Οικονομική Ανάπτυξη και Κοινωνική Σταθερότητα*, Τόμος 10ος, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα Α.Ε. Εκδόσεις - Βιβλιοπωλείο, 2003.

Featherstone K., *Πολιτική στην Ελλάδα. Η Πρόκληση του Εκσυγχρονισμού*, Αθήνα, Εκδόσεις Οκτώ Αλ. Μανωλάκης & ΣΙΑ Ε.Ε., 2007.

42501 Πολιτική Επιστήμη Ι

Χ. Λυριντζής, Π. Παναγιωτόπουλος

Σκοπός του μαθήματος είναι η παρουσίαση βασικών εννοιών και πεδίων έρευνας της πολιτικής επιστήμης και κυρίως η γνωριμία και εξοικείωση των φοιτητών με τον χώρο της πολιτικής επιστήμης και τις ιδιαιτερότητές του. Στο πλαίσιο του μαθήματος αναλύονται διάφορες θεωρητικές προσεγγίσεις, καθώς και συγκεκριμένα πολιτικά ζητήματα που απασχολούν τον κλάδο. Τα ιδιαίτερα θέματα που εξετάζονται κατά τη διάρκεια του μαθήματος είναι:

- Η έννοια και η αξία της πολιτικής.
- Πολιτικά καθεστώτα και μορφές διακυβέρνησης
- Πολιτικές ιδεολογίες
- Θεωρίες δημοκρατίας
- Το κράτος
- Έθνη και εθνικισμός

- Πλανητική πολιτική
- Πολιτική κουλτούρα και πολιτική κοινωνικοποίηση
- Πολιτικά κόμματα και εκλογικά συστήματα
- Ομάδες πίεσης, συνδικαλισμός, μη κυβερνητικές οργανώσεις

Βιβλιογραφία

A. Heywood, *Εισαγωγή στην πολιτική*

A. Heywood, *Βασικές έννοιες της Πολιτικής Επιστήμης*

A. Ball&GPeters, *Σύγχρονη πολιτική και διακυβέρνηση*

M. Carnoy, *Κράτος και πολιτική θεωρία*

K. Hay, M. Lister&D. Marsh, *Το κράτος: θεωρίες και προσεγγίσεις*

42502 Κοινωνιολογία

A.-A. Κύρτης, Π. Παναγιωτόπουλος

Η κατανόηση των βασικών εννοιών της κοινωνιολογίας και η απόκτηση γενικών γνώσεων γύρω από τις κατευθύνσεις της κοινωνιολογικής θεωρίας και της κοινωνικής έρευνας αποτελούν βασική προϋπόθεση της εκπαίδευσης κάθε κοινωνικού επιστήμονα.

Για τους πολιτικούς επιστήμονες, είτε ασχοληθούν με την πολιτική θεωρία και την πολιτική ανάλυση, είτε ειδικευτούν σε θέματα ανάλυσης κρατικών πολιτικών, οργάνωσης της δημόσιας διοίκησης ή σε θέματα διεθνούς πολιτικής, τα ζητήματα πολιτικής κοινωνιολογίας (που αφορούν τη σχέση των διαδικασιών κοινωνικής συγκρότησης και κοινωνικής μεταβολής με τις πολιτικές διαδικασίες) θα βρίσκονται πάντα στο επίκεντρο των αναλύσεων.

Αυτός είναι ο λόγος της τοποθέτησης ενός εισαγωγικού μαθήματος κοινωνιολογίας στο πρώτο εξάμηνο των σπουδών του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και δημόσιας διοίκησης.

Κεντρικά θέματα:

1. Τα θεωρητικά, μεθοδολογικά και επιστημολογικά χαρακτηριστικά της κοινωνιολογικής θεωρίας και της κοινωνικής έρευνας.

2. Ο διάλογος και οι αντιθέσεις μεταξύ διαφορετικών θεωρητικών παραδόσεων: θεωρίες της βιομηχανικής κοινωνίας – θεωρίες περί καπιταλισμού – μεταμοντέρνες αμφισβητήσεις της κοινωνιολογικής παράδοσης.

3. Κοινωνική διαστρωμάτωση, κοινωνική διαφοροποίηση, κοινωνικές τάξεις και κοινωνικοί μετασχηματισμοί.

4. Στοιχεία της κοινωνιολογικής θεωρίας του κράτους και της πολιτικής.

5. Χώρος και κοινωνία: αστικό περιβάλλον, κοινωνικές αντιθέσεις και καθημερινή ζωή.

6. Οικογένεια και φύλο.

7. Στοιχεία της κοινωνιολογικής ανάλυσης των διαδικασιών παγκοσμιοποίησης

8. Η σημασία της θεωρίας των κοινωνικών θεσμών

9. Συστήματα ρόλων και κοινωνική θέση (βασικές έννοιες της μικροκοινωνιολογικής ανάλυσης).

10. Συμβολικά συστήματα και κοινωνική νομιμοποίηση

11. Μορφές και διαδικασίες κοινωνικοποίησης

Βιβλιογραφία:

Hughes, M. / Kroehler, C.J. (2014), *Κοινωνιολογία: Οι βασικές έννοιες*. Αθήνα: Κριτική.

Giddens, A. (2009), *Κοινωνιολογία*. Αθήνα: Gutenberg.

Π. Α. Μπέργκερ, Λούκμαν, *Η Κοινωνική Κατασκευή της Πραγματικότητας*. Αθήνα: Κάπολα Κων. Παγώνα Εκδόσεις – Εκθέσεις - Μελέτες, 2003.

Π. Α. Μπέργκερ, *Πρόσκληση στην Κοινωνιολογία*, Αθήνα: Εκδόσεις Βιβλίων Ηλίας Σταυρ. Μποκουμάνης, 1983.

J. Ritsert, *Τρόποι Σκέψης και Βασικές Έννοιες της Κοινωνιολογίας*, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική Α.Ε., 1996.

42505 Αρχές & Θεσμοί του Συνταγματικού Κράτους **Γ. Τασόπουλος**

Οι παραδόσεις και το φροντιστήριο αποσκοπούν στην εισαγωγική παρουσίαση και κριτική προσέγγιση του γνωστικού αντικείμενου, ειδικότερα δε του ρόλου και της σημασίας των σύγχρονων συνταγματικών θεσμών, όπως αυτοί διαμορφώνονται τόσο διεθνώς όσο και – ιδίως – στη χώρα μας, μετά και από τις τρεις αναθεωρήσεις του Συντάγματος. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην κοινωνικοπολιτική διάσταση των συνταγματικών θεσμών, οι οποίοι εξετάζονται ιδίως υπό το πρίσμα της ιστορικής εξέλιξης και σημερινής κατοχύρωσης των θεμελιωδών αρχών που διέπουν την οργάνωση και λειτουργία του ισχύοντος δημοκρατικού πολιτεύματος, σε υπερεθνικό και εθνικό επίπεδο.

Με βάση τα ανωτέρω, οι κύριοι άξονες του μαθήματος είναι οι ακόλουθοι: Εισαγωγικά στοιχεία – Το ευρύτερο πεδίο αναφοράς των συνταγματικών θεσμών (Δίκαιο και Πολιτική. Σύνταγμα και Συνταγματικό Δίκαιο. Τα στοιχεία της πολιτείας. Η ερμηνεία του πολιτειακού φαινομένου. Η μορφολογία των πολιτευμάτων. Η ιστορία του πολιτεύματος στην Ελλάδα).

Οι θεμελιώδεις αρχές του πολιτεύματος – ιστορική διαμόρφωση και σύγχρονη συνταγματική κατοχύρωση (Η δημοκρατική αρχή. Το αντιπροσωπευτικό σύστημα. Το κοινοβουλευτικό σύστημα. Η αρχή της «προεδρευόμενης» δημοκρατίας. Η αρχή του πολυκομματισμού. Η αρχή της διάκρισης των λειτουργιών. Η αρχή του Κράτους Δικαίου. Η αρχή του Κοινωνικού Κράτους). Τα πολιτειακά όργανα – βασικά στοιχεία για την οργάνωση και λειτουργία τους (Το εκλογικό σώμα. Η Βουλή. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Η Κυβέρνηση. Τα Δικαστήρια).

Το μάθημα είναι αρχικά σεμιναριακού χαρακτήρα αλλά μετά από την ολοκλήρωση του πρώτου κύκλου των παραδόσεων ξεκινούν εκ παραλλήλου και φροντιστηριακά μαθήματα, στα οποία συζητούνται με τους φοιτητές πρακτικά θέματα. Τα θέματα αυτά (τα οποία μπορεί να έχουν και τον χαρακτήρα προμοδοτικών εργασιών) αποσκοπούν στην εξοικείωση των φοιτητών με την απτή πραγματικότητα της λειτουργίας του πολιτεύματος, και ιδίως του κοινοβουλευτικού συστήματος, με ιδιαίτερη έμφαση στην πολιτικοσυνταγματική επικαιρότητα.

Η αξιολόγηση των φοιτητών γίνεται προεχόντως με γραπτή εξέταση, στην περίοδο των εξετάσεων, συνυπολογιζομένης πάντως και της συμμετοχής των φοιτητών τόσο στις παραδόσεις όσο και –ιδίως– στις παρουσιάσεις και τις συζητήσεις των πρακτικών θεμάτων (ή/και εργασιών) στα φροντιστηριακά μαθήματα.

Βιβλιογραφία:

Αρ. Μάνεσης, *Συνταγματικό Δίκαιο I*, Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα, 2007.

Α. Μανιτάκης, *Συνταγματική Οργάνωση του Κράτους: Με στοιχεία Πολιτειολογίας*, Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα, 2007.

- Α. Παντελής, *Εγχειρίδιο Συνταγματικού Δικαίου*, Αθήνα: Εκδοτικός Οργανισμός Λιβάνη Α.Β.Ε. Εκδόσεις Νέα Σύνορα Α.Β.Ε., 2007.
- Φ. Σπυρόπουλος, *Εισαγωγή στο Συνταγματικό Δίκαιο*, Αθήνα - Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2006.
- Δ. Τσάτσος, *Συνταγματικό Δίκαιο: Θεωρητικό Θεμέλιο*, Τόμος Α', Αθήνα - Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1985.
- Κ. Χρυσόγονος, *Συνταγματικό Δίκαιο*, Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα, 2003.
- Ευ. Β. Βενιζέλος, *Μαθήματα Συνταγματικού Δικαίου*, Αθήνα-Κομοτηνή: εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα, 2008,
- Ν. Αλιβιζάτος, *Το Σύνταγμα και οι εχθροί του στη νεοελληνική ιστορία 1800-2010*, Αθήνα: εκδόσεις Πόλις, 2011,
- Γ. Σωτηρέλης - Θ. Ξηρός (επιμ.), *Η αναθεώρηση του Συντάγματος (1993-2201)*, Αθήνα-Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2001,
- Γ. Τασόπουλος, *Τα θεσμικά αντίβαρα της εξουσίας και η αναθεώρηση του Συντάγματος*. Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2007.
- Γ. Τασόπουλος, *Η Λαϊκή Κυριαρχία και η πρόκληση της αμεροληψίας*, Κριτική, Αθήνα, 2014.
- Γ. Σωτηρέλης - Θ. Ξηρός (επιμ.), *Το Σύνταγμα της Ελλάδας (και ο Κανονισμός της Βουλής)*. *Εισαγωγή, Σταθμοί της Συνταγματικής Ιστορίας, Κείμενο, Ευρετήριο*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα, 2011.

42511A Παγκόσμια & Ευρωπαϊκή Ιστορία Ι **Ν. Γιακωβάκη**

Το μάθημα καλύπτει τον 20ό αιώνα, από τα τέλη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου έως την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης (1914-1991). Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ιστορίας εξετάζονται οι βαθείς μετασχηματισμοί που επέφεραν στις ευρωπαϊκές κοινωνίες οι επαναστάσεις του 19ου αιώνα και η συγκρότηση εθνικών κρατών, όπως και η διαμόρφωση των νεωτερικών πολιτικών ιδεολογιών. Ιδιαίτερο βάρος δίδεται στις επιπτώσεις των δύο παγκοσμίων πολέμων στην Ευρώπη, στην οικονομική και κοινωνική κρίση του μεσοπολέμου που τροφοδότησε την οπισθοχώρηση του φιλελευθερισμού και ιδίως την άνοδο του φασισμού, στη θεαματική μεταπολεμική ανάκαμψη και την επικράτηση του κράτους πρόνοιας, στην ανάδυση της ιδέας της Ευρώπης που σφράγισε την πορεία της και κατά την ψυχροπολεμική διαίρεσή της, στις μεταλλαγές της Σοβιετικής Ένωσης από την Οκτωβριανή Επανάσταση έως και την κατάρρευση του κομμουνισμού, αλλά και την περίοδο της κρίσης, με την άνοδο της νέας δεξιάς, που εμφανίζεται μετά τη δεκαετία του 1970. Στο πλαίσιο της παγκόσμιας ιστορίας μελετώνται η μεταβολή που επιφέρει ο κλυδωνισμός της ηγεμονικής θέσης της Ευρώπης στο παγκόσμιο σύστημα, η άνοδος των ΗΠΑ σε παγκόσμια δύναμη και υπερδύναμη, οι πολιτικές και ιδεολογικές διαστάσεις του Ψυχρού Πολέμου, όπως και η αποαποικιοποίηση που οδήγησε στη διαμόρφωση του λεγόμενου Τρίτου Κόσμου.

Βιβλιογραφία:

- Serge Berstein, Pierre Milza, *Ιστορία της Ευρώπης: Διάσπαση και Ανοικοδόμηση της Ευρώπης (1919 έως σήμερα)*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 1997.
- EricHobsbawm, *Η εποχή των άκρων. Ο Σύντομος 20ός αιώνας, 1914-1991*, Αθήνα: Θεμέλιο, 2002.

Mark Mazower, *Σκοτεινή Ηπειρος. Ο Ευρωπαϊκός 20ός αιώνας*, Αθήνα: εκδόσεις Αλεξάνδρεια 2001.

42521 Διοικητική Επιστήμη
Αντ. Μακρουδημήτρης, Μ.-Η. Πραβίτα

Το μάθημα στοχεύει να εισαγάγει τις φοιτήτριες και τους φοιτητές στην προβληματική της Διοικητικής Επιστήμης, δίδοντας ταυτόχρονα μια σφαιρική εικόνα για τη σχέση της Δημόσιας Διοίκησης με τους άλλους κοινωνικούς θεσμούς, και την εξελικτική της πορεία.

Πρόκειται για μια γενική εισαγωγή στη μελέτη του διοικητικού φαινομένου, με ειδικότερη αναφορά στην ιδιαιτερότητα της Δημόσιας Διοίκησης. Εξετάζονται η γενεαλογία και τα ρεύματα της σύγχρονης Διοικητικής Επιστήμης, καθώς και η Δημόσια Διοίκηση ως κοινωνικός θεσμός, η διαδικασία διαμόρφωσής του, όπως επίσης τα στοιχεία της ιδιαιτερότητάς του ως κρατικού μηχανισμού. Αναλύεται το γραφειοκρατικό πρότυπο οργάνωσης και η λογική των επιμέρους στοιχείων του.

Στη συνέχεια, παρουσιάζεται ο μεταβαλλόμενος ρόλος της διοίκησης στο πλαίσιο του κράτους πρόνοιας και της πιο πρόσφατης αμφισβήτησής του, ενώ διερευνώνται οι σχέσεις διοίκησης και δικαίου, διοίκησης και πολιτικής, διοίκησης και κοινωνίας, οι διάφορες αντιλήψεις για τον ρόλο της Δημόσιας Διοίκησης και τη φύση της εξουσίας της.

Η αξιολόγηση του μαθήματος πραγματοποιείται μέσω γραπτών εξετάσεων.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Ν. Μιχαλόπουλος, *Η Επιστήμη της Δημόσιας Διοίκησης*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 2016.

Στ.Ν. Κτιστάκη, *Εισαγωγή στη Διοικητική Επιστήμη*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 2009.

J. Chevallier, *Διοικητική Επιστήμη*, Αθήνα: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1993.

Αντ. Μακρουδημήτρης, Μ.-Ηλ. Πραβίτα, *Διοικητική Επιστήμη Ι. Δημόσια Διοίκηση: Στοιχεία Διοικητικής Οργάνωσης*, Ε' Έκδοση, Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε. Εκδόσεις - Εμπόριο Βιβλίων, 2012.

Μ. Σεραφετινίδου, *Το Φαινόμενο της Γραφειοκρατίας: Η Θεωρητική Συζήτηση*, Τόμος Ι, Αθήνα: Γ. Δαρδανός - Κ. Δαρδανός Ο.Ε., 2003.

42523 Εισαγωγή στο Δίκαιο
Ν.-Κ. Χλέπας, Γ. Γιαννακούρου

ΣΚΟΠΟΣ - ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με την ιστορία, τις βασικές θεωρητικές σχολές, τις βασικές έννοιες και την μεθοδολογία του δικαίου καθώς και με τις λειτουργίες που επιτελεί το δίκαιο σε πολιτική, κοινωνία και οικονομία.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές πρέπει να είναι σε θέση να:

- Γνωρίζουν τις βασικές έννοιες, αρχές και θεσμούς του δικαίου.
- Γνωρίζουν την σημαντικότερες φάσεις από την ιστορική διαδρομή του δικαίου.

- Κατανοούν τις κυριότερες θεωρητικές προσεγγίσεις στο φαινόμενο του δικαίου.
- Αντιλαμβάνονται την επιρροή που ασκούν σήμερα η παγκοσμιοποίηση, η διεθνοποίηση και ευρωπαϊκή ενοποίηση στους εθνικούς κανόνες και θεσμούς.
- Αντιλαμβάνονται και εφαρμόζουν τη βασική νομική μεθοδολογία, καθώς και να γνωρίζουν τους σημαντικότερους θεσμούς εφαρμογής του δικαίου.
- Γνωρίζουν τις λειτουργίες του δικαίου στην πολιτική, την κοινωνία και την οικονομία.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΛΗΣ

Η διδακτέα ύλη του μαθήματος περιλαμβάνει τις εξής θεματικές ενότητες:

- Δίκαιο, έννομη τάξη και κράτος
- Κοινωνία, κράτος και δίκαιο
- Ιστορική εξέλιξη του δικαίου
- Θεωρίες και λειτουργίες του δικαίου
- Πηγές, διακρίσεις και κλάδοι του δικαίου
- Ο κανόνας δικαίου, εφαρμογή και ερμηνεία του ισχύοντος δικαίου
- Έννομες σχέσεις, δικαιώματα
- Υποκείμενα των εννόμων σχέσεων (πρόσωπα)
- Πράξεις Δικαίου - δικαιοπραξίες-αδικοπραξίες- αστική ευθύνη
- Ενοχικές, Εμπράγματα και Οικογενειακές-Κληρονομικές σχέσεις
- Στοιχεία οικονομικού και εμπορικού δικαίου.
- Βασικές Έννοιες και Θεσμοί του Δημοσίου Δικαίου
- Στοιχεία Ευρωπαϊκού Δικαίου

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ

Το μάθημα διεξάγεται με παραδόσεις. Επίσης γίνεται χρήση των δυνατοτήτων που προσφέρει η ηλεκτρονική τάξη (eclass)

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Το μάθημα εξετάζεται γραπτώς στο τέλος του εξαμήνου.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Δ. Χριστοφιλόπουλος, Εισαγωγή στο Δίκαιο, Αθήνα: Δίκαιο και Οικονομία Π. Ν. Σάκκουλας Α.Ε.Ε.Ε., 2007.
- Π.Κ. Σούρλας, *Justi Atque Injusti Scientia*. Μία Εισαγωγή στην Επιστήμη του Δικαίου, Αθήνα-Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2006.
- Ι. Σπυριδάκη, Εισηγήσεις Αστικού Δικαίου, Αθήνα-Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2005.

42527Α Εισαγωγή στις Διεθνείς Σχέσεις Ε. Αθανασοπούλου & Σ. Ντάλης (Επικ. Καθηγ.-Παν/μιο Αιγαίου)

Το μάθημα έχει ως σκοπό να εισαγάγει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες στη διεπιστημονική θεώρηση των διεθνών σχέσεων και στις διάφορες ερευνητικές κατευθύνσεις του κλάδου. Η

διδασκαλία καλύπτει αρχικά τις θεμελιώδεις θεωρητικές προτάσεις και τις βασικές έννοιες της μελέτης των διεθνών σχέσεων.

Παράλληλα, δίνει στους φοιτητές και τις φοιτήτριες τη δυνατότητα να κατανοήσουν τους παράγοντες που συμβάλλουν στη διαμόρφωση της πολιτικής συμπεριφοράς στο διεθνή χώρο (π.χ. ισχύς των κρατών, εθνικά συμφέροντα), καθώς και τους τρόπους και τα μέσα που χρησιμοποιούνται προς την κατεύθυνση αυτή.

Έμφαση δίδεται στην εξωτερική πολιτική των κρατών, ιδιαίτερα στον τρόπο διαμόρφωσής της, στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και στις διάφορες μεταβλητές που τη συνθέτουν, καθώς και στη θεωρία και πρακτική των διαπραγματεύσεων. Ο πόλεμος και τα αίτιά του και οι διάφοροι μηχανισμοί επίλυσης διακρατικών διαφορών αποτελούν, επίσης, μέρος της διδασκόμενης ύλης.

Γίνεται, τέλος, αναφορά στις διεργασίες σταδιακής οργάνωσης της ημι-αναρχούμενης διεθνούς κοινωνίας, με εισαγωγική παρουσίαση του ρόλου του διεθνούς δικαίου και στο σύγχρονο διεθνές σύστημα, όπως αυτό διαμορφώθηκε μετά το τέλος της μεταψυχροπολεμικής περιόδου.

Βιβλιογραφία:

Θ. Κουλουμπής, *Διεθνείς Σχέσεις: Ισχύς και Δικαιοσύνη*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 2008.

Π. Βαρβαρούσης, *Διεθνείς Σχέσεις και Εξωτερική Πολιτική στον 21ο αιώνα*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 2004.

John Baylis, Steve Smith, *Η Παγκοσμιοποίηση της Διεθνούς Πολιτικής: Μια Εισαγωγή στις Διεθνείς Σχέσεις*, Αθήνα: Εκδόσεις Επίκεντρο Α.Ε., 2007.

Martin Wight, *Διεθνής Θεωρία: Τα Τρία Ρεύματα Σκέψης*, Αθήνα: Εκδόσεις - Βιβλιοπωλείο Ποιότητα Βασιλική Γυφτάκη & ΣΙΑ Ο.Ε., 1998.

42528Δ Πολιτική Οικονομία ΙΙ: Σύγχρονη Μικροθεωρία & Ρύθμιση

Δ. Κατσίκας

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών και φοιτητριών με το γνωστικό αντικείμενο της Πολιτικής Οικονομίας, με έμφαση στην μικροοικονομική θεωρία και πολιτική. Περιεχόμενο του μαθήματος είναι παρακάτω θεματικές ενότητες: Οι βασικές έννοιες της Οικονομικής Επιστήμης (παραγωγικοί συντελεστές, οικονομικό κύκλωμα, οικονομικά προβλήματα, μέθοδοι οικονομικής επιστήμης, οικονομικά συστήματα), οικονομική συμπεριφορά του καταναλωτή, οικονομική συμπεριφορά της επιχείρησης (θεωρία παραγωγής και κόστους), σχηματισμός τιμών στον πλήρη ανταγωνισμό, μονοπώλιο, ολιγοπώλιο και μονοπωλιακό ανταγωνισμό, σχηματισμός τιμών των παραγωγικών συντελεστών, διανομή εισοδήματος, εξωτερικές επιδράσεις (εξωτερικές οικονομίες, εξωτερικές επιβαρύνσεις), θεωρία παιγνίων, οικονομική της ευημερίας.

Βιβλιογραφία:

J. E Stiglitz., C. E Walsh., *Αρχές της Μικροοικονομικής*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 2009.

Acemoglu, D., Liaibson, D. and List, J., *Μικροοικονομική*, Εκδόσεις Κριτική, 2015 .

**42529B Πολιτική Οικονομία Ι: Μακροθεωρία & Πολιτική
Ν. Κουτσιαράς**

Το μάθημα αποσκοπεί στην παρουσίαση βασικών μακροοικονομικών θεμάτων, η επιλογή και αναλυτική προσέγγιση των οποίων προσαρμόζεται στις ανάγκες – και το γενικότερο πρόγραμμα σπουδών – των φοιτητών της πολιτικής επιστήμης. Ειδικότερα, συζητούνται οι έννοιες και η μέθοδος μελέτης των φαινομένων της συνολικής οικονομίας, επιχειρείται η εξήγηση των τελευταίων και επισημαίνεται η σημασία τους για την ευημερία των κοινωνιών και των κοινωνικών ομάδων. Η οικονομική μεγέθυνση, η ανεργία, οι εγχώριοι εισοδηματικοί περιορισμοί και ο εξωτερικός εισοδηματικός περιορισμός του κράτους, η ζήτηση και η προσφορά χρήματος, ο πληθωρισμός και οι επιχειρηματικοί κύκλοι τίθενται στο επίκεντρο της διερεύνησης και, σε αυτό το πλαίσιο, αναδεικνύονται, επίσης, οι διαφορές μεταξύ αντιμαχόμενων (μακρο-)οικονομικών θεωριών – και ρευμάτων οικονομικής σκέψης. Σημαντικό μέρος του μαθήματος, τέλος, αφιερώνεται στη συζήτηση της οικονομικής, ιδίως μακροοικονομικής, πολιτικής (της λογικής, των στόχων, των μέσων πολιτικής), καθώς και των σχετικών με αυτήν αντιπαραθέσεων. Οι ευρωπαϊκές οικονομίες και, μεταξύ αυτών, περισσότερο η ελληνική οικονομία προσφέρουν τα παραδείγματα εμπειρικής συζήτησης.

Βιβλιογραφία:

Acemoglu, D., D. Laibson, J. List (ελλ. εκδ. 2015) *Μακροοικονομική*, Αθήνα: Κριτική.

Burda, M., Ch.Wyplosz (ελλ. εκδ. 2008) *Ευρωπαϊκή Μακροοικονομική*, Τόμος Α' & Τόμος Β', Αθήνα: Γ. Δαρδανός-Κ. Δαρδανός Ο.Ε.

Krugman, P., R.Wells (ελλ. εκδ. 2009) *Μακροοικονομική*, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Επίκεντρο Α.Ε.

Mankiw, N.G., M.Taylor (ελλ. εκδ. 2010) *Αρχές Οικονομικής Θεωρίας (Με αναφορά στις Ευρωπαϊκές Οικονομίες)*, Τόμος Β', Αθήνα: Gutenberg.

Mankiw, N.G., M. Taylor (ελλ. εκδ. 2016) *Οικονομική – Μακροοικονομική*, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.

Stiglitz, J., C. Walsh (ελλ. εκδ. 2009) *Αρχές της Μακροοικονομικής*, Αθήνα, Παπαζήσης.

**42531 Πολιτική Κοινωνιολογία Ι
Μ. Σπουρδαλάκης**

Σκοπός του μαθήματος είναι η εισαγωγή στην προβληματική και στα σύγχρονα ερευνητικά πεδία της πολιτικής κοινωνιολογίας, έτσι όπως αυτά έχουν διαμορφωθεί τόσο από την παράδοση της σχετικής «ακαδημαϊκής» συζήτησης, όσο και από την συγκυρία. Μετά από μια εισαγωγή στο αντικείμενο και την ιστορική παράδοση της Πολιτικής Κοινωνιολογίας, το μάθημα επικεντρώνεται στις σύγχρονες μορφές και λειτουργίες του κράτους, τα ζητήματα που εγείρονται από την ένταξη του έθνους-κράτους μέσα στο παγκόσμιο σύστημα, αλλά και τους θεσμούς πολιτικής οργάνωσης και δράσης. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην εξέταση των πολιτικών κομμάτων.

Συγκεκριμένα, εξετάζονται οι κλασικές προσεγγίσεις στο κομματικό φαινόμενο, οι οποίες και αντιπαρατίθενται προς εκείνες με μαρξιστή αφετηρία και έμπνευση. Οι θεματικές αυτής της συζήτησης περιλαμβάνουν τη συζήτηση για τη σχέση κομμάτων με την κοινωνία, το κράτος, την πολιτική κουλτούρα, καθώς και τη συμβολή τους στη συγκρότηση της σύγχρονης δημοκρατίας. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στη συναγωγή μεθοδολογικών συμπερασμάτων, ενώ

ενότητες του μαθήματος αφιερώνονται στα «κόμματα του κράτους» και στο ρόλο και την προοπτική των υπερεθνικών κομμάτων.

Βιβλιογραφία:

Μ. Σεραφετινίδου, *Εισαγωγή στην Πολιτική Κοινωνιολογία*, Αθήνα: Γ. Δαρδανός - Κ. Δαρδανός Ο.Ε., 2006.

Manfred G. Schmidt, *Θεωρίες της Δημοκρατίας*, Αθήνα: Α. & Σ. Σαββάλας Α.Ε. Εκδοτική - Βιβλιοεμπορική, 2004.

Υ. Meny, *Συγκριτική Πολιτική*, Τόμος 1ος, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 1996.

A. Giddens, *Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία*, Αθήνα: Βιβλιόπολις Α.Ε.Β.Ε. Προϊόντα Πνευματικής Δημιουργίας, 1989.

42532 Κλασική Πολιτική Θεωρία

Π. Βαλλιάνος

Εξετάζεται η εξέλιξη της πολιτικής σκέψης στην κλασική αρχαιότητα, με ειδική αναφορά στη διαμόρφωση συστηματικών τρόπων αντιμετώπισης του πολιτικού φαινομένου στην κλασική γραμματεία της αρχαίας Ελλάδας και της Ρώμης. Το μάθημα συνδυάζει ιστορικές και αναλυτικές προσεγγίσεις και αντλεί τις πηγές του από την αρχαία τραγωδία, την ιστοριογραφία και την πολιτική φιλοσοφία. Ειδική έμφαση στο έργο των: Αισχύλου, Σοφοκλή, Ευριπίδη, Ηροδότου, Θουκυδίδη, Πλάτωνα, Αριστοτέλη, Δημοσθένη, Πολυβίου, Κικέρωνα και Αυγουστίνου. Παραδόσεις και φροντιστηριακές συζητήσεις, προαιρετική εργασία των φοιτητών. Οι παραδόσεις βασίζονται στις πρωτογενείς πηγές.

Το μάθημα περιλαμβάνει και δύο εκπαιδευτικές επισκέψεις στον αρχαιολογικό χώρο και το Μουσείο της Αρχαίας Αγοράς και στο Επιγραφικό Μουσείο.

Βιβλιογραφία:

T. Sinclair, *Ιστορία της Ελληνικής Πολιτικής Σκέψεως*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 1969.

J. Dunn, *Δημοκρατία 508π.χ. – 1992μ.χ.*, Αθήνα: Ινστιτούτο του Βιβλίου Ασημ. Καρδαμίτσα & ΣΙΑ Ο.Ε., 1997.

Janet Coleman, *Ιστορία της Πολιτικής Σκέψης από την Αρχαία Ελλάδα μέχρι τους Πρώτους Χριστιανικούς Χρόνους*, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική Α.Ε., 2005.

Αριστοτέλης, (μτφ. Α. Βλάχου), *Αθηναίων Πολιτεία*, Αθήνα: Βιβλιοπωλείων της "Εστίας" – Ι. Δ. Κολλάρου & ΣΙΑΣ Α.Ε., 1980.

Paul Cartledge, *Η αρχαία ελληνική πολιτική σκέψη στην πράξη*, Αθήνα: Α.Α. Λιβάνης, 2001.

42533 Πολιτική Επιστήμη II

Π. Λέκκας, Δ. Σωτηρόπουλος

Σκοπός του μαθήματος είναι η εμβάθυνση στα βασικά πεδία και τα κύρια αναλυτικά εργαλεία της Πολιτικής Επιστήμης. Τούτο επιχειρείται με την ένταξη του πολιτικού φαινομένου σε ιστορική προοπτική, καθώς και με την επισκόπηση των βασικών θεωρητικών προβληματισμών γύρω από τις έννοιες του κράτους, της παράδοσης, της νεοτερικότητας και της μετανεοτερικότητας.

Οι θεματικές που απαρτίζουν το μάθημα είναι:

- Παράδοση, νεωτερικότητα, μετανεωτερικότητα (Οι έννοιες και οι σημασίες τους. Ο κοινωνικός εκσυγχρονισμός. Ιστορικές περιοδολογήσεις. Η άνιση διάχυση του εκσυγχρονισμού).
- Οικονομικές μεταβολές (Από την φεουδαρχία στον καπιταλισμό. Εμπορευματοποίηση, μανιφακτούρα, Βιομηχανική Επανάσταση. Δημογραφική αύξηση και εξαστισμός. Κοινωνικές τάξεις. Παγκοσμιοποίηση).
- Πολιτικές μεταβολές (Από το παραδοσιακό στο σύγχρονο κράτος: μορφές, πολιτεύματα, δικαιοδοσίες, διεθνείς σχέσεις).
- Πολιτισμικές μεταβολές (Αναγέννηση, Μεταρρύθμιση, εκκοσμίκευση. Η επιστροφή της θρησκείας. Θρησκευτικοί φονταμενταλισμοί. Διαφωτισμός, ρομαντισμός, θετικισμός, σχετικισμός, μεταμοντερνισμός. Εργαλειακός εξορθολογισμός.)
- Το σύγχρονο κράτος. Γραφειοκρατία, διοίκηση, δικαιοδοσίες.
- Μαρξιστική και βεμπεριανή θεωρία.
- Πλουραλιστική θεωρία και θεωρία των ελίτ. Θεωρία της Δημόσιας Επιλογής και οι τέσσερις Θεσμοί.
- Φεμινιστική και μεταδομιστική θεωρία.
- Περιβαλλοντική θεωρία, μοντέλα διακυβέρνησης, θεωρία του εξευρωπαϊσμού.

Βιβλιογραφία:

StuartHall&BramGieben (επιμ.), *Η διαμόρφωση της νεωτερικότητας*, Σαββάλας, Αθήνα 2003.
C. Hay, M. Lister&D. Marsh (επιμ.), *Το κράτος*, Σαββάλας, Αθήνα 2011.

Συμπληρωματική Βιβλιογραφία:

K. Lenk, *Πολιτική Κοινωνιολογία*, Αθήνα: Επίκεντρο, 2005.

W. Abendroth & K. Lenk, *Εισαγωγή στην Πολιτική Επιστήμη*, Τόμος Α', Αθήνα: Επίκεντρο, 2005.

Π. Λέκκας, *Αφαίρεση και ερμηνεία*, Τόπος, Αθήνα 2012.

Μ. Σεραφετινίδου, *Εισαγωγή στην Πολιτική Κοινωνιολογία*, Αθήνα: Γ. & Κ. Δαρδανός, 2003.

42538Δ Παγκόσμια & Ευρωπαϊκή Ιστορία II Ν. Γιακωβάκη

Το μάθημα στοχεύει να εμβαθύνει στα ιστορικά ζητήματα που σφραγίζουν την πορεία της Ευρώπης και του υπόλοιπου κόσμου τον 20ό αιώνα (χωρίς να αποκλείεται η αναδρομή σε προγενέστερους αιώνες). Η θεματική στην οποία επικεντρώνεται το μάθημα αφορά την άνοδο και επικράτηση των εθνών κρατών στην Ευρώπη, από την εμφάνισή τους έως τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις σχετικές εξελίξεις στα Βαλκάνια και στη συσχέτισή τους με τις γενικότερες ευρωπαϊκές εξελίξεις. Πιο συγκεκριμένα εξετάζονται:

- Η ανάδυση του έθνους κρατους στην Ευρώπη μετά το 1789, η εμφάνιση εθνικών κινημάτων, η σχέση τους με τον φιλελευθερισμό, ιδίως κατά τις επαναστάσεις του 1848, και η επικράτηση της αρχής των εθνοτήτων.
- Οι τριγμοί και οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες στις αυτοκρατορίες των Αψβούργων και των Οθωμανών, αλλά και η τελική διάλυση τους με τον Α' Π.Π.

- Η διαμόρφωση και οι μεταβολές του συστήματος των Μεγάλων Δυνάμεων μετά το 1815 και έως το 1919 γενικά, και ειδικότερα ο ρόλος τους στη δημιουργία των διάδοχων κρατών στη Νοτιοανατολική Ευρώπη.

Βιβλιογραφία:

Serge Berstein & Pierre Milza, *Ιστορία της Ευρώπης*, τομ.2: *Η Ευρωπαϊκή συμφωνία και η Ευρώπη των Εθνών 1815-1919*, Αθήνα: εκδόσεις Αλεξάνδρεια, 2008.

Albert S. Lindemann, *Ιστορία της νεώτερης Ευρώπης*, Αθήνα: Κριτική 2014

Eric Hobsbawm, *Η εποχή των επαναστάσεων, 1789-1848*, Αθήνα: ΜΙΕΤ 1992.

Barbara Jelavich, *Ιστορία των Βαλκανίων Ι: 18ος - 19ος αιώνας*, Αθήνα: Πολύτροπον 2006.

Στέφαν Πάβλοβιτς, *Ιστορία των Βαλκανίων, 1804-1944*, Θεσσαλονίκη: Βάνιας 2005.

42539B Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία

Γ. Θεοδωρίδης

Το μάθημα καλύπτει την ελληνική ιστορία του 19ου και 20ού αιώνα έως το 1981. Εξετάζονται η γέννηση του ελληνικού κράτους, η θεσμική συγκρότηση και η εδαφική ολοκλήρωσή του, το πολιτικό και κομματικό σύστημα, η οικονομική και κοινωνική δυναμική των πολιτικών εξελίξεων και η διαμόρφωση της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής. Η εξέταση της πολιτικής ιστορίας θα ακολουθήσει τις εξής ενότητες: τη συγκρότηση του ελληνικού κράτους, το κράτος και την κοινωνία του 19^{ου} αιώνα, το αίτημα του εκσυγχρονισμού, την εθνική επέκταση και την κρίση εθνικής ολοκλήρωσης, το Μεσοπόλεμο, το Β' Παγκόσμιο πόλεμο και τον Εμφύλιο πόλεμο καθώς και το μεταπολεμικό ελληνικό κράτος. Ιδιαίτερο βάρος δίνεται στη διαπραγμάτευση της κοινωνικής διάστασης των πολιτικών συγκρούσεων (π.χ. Επανάσταση του 1821, βενιζελική εποχή, Εμφύλιος) όπως και στους μετασχηματισμούς που σφραγίζουν την ελληνική πολιτική, κοινωνία και οικονομία της υπό εξέταση περιόδου.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

RichardClogg, *Σύντομη Ιστορία της Νεώτερης Ελλάδας*, Αθήνα, Εκδόσεις Καρδαμίτσα, 1993.

DavidClose, *Ελλάδα 1945-2004, Πολιτική, Κοινωνία, Οικονομία*, Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Θύραθεν, 2006.

DouglasDakin, *Η ενοποίηση της Ελλάδας 1770-1923*, Αθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 1998.

GunnarHering, *Τα πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα 1821-1936*, τ. Α-Β, Αθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 2004.

JohnPetropoulos, *Πολιτική και συγκρότηση κράτους στο Ελληνικό Βασίλειο (1833-1843)*, τόμ. Α-Β, Αθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 1985-6.

Θάνος Βερέμης – Γιάννης Κολιόπουλος, *Ελλάς. Η σύγχρονη συνέχεια. Από το 1821 μέχρι σήμερα*, Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτης, 2006.

Γ. Β. Δερτιλής, *Ιστορία του ελληνικού κράτους 1830-1920*, τ. Α-Β, Αθήνα, Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», 2005.

Γ. Β. Δερτιλής – ΚώσταςΚωστής (εισαγ.- επιμ.), *Θέματα νεοελληνικής ιστορίας (18ος – 20ος αιώνας)*, Αθήνα – Κομοτηνή, Εκδόσεις Ν. Σάκκουλας, 1991.

Νικηφόρος Διαμαντούρος, *Οι απαρχές της συγκρότησης σύγχρονου κράτους στην Ελλάδα 1821-1828*, Αθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 2002.

Ελληνική Πολιτική Ιστορία 1950 – 2004 (συλλ. έργο: Γ. Βούλγαρης, Ηλ. Νικολακόπουλος, Σ. Ριζάς, Τ. Σακελλαρόπουλος, Ι. Στεφανίδης), Αθήνα, Εκδόσεις Θεμέλιο, 2011.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τ. ΙΑ' - ΙΣΤ', Αθήνα, Εκδοτική Αθηνών, 1975-2000.

Πασχάλης Μ.Κιτρομηλίδης, *Νεοελληνικός Διαφωτισμός. Οι πολιτικές και κοινωνικές ιδέες*, Αθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 1996.

Γ.Μαυρογορδάτος, Χ.Χατζηιωσήφ (επιμ.), *Βενιζελισμός και αστικός εκσυγχρονισμός*, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 1992.

Γ. Θ. Μαυρογορδάτος, *Μελέτες και Κείμενα για την περίοδο 1909-1940*, Αθήνα, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1982.

Ζ.Μεϊνών, *Πολιτικές δυνάμεις στην Ελλάδα*, τ. 2. Αθήνα, Εκδόσεις Σαββάλας, 2002.

Ηλίας Νικολακόπουλος, *Η καχεκτική δημοκρατία. Κόμματα και εκλογές, 1946-1967*, Αθήνα, Εκδόσεις Πατάκη, 2001.

Βασίλης Παναγιωτόπουλος (διεύθ.-επιμ.), *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού 1700-2000*, τ. 3- 10, Αθήνα, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, 2003.

Πέτρος Πιζάνιας (επιμ. – εισαγ.), *Η Ελληνική Επανάσταση του 1821. Ένα ευρωπαϊκό γεγονός.*, Αθήνα, Εκδόσεις Κέδρος, 2009.

Έλλη Σκοπετέα, *Το «Πρότυπο Βασίλειο» και η Μεγάλη Ιδέα. Όψεις του εθνικού προβλήματος στην Ελλάδα (1830-1880)*, Αθήνα, Πολύτυπο, 1988.

Χατζηιωσήφ Χρήστος (επιμ.), *Ιστορία της Ελλάδας του 20ου αιώνα*, τ. Α1-Α2: 1900-1922. *Οι απαρχές*, τ. Β1-Β2: 1922-1940. *Ο Μεσοπόλεμος*, τ. Γ1-Γ2: *Β' Παγκόσμιος Πόλεμος 1940-1945, Κατοχή, Αντίσταση*, τ. Δ1-Δ2: *Ανασυγκρότηση, Εμφύλιος, Παλινόρθωση 1945-1952*, Αθήνα, Εκδόσεις Βιβλιόραμα, 2001-2009.

42540Γ Πολιτική Επικοινωνία
Κ. Δοξιάδης, Α. Γιαννακάκου

Ενδεικτικό περιεχόμενο του μαθήματος: Έννοια της Πολιτικής. Πολιτική και Πολιτική Επιστήμη. Κλάδοι της Πολιτικής Επιστήμης. Η θέση της Πολιτικής Επικοινωνίας. Έννοια και περιεχόμενο. Επικοινωνία, Έκφραση, Αίσθηση. Τα επικοινωνιακά μέσα. Άμεση και Έμμεση Επικοινωνία. Λεκτική και Εξωλεκτική Πολιτική Επικοινωνία. Η γλώσσα του σώματος. Μονόδρομη και αμφίδρομη επικοινωνία. Δημοκρατική και αυταρχική “επικοινωνία”. Επικοινωνία και κοινή γνώμη. Τεχνικές επικοινωνιακής παρέμβασης. Κοινή γλώσσα και παραταξιακά ιδιώματα. Φυσικοί, κοινωνικοί, πολιτιστικοί και πολιτικοί παράγοντες. Πολιτική διαφήμιση και κριτική πρόσληψη. Γενικά χαρακτηριστικά της σύγχρονης ελληνικής πολιτικής ρητορικής. Ελληνική και ευρωπαϊκή πολιτική ρητορική. Ρητορικές σταθερές και ρητορικές αποκλίσεις.

Βιβλιογραφία:

Α-Ι. Δ. Μεταξάς, *Προεισαγωγικά για τον Πολιτικό Λόγο, 14 Μαθήματα για το Στυλ*, Αθήνα - Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2000.

Ν. Δεμερτζής, *Πολιτική Επικοινωνία*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 2002.

Α -Ι. Δ. Μεταξάς, *Πολιτική Επικοινωνία*, Αθήνα - Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1985.

Στ. Παπαθανασόπουλος, *Πολιτική και ΜΜΕ στην Ευρώπη*, Αθήνα: Καστανιώτης Α.Ε., 2002.

Κ.Λιβιεράτος, Τ. Φραγκούλης(επιμ.), *Το Μήνυμα του Μέσου: Η Έκρηξη της Μαζικής Επικοινωνίας*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια Εκδόσεις Δ. Φραγκούλης & ΣΙΑ Ο.Ε., 1989.

42541 Πολιτική Φιλοσοφία II
Γ. Μολύβας

Εισαγωγή στις κεντρικές έννοιες της νεότερης πολιτικής σκέψης. Ο Μακιαβέλλι και η ριζική εκκοσμίκευση του πολιτικού φαινομένου. Η ρήξη με τον Αριστοτελισμό και η ανάδειξη του κτητικού ατόμου και της σύγχρονης έννοιας της κρατικής κυριαρχίας στην σκέψη του Χομπς. Η θεωρητική θεμελίωση του κλασικού φιλελευθερισμού: φυσικά δικαιώματα, διάκριση των εξουσιών και περιορισμός της κρατικής εξουσίας (Λοκ, Μοντεσκιέ). Δημοκρατικός ριζοσπαστισμός και η αναβίωση του κοινοτιστικού ιδεώδους στην σκέψη του Ρουσσώ. Η Γαλλική Επανάσταση και οι επικριτές της (Μπερκ). Το κίνημα του ωφελιμισμού: απόρριψη της έννοιας των φυσικών δικαιωμάτων, «όλοι μετράνε εξίσου», αρχή της ωφελιμότητας (Μπένθαμ). Ο Τζ. Στ. Μιλλ και η αναθεώρηση του ωφελιμισμού: η «αρχή της βλάβης» και η καινούργια αντίληψη της ελευθερίας και της δημοκρατίας. Η κοινωνία της ισότητας και οι προβληματικές της πτυχές στην σκέψη του Τοκβίλ. Η φιλοσοφική κριτική του ωφελιμισμού και η ηθική θεμελίωση της κοινωνίας των δικαιωμάτων από τον Καντ: η διαλεκτική ηθικότητας και νομιμότητας. Η ιστορικότητα της ελευθερίας και η αντιθετικότητα του ιστορικού γίνεσθαι στον Χέγκελ. Η αλλοτρίωση και η εκμετάλλευση στον Μαρξ.

Βιβλιογραφία:

Π.Κιτρομηλίδης, *Νεότερη Πολιτική Θεωρία*, Αθήνα: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1996.

Γ.Πλάγγεσης, *Νεότερη πολιτική και κοινωνική φιλοσοφία: από τον Machiavelli στον Marx*, Θεσσαλονίκη: StudioPress, 2009.

Μ.Αγγελίδης, και Θ.Γκιούρας, (επιμ.), *Θεωρίες της Πολιτικής και του Κράτους: T. Hobbes, J. Locke, J.-J. Rousseau, I. Kant, G.W.F. Hegel*, Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα, , Αθήνα: Α. & Σ. Σαββάλας Α.Ε. Εκδοτική - Βιβλιοεμπορική, 2005.

G. H. Sabine, *Ιστορία Πολιτικών Θεωριών*, Αθήνα: Α.Β.Ε.Ε. ΓΡΑΦΙΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ Ατλαντίς Μ. Πεχλιβανίδης & ΣΙΑ, 1961.

U. Ceroni, *Η Πολιτική Σκέψη*, Τόμος Γ', Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 1985.

42543Δ Μέθοδοι & Τεχνικές Κοινωνικής Έρευνας II
I. Τσίρμπας

Σκοπός του συγκεκριμένου του μαθήματος είναι με το τέλος του οι φοιτητές να έχουν αποκτήσει μια βασική ιδέα του τι σημαίνει και πώς οργανώνεται η κοινωνική έρευνα, με έμφαση στην ποσοτική έρευνα. Θα πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με τις βασικές έννοιες και τα στάδια της κοινωνικής έρευνας, καθώς και να μπορούν να κατανοήσουν κριτικά, να σχολιάσουν, να ερμηνεύσουν και να χρησιμοποιήσουν δημοσιευμένες έρευνες.

Καλύπτονται, μεταξύ άλλων, ζητήματα όπως οι βασικές έννοιες και αποφάσεις στην έρευνα, τα στάδια της έρευνας και της κατάρτισης ερευνητικής πρότασης, βιβλιογραφία/παραπομπές/παραθέματα, η εννοιολόγηση και λειτουργικοποίηση, καθώς και η έννοια της μέτρησης, των σύνθετων δεικτών και κλιμάκων, της αξιοπιστίας και της εγκυρότητας. Στο επίπεδο της ποιοτικής έρευνας, καλύπτονται τα ζητήματα των αξιολογικών κρίσεων και προϋδεάσεων του ερευνητή, η δυνατότητα γενίκευσης στην ποιοτική έρευνα και η γεφύρωση ποιοτικής και ποσοτικής έρευνας. Αναλύονται επίσης οι τεχνικές επεξεργασίας

του ερευνητικού υλικού, με έμφαση στην τεχνική του ερωτηματολογίου, της ανάλυσης περιεχομένου, της συνέντευξης και της συμμετοχικής παρατήρησης.

Στη διάρκεια του μαθήματος, οι φοιτητές εξοικειώνονται με τη μεθοδολογία σημαντικών διεθνών και ελληνικών ερευνητικών προγραμμάτων.

Προτεινόμενα συγγράμματα:

Earl Babbie, (2011), *Εισαγωγή στην κοινωνική έρευνα*, Αθήνα, Εκδόσεις Κριτική Α.Ε.

Ν. Κυριαζή (2011) *Η κοινωνιολογική έρευνα: κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών* [νέα διευρυμένη έκδοση] Αθήνα: εκδόσεις Πεδίο.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Θ. Καλφόπουλος, (επιμ.), *Η Ποιοτική Παράδοση στις Κοινωνικές Επιστήμες*, Αθήνα: Κάπολα Κων. Παγώνα Εκδόσεις – Εκθέσεις - Μελέτες, 2003.

Π. Γέμτος, *Οι Κοινωνικές Επιστήμες. Μια εισαγωγή*, Αθήνα: Γ. Δαρδανός - Κ. Δαρδανός Ο.Ε., 1995.

Μ. Grawitz, *Μέθοδοι των Κοινωνικών Επιστημών*, Τόμοι Α' και Β', Αθήνα: Βιβλιόπολις Α.Ε.Β.Ε. Προϊόντα Πνευματικής Δημιουργίας, 2006.

Π. Καζάκος, *Εξηγώντας την Κοινωνία. Μια εισαγωγή σε Μεθόδους και Τεχνικές*, Αθήνα: Σ. Πατάκης Α.Ε.Ε.Δ.Ε., 2006.

Γ. Παπαγεωργίου, (επιμ.), *Μέθοδοι στην Κοινωνιολογική Έρευνα*, Αθήνα: Γ. Δαρδανός - Κ. Δαρδανός Ο.Ε., 1998.

Α. Λυδάκη, *Ποιοτικές Μέθοδοι της Κοινωνικής Έρευνας*, Αθήνα: Καστανιώτης Α.Ε., 2001.

Α.-Ι. Δ. Μεταξάς, *Πολιτική Επιστήμη Ι: Πολιτική Μεθοδολογία*, Αθήνα – Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκουλα, 1985.

42544Γ Δημόσια Διοίκηση Ι

Μ.-Η. Πραβίτα

Σκοπό του μαθήματος αποτελεί η μελέτη της οργάνωσης της Δημόσιας Διοίκησης στην Ελλάδα και η εξοικείωση με τους βασικούς θεσμούς, τις αρχές και τις διαδικασίες διαμόρφωσης και λειτουργίας του ελληνικού διοικητικού συστήματος.

Το μάθημα περιλαμβάνει πρακτικές ασκήσεις και χρήση πηγών.

Αντικείμενο ανάλυσης συνιστούν, ιδίως, οι κυβερνητικοί θεσμοί και τα όργανα διακυβέρνησης στο πλαίσιο της λειτουργίας του ελληνικού πολιτικού συστήματος, οι μορφές και τα όργανα της αποκέντρωσης και της περιφερειακής διοίκησης του κράτους, οι βαθμίδες και οι λειτουργίες της τοπικής αυτοδιοίκησης, βασικά στοιχεία για το προσωπικό και τους κανόνες που διέπουν τη δημόσια υπαλληλία στην Ελλάδα, η διάρθρωση και τα όρια του δημόσιου τομέα, οι ανεξάρτητες αρχές και οι μορφές ελέγχου της Διοίκησης, καθώς επίσης στοιχεία λειτουργίας και αποτελεσματικής δράσης των δημόσιων υπηρεσιών.

Η αξιολόγηση των φοιτητριών και φοιτητών πραγματοποιείται επί τη βάση αφενός της από μέρους τους εκπόνησης εργασίας, η οποία υποστηρίζεται προφορικά, και αφετέρου της γραπτής εξέτασης του μαθήματος.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Αντ. Μακροδημήτρης, Μ.-Ηλ. Πραβίτα, *Διοικητική Επιστήμη Ι. Δημόσια Διοίκηση: Στοιχεία Διοικητικής Οργάνωσης*, Ε' Έκδοση, Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκουλα Α.Ε. Εκδόσεις - Εμπόριο Βιβλίων, 2012.

- Στ.Ν. Κτιστάκη, *Εισαγωγή στη Δημόσια Διοίκηση*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 2014.
- Επ. Σπηλιωτόπουλος, *Το Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο. Βασικοί Κανόνες*, Δ' Έκδοση, Αθήνα: Σ. Πατάκης Α.Ε.Ε.Δ.Ε., 2010.
- Αντ. Μακρυνδημήτρης, Μ.-Ηλ. Πραβίτα, (επιμ.), «*Διοικητικός Κώδικας*» - Συλλογή Νομοθεσίας για τη Δημόσια Διοίκηση, Ε' Έκδοση, Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε. Εκδόσεις - Εμπόριο Βιβλίων, 2011.
- Επ.Π. Σπηλιωτόπουλος, *Η Δημοσία Επιχείρησις*, Β' Έκδοση, Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε. Εκδόσεις - Εμπόριο Βιβλίων, 2010.
- Ξ.Ιω. Παπαρηγόπουλος, *Κράτος Δικαίου*, Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε. Εκδόσεις - Εμπόριο Βιβλίων, 2011.

42549X   Λόγος και Ιδεολογία **Κ. Δοξιάδης**

Το μάθημα αποτελεί κυρίως μια εισαγωγή στη θεωρητική προσέγγιση της ιδεολογίας καθώς και του λόγου στις διαπλοκές του με την εξουσία. Επιπροσθέτως, παρουσιάζονται κάποιες ερευνητικές εφαρμογές της μεθοδολογίας της ανάλυσης λόγου στη μελέτη συγκεκριμένων ιδεολογικών φαινομένων. Όσον αφορά τη θεωρητική προσέγγιση της ιδεολογίας, εξετάζονται έννοιες που αφορούν τη συγκρότηση του υποκειμένου, καθώς και τις σχέσεις της υποκειμενικότητας με την εξουσία.

Το μάθημα αποσκοπεί σε μια κατά βάση ιστορική αλλά ταυτόχρονα κριτική διερεύνηση του παραδοσιακού μαρξιστικού προβληματισμού για την ιδεολογία, δια μέσου της κατάδειξης της επιστημολογικής αλλά και της πολιτικής σημασίας του διαχωρισμού μεταξύ «βάσης» και «εποικοδομήματος». Συγκεκριμένα, εξετάζεται υπ' αυτό το πρίσμα η έννοια του «καθορισμού σε τελευταία ανάλυση από την οικονομία».

Ακόμη, στο μάθημα παρέχεται η σύνδεση της σύγχρονης μαρξιστικής προσέγγισης της ιδεολογίας με τις σημαντικότερες σύγχρονες εναλλακτικές προσεγγίσεις, κυρίως από το χώρο του μεταδομισμού. Όσον αφορά τις συγκεκριμένες ερευνητικές εφαρμογές, η έμφαση δίδεται στη μελέτη ιδεολογικών φαινομένων που προκύπτουν στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία, από την πρώτη μεταπολεμική περίοδο μέχρι τις μέρες μας.

Το μάθημα έχει σεμιναριακό χαρακτήρα και στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην ενεργητική συμμετοχή των φοιτητών στη συζήτηση. Στην οργάνωση της συζήτησης συχνά χρησιμοποιούνται ως εναύσματα άρθρα από εφημερίδες που αφορούν την κοινωνική και πολιτική επικαιρότητα, και οι φοιτητές καλούνται να τα σχολιάσουν με βάση την προβληματική του μαθήματος.

Βιβλιογραφία:

- Κ. Δοξιάδης, *Ο Foucault της φιλοσοφίας και της Αριστεράς*, Αθήνα: Νήσος, 2015.
- Κ. Δοξιάδης, *Υποκειμενικότητα και Εξουσία: Για την Θεωρία της Ιδεολογίας*, Αθήνα: Βιβλία - Εκδόσεις Πλέθρον Λ. Ρινόπουλος & ΣΙΑ Ε.Ε., 1992.
- Althusser Louis, (μτφρ. Ξ. Γιαταγάνας), *Θέσεις*, Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο Ε.Π.Ε., 1994.
- Γ. Βέλτσος, (επιμ.), *Η Διαμάχη: Κείμενα για την Νεοτερικότητα*, Αθήνα: Βιβλία - Εκδόσεις Πλέθρον Λ. Ρινόπουλος & ΣΙΑ Ε.Ε., 2004.
- Michel Foucault, (μτφρ. Λ. Τρουλινού), *Η Μικροφυσική της Εξουσίας*, Αθήνα: Ύψιλον/Βιβλία Αθανάσιος Σπ. Χαρμάνης, 1991.

42557E   Συνταγματικό Δίκαιο
Γ. Τασόπουλος

Σκοπός του μαθήματος:

Άξονας του μαθήματος είναι η αρχή της λαϊκής κυριαρχίας και η κριτική ανάλυσή της υπό το φως της αμεροληψίας των κανόνων του πολιτικού παιχνιδιού, δηλ. της δημοκρατικής διαδικασίας και των τυπικών και ουσιαστικών προϋποθέσεων της λαϊκής κυριαρχίας. Ειδικότερα εξετάζεται η προβληματική της αμεροληψίας σε σχέση με το εκλογικό σώμα και τη νομοθετική, εκτελεστική και δικαστική εξουσία. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην κρατούσα θεωρία για τη λαϊκή κυριαρχία στην Ελλάδα και στη συσχέτισή της με την «ελληνική κρίση». Τέλος, συσχετίζεται η δημοκρατική αρχή με την ομοσπονδιακή αρχή, ενόψει της συμμετοχής της Ελλάδας στις διαδικασίες της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Διδακτικές μέθοδοι:

Γίνεται προσπάθεια να συνδυασθούν οι διαλέξεις που εισάγουν στην προβληματική του μαθήματος με τη διαλεκτική συζήτηση και τις ερωτήσεις, ώστε να ενισχύεται η συμμετοχή. Στη διακριτική ευχέρεια του διδάσκοντος είναι επίσης και η ανάθεση εκπόνησης εργασίας ή η γραπτή εξέταση στο μέσο του εξαμήνου («προόδος»). Λόγω της αλληλουχίας των θεμάτων και της ανάλυσης, είναι σκόπιμη η παρακολούθηση του μαθήματος.

Διάγραμμα ύλης:

1η Εβδομάδα:

-Ιστορική κατατόπιση. Η κατοχύρωση των «κανόνων του παιχνιδιού» στη Μεταπολίτευση (1974-2010). Η «ελληνική κρίση» και το άδοξο τέλος της Μεταπολίτευσης με τη defacto χρεωκοπία του κράτους. Η ανάγκη κριτικής ανάλυσης της κατάστασης υπό το φως της δημοκρατικής αρχής. Η ελληνική μετεμφυλιακή πραγματικότητα και ο καθυστερημένος μεταπολεμικός εκδημοκρατισμός. Το πρόβλημα της «βαθύτερης αλήθειας» και η σύγκρουση των ιδεολογιών κατά τον 20ο αιώνα.

-Από την αυτορρύθμιση των κομμάτων στην αυτορρύθμιση της οικονομίας; Το δημόσιο δίκαιο σε καμπή.

2η Εβδομάδα

-Οι δημοκρατικές διαδικασίες και το Σύνταγμα. Εισαγωγή στην προβληματική της αμεροληψίας στο συνταγματικό δίκαιο. Οι κανόνες του παιχνιδιού και τα κριτήρια της δημοκρατικής νομιμοποίησης: Εσωτερικά (ως προς τη διαδικασία) και εξωτερικά. Νομιμότητα και σκοπιμότητα. Το ζήτημα της «νομικής ορθότητας» των πολιτικών αποφάσεων: λόγος του πολίτευματος, αλήθεια των πραγμάτων, ισονομία και δικαιοσύνη.

- Αμεροληψία και συνταγματικό δίκαιο. Το συνταγματικό δίκαιο ως πολιτικό και ως δημόσιο δίκαιο. Δημόσιο δίκαιο και αμεροληψία (ρυθμίσεις καθολικού χαρακτήρα). Ο δημόσιος χαρακτήρας των κριτηρίων του λόγου, της αλήθειας και της δικαιοσύνης.

3η Εβδομάδα

-Η κρατούσα θεωρία για τη λαϊκή κυριαρχία στη Μεταπολίτευση. «Ο λαός μπορεί να θέλει οτιδήποτε. Αρκεί ότι το θέλει». Η κρατούσα θεωρία τις δεκαετίες του 1950 και 1960. Πολιτικός βολонταρισμός και πρακτικός λόγος. Σχόλιο για την πολιτική βία και την «ιακωβίνικη

συνιστώσα» της ελληνικής συνταγματικής παράδοσης. Εισαγωγή στην προβληματική της φρόνησης.

-Η στρεβλή εφαρμογή της κρατούσας θεωρίας για τη λαϊκή κυριαρχία κατά τη Μεταπολίτευση. Κανόνες του παιγνιδιού και παραταξιακή λογική. Κοινοβουλευτικός λαϊκισμός, από τον αυταρχικό στον «παροχικό» κρατισμό.

4η Εβδομάδα

-Δύο στρατηγικές για τη λαϊκή κυριαρχία. Σε αναζήτηση της πολιτικής ενότητας του λαού. Η πλειοψηφική λογική με βάση την αντιπροσώπευση: Μονισμός και ενότητα στην κορυφή. Η πλουραλιστική λογική με βάση την αμεροληψία: Πολυπρόσωπα όργανα και ισοτιμία των μελών τους. Αμφισβήτηση ή κατάφαση (της αναγκαιότητας) της αμεροληψίας, αναλόγως της πολιτικής πίστης σε κάποια «βαθύτερη αλήθεια».

-Αμεροληψία και συλλογικά όργανα. Ο ιδεότυπος της αμεροληψίας: το δικαστήριο και ο θεσμός της δίκης. Αμεροληψία στα συλλογικά όργανα της διοίκησης. Αμεροληψία στα πολιτικά όργανα του κράτους (Βουλή, εκλογικό σώμα);

5η Εβδομάδα

-Το εκλογικό σώμα και το δικαίωμα της ψήφου. Η πολιτική αμεροληψία συνοψίζεται στα πέντε χαρακτηριστικά της νομικής φύσης της ψήφου (στις βουλευτικές εκλογές): α) πολιτικό δικαίωμα, β) δημόσια λειτουργία, γ) συμμετοχική-συλλογική, δ) συζητητική-διαβουλευτική, ε) κατά συνείδηση.

-Ισοτιμία των πολιτών και ολοκλήρωση του εκλογικού σώματος. Το δικαίωμα ψήφου των μεταναστών.

6η Εβδομάδα

-Το άρθρο 52 Σ. Αμεροληψία με τη στενή (εκλογική) και με την ευρεία (πολιτικός φιλελευθερισμός) έννοια του όρου. Η σχέση των δύο μορφών αμεροληψίας. Η ηθικο-πολιτική πρόκληση της αμεροληψίας και ο σεβασμός των κριτηρίων της δημόσιας χρήσης του λόγου, της αλήθειας και της δικαιοσύνης, τόσο στο πλαίσιοκρατικών θεσμών που έχουν έντονο διαβουλευτικό χαρακτήρα, συνδυαζόμενο με αντιπαράθεση επιχειρημάτων (Βουλή, δικαστήρια), όσο και στο πλαίσιο της δημόσιας συζήτησης που διεξάγεται στους κόλπους της κοινωνίας των πολιτών, για τη διαμόρφωση της κοινής γνώμης. Εκφάνσεις και κάμψεις της αμεροληψίας στο Σύνταγμα (λαός, κράτος-αντιπροσωπευτική αρχή, κοινωνία).

-Εκφάνσεις και κάμψεις της αμεροληψίας στο Σύνταγμα (συνέχεια).

7η Εβδομάδα

-Το πρόβλημα της πολιτικής αμεροληψίας και ο νομοθέτης. Η συνταγματική θεμελίωση της πολιτικής σκοπιμότητας. Ο θεσμικός χαρακτήρας της πολιτικής σκοπιμότητας κατά το Σύνταγμα. Ο διάλογος Κωνσταντίνου Τσάτσου και Αριστόβουλου Μάνεση για τους βασιλικούς άνδρες και την αναγκαιότητα των θεσμών. Πολιτική δεοντολογία και πολιτικός βολонταρισμός.

-Πολιτική ρητορική και αμεροληψία.

8η Εβδομάδα

-Αντιστασιακό και αντιεξουσιαστικό συνταγματικό δίκαιο. Νομικός θετικισμός και Καθαρή Θεωρία του Δικαίου (Κέλσεν). Δημόσιο δίκαιο και θεμελιώδεις αρχές του πολιτεύματος. Ο αντιφορμαλιστικός και θεσμικός χαρακτήρας του συνταγματικού δικαίου. Η διδασκαλία του

Δημήτρη Τσάτσου για την πολιτική αξιοπιστία. Η πολιτική αξιοπιστία ως θεσμική συνέπεια του νομοθέτη.

-Η πολιτική ευπρέπεια ως θεμελιώδης δημοκρατική συμπεριφορά σεβασμού του ισότιμου status και των δικαιωμάτων των πολιτών. Η εγγυητική-διορθωτική λειτουργία του δημοσίου δικαίου στο πλαίσιο της κοινωνίας των πολιτών (ιδιωτικής κοινωνίας).

9η Εβδομάδα

-Η θέση της Βουλής στο σύστημα της διάκρισης των εξουσιών/λειτουργιών. Ισοτιμία ή υπεροχή; Η κομματική δημοκρατία. Η αποδυνάμωση των θεσμικών αντιβάρων της εξουσίας κατά τις αναθεωρήσεις του Συντάγματος του 1975. Η ανάγκη προστασίας των μειοψηφιών και η «αντιμειοψηφική δυσκολία» της ελληνικής συνταγματικής παράδοσης.

-Το εκλογικό σύστημα της ενισχυμένης αναλογικής και η κυβερνητική σταθερότητα. Ο κοινοβουλευτικός έλεγχος της συνταγματικότητας των νόμων και τα δομικά όρια της πολιτικής αμεροληψίας. Η πολιτική πόλωση και η επικράτηση της παραταξιακής λογικής στην Ελλάδα.

10η Εβδομάδα

-Ο έλεγχος της πολιτικής σκοπιμότητας από τη δικαστική εξουσία. Η αναγνώριση του εύρους της νομοθετικής εξουσίας. Τα ατομικά και ευρύτερα τα θεμελιώδη δικαιώματα ως όριο της πολιτικής σκοπιμότητας. Ο δικαστικός έλεγχος της συνταγματικότητας των νόμων ως εγγύηση των δικαιωμάτων. Ο δικαστικός έλεγχος των πραγματικών παραδοχών του νομοθέτη με βάση τα διδάγματα της κοινής πείρας. Το ιστορικό παράδειγμα της λήξης του Εμφυλίου πολέμου.

-Τα γνωρίσματα του δικαστικού ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων στην Ελλάδα. Σύντομη αναφορά στη διάκριση της αφηρημένης και της συγκεκριμένης αμεροληψίας και τη σημασία της.

11η Εβδομάδα

-Ο ευρωπαϊκός συνταγματικός πλουραλισμός. Η ομοσπονδιακή αρχή. Η αμφισημία της έννοιας του Συντάγματος στην ευρωπαϊκή συνταγματική παράδοση: α) το Σύνταγμα ως θεμέλιο της εθνικής κυριαρχίας και ως παρακαταθήκη της δημοκρατικής παράδοσης στην Ευρώπη, β) το Σύνταγμα ως συστατικό και δομικό στοιχείο των ομοσπονδιακών συστημάτων. Η ελληνική παράδοση του ενιαίου εθνικού κράτους.

-Η υπεροχή του ευρωπαϊκού δικαίου έναντι του εθνικού δικαίου (και του Συντάγματος). Το παράδειγμα του άρθρ. 14 παρ. 9 Σ. (βασικός μέτοχος). Ομοσπονδιακό σύστημα και κανόνες του παιγνιδιού.

12η Εβδομάδα

-Η κοινωνική δικαιοσύνη ως πρόβλημα αμεροληψίας. Η αντινομία απόλυτης-αριθμητικής και αναλογικής ισότητας. Ισότητα ευκαιριών, αξιοκρατία καινομοθετική επιλογή. Το κοινωνικό κράτος δικαίου.

-Η ατελής κοινωνική ολοκλήρωση, η κομματοκρατία και οι πελατειακές σχέσεις στην Ελλάδα της Μεταπολίτευσης ως πρόβλημα κοινωνικής αμεροληψίας. Η ανάγκη κοινωνικής δικαιοσύνης για τη συνταγματική σταθερότητα και την πολιτική ενότητα.

13η Εβδομάδα

Επισκόπηση: Η λαϊκή κυριαρχία και η πρόκληση της αμεροληψίας

Αξιολόγηση:

Η αξιολόγηση του μαθήματος βασίζεται σε εξετάσεις που περιλαμβάνουν και πρακτικό θέμα. Μπορεί επίσης να υπάρξει γραπτή εξέταση στο μέσο του εξαμήνου («προόδος») ή εκπόνηση εργασίας.

Βιβλιογραφία:

Γ.Σωτηρέλης, *Σύνταγμα και Δημοκρατία στην Εποχή της Παγκοσμιοποίησης*, Αθήνα - Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2000.

Γ.Τασόπουλος, *Τα Θεσμικά Αντίβαρα της Εξουσίας και η Αναθεώρηση του Συντάγματος*, Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Ε.Ε. Εκδόσεις - Εμπόριο Βιβλίων, 2007.

Α.Μανιτάκης, *Συνταγματική Οργάνωση του Κράτους*, Β' Έκδοση, Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Ε.Ε. Εκδόσεις - Εμπόριο Βιβλίων, 2007.

Γ. Τασόπουλος, *Η λαϊκή κυριαρχία και η πρόκληση της αμεροληψίας*, Κριτική, Αθήνα 2014.

42558 Ειδικά Θέματα Συνταγματικού Δικαίου: Δίκαιο των Πολιτικών Κομμάτων Διδάσκων: βάσει της σχετικής προκήρυξης του Τμήματος

Στο μάθημα παρουσιάζονται κριτικά το δίκαιο των πολιτικών κομμάτων, όπως περιέχεται στο Σύνταγμα, στην κοινή νομοθεσία, στον Κανονισμό της Βουλής και στα καταστατικά τους. Η ύλη του αρθρώνεται με κριτήριο της περιοχής δράσης τους, δηλαδή στο εσωτερικό τους, στην κοινοβουλευτική ζωή, στον εκλογικό αγώνα και στην κοινωνία. Ειδικότερα καλύπτονται οι ακόλουθες βασικές θεματικές: τα πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα. Το Σύνταγμα και τα πολιτικά κόμματα. Η έννοια του πολιτικού κόμματος. Η ίδρυση πολιτικού κόμματος. Η οργάνωση και η λειτουργία των πολιτικών κομμάτων. Τα πολιτικά κόμματα στον εκλογικό αγώνα. Τα πολιτικά κόμματα στην κοινοβουλευτική ζωή. Τα οικονομικά των πολιτικών κομμάτων και των υποψήφιων βουλευτών. Τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα.

Διδακτικές μέθοδοι

Γίνεται προσπάθεια να συνδυασθούν οι διαλέξεις που εισάγουν στην προβληματική του μαθήματος με τη διαλεκτική συζήτηση και τις ερωτήσεις, ώστε να ενισχύεται η συμμετοχή. Στη διακριτική ευχέρεια του διδάσκοντος είναι επίσης και η ανάθεση εκπόνησης εργασίας ή η γραπτή εξέταση στο μέσο του εξαμήνου («προόδος»).

Διάγραμμα της ύλης:

- Κομματική δημοκρατία
- Ιστορία των πολιτικών κομμάτων στην Ελλάδα
- Νομική φύση του πολιτικού κόμματος και προϋποθέσεις ίδρυσής του
- Η συνταγματική προστασία των κομμάτων κατά το άρθρο 29
- Η θέση κόμματος εκτός νόμου
- Γενικές αρχές του δικαίου των πολιτικών κομμάτων
- Η καταστατική αυτονομία των κομμάτων
- Η εσωκομματική δημοκρατία
- Η προεκλογική προβολή των κομμάτων
- Η κοινοβουλευτική ομάδα του κόμματος
- Η οικονομική ενίσχυση των κομμάτων
- Ο έλεγχος των οικονομικών των κομμάτων
- Τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα

- **Αξιολόγηση:**

Η αξιολόγηση του μαθήματος βασίζεται σε εξετάσεις. Μπορεί επίσης να υπάρξει γραπτή εξέταση στο μέσο του εξαμήνου («πρόοδος») ή εκπόνηση εργασίας.

Βιβλιογραφία:

Θ.Ξηρός, Η ίδρυση, η συμμετοχή στις εκλογές και τα οικονομικά των πολιτικών κομμάτων, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2014.

Δ. Τσάτσος, Ε. Κοντιάδης, (επιμ.), *Το Μέλλον των Πολιτικών Κομμάτων*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 2003.

Γ.Παπαδημητρίου, *Δίκαιο των Πολιτικών Κομμάτων*, Αθήνα – Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1994.

**42561X   Ειδικά Θέματα Διοικητικής Επιστήμης
Αντ. Μακρουδημήτρης**

Στο πλαίσιο του μαθήματος αυτού οι φοιτήτριες και οι φοιτητές εξοικειώνονται με ειδικότερα ζητήματα διοικητικής επιστήμης.

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017 αντικείμενο του μαθήματος θα αποτελέσουν θέματα διοικητικής, πολιτικής και κυβερνητικής ηθικής και δεοντολογίας, περιλαμβανομένων των προβλημάτων ανάδειξης ηγεσίας.

Η διερεύνηση των παραπάνω ζητημάτων πραγματοποιείται με γνώμονα συνταγματικά και άλλα θεωρητικά κείμενα, όπως επίσης στοιχεία από την κοινή πείρα και λογική.

Η ανάλυση του μαθήματος περιλαμβάνει την εξέταση του θέματος της ηγεσίας στον Πολιτικό του Πλάτωνα, του επιχειρήματος του Θρασυμάχου περί της ισχύος, καθώς και των αντίπαλων θεωρήσεων και αναζητήσεων της ηθικής και δεοντολογίας με βάση τις αρχές της δικαιοσύνης, από την πλατωνική Πολιτεία έως τις σύγχρονες αντιλήψεις του J. Rawls και του Am. Sen.

Οι φοιτήτριες και οι φοιτητές αξιολογούνται μέσω ατομικής εργασίας και της τελικής γραπτής εξέτασης.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Αντ. Μακρουδημήτρης, *Είναι Ηθική η Πολιτική; Και Άλλα Ερωτήματα*, Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε. Εκδόσεις - Εμπόριο Βιβλίων, 2015.

Μ. Ρεβώ ντ' Αλλόν, *Πρέπει η Πολιτική να Γίνει Ηθική;*, 2^η έκδοση, Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της Εστίας, 2007.

Κ. Ψυχοπαίδης, *Ο Φιλόσοφος, ο Πολιτικός και ο Τύραννος. Για την Πολιτική Σκέψη του Πλάτωνα και του Αριστοτέλη*, 3^η έκδοση, Αθήνα: Πόλις, 2006.

Ρ. Manent, *Απλά Μαθήματα Πολιτικής Φιλοσοφίας*, Παραδόσεις στο Ινστιτούτο Πολιτικών Επιστημών, 2^η έκδοση, Αθήνα: Πόλις, 2005.

**42562K   Εργατικό Δίκαιο & Δίκαιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων
Αλ. Μητρόπουλος**

Στόχος του μαθήματος είναι η ανάλυση των σχέσεων μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων, που συνθέτουν το Ατομικό Εργατικό Δίκαιο στη χώρα μας, μέσα στο πλαίσιο των σύγχρονων κοινωνικών, πολιτικών και οικονομικών θεσμών.

Αρχικά αναλύονται οι βασικές έννοιες του Ατομικού Εργατικού Δικαίου (εργασία, εξαρτημένη εργασία, επάγγελμα, μισθωτός, εργάτης-υπάλληλος, διευθύνων υπάλληλος, μαθητευόμενος, εργοδότης, μισθός, ωράριο, εκμετάλλευση-επιχείρηση κ.ά.). Στη συνέχεια ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην ανάλυση, αφενός, του τρόπου διαμόρφωσης της ατομικής σύμβασης εργασίας και της σχέσης εξαρτημένης εργασίας (ίδρυση, εξέλιξη, αναστολή, λήξη-καταγγελία), αφετέρου στη συγκρότηση των βασικών υποχρεώσεων και των δικαιωμάτων των εργαζομένων και των εργοδοτών.

Επιπλέον, ερευνώνται σε βάθος θέματα που αφορούν το μισθό (σύνθεση μισθού, περιεχόμενο, είδη), τα επιδόματα και τις προσαυξήσεις του μισθού, το ωράριο εργασίας, καθώς και όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που γεννώνται κατά τη λειτουργία της εργασιακής σχέσης στον ιδιωτικό, δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

- Ζερδελής Δημήτριος (2014). Εργατικό Δίκαιο – Ατομικές Εργασιακές Σχέσεις, Δ' έκδοση, Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε.
- Κουκιάδης Δ. Ιωάννης (2014). Εργατικό Δίκαιο – Ατομικές Εργασιακές Σχέσεις και το Δίκαιο της Ευελιξίας της Εργασίας, Ζ' έκδοση, Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε.
- Ληξουριώτης, Ι. (2013). Ατομικές Εργασιακές Σχέσεις, 4η έκδοση, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη Α.Ε.Β.Ε. Όμιλος Εκδοτικών & Εμπορικών Επιχειρήσεων.
- Μητρόπουλος, Αλ. (2010). Ασφαλιστικό Όρα Μηδέν. Το Μέλλον των Συντάξεων, β' έκδοση εμπλουτισμένη: Το Ασφαλιστικό μετά το Μνημόνιο, Αθήνα: Α.Α. Λιβάνης.

42565E Διεθνείς Σχέσεις Ε. Αθανασοπούλου

Το μάθημα παρουσιάζει τις κύριες ιδεολογικές, πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις στη βαλκανική χερσόνησο από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα μέχρι και σήμερα αποσκοπώντας στην εξέταση και κατανόηση σε βάθος βασικών εννοιών και φαινομένων που αφορούν στη μελέτη των διεθνών σχέσεων μέσα από την αναφορά τους σε ένα εμπειρικό επίπεδο. Οι φοιτητές έχουν την ευκαιρία πρώτον να εμβαθύνουν τις γνώσεις που έχουν ήδη αποκτήσει στα προηγούμενα χρόνια σπουδών τους στο πεδίο των διεθνών σχέσεων καθώς και να μνηθούν σε νέες έννοιες. Δεύτερον εξοικειώνονται με ενδιαφέρουσες εξελίξεις στη διεθνή πολιτική που αφορούν τα Βαλκάνια. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην εξέταση των ακόλουθων βασικών κεντρικών θεμάτων: διεθνής τάξη και Βαλκάνια, ισορροπία ισχύος και διεθνής πολιτική στα Βαλκάνια, Αυτοκρατορίες/έθνικισμός/έθνη-κράτη/εθνοτισμός, κουλτούρα, Διεθνείς Σχέσεις και Βαλκάνια, σχέσεις κέντρου-περιφέρειας, παραδοσιακές & νέες προσεγγίσεις ασφάλειας και Βαλκάνια.

Βιβλιογραφία:

1. J. Baylis & S. Smith, Η Παγκοσμιοποίηση της Διεθνούς Πολιτικής: Μια Εισαγωγή στις Διεθνείς Σχέσεις (Θεσ/κη, Επίκεντρο, 2007).
2. Maria Todorova, Βαλκάνια η Δυτική Φαντασίωση (Θεσ/κη Επίκεντρο, 2005).
3. Θάνος Βερέμης, Βαλκάνια. Από τον 19ο ως τον 21ο αιώνα. Δόμηση και αποδόμηση κρατών (Αθήνα, Πατάκης, 2004).

42567E   **Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο**
Χ. Δίπλα

Το μάθημα του Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου αποσκοπεί στη διερεύνηση της θεσμικής οργάνωσης της διεθνούς κοινότητας, στον εντοπισμό των κανόνων συμπεριφοράς που διέπουν τις διεθνείς σχέσεις και των αξιών και αρχών που τις περιβάλλουν. Στο πρώτο τμήμα του μαθήματος παρουσιάζονται αναλυτικά οι μηχανισμοί και οι λειτουργίες για τη διαμόρφωση των κανόνων του Διεθνούς Δικαίου, με εκτεταμένη αναφορά στις πηγές (διεθνείς συνθήκες, και το δίκαιο που τις διέπει, διεθνές έθιμο, γενικές αρχές του δικαίου, αποφάσεις των διεθνών οργανισμών, επικουρικές πηγές, επιείκεια, ευθυδικία).

Το μάθημα ολοκληρώνει την παρουσίαση των κύριων ζητημάτων του Διεθνούς Δικαίου, με τη διερεύνηση του κεντρικού προβλήματος των υποκειμένων της διεθνούς έννομης τάξης και των νομικών σχέσεων ανάμεσά τους. Αναλυτικότερα, στο μάθημα αυτό εξετάζονται: Οι κύριοι φορείς δικαιωμάτων και υποχρεώσεων στο Διεθνές Δίκαιο, δηλαδή τα Κράτη (έννοια, αναγνώριση, λειτουργία, διαδοχή), οι διεθνείς οργανισμοί, καθώς και άλλες οντότητες με νομικά περιορισμένη συμμετοχή στη διεθνή κοινωνία (ιδιότυπες κρατικές οντότητες, επαναστάτες, εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα, άτομα - φυσικά και νομικά πρόσωπα).

Βιβλιογραφία:

- Ε. Ρούκουνας, *Διεθνές Δίκαιο*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2011
 Α. Cassesse, *Διεθνές Δίκαιο*, Αθήνα, Γ. Δαρδανός & Σία Ε.Ε, 2012

42569   **Συγκριτική Ανάλυση Εξωτερικής Πολιτικής**
Χ. Τσαρδανίδης (Αναπλ. Καθηγ.-Παν/μιο Αιγαίου)

Το μάθημα μελετά τους διάφορους τρόπους, με τους οποίους διαμορφώνεται η εξωτερική πολιτική των κρατών. Έμφαση δίνεται πρώτον, στο «τι» ακριβώς είναι η εξωτερική πολιτική. Τι ακριβώς πρέπει να συμπεριλαμβάνει η ανάλυση εξωτερικής πολιτικής και με ποιούς τρόπους και μεθόδους είναι δυνατόν να διερευνηθεί. Δεύτερον στο «γιατί» ακριβώς. Δηλαδή, στους εσωτερικούς και τους διεθνείς παράγοντες που διαμορφώνουν την εξωτερική πολιτική καθώς και τους βασικούς συντελεστές που την προσδιορίζουν (εθνικά συμφέροντα, πολιτική ισχύς, γεωπολιτικοί παράγοντες, οι αντιλήψεις σχετικά με τη στάση και τάση των άλλων κρατών κ.λπ.). Τρίτον, στο «πως» ακριβώς. Επιδιώκεται, δηλαδή, να εξεταστεί η διαδικασία σχηματισμού λήψης των αποφάσεων στην εξωτερική πολιτική. Επίσης, μελετώνται διάφορα πρότυπα σύγκρισης ανάλυσης των αποφάσεων που εφαρμόστηκαν από μελετητές σε διαφορετικές χώρες και καταστάσεις.

Βιβλιογραφία

Χαράλαμπος Τσαρδανίδης, *Το σύστημα λήψης αποφάσεων στην Εξωτερική πολιτική. Θεωρητικές προσεγγίσεις για το εσωτερικό και το διεθνές περιβάλλον*, Αθήνα: Ινστιτούτο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων/Εκδόσεις Παπαζήση, 2006.

Graham Allison και Philip Zelikow, *Η Κρίση της Κούβας: Η Ουσία της Απόφασης*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, 2006.

Σπύρος Μακρής, *Πολιτική ηγεσία και άσκηση εξωτερικής πολιτικής. Το μοντέλο της δημοκρατικής διακυβέρνησης*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, 2007.

Πάρις Βαρβαρούσις, *Διεθνείς σχέσεις και εξωτερική πολιτική στον 21ο αιώνα*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, 2004.

42582Σ Συγκριτική Πολιτική II: Η Δύση & ο «Τρίτος Κόσμος»

Δ. Σωτηρόπουλος

Σκοπός του μαθήματος είναι η αρχική εξοικείωση των φοιτητών με τις ιδιαιτερότητες των κοινωνιών και των πολιτικών συστημάτων των περιοχών που δεν ακολούθησαν τις τροχιές οικονομικής και πολιτικής ανάπτυξης των χωρών της Δυτικής και Ανατολικής Ευρώπης και της Βόρειας Αμερικής.

Τα πολιτικά συστήματα των περισσότερων χωρών της Ασίας, της Αφρικής και της Λατινικής Αμερικής ήταν μέχρι το "τρίτο κύμα εκδημοκρατισμού" διαφορετικά από τα τυπικά κοινοβουλευτικά δημοκρατικά καθεστώτα, ενώ οι αντίστοιχες κοινωνίες χαρακτηρίζονταν από διαχωριστικές τομές και συγκρούσεις με βάση την εθνότητα, την ταξική προέλευση, τη θρησκευτική πίστη και τη γλώσσα.

Ο πολιτικός, οικονομικός και κοινωνικός μετασχηματισμός των αναπτυσσόμενων χωρών συνδέεται αφενός με τη μακρά ιστορική περίοδο αποικιοκρατίας έως τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και αφετέρου με τη μεταβαλλόμενη οικονομική, τεχνολογική και πολιτιστική εξάρτηση των νέων ανεξάρτητων κρατών από τη Δύση κατά τη μεταπολεμική περίοδο.

Στο μάθημα εξετάζονται η συμβολή και τα όρια των θεωριών της συγκριτικής πολιτικής επιστήμης, και ειδικά της θεωρίας του εκσυγχρονισμού και της θεωρίας της εξάρτησης, καθώς και των μετα-αποικιακών σπουδών, στην κατανόηση των πολιτικών και κοινωνικών όψεων του λεγόμενου "Τρίτου Κόσμου".

Επίσης, αναπτύσσονται οι ιστορικές και σύγχρονες μορφές σχέσεων των αναπτυσσόμενων χωρών με τις αναπτυγμένες, εξετάζεται ο ρόλος των διεθνών οικονομικών οργανισμών, ο επιστημονικός και πολιτικός "λόγος" που κυριαρχεί στην προσέγγιση των πολιτισμών και των κοινωνιών του "Τρίτου Κόσμου", περιγράφονται οι πρόσφατες εμφύλιες διαμάχες και τα οικονομικά αδιέξοδα ορισμένων αναπτυσσόμενων χωρών και,

Τέλος, συζητούνται και αξιολογούνται οι περιπτώσεις των χωρών που επιχείρησαν αυτόνομη αναπτυξιακή πορεία, καθώς και η ανάδυση των νέων ισχυρών οικονομιών (BRICS) που προέρχονται από τον λεγόμενο "Τρίτο Κόσμο".

Βιβλιογραφία:

Γ. Σπυρόπουλος, *Ο Τρίτος Κόσμος στις Διεθνείς Σχέσεις: Μύθοι και Πραγματικότητες*, Αθήνα: Παπαζήσης, Α.Ε.Β.Ε., 2005.

J. Martinussen, *Κοινωνία, Κράτος, Αγορά: Θεωρίες της Ανάπτυξης*, Αθήνα: Α. & Σ. Σαββάλας Α.Ε. Εκδοτική - Βιβλιοεμπροική, 2007.

Δ. Σωτηρόπουλος, Α. Χουλιάρης, Σ. Ρούσσος, Π. Σκλιάς, *Ο Τρίτος Κόσμος: Πολιτική, Κοινωνία, Οικονομία, Διεθνείς Σχέσεις*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 2005.

Α.-Α. Κύρτσης, *Κοινωνιολογική Θεωρία της Ανάπτυξης*, Αθήνα: Κάπολα Κων. Παγώνα Εκδόσεις – Εκθέσεις - Μελέτες, 1999.

42584   Δημόσια Διοίκηση II **Μ.-Η. Πραβίτα**

Το μάθημα αποσκοπεί στη συστηματική και εις βάθος διερεύνηση ορισμένων από τις σημαντικότερες διαστάσεις του διοικητικού φαινομένου στη δημόσια σφαίρα στην Ελλάδα κατά τη σύγχρονη εποχή.

Ειδικότερα, εξετάζονται κριτικά επιμέρους όψεις του κρατικοδιοικητικού συστήματος, δημόσιοι θεσμοί και υπηρεσίες, λαμβανομένων υπόψη του ευρωπαϊκού κεκτημένου και των προκλήσεων δομικού και λειτουργικού εκσυγχρονισμού του διοικητικού μηχανισμού της χώρας.

Το διάγραμμα της ύλης περιλαμβάνει, ιδίως, τις ακόλουθες θεματικές ενότητες:

- Συντονισμός του κυβερνητικού έργου
- Δημόσια πολιτική της καλής νομοθέτησης
- Κατανομή αρμοδιοτήτων στα διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης και επικουρικότητα στην κρατική δράση
- Αξιοποίηση του προσωπικού της Δημόσιας Διοίκησης
- Σύγχρονη μεθοδολογία της διοίκησης (new public management)
- Διαδικασίες και μηχανισμοί ελέγχου της διοικητικής δράσης και συμπληρωματικότητα των επιμέρους θεσμών
- Νέος ρυθμιστικός ρόλος του κράτους υπό συνθήκες δημοσιονομικής στενότητας αλλά και κοινωνικής δικαιοσύνης
- Διοικητική σύγκλιση και ευρωπαϊκός διοικητικός χώρος.

Στο πλαίσιο του μαθήματος, που εξετάζεται γραπτώς, οι φοιτήτριες και οι φοιτητές καλούνται να ετοιμάσουν ατομικές ή ομαδικές εργασίες, για την αξιολόγηση των οποίων προβλέπεται προφορική παρουσίαση.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Αντ. Μακροδημήτρης, Μ.-Ηλ. Πραβίτα, *Διοικητική Επιστήμη Ι. Δημόσια Διοίκηση: Στοιχεία Διοικητικής Οργάνωσης*, Ε' Έκδοση, Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε. Εκδόσεις - Εμπόριο Βιβλίων, 2012.

Αντ. Μακροδημήτρης, *Υφαίνοντας τον Ιστό της Πηνελόπης. Διοίκηση και Δημοκρατία στην Ελλάδα της Μεταπολίτευσης*, Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε. Εκδόσεις - Εμπόριο Βιβλίων, 2013.

K. Featherstone, D. Papadimitriou, *Prime Ministers in Greece. The Paradox of Power*, Oxford: Oxford University Press, 2015.

Κ. Σπανού, *Ελληνική Διοίκηση και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 2001.

Β. Γ. Τζέμος, *Οργανωτικό Διοικητικό Δίκαιο, Διαγράμματα*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη Α.Ε.Β.Ε. Όμιλος Εκδοτικών & Εμπορικών Επιχειρήσεων, 2013.

Επ. Π. Σπηλιωτόπουλος, Αντ. Μακροδημήτρης, (επιμ.), *Η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα*, Ελληνικό Ινστιτούτο Διοικητικών Επιστημών, Αθήνα - Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2001.

42586   **Διοικητικό Δίκαιο Ι**
Χ. Χρυσανθάκης

Βασικές έννοιες. Γένεση και ιστορική εξέλιξη των κανόνων του Διοικητικού Δικαίου. Πηγές του Διοικητικού Δικαίου. Γενικές αρχές της διοικητικής δράσης. Δίκαιο διοικητικών πράξεων - Δίκαιο διοικητικών συμβάσεων (Γενικές αρχές - Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας). Αστική ευθύνη του Δημοσίου. Διοικητική Οργάνωση: συστήματα, κεντρική και περιφερειακή διοίκηση, τοπική και καθ' ύλην αυτοδιοίκηση.

Βιβλιογραφία:

Επ. Σπηλιωτόπουλος, *Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου*, 14η Έκδοση, Τόμος Ι, Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2011.

Χ. Χρυσανθάκης, Π. Πανταζόπουλος, *Εισηγήσεις Διοικητικού Δικαίου*, 2η Έκδοση Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2015.

Χ. Χρυσανθάκης, *Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας και Διοικητικής Διαδικασίας*, Έκδοση 5η, Αθήνα: Δίκαιο και Οικονομία Π.Ν. Σάκκουλας, 2009.

42587   **Θεωρία των Οργανώσεων**
Μ.-Η. Πραβίτα

Στόχος του μαθήματος είναι η κριτική διερεύνηση ορισμένων από τις βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις και κατευθύνσεις στην εξέταση των σύνθετων οργανώσεων στη σύγχρονη εποχή. Απαραίτητα στοιχεία είναι η μελέτη της βιβλιογραφίας, η εκπόνηση προσωπικής εργασίας και η παρουσίασή της, όπως επίσης η ανάλυση περιπτώσεων.

Στο διάγραμμα της ύλης περιλαμβάνονται, ειδικότερα, τα εξής ζητήματα: η διαμόρφωση του γραφειοκρατικού φαινομένου στη σύγχρονη κοινωνία, κρίσιμες θεωρίες για τη διοίκηση και τις οργανώσεις, η συστημική αντίληψη των σύγχρονων οργανώσεων, δημόσιων ή μη, ζητήματα οργανωσιακής κουλτούρας, καθώς και διοικητικής ηθικής και δεοντολογίας. Έμφαση αποδίδεται στη μελέτη της οργανωτικής συμπεριφοράς εντός του ειδικού περιβάλλοντος, όπου αυτή αναπτύσσεται και λειτουργεί. Παράλληλα, αναλύονται διεξοδικά η εφαρμογή της οργανωτικής θεωρίας στη διοικητική πράξη και οι πρακτικές δυσχέρειες διοίκησης και ελέγχου των πολύπλοκων συστημάτων.

Για την αξιολόγηση των φοιτητριών και των φοιτητών λαμβάνεται υπόψη ο βαθμός της εργασίας και της τελικής γραπτής εξέτασης.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Αντ. Μακροδημήτρης, *Διοικητική Επιστήμη ΙΙ. Προσεγγίσεις στη Θεωρία των Οργανώσεων*, Ε' Έκδοση, Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε. Εκδόσεις - Εμπόριο Βιβλίων, 2013.

Ν. Π. Μουζέλης, *Οργάνωση και Γραφειοκρατία: Ανάλυση των Συγχρόνων Θεωριών*, Β' Έκδοση, Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε. Εκδόσεις - Εμπόριο Βιβλίων, 2009.

Γκ. Μόργκαν, *Οι Όψεις της Οργάνωσης: Εισαγωγή στη Θεωρία Οργανώσεων*, Αθήνα: Καστανιώτης Α.Ε., 2002.

J. March, H. Simon, *Οργανώσεις*, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική Α.Ε., 2003.

H. Fayol, *Γενικές Αρχές Διοικήσεως στις Επιχειρήσεις*, Β' Έκδοση, Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε. Εκδόσεις - Εμπόριο Βιβλίων, 2010.

Fr. B. Simon, *Εισαγωγή στη Συστημική Θεωρία των Οργανώσεων*, Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε. Εκδόσεις - Εμπόριο Βιβλίων, 2010.

42599   Συνταγματική Ιστορία **Ν.-Κ. Χλέπας**

Σκοπός του μαθήματος είναι η επιλεκτική εμβάθυνση στους σημαντικότερους σταθμούς της ελληνικής συνταγματικής ιδεολογίας και πράξης από την Επανάσταση του 1821 έως σήμερα, με ιδιαίτερη έμφαση στην ανάδειξη των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών ιδιαιτεροτήτων που καθόρισαν τη συγκεκριμένη ιστορική διαμόρφωση και εξέλιξη των σύγχρονων συνταγματικών μας θεσμών. Σκοπός του μαθήματος είναι να εντάξει τις ελληνικές εξελίξεις στο διεθνές και ειδικότερα στο ευρωπαϊκό τους πλαίσιο και να θέσει το πρόβλημα της κανονιστικότητας των θεσμών στην ιστορική τους διάσταση. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην εξέλιξη της συνταγματικής θεωρίας.

Διδακτικές μέθοδοι

Γίνεται προσπάθεια να συνδυασθούν οι διαλέξεις που εισάγουν στην προβληματική του μαθήματος με τη διαλεκτική συζήτηση και τις ερωτήσεις, ώστε να ενισχύεται η συμμετοχή. Στη διακριτική ευχέρεια του διδάσκοντος είναι επίσης και η ανάθεση εκπόνησης εργασίας ή η γραπτή εξέταση στο μέσο του εξαμήνου («προόδος»).

Διάγραμμα ύλης

- ο Οι παράγοντες που επηρεάζουν την ιστορική εξέλιξη των θεσμών (μετην κανονιστική τους σημασία). Οι συνταγματικές παραδόσεις και η ελληνική συνταγματική παράδοση.
- ο Ο νεοελληνικός διαφωτισμός και η πολιτική παράδοση του ευρωπαϊκού διαφωτισμού.
- ο Τα Συντάγματα του αγώνα.
- ο Το Σύνταγμα του 1844
- ο Το Σύνταγμα του 1864
- ο Το Σύνταγμα του 1911
- ο Ο εθνικός διχασμός
- ο Οι συνταγματικές εξελίξεις του Μεσοπολέμου
- ο Η εξέλιξη της συνταγματικής θεωρίας
- ο Το Σύνταγμα του 1927
- ο Η Δικτατορία του 1936 και Εμφύλιος
- ο Το Σύνταγμα του 1952 και τα Ιουλιανά
- ο Η εποχή της Μεταπολίτευσης και το Σύνταγμα του 1975

Αξιολόγηση:

Η αξιολόγηση του μαθήματος βασίζεται σε εξετάσεις. Μπορεί επίσης να υπάρξει γραπτή εξέταση στο μέσο του εξαμήνου («πρόοδος») ή εκπόνηση εργασίας.

Βιβλιογραφία:

Νίκος Αλιβιζάτος, *Το Σύνταγμα και οι εχθροί του στη νεοελληνική ιστορία 1800-2010*, Εκδ. Πόλις, Αθήνα 2011.

Γιώργος Αναστασιάδης, *Πολιτική και συνταγματική ιστορία της Ελλάδας (1821-1941)*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2001.

Γιώργος Αναστασιάδης, *Σύγχρονη ελληνική πολιτική και συνταγματική ιστορία (1940-1986)*, Β' έκδοση, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 1998.

Γιώργος Σωτηρέλης, *Σύνταγμα & εκλογές στην Ελλάδα 1864-1909. Ιδεολογία & πράξη της καθολικής ψηφοφορία*, Β' έκδοση, Εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα 2003.

42601 Νεότερη Πολιτική Θεωρία Π. Βαλλιάνος

Εμβάθυνση στα θεμελιώδη ζητήματα που αφορούν την εξέλιξη και τη συγκρότηση της νεότερης πολιτικής σκέψης. Εισαγωγική αναφορά στις πολιτικές θεωρίες της μεσαιωνικής εποχής (Ακινάτης, Μαρσίλιος). Ο πολιτικός ουμανισμός της Αναγέννησης, ο φιλελευθερισμός, ο ριζοσπαστισμός και ο σοσιαλισμός. Έμφαση στη μελέτη των πρωτογενών πηγών και εργασίες των φοιτητών.

Βιβλιογραφία:

J. Coleman, *Ιστορία της Πολιτικής Σκέψης*, Τόμος Β', Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική Α.Ε., 2006.

Π. Κιτρομηλίδης, *Νεότερη Πολιτική Θεωρία*, Αθήνα: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1996.

Π. Κιτρομηλίδης, *Πολιτικοί Στοχαστές των Νεότερων Χρόνων*, Αθήνα: Πορεία, 2007.

42602 Πολιτική Κοινωνιολογία II Μ. Σπουρδαλάκης

Το μάθημα αποτελεί συνέχεια του Πολιτική Κοινωνιολογία I και ως εκ τούτου συνεχίζει την εισαγωγή «στην προβληματική και στα σύγχρονα ερευνητικά πεδία της πολιτικής κοινωνιολογίας, έτσι όπως αυτά έχουν διαμορφωθεί τόσο από την παράδοση της σχετικής «ακαδημαϊκής» συζήτησης όσο και από την συγκυρία». Αντί άλλης εισαγωγής συνοψίζονται τα βασικά συμπεράσματα του ομότιτλου μαθήματος του προηγούμενου εξαμήνου και ακολουθεί η συζήτηση βασικών εννοιών που αφορούν στα ζητήματα κοινωνικής εκπροσώπησης. Στις σχετικές ενότητες εξετάζονται οι ομάδες συμφερόντων, τα εργατικά συνδικάτα, οι εργοδοτικές οργανώσεις καθώς και οι νέες μορφές εκπροσώπησης της «κοινωνίας των πολιτών» (Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και κοινωνικά κινήματα). Μετά από μια σύντομη αναφορά στο σύστημα κοινωνικής εκπροσώπησης της Μεταπολίτευσης, η συζήτηση εστιάζει στο ζήτημα της δημοκρατίας, όπου και εξετάζονται συνοπτικά φιλελεύθερες και ριζοσπαστικές θεωρήσεις καθώς και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει η δημοκρατία από τις διαδικασίες παγκοσμιοποίησης. Το μάθημα αφού εξετάσει τα σύγχρονα ζητήματα εκπροσώπησης ολοκληρώνεται με την σύνοψη μεθοδολογικών συμπερασμάτων

Αξιολόγηση

Οι φοιτητές/τριες θα βαθμολογηθούν κυρίως με βάση τις τελικές γραπτές ή προφορικές εξετάσεις. Όμως σημαντικό ρόλο στη τελική διαμόρφωση του βαθμού θα παίξει και η συμμετοχή των φοιτητών/τριών στις (ομαδικές) εργασίες και παρουσιάσεις, που θα οριστούν μετά τα πρώτα μαθήματα και θα έχουν ως αφετηρία την παρακάτω ενδεικτική βιβλιογραφία.

Σχέδιο μαθήματος

I. Εισαγωγή

II. Έννοιες: πολιτική συμμετοχή, πολιτική εκπροσώπηση.

III Κοινωνική εκπροσώπηση I: Ορισμοί, διακρίσεις.

IV. Κοινωνική εκπροσώπηση II: Ομάδες συμφερόντων.

V. Κοινωνική εκπροσώπηση III: Εργατικά συνδικάτα και εργοδοτικές οργανώσεις.

VI. Νέες μορφές εκπροσώπησης. Κοινωνία πολιτών, Μη κυβερνητικές οργανώσεις, κοινωνικά κινήματα.

VII. Το σύστημα κοινωνικής εκπροσώπησης στη Μεταπολίτευσης περίοδο.

VIII. Δημοκρατία I: Φιλελεύθερες και ριζοσπαστικές θεωρήσεις.

IX Δημοκρατία II: Παγκοσμιοποίηση, Διακυβέρνηση, «μεταδημοκρατία».

X. Κρίση και πολιτική εκπροσώπηση.

XI. Μεθοδολογικά και άλλα συμπεράσματα

Εγχειρίδια

Erik Neveu, Κοινωνιολογία των κοινωνικών κινήματων, Αθήνα, Σαββάλας, 2010 (1η επιλογή).

Schmidt, M. Θεωρίες της δημοκρατίας, Αθήνα, Σαββάλας, 2004 (2η επιλογή).

Φάκελος

42603N Διεθνής Οργάνωση

Ε. Δούση

Το μάθημα αυτό αποσκοπεί στην κριτική ανάλυση και κατανόηση της έντονης θεσμοποίησης των διεθνών σχέσεων. Μελετά τη δομή, τη λειτουργία και τη νομική φυσιογνωμία διεθνών οργάνων και οργανισμών, με έμφαση στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Επικεντρώνεται στην αλληλεπίδραση διεθνούς δικαίου και πολιτικής, λαμβάνοντας ως παράδειγμα το σύστημα του ΟΗΕ και ορισμένες περιφερειακές οργανώσεις. Εξετάζει επίσης κατά πόσον τα διεθνή όργανα και οι διεθνείς οργανισμοί συμβάλλουν (ή δεν συμβάλλουν) στην αντιμετώπιση σύγχρονων προβλημάτων και προκλήσεων.

Στο μάθημα αυτό, οι φοιτητές θα έχουν την ευκαιρία να δουν πως λειτουργούν στην πράξη ορισμένα διεθνή όργανα μέσα από τη συμμετοχή σε διαπανεπιστημιακές ασκήσεις προσομοίωσης διεθνών οργάνων (Model United Nations - MUN).

Βιβλιογραφία:

Π. Νάσκου-Περράκη, Κ. Αντωνόπουλος, Μ. Σαρηγιαννίδης, *Δίκαιο Διεθνών Οργανισμών*, Αθήνα: Εκδόσεις Θέμις, Νικ. Σάκκουλας, 2014.

Μ. Mazower, *Κυβερνώντας τον Κόσμο*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 2013.

42605 Πολιτική Ανάλυση & Φεμινιστική Θεωρία

Μ. Παντελίδου - Μαλούτα

Στόχο του μαθήματος αποτελεί η διερεύνηση της εισφοράς της φεμινιστικής θεωρίας στην πολιτική ανάλυση, μέσωςκριτικής στον εγγενή ανδροκεντρισμό της δεύτερης και τον εντοπισμό των άρρητων θεωρητικών παραδοχών για το φύλο στις οποίες βασίζεται. Με δεδομένο ότι το σύστημα έμφυλων σχέσεων και η ιστορική εμπειρία των γυναικών αποτελούν μεταβλητές που επιδρούν καθοριστικά στη δομή και τη λειτουργία του πολιτικού συστήματος, επιχειρείται μια προσέγγιση της κοινωνικο-πολιτικής πραγματικότητας που να είναι απαλλαγμένη από σεξιστικές και ουσιοκρατικές προϋποθέσεις. Αυτό προϋποθέτει εξοικείωση με κεντρικές έννοιες της θεωρίας του φύλου, εξάσκηση στον εντοπισμό πεδίων έμφυλης ανισότητας που δεν προσλαμβάνονται έκδηλα ως τέτοια, καθώς και απομόνωση στερεοτύπων και άρρητων παραδοχών που αφορούν το φύλο στην Πολιτική Ανάλυση και την Πολιτική Θεωρία. Επίσης, κρίνεται απαραίτητη μελέτη του ιστορικού των γυναικείων και φεμινιστικών διεκδικήσεων στην Ελλάδα, καθώς και της σημερινής σχετικής πραγματικότητας, με αναφορές σε κεντρικές εκφράσεις της έμφυλης ανισότητας, καθώς και στις ευρωπαϊκές πολιτικές για την καταπολέμησή της.

Για την εξυπηρέτηση των παραπάνω στόχων οριοθετήθηκαν τέσσερις άξονες μελέτης:

- α) Πολιτική Επιστήμη, κοινωνική θεωρία και έμφυλη ιδιότητα του πολίτη
- β) Φύλο, θεωρία του φύλου, έμφυλη υποκειμενικότητα και πολιτικές ταυτότητες
- γ) Γυναικείο/φεμινιστικό κίνημα: παράγοντας της πολιτικής διαδικασίας
- δ) Κεντρικοί τομείς έκφρασης της έμφυλης ανισότητας και πολιτικές της ΕΕ για το φύλο.

Το μάθημα είναι σεμιναριακό. Ιδιαίτερη βαρύτητα αποδίδεται στην ενεργό συμμετοχή, στην προετοιμασία πριν από την προγραμματισμένη συζήτηση, στην κριτική παρουσίαση επιστημονικών άρθρων και κεφαλαίων βιβλίων, καθώς και στην εκπόνηση εργασίας, ή/και την περιοδική γραπτή απάντηση σε ερωτήματα προβληματισμού επί της ύλης.

A. Διδακτικά βοηθήματα

-Παντελίδου Μαλούτα, Μ., *Γυναίκες και πολιτική*, Αθήνα, Gutenberg, 1992.

-Στρατηγάκη Μ., *Το φύλο της κοινωνικής πολιτικής*, Αθήνα, Μεταίχμιο, 2007, σσ.21-54 και 117-221. (κράτος πρόνοιας, εργασία, βία, μετανάστευση)

B. Άρθρα & κεφάλαια βιβλίων για τρεις από τις θεματικές ενότητες του μαθήματος

Ιον-Μαγγιώρου Μ., «Ο λειτουργισμός στην πολιτική θεωρία και οι επιπτώσεις του στη γυναικεία καταπίεση», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 57, 1985, σσ. 3-23.

-Παντελίδου Μαλούτα Μ., «Γυναίκες και πολιτική/Γυναίκες και Πολιτική Επιστήμη: Η ανά-πτυξη μιας φεμινιστικής πολιτολογικής θεώρησης», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 65, 1987, σσ. 3-22

- Παντελίδου Μαλούτα Μ., «Πολιτική ταυτότητα, γυναικεία υποκειμενικότητα και δημοκρατία», στο, Λυριντζής Χρ., Νικολακόπουλος Ηλ., Σωτηρόπουλος Δ., *Κοινωνία και πολιτική: Όψεις της Γ' Ελληνικής Δημοκρατίας*, Αθήνα, Θεμέλιο, 1996, σσ. 338-362.

- Παντελίδου Μαλούτα, Μ., 2010, «Η 'ανισότητα των φύλων' ως πρόβλημα πολιτικής: Άρρητες παραδοχές της σύγχρονης πολιτικής ανάλυσης», στο, Β. Καντσά, Β. Μουτάφη, Ε. Παπαταξιάρχης, (επιμ.), Φύλο, και κοινωνικές επιστήμες στη σύγχρονη Ελλάδα, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, σσ.257-273.

2ον-Connell, R.G., Το κοινωνικό φύλο, Αθήνα, Επίκεντρο, 2006, (πρόλογος.Κογκίδου/.Πολίτης, σσ.1-29)

-Σκοτ Τζ. Ου., «Το φύλο: μια χρήσιμη κατηγορία ιστορικής ανάλυσης», στοΑβδελά, Ε., Ψαρρά, Α. (επιμ.), Σιωπηρές Ιστορίες,,Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 1997, σσ.285-327.

-ButlerJ., «Παραστασιακές επιτελέσεις & συγκρότηση του φύλου», στο Αθανασίου Α., (επιμ.) Φεμινιστική θεωρία και πολιτισμική κριτική, Αθήνα, Νήσος, 2006, σσ.381-407.

-Bryson, V., Φεμινιστική πολιτική θεωρία, Αθήνα, Μεταίχμιο,2004, (κεφ.15)

-Ιγγλέση Χ., Πρόσωπα γυναικών προσωπεία της συνείδησης,Αθήνα, Οδυσσέας,1990, σσ19-64.

-Lowndes V., «Να τα καταφέρεις ή να επιτύχεις; Γυναίκες, κοινωνικό κεφάλαιο και πολιτική συμμε-τοχή», στο, Λεοντσίνη Μ. (επιμ.) Φύλο και κοινωνικό κεφάλαιο, Αθήνα, Κριτική, 2010, σσ.235-274.

3ον –Αβδελά Ε., Ψαρρά Α., Ο φεμινισμός στην Ελλάδα του μεσοπολέμου, Αθήνα, Γνώση, 1985, σσ.13-97.

-Βαρίκα Ε., «Αντιμέτωπος με τον εκσυγχρονισμό των θεσμών: Ένας δύσκολος φεμινισμός», στο Η Ελλάδα των γυναικών, Αθήνα, Εναλλακτικές Εκδόσεις, 1992, σσ. 67-80.

-Παντελίδου Μαλούτα Μ., «Φεμινιστικό κίνημα, φεμινιστική θεωρία και ιδιότητα του πολίτη», Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης, 8, 1996, σσ.154-180.

- Παντελίδου Μαλούτα Μ., «Κρατικός φεμινισμός, πολιτικές για την έμφυλη ισότητα και κοινωνικές αντιλήψεις», Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης, 29,2007, σσ.5-39.

42608 Συγκριτική Ανάλυση Διοικητικών Συστημάτων

Χ. Κουταλάκης

Εξετάζονται οι βασικές παραδοχές της συγκριτικής ανάλυσης και αναλύονται οι έννοιες ανάπτυξη – υπανάπτυξη, εκσυγχρονισμός. Στη συνέχεια αναλύεται το πολιτικο-διοικητικό σύστημα επί μέρους κρατών (ενδεικτικά: Η.Π.Α., Μ. Βρετανία, Γαλλία, Γερμανία κ.λ.π.). Τα θέματα προσεγγίζονται από τη σκοπιά των σχέσεων Διοίκησης και Πολιτικής της οργάνωσης της δημοσιοϋπαλληλίας, των σχέσεων μεταξύ κεντρικών και περιφερειακών υπηρεσιών, των διαφόρων βαθμών συγκέντρωσης και αποκέντρωσης, των συστημάτων τοπικής αυτοδιοίκησης, των σχέσεων διοίκησης και οικονομίας και διοίκησης και κοινωνίας. Εξετάζονται επίσης πρόσφατες διοικητικές μεταρρυθμίσεις σ' αυτούς τους επιμέρους τομείς. Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση με διοικητικά συστήματα άλλων χωρών, ο εντοπισμός των διαφορών τους και η σύνδεση των διαφορών αυτών με πολιτισμικές, πολιτικές και κοινωνικές παραμέτρους.

Βιβλιογραφία:

Rod Hague, Martin Harrop, *Συγκριτική Πολιτική και Διακυβέρνηση*, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική Α.Ε., 2005.

J.A. Chandler, *Δημόσια Διοίκηση - Συγκριτική Ανάλυση*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 2003.

Yves Many, *Συγκριτική Πολιτική*, Τόμος Α', Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 1995.

42616   **Εργασιακές Σχέσεις στον Δημόσιο Τομέα Ι: Δημοσιοϋπαλληλικό Δίκαιο**
Χ. Χρυσανθάκης

1η ενότητα: Ιστορία των θεσμών της ελληνικής δημόσιας υπαλληλίας: Οι παράγοντες γένεσης και εξέλιξης των θεσμών του δημοσιοϋπαλληλικού δικαίου: συμφέρον της δημόσιας υπηρεσίας, εργασιακές διεκδικήσεις, πολιτική ιδεολογία.

2η ενότητα: Μελέτη του θετικού δικαίου της ελληνικής δημόσιας υπαλληλίας: Το Συμβούλιο της Επικρατείας διαμορφώνει τη γενική θεωρία του θετικού δημοσιοϋπαλληλικού δικαίου.

Βιβλιογραφία:

Επ. Σπηλιωτόπουλος, Χ. Χρυσανθάκης, *Βασικοί Θεσμοί Δημοσιοϋπαλληλικού Δικαίου*, 7η Έκδοση, Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2013..

Θ. Παναγόπουλος, *Εγχειρίδιο Υπαλληλικού Δικαίου*, Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη Α.Ε., 2008.

Χ. Χρυσανθάκης, *Υπαλληλικός Κώδικας*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2014.

42620   **Επικοινωνία & Εξουσία**
Κ. Δοξιάδης

Το μάθημα αποτελεί μια συστηματική εισαγωγική παρουσίαση της μεθοδολογίας της ανάλυσης λόγου, με κεντρικό θεωρητικό υπόβαθρο κάποιες στοιχειώδεις έννοιες της φιλοσοφίας της επικοινωνίας. Η θεωρητική επεξεργασία των εννοιών γίνεται παράλληλα με τις ερευνητικές εφαρμογές. Στόχος του μαθήματος είναι η διερεύνηση των διαπλοκών της επικοινωνίας με την εξουσία, δια μέσου κυρίως της κατάδειξης του ιδεολογικού χαρακτήρα του λόγου των μέσων μαζικής επικοινωνίας, ακόμη και σε περιπτώσεις επιφανειακά «αθώων» από ιδεολογικής πλευράς κινηματογραφικών, τηλεοπτικών και δημοσιογραφικών κειμένων, όπως είναι οι διαφημίσεις και τα ρεπορτάζ που αφορούν ποινικά αδικήματα.

Ακόμη, εξετάζονται συγκεκριμένα ιδεολογικά φαινόμενα όπως ο εθνικισμός, και αναλύεται ο ρόλος που έχει παίξει ο μηχανισμός των μέσων μαζικής επικοινωνίας στην εμφάνιση και διάδοσή τους. Οι σημαντικότερες θεωρητικές έννοιες που παρουσιάζονται στο μάθημα χωρίζονται σε τέσσερις ενότητες: (α) Έννοιες που αφορούν τη ρητορική διάσταση του λόγου, δηλαδή την άσκηση εξουσίας δια μέσου της πειθούς. (β) Έννοιες που αφορούν την αφηγηματικότητα και τους διαφορετικούς τρόπους εμπλοκής των υποκειμένων σε συγκεκριμένες αφηγήσεις. (γ) Έννοιες που σχετίζονται με τις διαφορές των μέσων επικοινωνίας ως προς το ζήτημα της ταύτισης, με έμφαση κυρίως στις διαφορές μεταξύ γραπτού και κινηματογραφικού λόγου. (δ) Τέλος, έννοιες που αναφέρονται στη δομή των μέσων μαζικής επικοινωνίας ως μηχανισμού ελέγχου και εξουσίας.

Το μάθημα έχει σεμιναριακό χαρακτήρα, και οι φοιτητές και οι φοιτήτριες καλούνται να συμμετάσχουν ενεργητικά στη συζήτηση. Μοιράζονται φωτοτυπίες και προβάλλονται ταινίες και αποσπάσματα τηλεοπτικού λόγου ως κείμενα προς συζήτηση και ανάλυση.

Βιβλιογραφία:

Κ. Δοξιάδης, *Προπαγάνδα*, Αθήνα: Νήσος και 105.5 Στο Κόκκινο, 2016.

Christian Metz, *Ψυχανάλυση και Κινηματογράφος: Το Φανταστικό Σημαίνον*, Αθήνα: Βιβλία - Εκδόσεις Πλέθρον Λ. Ρινόπουλος & ΣΙΑ Ε.Ε., 2007.

Κ. Δοξιάδης, *Ανάλυση Λόγου: Κοινωνικο-Φιλοσοφική Θεμελίωση*, Αθήνα: Βιβλία - Εκδόσεις Πλέθρον Λ. Ρινόπουλος & ΣΙΑ Ε.Ε., 2008.

Κ. Δοξιάδης, *Εθνικισμός, Ιδεολογία, Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας*, Αθήνα: Βιβλία - Εκδόσεις Πλέθρον Λ. Ρινόπουλος & ΣΙΑ Ε.Ε., 1995. Κ. Λιβιεράτος, Τ. Φραγκούλης, *Το Μήνυμα του Μέσου: Η Έκρηξη της Μαζικής Επικοινωνίας*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια Εκδόσεις Δ. Φραγκούλης & ΣΙΑ Ο.Ε., 1989.

42638Θ Διοικητικό Δίκαιο II
Χ. Χρυσανθάκης

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η απονομή της δικαστικής προστασίας στις διοικητικές διαφορές. Προς τούτο εξετάζονται τα θεμέλια της δικαστικής προστασίας, ο θεσμός της διοικητικής δίκης (έννοια, σκοπός και αντικείμενο), οι πηγές του διοικητικού δικονομικού δικαίου, η έννοια και οι διακρίσεις της διοικητικής διαφοράς, τα διοικητικά δικαστήρια, οι θεμελιώδεις αρχές της διοικητικής δίκης, η εκδίκαση των διοικητικών διαφορών ακυρώσεως και ουσίας και εντέλει η επίλυση από το Ελεγκτικό Συνέδριο των διαφορών που κατά το Σύνταγμα και τον νόμο υπάγονται σε αυτό. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίδεται στην αξιοποίηση της γενικής θεωρίας του δικονομικού δικαίου, χωρίς ωστόσο να παραβλέπονται οι ιδιαιτερότητες της διοικητικής δικονομικής θεωρίας.

Στο πλαίσιο της διδασκαλίας του μαθήματος πραγματοποιούνται επισκέψεις στα διοικητικά δικαστήρια (Συμβούλιο της Επικρατείας, Ελεγκτικό Συνέδριο, τακτικά διοικητικά δικαστήρια) και στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο, προκειμένου οι συμμετέχοντες φοιτητές να εξοικειωθούν με τη λειτουργία των δικαστηρίων και τον τρόπο απονομής της διοικητικής δικαιοσύνης.

Προτεινόμενη βιβλιογραφία

- Επ. Σπηλιωτόπουλου, *Εγχειρίδιο διοικητικού δικαίου*, τ. 2, εκδ. 14η, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2011.
- Χ. Χρυσανθάκη, *Εισηγήσεις διοικητικού δικονομικού δικαίου*, Θεσμοί Δημόσιου Δικαίου 3, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2014.
- Χ. Χρυσανθάκη (επιμ.), *Εφαρμογές Διοικητικού, Ουσιαστικού & Δικονομικού Δικαίου*, τ. 7 Συμβούλιο Επικρατείας, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2012.
- Π.Δ. Δαγτόγλου (Π. Λαζαράτου-Θ. Παπαγεωργίου), *Διοικητικό Δικονομικό Δίκαιο*, 5η εκδ., εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, 2011.

42639Θ Δημόσια Οικονομία & Πολιτική
Ι. Υφαντόπουλος

Παρουσίαση και κριτική ανάλυση των στόχων και των μέσων άσκησης της δημοσιονομικής πολιτικής στην Ελλάδα και στις Χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ειδικότερα, στο μάθημα εξετάζονται οι αδυναμίες της αγοράς και οι τρόποι παρέμβασης του κράτους σε καίριους τομείς, όπως είναι η άμυνα, η υγεία, η εκπαίδευση, η κοινωνική ασφάλεια και η κοινωνική προστασία. Εξετάζεται η Θεωρία των Δημοσίων Αγαθών (έννοια, χαρακτηριστικά, στόχοι, κόστος, χρηματοδότηση), η σύνθεση και διαχρονική εξέλιξη των δημοσίων δαπανών, η άμεση και έμμεση φορολογία (εισοδήματος, επιχειρήσεων, κατανάλωσης, ασφαλιστικές εισφορές), ο

Κρατικός Προϋπολογισμός (φάσεις, όργανα, έλεγχος). Επίσης, διερευνάται το μέγεθος και η έκταση της φτώχειας στην Ελλάδα και στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και παρουσιάζεται η αποτελεσματικότητα της αναδιανεμητικής πολιτικής για τη μείωση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων.

Βιβλιογραφία:

T. Gayer, H. S. Rosen, Γ. Καπλάνογλου Β. Ράπανος: Δημόσια Οικονομική. Σύγχρονη Θεωρία και Ελληνική Πραγματικότητα Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική 2009

Καζάκος Π. Μετά το Μνημόνιο. Οικονομική πολιτική στην Ελλάδα υπο διεθνή έλεγχο. Αθήνα Εκδόσεις Παπαζήση 2011.

42654 Ελληνοτουρκικές Σχέσεις Ε. Αθανασοπούλου

Το μάθημα εξετάζει την πορεία των ελληνοτουρκικών σχέσεων και αναλύει τη δυναμική τους κατά τη διάρκεια του 20ου αιώνα μέσα από ένα ευρύτερο πλαίσιο ανάλυσης εξωτερικής πολιτικής. Κύριος στόχος του μαθήματος είναι να μελετηθούν οι πολλαπλοί εσωτερικοί και εξωτερικοί παράγοντες οι οποίοι έχουν συντελέσει στη διαμόρφωση των διμερών σχέσεων καθώς και η αλληλεπίδρασή τους. Ο φοιτητής επίσης έχει την ευκαιρία να εξοικειωθεί με τις βασικές πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις στην Τουρκία από τη δημιουργία του μοντέρνου τουρκικού κράτους μέχρι και σήμερα.

Βιβλιογραφία

Ekavi Athanassopoulou, 'Turkey and Greece', in Nicholas Kitchen (ed), *Turkey's Global Strategy*, London, LSE/Ideas, Special Report, May 2011, <http://www2.lse.ac.uk/IDEAS/publications/reports/pdf/SR007/greece.pdf>

Θ. Βερέμης, *Ιστορία των Ελληνοτουρκικών Σχέσεων, 1453-2003* (Αθήνα, Ι. Σιδέρης).

Hamit Bozarslan, *Ιστορία της Σύγχρονης Τουρκίας* (Αθήνα, Σαββάλας).

Αλέξης Ηρακλείδης, *Άσπονδοι Γείτονες* (Αθήνα, Ι. Σιδέρης).

P. Tsakonias, *The Incomplete Breakthrough in Greek-Turkish Relations* (Basingstoke, 2010).

Χ. Τσαρδανίδης, *Το Σύστημα Λήψης Αποφάσεων στην Εξωτερική Πολιτική* (Παπαζήσης, 2006).

42656 Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας Χ. Δίπλα

Αντικείμενο των παραδόσεων είναι η λεπτομερής παρουσίαση και ανάλυση των δικαιοπραγωγικών διαδικασιών και θεσμών του συγκεκριμένου κλάδου του διεθνούς δικαίου, ο οποίος ρυθμίζει τις σχέσεις των μελών της διεθνούς κοινωνίας στη θάλασσα. Στόχος της διδασκαλίας είναι να επιτρέψει στον φοιτητή/τρια να συμπληρώσει και να ειδικεύσει τις γνώσεις που έχει ήδη αποκτήσει από τη μελέτη του γενικού μέρους του διεθνούς δικαίου. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι μηχανισμοί δημιουργίας των κανόνων του διεθνούς δικαίου βρίσκουν εφαρμογή στον ειδικό τομέα του δικαίου της θάλασσας όπου πολιτική, οικονομία και δίκαιο βρίσκονται σε στενή αλληλεξάρτηση.

Βιβλιογραφία

- Χ. Δίπλα και Χρ. Ροζάκη (επ.), *Το δίκαιο της θάλασσας και η εφαρμογή του στην Ελλάδα*, Αθήνα, Σιδέρης, 2004 .
- Κ. Ιωάννου, Α. Στρατή, *Δίκαιο της Θάλασσας*, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013.

42689 Μετανάστευση και Μειονότητες στην Ευρώπη
Α. Κόντης

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με το κοινωνικό φαινόμενο της μετανάστευσης και των μειονοτήτων στον ευρωπαϊκό χώρο. Περιεχόμενο του μαθήματος είναι κατά θεματική ενότητα: εννοιολογικές αποσαφηνίσεις, ιστορικές μειονότητες και διεθνές δίκαιο, το σύγχρονο μεταναστευτικό πρότυπο στην Ευρώπη (ποιοτική σύνθεση και ποσοτική έκταση των μεταναστευτικών ροών), αίτια των ενδοευρωπαϊκών και των διεθνών μεταναστευτικών κινήσεων, προσδιοριστικοί παράγοντες της μετανάστευσης - οικονομικά μοντέλα μετανάστευσης, επιδράσεις της διεθνούς μετανάστευσης στους δρώντες παράγοντες, πολιτική ενσωμάτωσης των χωρών υποδοχής, πολιτική διακινουμένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πολιτική μετανάστευσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μεταναστευτική πολιτική της Ελλάδας.

Γκολντίν Ι., Κάμερον Τζ., Μπαλαρατζάν Μ., *Αυτοί δεν είναι σαν εμάς. Το παρελθόν και το μέλλον της μετανάστευσης*, Ηράκλειο: Εκδόσεις Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2013

Έμκε - Πουλοπούλου Ή., *Η Μεταναστευτική Πρόκληση*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 2007.

Κόντης Α., *Πολιτική οικονομία της διεθνούς μετανάστευσης*, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήσης, 2015.

Bodvarsson Ö. και Van den Berg H., *The Economics of Immigration. Theory and Policy*, 2nd ed., Berlin – Heidelberg: Εκδόσεις Springer, 2013.

Castles St., de Hein H., Miller M., *The Age of Migration*, 5nd ed., New York: Εκδόσεις The Guilford Press, 2013.

42694Θ Ειδικά Θέματα Εργατικού Δικαίου & Εργασιακών Σχέσεων
Αλ. Μητρόπουλος (σε συνεργασία με Κ. Γκολομάζου – Παπά,
επιστημονική συνεργάτις)

Στο πλαίσιο του μαθήματος αυτού, αναδεικνύονται ειδικές ενότητες του Συλλογικού Εργατικού Δικαίου, καθώς και των συλλογικών εργασιακών σχέσεων. Σημαντικότερες ενότητες θεωρούνται οι εξής:

- Η έννοια της συνδικαλιστικής οργάνωσης. Κατηγορίες και είδη συνδικαλιστικών οργανώσεων.
- Ίδρυση και διάλυση των συνδικαλιστικών οργανώσεων σωματειακού και μη σωματειακού τύπου.
- Τα όργανα λήψεως αποφάσεων στο πλαίσιο της λειτουργίας των συνδικαλιστικών οργανώσεων.
- Συλλογικές διαπραγματεύσεις και συλλογικές συμβάσεις εργασίας.

- Διαδικασίες επίλυσης εργασιακών διαφορών.

Επίσης, κατά περίπτωση, ερευνώνται ειδικά θέματα Ατομικού και Συλλογικού Εργατικού Δικαίου που πιθανόν προκύπτουν κατά την άσκηση των δικαιωμάτων και την εφαρμογή των υποχρεώσεων, τόσο των εργαζομένων, όσο και των εργοδοτών, κάτω από τις σύγχρονες εργασιακές συνθήκες των δυτικών κοινωνιών.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Καζάκος Άρις (2012). Συλλογικό Εργατικό Δίκαιο, Γ' έκδοση, Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε.
- Κουκιάδης Δ. Ιωάννης (2013). Εργατικό Δίκαιο – Συλλογικές Εργασιακές Σχέσεις, Α' έκδοση, Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε.
- Λεβέντης, Γ. (2007). Συλλογικό Εργατικό Δίκαιο, Αθήνα: Δελτίον Εργατικής Νομοθεσίας Ε.Ε.Ε. Μ. ΠΕΤΙΝΗ & ΣΙΑ.
- Ληξουριώτης, Ι. (2015). Ατομικές Εργασιακές Σχέσεις, 2η έκδοση, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη Α.Ε.Β.Ε. Όμιλος Εκδοτικών & Εμπορικών Επιχειρήσεων.
- Μητρόπουλος, Αλ. (1989). Θεωρητικά Ζητήματα του Συνδικαλιστικού Κινήματος, Αθήνα-Κομοτηνή: Αντ. Ν. Σάκκουλας.

42698 Πληροφοριακά Συστήματα και Βάσεις Κοινωνικών Δεδομένων

Διδάσκων: βάσει της σχετικής προκήρυξης του Τμήματος

Στόχος του μαθήματος είναι να ευαισθητοποιήσει τους φοιτητές στη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών και στην αναζήτηση συγκριτικών ευρωπαϊκών βάσεων δεδομένων που χρησιμοποιούνται ως κοινωνικοί δείκτες για την άσκηση κοινωνικής και οικονομικής πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ειδική αναφορά γίνεται στη μεθοδολογία συλλογής και παρουσίασης των στατιστικών στοιχείων που αναφέρονται στη συμπεριφορά του καταναλωτή, στην απασχόληση, στην ικανοποίηση από την εργασία καθώς και από τη χρήση των κοινωνικών υπηρεσιών.

Επιπλέον οι αντιλήψεις, οι στάσεις, οι απόψεις και οι υποκειμενικές εκτιμήσεις των Ευρωπαίων για επίλεκτα κοινωνικά θέματα όπως παιδεία, υγεία, κοινωνικός αποκλεισμός, κοινωνική δικαιοσύνη, κοινωνική και οικονομική ισότητα, συζητούνται και αναλύονται με συγκριτικά στοιχεία.

Ο φοιτητής θα εξοικειωθεί με τις ακόλουθες ευρωπαϊκές βάσεις δεδομένων:

1. Ευρωπαϊκή Κοινωνική Έρευνα (European Social Survey)
2. Έρευνα για τις Συνθήκες Διαβίωσης και Εισοδήματος των Νοικοκυριών
3. Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών

4. Έρευνες Ευρωβαρόμετρου

42705 Οι Ευρωπαϊκές Πολιτικές των Κρατών-Μελών της Ε.Ε. (το μάθημα προσφέρεται στα Αγγλικά) Σ. Βέρνυ

Στόχοι του μαθήματος αποτελούν:

- Η γνωριμία των φοιτητών και φοιτητριών με τα ευρωπαϊκά κράτη τα οποία αποτελούν τους εταίρους της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.),
- Η εμβάθυνση των γνώσεών τους για το φαινόμενο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης μέσω της ανάλυσης των θέσεων και επιδιώξεων των κρατών-μελών τους,
- Μία πρώτη εμπειρία στην επιστημονική έρευνα.

Το μάθημα επικεντρώνεται σε δύο βασικά θεματικά πεδία. Το πρώτο αφορά τη διερεύνηση των παραγόντων που διαμορφώνουν τη στάση των κρατών-μελών απέναντι στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Εξετάζονται τόσο ενδογενείς παράγοντες (π.χ. μέγεθος/δύναμη, γεωγραφική θέση, ιστορική διαδρομή, οικονομικός προσανατολισμός, εσωτερικές πολιτικές δομές, πολιτική κουλτούρα, σχέσεις με γειτονικά κράτη, ειδικά ζητήματα εθνικής ασφάλειας), όσο και παράγοντες που διαμορφώνονται από την ίδια τη συμμετοχή της χώρας στη διαδικασία της ολοκλήρωσης (π.χ. χρόνος ένταξης, θεσμική αντιπροσώπευση, επιπτώσεις της εσωτερικής αγοράς, σχέση με τον κοινοτικό προϋπολογισμό, όφελος από συγκεκριμένες πολιτικές της Ε.Ε.).

Το δεύτερο θεματικό πεδίο αφορά το φάσμα των διαφορετικών εθνικών προσεγγίσεων στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και την ανάλυση των αντίστοιχων αντιλήψεων και στόχων των κυβερνήσεων σχετικά με το παρόν και το μέλλον της διαδικασίας αυτής. Η ανάλυση των διαφόρων εθνικών τοποθετήσεων περιστρέφεται γύρω από συγκεκριμένους θεματικούς άξονες, όπως η σχέση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης με το έθνος-κράτος, η σχέση των κρατών-μελών μεταξύ τους, η σχέση της Ε.Ε. με τους πολίτες της, η διεύρυνση της Ε.Ε. και τα σύνορα της Ευρώπης.

Το μάθημα έχει σεμιναριακό χαρακτήρα και προϋποθέτει την ενεργό συμμετοχή των φοιτητών και φοιτητριών, προσφέροντάς τους τη δυνατότητα να διεξαγάγουν μία ατομική έρευνα, η οποία εντάσσεται σε ένα συλλογικό πλαίσιο. Κάθε φοιτητής και φοιτήτρια επιλέγει συγκεκριμένο κράτος-μέλος της Ε.Ε. και διερευνά την επίσημη ευρωπαϊκή πολιτική του. Μέσω της εργασίας που συντάσσει, ο φοιτητής ή η φοιτήτρια εξοικειώνεται με την άντληση πληροφοριών τόσο από βιβλία όσο και από το Διαδίκτυο και αποκτά μία πρώτη εμπειρία ανάγνωσης και ανάλυσης επισήμων κειμένων.

Καθώς η ελληνική βιβλιογραφία στο θέμα των ευρωπαϊκών πολιτικών των κρατών-μελών της Ε.Ε. είναι πολύ περιορισμένη, η δυνατότητα ανάγνωσης κειμένων στα αγγλικά αποτελεί προϋπόθεση για τη συμμετοχή στο σεμινάριο.

42708 Φύλο, Κοινωνία & Πολιτική Μ. Παντελίδου - Μαλούτα

Στόχο του μαθήματος αποτελεί η εξοικείωση φοιτητών/ριών με την έννοια και την κοινωνική λειτουργία του φύλου, καθώς και με μια σύγχρονη προβληματική για τη βαρύτητα του

φύλου ως κεντρικού παράγοντα κοινωνικής ανισότητας που διαπλέκεται με άλλους. Εξετάζονται οι επιπτώσεις της έμφυλης ανισότητας από κοινωνιολογική, πολιτολογική και ιστορική σκοπιά, με συγκεκριμενοποίηση της ανάλυσης στην ελληνική κοινωνικο-πολιτική πραγματικότητα.

Το μάθημα περιλαμβάνει τρεις θεματικές ενότητες. Στην πρώτη εξετάζονται οι τρόποι με τους οποίους κατασκευάζεται και αναπαράγεται το φύλο, ως κοινωνική κατηγορία που εκφράζει άνισες και εξουσιαστικές σχέσεις και επιδρά σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικής ζωής. Η διερεύνηση της κοινωνικής λειτουργίας του φύλου και της δόμησης των έμφυλων ταυτοτήτων γίνεται με βάση διεπιστημονικές αναφορές σε ζητήματα που άπτονται της κοινωνικής συγκρότησης, της σεξουαλικότητας, της γλωσσικής νοηματοδότησης και επικοινωνίας, της συμβολικής και σωματικής βίας, της «αόρατης» οικιακής εργασίας των γυναικών, καθώς και της γενικότερης αναπαραγωγής των έμφυλων πολιτισμικών στερεοτύπων. Η δεύτερη ενότητα επικεντρώνεται στη διερεύνηση της έμφυλης ανισότητας μέσα από αναφορές σε συγκεκριμένες ιστορικές συγκυρίες, και ιδιαίτερα σε εκείνες που αφορούν στην ελληνική πραγματικότητα. Επίσης, θα εξεταστούν ιστορικές παράμετροι της υποτέλειας των Ελληνίδων, τόσο στην ιδιωτική όσο και στη δημόσια ζωή, και ο τρόπος με τον οποίο αυτές αμφισβητήθηκαν μέσω του φεμινιστικού κινήματος. Στην τρίτη ενότητα θα εξεταστεί η σχέση μεταξύ φύλου και λειτουργίας της δημοκρατίας, από τη σκοπιά της δυνατότητας απρόσκοπτης και ισότιμης άσκησης των δικαιωμάτων που συναποτελούν την ιδιότητα του πολίτη από τους έμφυλους φορείς της.

Φύλο, Κοινωνία και Πολιτική: Ύλη 2014

A. Βοηθήματα

Παντελίδου Μαλούτα, Μ., Το φύλο της δημοκρατίας: Ιδιότητα του πολίτη και έμφυλα υποκείμενα, Αθήνα, Σαββάλας, 2002.

Μπουρντιέ, Π., Η ανδρική κυριαρχία, Αθήνα, Πατάκης, 2007, σσ. 29-108.

B. Άρθρα και κείμενα που καλύπτουν επιμέρους πλευρές της ύλης

Βαρίκα Ε., «Φυσικό δίκαιο, γυναικεία φύση και ισότητα των φύλων», στο της ίδιας, Με διαφορετικό πρόσωπο: φύλο, διαφορά και οικουμενικότητα, Κατάρτι, Αθήνα 2000, σσ. 117-137.

Butler, J., «Παραστασιακές επιτελέσεις και συγκρότηση του φύλου: δοκίμιο πάνω στη φαινομενολογία και τη φεμινιστική θεωρία», στο Α. Αθανασίου (επιμ.), Φεμινιστική θεωρία και πολιτισμική κριτική, Αθήνα Νήσος, 2006, σσ. 381-407.

Κογκίδου, Δ., Πολίτης, Φ., «Προλογικό Σημείωμα. Η εννοιολόγηση του φύλου στη φεμινιστική σκέψη: Από το δίπολο βιολογικό-κοινωνικό φύλο στην απαρχή του τρίτου φεμινιστικού κύματος», στο Connell, R. W. , Το κοινωνικό φύλο, Θεσσαλονίκη, Επίκεντρο, 2006, σσ. 1-26.

Μακρυνιώτη Δ. (επιμ.-εισαγωγή), Τα όρια του σώματος. Διεπιστημονικές προσεγγίσεις, Αθήνα, νήσος, 2004, σσ. 11-30.

Παντελίδου Μαλούτα, Μ. Φύλο, Κοινωνία, Πολιτική, Αθήνα, ΚΕΘΙ, 2014, <http://www.gynaikes-politiki.gr/%CE%B5%CE%BA%CE%B4%CF%8C%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82/%CF%86%CF%8D%CE%BB%CE%BF-%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%AF%CE%B1-%E2%80%93%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE>

Παπαταξιάρχης, Ε., «Το φύλο στην ανθρωπολογία (και την ιστοριογραφία): ορισμένες γνωστικές και μεθοδολογικές προεκτάσεις», Μνήμων 19 (1997), σσ. 201-210.

Σαμίου, Δ., Τα πολιτικά δικαιώματα των Ελληνίδων 1864-1952: ιδιότητα του πολίτη και καθολική ψηφοφορία, Αθήνα, Π.Ν. Σάκκουλας, 2013, σσ. 53-55, 159-213, 345-35

Schiebinger L, "Σκελετοί στην ντουλάπα. Οι πρώτες απεικονίσεις του γυναικείου σκελετού", στο Δ. Μακρυνιώτη (επιμ. - εισαγωγή), Τα όρια του σώματος. Διεπιστημονικές προσεγγίσεις, Αθήνα, νήσος, 2004, σσ. 375-394.

Τζανάκη, Δ., Δούλα και κυρά. Όψεις εθνικισμού: ρόλοι και συμπεριφορές στην Ελλάδα των ρομαντικών χρόνων (1836-1897), Αθήνα, Σαββάλας, 2007, σσ. 219-261.

42712 Πολιτική Συμπεριφορά Μ. Παντελίδου - Μαλούτα

Το μάθημα στοχεύει στη διερεύνηση των παραγόντων που επιδρούν στη διαμόρφωση και την εκδήλωση της πολιτικής συμπεριφοράς υποκειμένων και κοινωνικών ομάδων, επιδιώκοντας την εξοικείωση των φοιτητών/τριών με έναν ερευνητικό τομέα της ΠΕ. όπου η διαπλοκή θεωρητικής και εμπειρικής προσέγγισης αποτελεί προϋπόθεση. Η συζήτηση για την ιδιότητα του πολίτη και τα δικαιώματα που την συναποτελούν συγκροτεί κεντρικό πλαίσιο αναφοράς, ενώ βασική αναλυτική κατηγορία είναι η έννοια της πολιτικής συμμετοχής.

Αρχικά, εξετάζονται η έννοια και οι διάφορες μορφές πολιτικής συμπεριφοράς, η διαδικασία μέσω της οποίας αυτή διαμορφώνεται και το πλαίσιο όπου εκδηλώνεται, καθώς και οι παράγοντες που συσχετίζονται με διαφορετικούς τύπους συμπεριφοράς. Επιχειρείται εμπειρική διερεύνηση και ερμηνεία της επίδρασης συγκεκριμένων μεταβλητών (ταξική θέση, φύλο, ηλικία, θρησκεία, ιδεολογία κ.ά) με αποτίμηση της βαρύτητας της κοινωνικής ανισότητας. Οι αναφορές επικεντρώνονται στην ελληνική πολιτική κουλτούρα μέσω διαχρονικών δεδομένων, ενώ προτείνονται στοιχεία (ESS) για τη συγκριτική μελέτη της πολιτικής συμπεριφοράς σε διαφορετικές κοινωνίες. Η διερεύνηση αυτή επιτρέπει την ανάπτυξη προβληματισμού για τις ταυτότητες και τον μεταβαλλόμενο χαρακτήρα τους, τις αλλαγές στην πολιτικότητα ιδιαίτερα των νέων, και τις νέες μορφές παρέμβασης στην (και αποχής από την) πολιτική διαδικασία στην ΕΕ και την Ελλάδα. Επιχειρείται η αναγκαία θεωρητική γεφύρωση μεταξύ της μελέτης της ατομικής πολιτικής συμπεριφοράς και της συλλογικής δράσης. Επισημαίνονται επίσης τα όρια του συμπεριφορισμού στην ανάλυση εμπειρικών δεδομένων και παρουσιάζονται διαφορετικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις για το

σχεδιασμό της έρευνας και την ανάλυση στοιχείων για την πολιτική συμπεριφορά. Προτείνεται δε ένα θεωρητικό πλαίσιο ανάλυσης όπου, η επισήμανση της ανισότητας στην πολιτική συμμετοχή οδηγεί σε συζήτηση για την ιδιότητα του πολίτη και την ανισότητα στη χρήση των δικαιωμάτων που τη συναποτελούν.

Ο διττός χαρακτήρας του κλάδου αυτού της Π.Ε., που αναφέρεται τόσο στην εμπειρική διερεύνηση των παραγόντων που επιδρούν στην πολιτική συμπεριφορά όσο και, στη θεωρητική αντιμετώπιση της πολιτικής συμμετοχής ως συστατικό στοιχείο της ιδιότητας του πολίτη που πραγματώνεται σε συνθήκες κοινωνικής ανισότητας, αντανακλάται και στην απαραίτητη βιβλιογραφία.

A. Διδακτικά βοηθήματα

M. Παντελίδου Μαλούτα, Πολιτική Συμπεριφορά: Θεωρία, Έρευνα και Ελληνική Πολιτική, Αθήνα, Σαββάλας, 2012.

T. H. Marshall, T. Bottomore, Ιδιότητα του πολίτη και κοινωνική τάξη, Αθήνα, Gutenberg, 1995.

B. Άρθρα όπου προσφέρεται υλικό για κριτική αντιμετώπιση της μεθοδολογίας της εμπειρικής διερεύνησης της πολιτικής συμπεριφοράς

Π. Καφετζής, "Ευρωπαϊκός Νότος: Σε αναζήτηση του πολίτη και της πολιτικής", Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, 69A, 1988, σσ. 24-66.

Χ. Λυριντζής, "Μεθοδολογικά ζητήματα στη σύγχρονη πολιτική ανάλυση", Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, 75A, 1990, σσ. 58-70.

M. Παντελίδου Μαλούτα, "Ελληνική πολιτική κουλτούρα: Όψεις και προσεγγίσεις", Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, 75A, 1990, σσ. 18-57.

Γ. Άρθρα και κεφάλαια βιβλίων όπου προτείνεται ένα θεωρητικό πλαίσιο ανάλυσης της πολιτικής συμμετοχής

S. Hall, "Το ζήτημα της πολιτιστικής ταυτότητας", στο, S. Hall, D. Held, A. McGrew, Η νεωτερικότητα σήμερα, Αθήνα, Σαββάλας, 2003, σσ.401-425.

M. G. Schmidt, Θεωρίες της δημοκρατίας, Αθήνα, Σαββάλας, 2004, σσ.279-296.

J. M. Maravall, "Η εμπειρία της Νότιας Ευρώπης", στο, Χ. Λυριντζής, Η. Νικολακόπουλος, Δ. Σωτηρόπουλος, Κοινωνία και πολιτική. Όψεις της Γ' Ελληνικής Δημοκρατίας, Αθήνα, Θεμέλιο, 1996, σσ. 58-77.

C. Offe, "Δημοκρατική θεωρία και δημοκρατική πράξη", στο, Χ. Λυριντζής, Η. Νικολακόπουλος, Δ. Σωτηρόπουλος, Κοινωνία και πολιτική. Όψεις της Γ' Ελληνικής Δημοκρατίας, Αθήνα, Θεμέλιο, 1996, σσ. 45-57.

Σ. Σεφεριάδης, "Συγκρουσιακή πολιτική, συλλογική δράση, κοινωνικά κινήματα: Μια αποτύπωση", Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης, 27, 2006, σσ.7-42.

42713Θ Συγκριτική Πολιτική: Επανάσταση–Κοινοβουλευτισμός–Δικτατορία Π. Λέκκας

Σκοπός του μαθήματος είναι η εμβάθυνση στις έννοιες της επανάστασης, του κοινοβουλευτισμού και της δικτατορίας. Οι έννοιες αυτές εξετάζονται σε ιστορική προοπτική και ερμηνεύονται με την βοήθεια της κοινωνικής και πολιτικής θεωρίας, της ιστορικής κοινωνιολογίας και της συγκριτικής πολιτικής ανάλυσης.

Το μάθημα διαρθρώνεται σε τέσσερις διδασκαλίες και οκτώ εισηγήσεις. Οι διδασκαλίες αποσαφηνίζουν και συστηματοποιούν τις θεωρητικές έννοιες που επιστρατεύονται στο μάθημα, ενώ οι εισηγήσεις αναφέρονται σε επιμέρους διαστάσεις ή προσεγγίσεις των προβλημάτων που έχουν τεθεί στις διδασκαλίες, παρουσιάζοντας την σχετική με το θέμα βιβλιογραφία και οδηγώντας στην αναζήτηση περαιτέρω βιβλιογραφικών πηγών και στην εκπόνηση γραπτών εργασιών.

Επιμέρους θεματικές που εξετάζονται:

- Ο μεγάλος μετασχηματισμός (Καρλ Πολάνι)
- Το απολυταρχικό κράτος (Πέρρυ Άντερσον)
- Οι μεγάλες επαναστάσεις (Τσαρλς Τίλλυ)
- Το καπιταλιστικό κοσμοσύστημα (Ιμμάνουελ Βαλλερστάιν)
- Ιστορικές τροχιές προς την δημοκρατία και τον αυταρχισμό (Μπάρινγκτον Μουρ)
- Το φαινόμενο του φασισμού (Ρόμπερτ Πάξτον & άλλοι)
- Η κοινοβουλευτική δημοκρατία στην περιφέρεια (Νίκος Μουζέλης)
- Η δημοκρατία σήμερα (Τσαρλς Τίλλυ)

Βασική βιβλιογραφία

ThedaSkocpol (επιμ.), *Ιστορική Κοινωνιολογία*, Αθήνα: Κατάρτι, 1999.

CharlesTilly, *Δημοκρατία*, Αθήνα: Gutenberg, 2011.

Συμπληρωματική βιβλιογραφία

PerryAnderson, *Το απολυταρχικό κράτος*, Αθήνα: Οδυσσέας, 2008.

S. Bernstein, *Δημοκρατίες, αυταρχικά και πλουραλιστικά καθεστώτα στον 20ό αιώνα*, Αθήνα: Ποιότητα, Hachette, 2001.

EricHobsbawm, *Η Εποχή των Επανάστασεων*, Αθήνα: ΜΙΕΤ, 2002.

EricHobsbawm, *Η εποχή των άκρων*, Αθήνα: Θεμέλιο, 1995.

Χρήστος Λυριντζής, *Σύγκριση και ερμηνεία*, Αθήνα: Νήσος, 2001.

M. Mann, *Πόλεμος και καπιταλισμός*, Αθήνα: Κριτική, 2006.

BarringtonMoore, *Οι κοινωνικές ρίζες της δημοκρατίας και της δικτατορίας*, Αθήνα: Κάλβος, 1984

Νίκος Μουζέλης, *Κοινοβουλευτισμός και εκβιομηχάνιση στην ημι-περιφέρεια*, Αθήνα: Θεμέλιο, 1987.

R. Paxton, *Η ανατομία του φασισμού*, Αθήνα: Κέδρος, 2006.

Karl Polanyi, *Ο μεγάλος μετασχηματισμός*, Αθήνα: Νησίδες, 2001.

Charles Tilly, *Οι ευρωπαϊκές επαναστάσεις*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 1998.

Immanuel Wallerstein, *Ιστορικός καπιταλισμός*, Αθήνα: Θεμέλιο, 1992.

42714 Εκλογική Κοινωνιολογία
I. Τσίριμπας

Το μάθημα αυτό βρίσκεται σε άμεση συνάφεια με το μάθημα Πολιτική Συμπεριφορά Ι, το οποίο διδάσκεται στο Ζ' Εξάμηνο. Από τις διάφορες μορφές πολιτικής συμπεριφοράς, το ενδιαφέρον επικεντρώνεται εδώ στην εκλογική συμπεριφορά. Παρουσιάζονται οι κυριότεροι σταθμοί που διαμόρφωσαν τη θεματική και τη μεθοδολογία της εκλογικής κοινωνιολογίας, διερευνάται η επίδραση των διαφόρων κοινωνικοδημογραφικών μεταβλητών στην ατομική εκλογική συμπεριφορά και εξετάζονται τα κυριότερα θεωρητικά υποδείγματα για την ανάλυση και ερμηνεία των εκλογικών δεδομένων. Αναλύονται επίσης οι βασικές αρχές των εκλογικών συστημάτων. Ακολούθως, με βάση τη θεματική και τη μεθοδολογία που έχει αναπτυχθεί, εξετάζονται οι σημαντικότεροι σταθμοί στην ελληνική εκλογική σκηνή από το 1864 μέχρι τον 21^ο αιώνα.

Προτεινόμενα συγγράμματα:

Nonna Mayer, P. Perrineau, D. Boy, B. Cautres, *Εκλογική Συμπεριφορά: Ιστορικές Διαδρομές και Μοντέλα Ανάλυσης*, Αθήνα: Α. & Σ. Σαββάλας Α.Ε. Εκδοτική - Βιβλιοεμπορική, 2005. R. E. Τεπέρογλου (2016) *Οι άλλες «εθνικές» εκλογές: Αναλύοντας τις Ευρωεκλογές στην Ελλάδα, 1981-2014* (ΚΩΔΙΚΟΣ 41963826) [Προλογικά σημειώματα Hermann Schmitt, Ηλίας Νικολακόπουλος], Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Wildenmann, *Η Εκλογική Έρευνα: Συμπεριφορά του Εκλογικού Σώματος και Ανάλυση Εκλογών*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 1998.

Βασιλόπουλος, Π. & Βερναρδάκης, Χ. (2011) 'Η Εκλογική Αποχή στην Ελλάδα: 2000-2009', *Επιστήμη και Κοινωνία*, τ. 27, σ. 1-24.

Βούλγαρης, Γ. & Νικολακόπουλος, Η. (επιμ.) (2014) *2012: Ο Διπλός Εκλογικός Σεισμός*, Αθήνα, Θεμέλιο.

Βούλγαρης, Γ. & Νικολακόπουλος, Η. (2014) 'Εισαγωγή: ο εκλογικός σεισμός του 2012» σε Βούλγαρης, Γ. & Νικολακόπουλος, Η. (επιμ.) *2012: Ο Διπλός Εκλογικός Σεισμός*, Αθήνα, Θεμέλιο.

Γεωργιάδου, Β (2014) 'Αναλύσεις ανά χώρα: Ελλάδα' σε Ralf Melzer & Sebastian Serafin (επιμ.) (2014) *Ο Δεξιός Εξτρεμισμός στην Ευρώπη*, [Μετάφραση: Ελίζα Παπαδάκη], Εκδόσεις Πόλις.

Κουστένης, Π. (2014) 'Αποδόμηση και Αναδόμηση των Κομματικών Ταυτίσεων' σε Βούλγαρης, Γ. & Νικολακόπουλος, Η. (επιμ.) *2012: Ο Διπλός Εκλογικός Σεισμός*, Αθήνα, Θεμέλιο.

Λάσκαρης, Α. & Παπαγγελόπουλος, Δ. (2002) «Κομματική Επιρροή και Νομαρχιακές Εκλογές 2002», *Φιλελεύθερη Έμφαση*, 13: 51-142.

Λυριντζής, Χ. (2000) «Κόμματα και Δημοτικές Εκλογές: Η Ανασυγκρότηση μιας Μακρόβιας Σχέσης», *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, 15: 7-23.

Μαυρής, Γ. (2002α) «Η Επιρροή των Πολιτικών Δυνάμεων στις Νομαρχιακές Εκλογές του 2002», *Φιλελεύθερη Έμφαση*, 13: 42-50.

Μαυρής, Γ. (2002β) «Νομαρχιακές Εκλογές 1994-2002: Εκλογές Δεύτερης Τάξεως», *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, 21: 95-105.

- Μοσχονάς, Γ. (2002) «Αυτοδιοικητικές Εκλογές 2002: Αποκλίσεις, Κόμματα και οι Δύο «Λογικές» των Εκλογών», *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, 21: 106-135.
- Νικολακόπουλος, Η. (2002) «Εκλογές για την Τοπική Αυτοδιοίκηση 1975-2002: Ιστορική Αναδρομή και Άξονες Ερμηνείας», *Φιλελεύθερη Έμφαση*, 13: 35-41.
- Νικολακόπουλος, Η. (2015) 'Τα Δύο Κλειδιά που Έδωσαν τη Νίκη στο ΣΥΡΙΖΑ', *Τα Νέα* (31/1/2015).
- Spourdalakis, M. (2014) 'The Miraculous Rise of the "Phenomenon SYRIZA"', *International Critical Thought*, 4:3, 354-366.
- Σταθόπουλος, Π. (2014) 'Η Απορύθμιση του Κομματικού Συστήματος' σε Βούλγαρης, Γ. & Νικολακόπουλος, Η. (επιμ.) 2012: *Ο Διπλός Εκλογικός Σεισμός*, Αθήνα, Θεμέλιο..
- Τεπέρογλου, Ε. & Σκρίνης, Σ. (2006) «Το Μοντέλο των Εκλογών Δεύτερης Τάξης και οι Ευρωεκλογές της 13ης Ιουνίου 2004 στην Ελλάδα», *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, 27: 126-147.
- Τεπέρογλου, Ε. & Τσατσάνης, Μ. (2014) 'Η Επίσπευση ενός Αργού Θανάτου. Κομματικές ταυτίσεις και το τέλος του Δικομματισμού' σε Βούλγαρης, Γ. & Νικολακόπουλος, Η. (επιμ.) 2012: *Ο Διπλός Εκλογικός Σεισμός*, Αθήνα, Θεμέλιο.
- Τσατσάνης, Μ. & Τσίρμπας, Ι. (2014) 'Ειδησεογραφικό Περιεχόμενο και Τάσεις του Εκλογικού Σώματος: Η Πρώτη Περίοδος της Κρίσης, 2009-2011' *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, τχ. 42, σ. 173-202.
- Τσίρμπας, Ι. (2007) 'Εκλογές Τοπικής Αυτοδιοίκησης 2006: Το Εκλογικό όριο του 42%. Πολιτικές Συνέπειες και Προεκτάσεις', *Επιστήμη και Κοινωνία*, 17-18: 333-345.
- Τσίρμπας, Ι. (2009) 'Από την Επικοινωνία της Ιδεολογίας στην Ιδεολογία της Επικοινωνίας: Αναδρομική Αξιολόγηση του Πολιτικού Λόγου ΠΑΣΟΚ και ΝΔ, 1974-2007', *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, τ. 34, σ. 72-91.
- Tsirbas, Y. (2015) 'The 2014 Local Elections in Greece: Looking for Patterns in a Changing Political System' *South European Society and Politics*, 20:1, 133-155.
- Vasilopoulou, S. & Halikiopoulou, D. (2013) 'In the Shadow of Grexit: The Greek Election of 17 June 2012', *South European Society and Politics*, 18:4, 523-542.
- Verney, S. (2011) 'Euroscpticism in Southern Europe: A Diachronic Perspective', *South European Society and Politics*, 16:01, 1-29.

42722 Ειδικά Θέματα Διοικητικού Δικαίου Ι: Προστασία Περιβάλλοντος Ν.-Κ. Χλέπας, Γ. Γιαννακούρου

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με βασικές έννοιες, θεσμούς και εργαλεία του δικαίου και της πολιτικής περιβάλλοντος, όπως αυτά έχουν διαμορφωθεί σε εθνικό, ενωσιακό και διεθνές επίπεδο.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές πρέπει να είναι σε θέση να:

- Γνωρίζουν τις βασικές έννοιες, αρχές και θεσμούς του δικαίου και της πολιτικής περιβάλλοντος.
- Κατανοούν την επιρροή που ασκεί το διεθνές και το ευρωπαϊκό δίκαιο περιβάλλοντος στους εθνικούς κανόνες και θεσμούς.

- Αντιλαμβάνονται τον τρόπο με τον οποίο οι απαιτήσεις για την προστασία του περιβάλλοντος ενσωματώνονται σε άλλες δημόσιες πολιτικές και επηρεάζουν το περιεχόμενο και την εφαρμογή τους.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΛΗΣ

Η διδακτέα ύλη του μαθήματος περιλαμβάνει τις εξής θεματικές ενότητες:

- Εισαγωγικές έννοιες (έννοια περιβάλλοντος και δικαίου περιβάλλοντος)
- Ιστορική εξέλιξη και βασικά χαρακτηριστικά δημόσιας πολιτικής και δικαίου περιβάλλοντος
- Οι πηγές του δικαίου περιβάλλοντος (συνταγματικές ρυθμίσεις, ευρωπαϊκό δίκαιο περιβάλλοντος, διεθνές δίκαιο περιβάλλοντος)
- Οι νομικές αρχές προστασίας του περιβάλλοντος (αρχή της πρόληψης, αρχή της προφύλαξης, αρχή της αντιμετώπισης της ρύπανσης κατά προτεραιότητα στην πηγή, αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει», αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης, αρχή του περιβαλλοντικού κεκτημένου)
- Περιβαλλοντική πληροφόρηση και συμμετοχή
- Τα μέσα προστασίας του περιβάλλοντος (εργαλεία άμεσης και έμμεσης ρύθμισης)
- Η διοικητική οργάνωση της προστασίας του περιβάλλοντος
- Εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων
- Προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας
- Προστασία των δασών και δασικών εκτάσεων
- Προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος
- Προστασία των υδάτων

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ

Το μάθημα διεξάγεται με παραδόσεις. Επίσης γίνεται χρήση των δυνατοτήτων που προσφέρει η ηλεκτρονική τάξη (e-class)

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Το μάθημα εξετάζεται γραπτώς στο τέλος του εξαμήνου.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ε. Κουτούπα - Ρεγκάκου, *Δίκαιο του Περιβάλλοντος*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2008.

Γ. Π. Σιούτη, *Εγχειρίδιο Δικαίου Περιβάλλοντος*, Β' έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2011.

Γιαννακούρου, Γ., Κρεμλής, Γ., Σιούτη, Γλ. (επιμ.) (2007), *Η εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου περιβάλλοντος στην Ελλάδα. 1981-2006*, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή.

42750 Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις

Α. Κόντης

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με το γνωστικό αντικείμενο των Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων και της Διεθνούς Πολιτικής Οικονομίας. Στο πρώτο μέρος, τις διεθνείς νομισματικές σχέσεις, αναπτύσσονται θέματα του ισοζυγίου πληρωμών, της αγοράς συναλλάγματος, των συστημάτων συναλλαγματικών ισοτιμιών, της αποκατάστασης της ισορροπίας στο ισοζύγιο πληρωμών και της συνολικής ισορροπίας της οικονομίας. Στο

δεύτερο μέρος, το διεθνές εμπόριο, εξετάζονται ζητήματα παγκοσμιοποίησης της οικονομικής ζωής, του απόλυτου και συγκριτικού πλεονεκτήματος, των επιδράσεων του διεθνούς εμπορίου, της θεωρίας διεθνούς εμπορίου, της πολιτικής οικονομίας του προστατευτισμού και της διεθνούς εμπορικής πολιτικής: εθνική, περιφερειακή (Ευρωπαϊκή Ένωση, NAFTA) και διεθνής (ΠΟΕ) ρύθμιση. Αντικείμενο του τρίτου μέρους είναι η διεθνής κινητικότητα παραγωγικών συντελεστών (επενδύσεις, μετανάστευση) και του τέταρτου μέρους η περιφερειακή και η διεθνής οικονομική ολοκλήρωση.

Βιβλιογραφία:

Α.Κόντης, *Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις*, Τόμος Α', Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 2006.

Α.Κόντης, Χ.Τσαρδανίδης, (επιμ.), *Διεθνής Πολιτική Οικονομία*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 2012.

P.Krugman, M.Obsfeld, MelitzM, *Διεθνής Οικονομική*, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική Α.Ε., 2015.

R.C. Feenstra, A. M. Taylor, *Διεθνής Οικονομική*, Αθήνα: Εκδόσεις Επίκεντρο, 2014.

42759 Ευρωπαϊκή Ενοποίηση & Ελληνική Οικονομία Ν. Μαραβέγιας

Το αντικείμενο του μαθήματος είναι οι επιπτώσεις της ευρωπαϊκής ενοποίησης στην ελληνική οικονομία κοινωνία. Ειδικότερα εξετάζεται αν και με ποιον τρόπο η ευρωπαϊκή ενοποίηση επηρέασε: (α) τα κρίσιμα μακροοικονομικά μεγέθη όπως οι ρυθμοί μεγέθυνσης, ο πληθωρισμός, οι κρατικές δαπάνες, οι επενδύσεις, η παραγωγικότητα και οι μισθοί, (β) τους επιμέρους τομείς της ελληνικής οικονομίας (γεωργία, βιομηχανία, υπηρεσίες). Επίσης, εξετάζονται οι επιπτώσεις της συμμετοχής της Ελλάδας στην ΕΕ στις εθνικές πολιτικές και στις περιφερειακές ανισότητες.

Το μάθημα χωρίζεται σε τρία μέρη που εξετάζουν: (α) τις μακροοικονομικές εξελίξεις, (β) τις περιφερειακές ανισότητες στο εσωτερικό της χώρας και (γ) τις εξελίξεις στους επιμέρους τομείς και τις αντίστοιχες εθνικές πολιτικές

Βιβλιογραφία:

Ν.Μαραβέγιας, Σακελλαρόπουλος Θ., *Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και Ελλάδα*, Αθήνα: Διόνικος Μαρία Τσακουρίδου & ΣΙΑ Ο.Ε., 2007.

Ν.Μαραβέγιας, (επιμ.), *Η Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Παρελθόν, Παρόν, Μέλλον*, Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο Ε.Π.Ε., 2008.

Ε.Ανδρικοπούλου, Γ.Καυκαλάς, (επιμ.), *Ο Νέος Ευρωπαϊκός Χώρος: Η Διεύρυνση και η Γεωγραφία της Ευρωπαϊκής Ανάπτυξης*, Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο Ε.Π.Ε., 2000.

Σ.Πανταζίδης, *Μακροοικονομικές Εξελίξεις και Οικονομική Πολιτική στην Ελλάδα*, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική Α.Ε., 2002.

42765Θ Σύγχρονη Πολιτική Θεωρία Α.-Α. Κύρτσης, Χ. Λυριντζής

1. Πολιτική θεωρία και Πολιτική: (Weber, Schmitt, Arendt)

2. Από το Κοινωνικό Κράτος στη Νεοφιλελεύθερη Διακυβέρνηση –

- Κριτική της Δημοκρατίας. (Hayek, Huntington, Grozier, Bell)
3. Κράτος, κοινωνικές τάξεις και Πολιτική (Πουλαντζάς, Milliband)
4. Εξουσία. Πειθαρχία, Διακυβερνησιμότητα. Ο Foucault και η διαμάχη περί Εξουσίας.

Βιβλία (Εύδοξος)

Max Weber, *Η Πολιτική ως Επάγγελμα*, Παπαζήσης Αθήνα, 1987.
Φρεντερίκ Γκρό, Μισέλ Φουκό, *Νήσος*, Αθήνα, 2007.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Kymlicka W. *Η Πολιτική Φιλοσοφία της Εποχής μας*, Αθήνα, Πόλις, 2005.
Βούλγαρης Γ. *Φιλελευθερισμός, Συντηρητισμός, Κοινωνικό Κράτος 1973-1990*, Αθήνα, Θεμέλιο, 1994.
Φουκώ Μ. *Εξουσία, Γνώση Ηθική*, Αθήνα, Ύψιλον, 1987.
Φουκώ, Μ. *Η Γέννηση της Βιοπολιτικής*, Πλέθρον, 2012.
Γκρό Φ. *Μισελ Φουκώ*, Αθήνα, Νήσος, 2007.
Σμίττ Κάρολ, *Η Έννοια του Πολιτικού*, Αθήνα. Κριτική, 1988.
Mouffe C. *Επί του Πολιτικού*, Αθήνα, Εκκρεμές, 2010.
Hay. C, Lister M, Marsh D. *Το Κράτος, Θεωρίες και Προσεγγίσεις*, Αθήνα, Σαββάλας, 2011.
Hanna Arendt, *Το Ολοκληρωτικό Σύστημα*, Ευρύαλος, 1988.
Ν. Πουλαντζάς, *Πολιτική Εξουσία και Κοινωνικές Τάξεις*, τομ. Α, Θεμέλιο, 1985. Φ. Χάγιεκ, Φ. Ο δρόμος προς τη Δουλεία, Εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2012.

42800 Ευρωπαϊκή Σύγκλιση: Θεωρία & Πρακτική Α. Τσούκαλης

Σκοπός και περιεχόμενο του μαθήματος

Το μάθημα αυτό μελετά την εξέλιξη του Ευρωπαϊκού ενωσιακού μοντέλου, με έμφαση στις διάφορες πτυχές της έννοιας της σύγκλισης (οικονομικής, πολιτικής, θεσμικής, κοινωνικής). Η εξέταση των φοιτητών γίνεται στη βάση μιας γραπτής εργασίας (5.000-6.000 λέξεων).

Θεματικές Μαθημάτων

- Ευρωπαϊκό ενωσιακό μοντέλο (πολιτική οικονομία, διακυβέρνηση, κοινωνία).
- Ορισμοί και πτυχές της έννοιας της σύγκλισης (ονομαστική σύγκλιση, σύγκλιση πολιτικής, θεσμική σύγκλιση, σύγκλιση συμπεριφορών, πραγματική σύγκλιση).
- Σύγκλιση και ONE (νομισματική πολιτική, δημοσιονομική πολιτική, άλλες πολιτικές).

78

- Σύγκλιση και Διαρθρωτικά Ταμεία (οικονομική και κοινωνική συνοχή, κοινοτικές πολιτικές, εθνικά διαρθρωτικά μέτρα).
- Σύγκλιση και διεύρυνση (κριτήρια της Κοπεγχάγης, διαπραγματεύσεις, προοπτική).
- Σύγκλιση και Ελλάδα (μακροοικονομικές πολιτικές και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις).
- Μεταβαλλόμενα όρια και πολυμορφία της Ευρωπαϊκής σύγκλισης.

Βιβλιογραφία:

Λ.Τσούκαλης, Ποια Ευρώπη;, Αθήνα: Εκδόσεις Ποταμός, 2004.

Π.Λιαργκόβας, Γ.Ανδρέου, Η Νέα Πολιτική Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Ελλάδα, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 2007.

42810 Συγκριτική Πολιτική Ι
Π. Παναγιωτόπουλος

Το μάθημα επιχειρεί μια συνοπτική παρουσίαση της διαμόρφωσης και ιστορικής πορείας της Συγκριτικής Πολιτικής. Εξετάζονται οι βασικές έννοιες, καθώς και τα προβλήματα που συνδέονται με την εφαρμογή της συγκριτικής μεθόδου στην πολιτική ανάλυση.

Γίνεται επισκόπηση των κυριότερων θεωρητικών προσεγγίσεων και "σχολών" στο χώρο της συγκριτικής πολιτικής και αναλύονται οι σύγχρονες τάσεις. Εν συνεχεία, το κύριο βάρος του μαθήματος επικεντρώνεται στα πολιτικά συστήματα του ευρωπαϊκού χώρου, παρουσιάζοντας την ιστορική τους πορεία και τη σημερινή τους κατάσταση. Αναλυτικές έννοιες και θεωρητικά σχήματα που έχουν χρησιμοποιηθεί για την ως άνω μελέτη αποτελούν κύριο αντικείμενο του μαθήματος.

Βιβλιογραφία:

S. Berstein, Δημοκρατίες, Αυταρχικά και Ολοκληρωτικά Καθεστώτα στον 20ο αι., Αθήνα: Εκδόσεις - Βιβλιοπωλείο Ποιότητα Βασιλική Γυφτάκη & ΣΙΑ Ο.Ε., 2001.

Υ. Meny, Συγκριτική Πολιτική: Οι Δημοκρατίες Γαλλία, Γερμανία, Ηνωμένες Πολιτείες, Ιταλία, Μεγάλη Βρετανία, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 1996.

G. Sartori, Σημσιολογία, Έννοιες, Συγκριτική Μέθοδος, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 2004.

M. Mazower, Σκοτεινή Ήπειρος. Ο Ευρωπαϊκός 20ος αιώνας, Αθήνα: Αλεξάνδρεια Εκδόσεις Δ. Φραγκούλης & ΣΙΑ Ο.Ε., 2001.

42812Θ Ειδικά Θέματα Διοικητικού Δικαίου ΙΙ: Χωροταξία-Πολεοδομία
Γ. Γιαννακούρου

ΣΚΟΠΟΣ - ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Σκοπός του μαθήματος είναι η εισαγωγή των φοιτητών στις ιδιοτυπίες του χωρικού σχεδιασμού ως μορφής δημόσιας πολιτικής και η εξοικείωσή τους με τις βασικές έννοιες, θεσμούς και εργαλεία του δικαίου χωροταξίας και πολεοδομίας.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές πρέπει να είναι σε θέση να:

- Γνωρίζουν τις βασικές έννοιες, εργαλεία και διαδικασίες του δικαίου και της πολιτικής χωροταξίας και πολεοδομίας.
- Κατανοούν τον τρόπο με τον οποίο ρυθμίζεται από το δίκαιο η ανάπτυξη και η οργάνωση των πόλεων και των οικιστικών εν γένει περιοχών, η χωροθέτηση των παραγωγικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων καθώς και η χρήση, δόμηση και εν γένει εκμετάλλευση του εδάφους σε εντός ή εκτός σχεδίου πόλεως περιοχές.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΛΗΣ

Η διδακτέα ύλη του μαθήματος περιλαμβάνει τις εξής θεματικές ενότητες:

- ~ Εισαγωγικές έννοιες (έννοια και βασικά χαρακτηριστικά χωροταξίας και πολεοδομίας, η πολεοδομία και η χωροταξία ως τομείς δημόσιας πολιτικής)
- ~ Γένεση και εξέλιξη του σχεδιασμού ως κρατικής δραστηριότητας: ιστορική επισκόπηση
- ~ Οι συνταγματικές ρυθμίσεις για τον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό
- ~ Τα επίπεδα του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού και η μεταξύ τους σχέση και ιεράρχηση
- ~ Τα εργαλεία άσκησης χωροταξικής και πολεοδομικής πολιτικής: είδη και περιεχόμενο χωροταξικών και πολεοδομικών σχεδίων, διαδικασίες κατάρτισης και έγκρισης, τροποποίηση και αναθεώρηση, νομική δέσμευση της διοίκησης και των πολιτών από τα χωροταξικά και πολεοδομικά σχέδια
- ~ Οι φορείς άσκησης χωροταξικής και πολεοδομικής πολιτικής: το συνταγματικό πλαίσιο κατανομής αρμοδιοτήτων στον χωροταξικό-πολεοδομικό σχεδιασμό, ρόλος και αρμοδιότητες της κεντρικής και αποκεντρωμένης διοίκησης, ρόλος και αρμοδιότητες της τοπικής αυτοδιοίκησης
- ~ Η συμμετοχή των πολιτών στον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό (έννοια και ορισμός της συμμετοχής, αιτίες εμφάνισης, πλεονεκτήματα - μειονεκτήματα, μορφές συμμετοχής, νομικό πλαίσιο συμμετοχής στην Ελλάδα)

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ

Το μάθημα διεξάγεται με παραδόσεις. Επίσης γίνεται χρήση των δυνατοτήτων που προσφέρει η ηλεκτρονική τάξη (e-class).

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Το μάθημα εξετάζεται γραπτώς στο τέλος του εξαμήνου. Για την εξαγωγή του τελικού βαθμού συνυπολογίζεται και η επίδοση στις προαιρετικές εργασίες που έχουν εκπονηθεί.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γ. Γιαννακούρου, «Μια πρώτη, συνολική, επισκόπηση των αλλαγών στο σύστημα χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού», Περιβάλλον και Δίκαιο, 1/2015.

Βλ. Παπαρηγορίου, Πολεοδομία. Εισαγωγή, Θεσμοί, Πολιτική, Δ' Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2011.

Δ. Χριστοφιλόπουλος, Πολιτιστικό Περιβάλλον - Χωρικός Σχεδιασμός και Βιώσιμη Ανάπτυξη, Αθήνα: Δίκαιο και Οικονομία Π.Ν. Σάκκουλας Α.Ε.Ε.Ε., 2002.

42813X Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο Ε. Δούση

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η κριτική ανάλυση του θεσμικού πλαισίου που διέπει τις διεθνείς εμπορικές σχέσεις και το καθεστώς των ξένων επενδύσεων. Επικεντρώνεται στην κατανόηση των νομικών ρυθμίσεων (θεσμικών και ουσιαστικών), των διαδικασιών νομοπαραγωγής, καθώς και των μεθόδων επίλυσης διεθνών εμπορικών και επενδυτικών

διαφορών. Ένα μέρος του μαθήματος αφιερώνεται στη μελέτη και κριτική ανάγνωση εμπορικών και επενδυτικών υποθέσεων.

Βιβλιογραφία

Κ. Στεφάνου, Χρ. Γκόρτσου, *Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη Α.Ε.Β.Ε. Όμιλος Εκδοτικών & Εμπορικών Επιχειρήσεων, 2006.

Π. Γκλαβίνης, *Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο*, Αθήνα - Κομοτηνή: Εκδόσεις Σάκκουλα Ε.Ε. Εκδόσεις - Εμπόριο Βιβλίων, 2009.

42814 Διοικητική Αποκέντρωση & Τοπική Αυτοδιοίκηση Ν.-Κ. Χλέπας

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η κριτική παρουσίαση και ανάλυση των θεσμών και των πολιτικών διοικητικής αποκέντρωσης και τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα αλλά και συγκριτικά σε περισσότερες Ευρωπαϊκές Χώρες. Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τις ιδιοτυπίες των θεσμών αυτών και, ειδικότερα, με τις διοικητικές, πολιτικές και κοινωνικές τους λειτουργίες.

Στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζονται ειδικότερα το συνταγματικό και ευρωπαϊκό πλαίσιο για την τοπική αυτοδιοίκηση και το αποκεντρωτικό σύστημα. Επίσης, το βασικό θεσμικό πλαίσιο για την τοπική αυτοδιοίκηση και των δύο βαθμών (όργανα, εκλογή, κωλύματα-ασυμβίβαστα, αρμοδιότητες των ΟΤΑ και των οργάνων τους, εποπτεία, οικονομικά, θεσμοί συμμετοχής, επιχειρήσεις και νομικά πρόσωπα, προγραμματισμός). Επιχειρείται συγκριτική ανάλυση των βασικών χαρακτηριστικών της τοπικής αυτοδιοίκησης στις Ευρωπαϊκές Χώρες. Επιπλέον, αναλύεται η προβληματική της τοπικής πολιτικής ηγεσίας, δηλ. η επιλογή, η σταδιοδρομία, τα χαρακτηριστικά και οι βασικές λειτουργίες της. Τέλος, εξετάζονται και ειδικότερες θεματικές όπως η σχέση της αυτοδιοίκησης με τα πολιτικά κόμματα, αιρετοί και πολίτες, αυτοδιοίκηση και δημόσιες πολιτικές, πολιτικο-διοικητικές μεταρρυθμίσεις και αυτοδιοίκηση.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΛΗΣ

Η διδακτέα ύλη του μαθήματος περιλαμβάνει τις εξής θεματικές ενότητες:

- Ιστορική εξέλιξη της αποκέντρωσης και της αυτοδιοίκησης, καθώς και τις βασικές θεωρητικές αναζητήσεις σχετικά με τους θεσμούς αυτούς.
- Συνταγματικό και το ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο για την τοπική αυτοδιοίκηση και το αποκεντρωτικό σύστημα
- Βασικό θεσμικό πλαίσιο για την τοπική αυτοδιοίκηση πρώτου και δεύτερου βαθμού (όργανα, εκλογή, κωλύματα-ασυμβίβαστα, αρμοδιότητες των ΟΤΑ και των οργάνων τους, εποπτεία, οικονομικά, θεσμοί συμμετοχής και άμεσης δημοκρατίας, διαδημοτική συνεργασία, επιχειρήσεις και νομικά πρόσωπα, προγραμματισμός)
- Αποκέντρωση, Αυτοδιοίκηση και δημόσιες πολιτικές
- Συγκριτική ανάλυση των βασικών χαρακτηριστικών της τοπικής αυτοδιοίκησης στις Ευρωπαϊκές Χώρες (συστήματα και τυπολογίες)
- Προβληματική της τοπικής πολιτικής ηγεσίας (επιλογή, σταδιοδρομία, χαρακτηριστικά, βασικές λειτουργίες, ηγεσία και δημοκρατία)

- Δημοκρατία και Τοπική Αυτοδιοίκηση (Πολιτικά Κόμματα, Πολιτική Αντιπροσώπευση και Λαϊκή συμμετοχή)

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ

Το μάθημα διεξάγεται με παραδόσεις. Επίσης γίνεται χρήση των δυνατοτήτων που προσφέρει η ηλεκτρονική τάξη (eclass)

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Το μάθημα εξετάζεται γραπτώς στο τέλος του εξαμήνου.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ν. – Κ. Χλέπας, *Ο Δήμαρχος, Τόμος Α': Ο Δήμαρχος ως Τοπικός Ηγέτης*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 2005.

Ν. – Κ. Χλέπας, *Η Τοπική Διοίκηση στην Ελλάδα*, Αθήνα – Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1999.

Γ. Σωτηρέλης, *Η Μεταρρύθμιση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης*, ΙΤΑ, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 2007.

42818 Ειδικά Θέματα Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου

Ε. Δούση

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η κατανόηση της δομής, του περιεχομένου και της λειτουργίας του διεθνούς δικαίου περιβάλλοντος. Εκκινεί από μια εισαγωγή για τα διεθνή περιβαλλοντικά προβλήματα και, στη συνέχεια, επικεντρώνεται στις διαδικασίες νομοπαραγωγής, στη διαπραγμάτευση περιβαλλοντικών συμφωνιών και στις μεθόδους επίλυσης περιβαλλοντικών διαφορών. Οι θεματικές ενότητες περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων την προστασία της στιβάδας του όζοντος, τη θαλάσσια ρύπανση και τις κλιματικές αλλαγές. Ένα μέρος του μαθήματος αφιερώνεται στη συζήτηση περιβαλλοντικών υποθέσεων.

Βιβλιογραφία

Εμμ. Δούση, *Η περιβαλλοντική διακυβέρνηση σε κρίση*, Αθήνα: Παπαζήσης, 2014.

42820 Νέες Εργασιακές Σχέσεις

Αλ. Μητρόπουλος

Ο βασικός στόχος του μαθήματος αυτού είναι, η μελέτη των νομικών κανόνων που διέπουν τις νέες εργασιακές σχέσεις όπως διαμορφώνονται στο πλαίσιο της εξέλιξης των νέων μορφών οργάνωσης εργασίας και των ευέλικτων μορφών απασχόλησης που συνεπάγονται. Αναφέρονται και αναλύονται οι διάφορες μορφές ευέλικτης ή άτυπης απασχόλησης στην Ελλάδα και την Ευρώπη (προσωρινή απασχόληση, μερική απασχόληση, ελαστικοποίηση του χρόνου εργασίας και όλες οι μορφές της μη τυπικής απασχόλησης, τηλεργασία κ.α.).

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον τρόπο πρόσληψης και τους όρους απασχόλησης, τα συστήματα αμοιβών, το ισχύον ωράριο, την εξέλιξη και τη λήξη της εργασιακής σχέσης, τις κάθε είδους παροχές, καθώς και τα ασφαλιστικά δικαιώματα και υποχρεώσεις όσων απασχολούνται με τις παραπάνω μορφές ευέλικτης εργασίας, σύμφωνα με την ελληνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία και πρακτική.

Επιπλέον εξετάζονται θέματα που αφορούν την υγιεινή και την ασφάλεια των εργαζομένων, τα εργατικά ατυχήματα καθώς και την άσκηση του διευθυντικού δικαιώματος.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

- Ζερδελής Δημήτριος (2014). Εργατικό Δίκαιο – Ατομικές Εργασιακές Σχέσεις, Δ' έκδοση, Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε.
- Κουκιάδης Δ. Ιωάννης (2014). Εργατικό Δίκαιο – Ατομικές Εργασιακές Σχέσεις και το Δίκαιο της Ευελιξίας της Εργασίας, Ζ' έκδοση, Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε.
- Ληξουριώτης, Ι. (2013). Ατομικές Εργασιακές Σχέσεις, 4η έκδοση, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη Α.Ε.Β.Ε. Όμιλος Εκδοτικών & Εμπορικών Επιχειρήσεων.
- Μητρόπουλος, Αλ. (2008). Το Τέλος του Κοινωνικού Κράτους; Αριστερά και Συνδικάτα Μπροστά στην Απορρύθμιση, Αθήνα: Α. Α. Λιβάνης.

42833 Θεωρία της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης Μ. Τσινισιζέλης

Το μάθημα αυτό αποτελεί μια εισαγωγή στη μεθοδολογία της ανάλυσης του Ευρωπαϊκού Συστήματος Συνεργασίας. Εξετάζονται οι παραδοσιακές και οι νεώτερες σχετικές θεωρίες υπό το πρίσμα των διαδοχικών αναθεωρήσεων των ιδρυτικών Συνθηκών. Η σχετική συζήτηση διεξάγεται μέσα στα πλαίσια της Θεωρίας των Διεθνών Σχέσεων και του διαλόγου της με τη Συγκριτική Πολιτική, αλλά και με εκείνη του Συγκριτικού Ομοσπονδισμού. Συνεπώς, το μάθημα αυτό εξετάζει και τα θεσμικά χαρακτηριστικά ομοσπονδιακών συστημάτων είτε του «πρώτου» κόσμου είτε χωρών που βρίσκονται στην τροχιά της ανάπτυξης.

Βιβλιογραφία:

- Δ. Χρυσοχόου, *Θεωρία της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 2003.
- Μ. Τσινισιζέλης, *QUO VADIS EUROPA?*, Αθήνα: Εκδοτικός Οίκος Ι. Σιδέρης – Ανδρέας Σιδέρης - Ιωάννης Σιδέρης Ο.Ε., 2009.
- Ν. Μαραβέγιας, Μ. Τσινισιζέλης, *Η Νέα Ευρωπαϊκή Ένωση 50 Χρόνια*, Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο Ε.Π.Ε., 2007.

42850Γ Ευρωπαϊκή Οργάνωση: Θεσμοί Α. Μεταξάς

Το μάθημα αποβλέπει να προσφέρει τις βασικές γνώσεις για την ιστορία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, τους θεσμούς, λειτουργία, μετεξέλιξη και προοπτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και άλλων μορφών ευρωπαϊκής περιφερειακής συνεργασίας. Ειδικότερα, στο μάθημα εξετάζονται και παρουσιάζονται οι απαρχές της ευρωπαϊκής ενοποίησης, οι διαδικασίες που οδήγησαν στη σύσταση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και τη μετεξέλιξή τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στο πλαίσιο αυτό αναλύονται και παρουσιάζονται οι κύριοι θεσμοί/όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Επιτροπή, Κοινοβούλιο, Συμβούλιο, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, κ.λπ.). Εξετάζονται και

παρουσιάζονται επίσης οι διαδικασίες διαμόρφωσης πολιτικής και λήψης αποφάσεων και η θέση των κρατών μελών στις διαδικασίες αυτές. Τέλος, εξετάζονται οι προοπτικές της Ευρωπαϊκής ενοποίησης υπό το φως των πρόσφατων και μελλοντικών διευρύνσεων, την αποτυχία θέσπισης του Ευρωπαϊκού Συντάγματος και εφαρμογής της Συνθήκης της Λισσαβόνας.

Βιβλιογραφία:

Π.Κ. Ιωακειμίδης, *Η Συνθήκη της Λισσαβόνας*, Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο Ε.Π.Ε., 2008. Π.Κ. Ιωακειμίδης, *Ευρωπαϊκή Πολιτική Ένωση*, Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο Ε.Π.Ε., 1993.

42856 Συγκριτική Ανάλυση Ευρωπαϊκών Πολιτικών Συστημάτων Μ. Τσινισιζέλης

Το μάθημα αυτό εξετάζει τις οικογένειες των πλουραλιστικών κοινοβουλευτικών πολιτικών συστημάτων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εξετάζονται αντιπροσωπευτικά πολιτικά συστήματα από την κάθε κατηγορία. Από τα ομοσπονδιακά συστήματα εξετάζονται εκείνα της Γερμανίας και της Ελβετίας, από τα ημι-ομοσπονδιακά εκείνα της Ισπανίας και του Ηνωμένου Βασιλείου και από τα ενιαία εκείνο της Γαλλίας αλλά και εν μέρει της Ελλάδας.

Η εξέταση των παραπάνω συστημάτων είναι συνολική, δηλαδή εξετάζονται και συγκρίνονται οι πολιτικοί θεσμοί υπό την ευρεία έννοια, τα πολιτικά κόμματα, οι ομάδες συμφερόντων, οι κοινωνίες των πολιτών, τα Συντάγματα και οι θεσμοί των Κρατών, οι νομοπαραγωγικές διαδικασίες, οι δικαιοδοτικοί θεσμοί κλπ.

Βιβλιογραφία:

Rod Hague, Martin Harrop, *Συγκριτική Πολιτική και Διακυβέρνηση*, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική Α.Ε., 2005.

J. A. Chandler, *Δημόσια Διοίκηση – Συγκριτική Ανάλυση*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 2003.

Yves Meny, *Συγκριτική Πολιτική*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 1996.

42857 Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης Α. Μεταξάς

Το παρόν μάθημα έχει ως στόχο τη συγκρότηση μιας κριτικής κατανόησης για το βαθμό αλλά και τις τυπολογίες διείσδυσης του δικαϊκού συστήματος της Ε.Ε. στη ρύθμιση πολλαπλών πτυχών της λειτουργίας των κρατών μελών της Ε.Ε. Τούτο επιχειρείται μέσω της συνοπτικής αποτύπωσης των σταδίων της κανονιστικής συγκρότησης της ευρωπαϊκής ενοποίησης, αλλά και μέσω της ανάδειξης των βασικών ουσιαστικών και μεθοδολογικών αρχών που διέπουν το ενωσιακό δίκαιο και κυρίως των σχέσεων αλληλεπίδρασης μεταξύ εθνικής και ενωσιακής έννομης τάξης. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται επίσης σε μια εισαγωγική θεώρηση επιμέρους τομέων του ουσιαστικού ενωσιακού δικαίου και, ειδικότερα, στο ευρωπαϊκό δίκαιο ανταγωνισμού, στο ευρωπαϊκό δίκαιο κρατικών ενισχύσεων αλλά και σε επιμέρους επίκαιρους τομείς ρύθμισης κομβικών τομέων της οικονομίας με βάση το δίκαιο της Ε.Ε.

Θεματικοί Άξονες Ύλης:

I. Μέθοδος και βασικοί άξονες κανονιστικής θεμελίωσης του Ενωσιακού Δικαίου

II. Βασικά ιστορικά στάδια της ευρωπαϊκής ενοποίησης

III. Βασικές Αρχές του Δικαίου της ΕΕ

1. Αρχή αμέσου εφαρμογής

α. Πρωτογενές ενωσιακό δίκαιο

β. Δευτερογενές/παράγωγο ενωσιακό δίκαιο

2. Αρχή της υπεροχής

α. Περιεχόμενο της αρχής

β. Ο ρόλος των εθνικών συνταγματικών δικαστηρίων

3. Αρχή της εθνικής διαδικαστικής αυτονομίας

4. Αστική ευθύνη των κρατών μελών για παραβιάσεις του ενωσιακού δικαίου

α. Διάφορες φάσεις θεμελίωσης της αρχής

β. Παραβιάσεις νομοθετικής, εκτελεστικής και δικαστικής εξουσίας - Ανάλυση της συναφούς νομολογίας του Δικαστηρίου της Ε.Ε.

IV. Επιλεγμένοι τομείς ουσιαστικού Ενωσιακού Δικαίου

1. Ενωσιακές Ελευθερίες

α. Ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων

β. Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων

γ. Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών

δ. Ελευθερία κίνησης κεφαλαίων

2. Ενωσιακό Δίκαιο Ανταγωνισμού: εισαγωγική επισκόπηση

3. Ενωσιακό κανονιστικό πλαίσιο για τη οικονομική δράση των κρατών μελών (άρ.106 και 107-109 ΣΛΕΕ)

V. Βασικές αρχές του ενωσιακού συστήματος δικαστικής προστασίας

1. Προσφυγή λόγω παραβάσεως

2. Προσφυγή λόγω ακυρώσεως

3. Προσφυγή λόγω παραλείψεως

4. Προδικαστική παραπομπή

Ενδεικτική Ελληνική Βιβλιογραφία

- Καλαβρός Γ.-Ε. Φ. - Θ. Γεωργόπουλος, ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ, Νομική Βιβλιοθήκη 2010
- Μεταξάς, Α., Ευθύνη κράτους μέλους για παραβάσεις του κοινοτικού δικαίου από αποφάσεις των ανώτατων εθνικών δικαστηρίων, Σάκκουλας, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2005
- Μεταξάς, Α., Θέματα Ευρωπαϊκού Δικαίου: Νομολογία του ΔΕΚ - Κριτική Προσέγγιση: Κρατικές Ενισχύσεις - Τηλεπικοινωνίες - Δημόσιες συμβάσεις - Κοινοτικό Δικονομικό Δίκαιο, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 2004
- Πλιάκος, Α., Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Θεσμικό και Ουσιαστικό Δίκαιο, Νομική Βιβλιοθήκη, 2012
- Χριστιανός, Β. (επ.), Συνθήκη ΕΕ & ΣΛΕΕ. Κατ' άρθρο ερμηνεία, Νομική Βιβλιοθήκη, 2012
- Χριστιανός, Β., Εισαγωγή στο Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Νομική Βιβλιοθήκη, 2010

- Χριστιανός, Β./ Περάκης, Μ., Νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας, Νομική Βιβλιοθήκη, 2012
- Ελληνικό Ινστιτούτο Κρατικών Ενισχύσεων, Κρατικές Ενισχύσεις – Τα βασικά κανονιστικά κείμενα: Κριτική έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2012

42858 **Ανάλυση Δημόσιας Πολιτικής**
Κ. Σπανού

Το μάθημα αποσκοπεί στη συστηματική εξοικείωση των φοιτητών και φοιτητριών με ορισμένες βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις ανάλυσης των διαδικασιών διαμόρφωσης, υλοποίησης και αξιολόγησης δημόσιων πολιτικών σε εθνικό, υποεθνικό και υπερεθνικό επίπεδο. Έμφαση δίδεται στις νεοθεσμικές προσεγγίσεις (ορθολογικής επιλογής, κοινωνιολογική, ιστορική). Στο πλαίσιο αυτό εξετάζονται μια σειρά από θεωρητικά υποδείγματα ανάλυσης των παραγόντων (δημόσιων/ιδιωτικών) συνδιαμόρφωσης δημοσίων πολιτικών και των σχετικών διαδράσεων (τυπικών και άτυπων) μεταξύ τους. Η ανάλυση επικεντρώνεται στα δίκτυα πολιτικής, την πολυεπίπεδη διακυβέρνηση, τις διαδικασίες μεταφοράς και εκμάθησης, τις νέες μορφές διακυβέρνησης (ανοικτή μέθοδος συντονισμού, μεταβίβαση αρμοδιοτήτων σε ανεξάρτητες ρυθμιστικές αρχές και δίκτυα, αυτορρύθμιση/συρρύθμιση). Την εξέταση των θεωρητικών και μεθοδολογικών αυτών προσεγγίσεων ακολουθεί η παραδειγματική εφαρμογή σε συγκεκριμένες όψεις ή περιπτώσεις με έμφαση στις επιπτώσεις τομεακών πολιτικών της ΕΕ για την αστική και περιφερειακή ανάπτυξη και το περιβάλλον στο Ελληνικό σύστημα διαμόρφωσης και υλοποίησης δημόσιων πολιτικών.

Βιβλιογραφία:

Yves Surel, Pierre Muller, *Ανάλυση των Πολιτικών του Κράτους, Ανάλυση των Δημόσιων Πολιτικών*, Αθήνα: Γ. Δαρδανός - Κ. Δαρδανός Ο.Ε., 2002.

Χ. Κουταλάκης, *Γιατί δεν εφαρμόζονται οι νόμοι*, Gutenberg 2012.

Joe Wallis, Brian Dollery, *Αποτυχία της Αγοράς: Αποτυχία της Κυβέρνησης. Ηγεσία και Δημόσια Πολιτική*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 2005.

42859 **Κοινωνική Πολιτική & Διοίκηση**
Ι. Υφαντόπουλος

Ο σκοπός του μαθήματος αυτού είναι η ανάλυση των κοινωνικών στόχων και των αρχών της αποτελεσματικότητας, αποδοτικότητας, ισότητας και κοινωνικής δικαιοσύνης του σύγχρονου Κράτους Πρόνοιας. Επιχειρείται συγκριτική διερεύνηση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αναλύονται ειδικά προβλήματα που σχετίζονται με την κατανομή και χρηματοδότηση των κοινωνικών παροχών. Για την πληρέστερη παρουσίαση και ανάλυση των προβλημάτων αυτών, έμφαση δίδεται στην μεθοδολογία και στα αποτελέσματα των συντονισμένων κοινωνικών ερευνών που διεξάγονται σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Επίσης εξετάζονται ειδικότερα θέματα που αναφέρονται στη συγκριτική ανάλυση και καλύπτουν τους τομείς της κοινωνικής πρόνοιας, της κοινωνικής προστασίας, της υγείας και της κατοικίας, καθώς και στη συνταξιοδοτική και

επιδοματική πολιτική των χωρών της Ε.Ε. Τέλος, παρουσιάζονται και αναλύονται οι οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Βιβλιογραφία:

Ι.Υφαντόπουλος, *Τα Οικονομικά της Υγείας. Θεωρία και Πολιτική*, Αθήνα: Γ. Δαρδανός - Κ. Δαρδανός Ο.Ε., 2007.

Θ.Σακελλαρόπουλος, *Ζητήματα Κοινωνικής Πολιτικής*, Τόμος 1ος, Αθήνα: Διόνικος Μαρία Τσακουρίδου & ΣΙΑ Ο.Ε., 2003.

42861 Εξωτερικές Σχέσεις & η Πολιτική της Ε.Ε.

Π.Κ. Ιωακειμίδης

Στόχος του μαθήματος αυτού είναι να προσφέρει μια συστηματική εξέταση των εξωτερικών σχέσεων και της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κοινότητας/Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ειδικότερα εξετάζονται α) η εξέταση της θέσης και του ρόλου της Ευρωπαϊκής Κοινότητας/Ένωσης στο διεθνές οικονομικό και πολιτικό σύστημα, ιδιαίτερα μετά τις σημαντικές ανακατατάξεις που έλαβαν χώρα το τελευταία χρόνια, β) η εξέταση του προτύπου, καθώς και του οικονομικού και πολιτικού περιεχομένου των σχέσεων που έχει αναπτύξει η Ευρωπαϊκή Ένωση με τις τρίτες χώρες ή ομάδες χωρών, περιφερειακούς και διεθνείς οργανισμούς, γ) η εξέταση των ρυθμίσεων των Συνθηκών (Maastricht, Amsterdam, Νίκαιας, Λισσαβόνας) για την ανάπτυξη κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής για την άμυνα και ασφάλεια, δ) η διερεύνηση των προοπτικών και συνεπειών για τις εξωτερικές σχέσεις από την εγκαθίδρυση της ενιαίας εσωτερικής αγοράς, της οικονομικής και νομισματικής ένωσης (ΟΝΕ) και της Πολιτικής Ένωσης, ε) ο ρόλος και η συμβολή της Ελλάδας στη διαμόρφωση των εξωτερικών σχέσεων και πολιτικής της Κοινότητας/Ένωσης.

Βιβλιογραφία:

Π.Κ. Ιωακειμίδης, *Η Συνθήκη της Νίκαιας και το Μέλλον της Ευρώπης*, Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο Ε.Π.Ε., 2001.

42862 Πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ν. Μαραβέγιας

Σκοπός του μαθήματος είναι να εξετάσει το πλέγμα των κοινών πολιτικών και δράσεων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας/Ευρωπαϊκής Ένωσης με ιδιαίτερη αναφορά στις εξελίξεις που έχουν σημειωθεί με την εφαρμογή των Συνθηκών του Maastricht, του Amsterdam, της Νίκαιας **και της Λισσαβόνας**. Ειδικότερα, εξετάζονται η διαρθρωτική πολιτική και ο προϋπολογισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η ενιαία εσωτερική αγορά, η κοινή αγροτική πολιτική, οι νέες πολιτικές (έρευνα, τεχνολογία, περιβάλλον, παιδεία, πολιτισμός, υγεία, κλπ), το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα (ΕΝΣ), η συνεργασία στους τομείς δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων. Εξετάζεται επίσης η σημασία των πολιτικών αυτών για την Ελλάδα, καθώς και οι επιπτώσεις της νέας διεύθυνσης στις πολιτικές της Ένωσης.

Βιβλιογραφία:

- Ν. Μαραβέγιας, *Ευρωπαϊκή Ένωση: Δημιουργία, Εξέλιξη και Προοπτικές*, Εκδόσεις Κριτική, 2016.

- Π.Κ Ιωακειμίδης, *Η Συνθήκη της Λισσαβόνας*, Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο Ε.Π.Ε., 2008.
- Ν. Μαραβέγιας, Μιχ. Τσινισιζέλης, *Νέα Ευρωπαϊκή Ένωση: Θεωρία – Θεσμοί - Πολιτικές*, Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο Ε.Π.Ε., 2007.
- Ν. Nugent, *Πολιτική και Διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση - Ιστορία, Θεσμοί, Πολιτικές, Γ' πλήρως αναθεωρημένη έκδοση (Επιμέλεια-Επίμετρο: Μ. Μ. Μενδρινού)* Αθήνα: Εκδόσεις Σαββάλας, 2012.

**42863 Διεθνής & Ευρωπαϊκή Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
Χ. Δίπλα**

Η διεθνοποίηση της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Η προστασία στο πλαίσιο του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Η προστασία στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κριτική αποτίμηση, τάσεις και προοπτικές της διεθνούς προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Διαλεκτική σχέση της εθνικής και της διεθνούς προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Βιβλιογραφία:

Π. Νάσκου-Περράκη, *Μηχανισμοί προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου*, Αθήνα, Νικ. Αντ. Σάκκουλας & Σία Ο.Ε., 2014.

Λ.Α. Σισιλιάνος (επ.), *Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Ερμηνεία κατ' άρθρο*. Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013.

**42901Γ Μέθοδοι & Τεχνικές Κοινωνικής Έρευνας Ι
Ι. Υφαντόπουλος**

Το μάθημα επικεντρώνεται στην ιστορική αναδρομή και διεπιστημονική ανάλυση των βασικών στατιστικών μεθόδων που αναφέρονται στις γενικές αρχές μέτρησης και ανάλυσης των κοινωνικών φαινομένων. Το μάθημα δομείται σε τρεις ενότητες:

Στο πρώτο μέρος παρουσιάζονται τα στάδια της έρευνας: i) μελέτη βιβλιογραφίας, ii) διατύπωση υποθέσεων, iii) αναζήτηση υλικού και στατιστικών δεδομένων, iv) καθορισμός της μεθοδολογίας, v) παρουσίαση και ανάλυση των αποτελεσμάτων, v) κριτική συζήτηση και σύγκριση των ευρημάτων με άλλες έρευνες της Ελλάδας και του εξωτερικού, vi) συμπεράσματα και διατύπωση προτάσεων για περαιτέρω έρευνα και ανάλυση.

Στο δεύτερο μέρος συζητείται ο ρόλος της στατιστικής στην κοινωνική έρευνα. Αντικείμενο μελέτης είναι: i) κλίμακες μέτρησης των ποιοτικών και ποσοτικών δεδομένων, ii) διαγραμματική παρουσίαση iii) κατασκευή απλών και σύνθετων πινάκων, iv) κατανομές συχνοτήτων v) μέτρα κεντρικής τάσης, vi) μέτρα διασποράς, vii) συσχέτιση και viii) ανάλυση παλινδρόμησης.

Στο τρίτο μέρος έμφαση δίδεται στον ρόλο των Ηλεκτρονικών Υπολογιστών στην μέτρηση και στην έρευνα. Συζητούνται τα στατιστικά πακέτα Excel, SPSS, Eviews.

Βιβλιογραφία:

Ι.Υφαντόπουλος, Κ.Νικολαΐδου, *Η Στατιστική στην Κοινωνική Έρευνα*, Αθήνα: Γ. Δαρδανός - Κ. Δαρδανός Ο.Ε., 2008.

C.Robson, *Η Έρευνα του Πραγματικού Κόσμου*, Αθήνα: Γ. Δαρδανός - Κ. Δαρδανός Ο.Ε., 2007.

Π.Καζάκος, *Εξηγώντας την Κοινωνία*, Αθήνα: Σ. Πατάκης Α.Ε.Ε.Δ.Ε., 2006.

42902 Πολιτική Φιλοσοφία Ι
Π. Βαλλιάνος, Ν. Σινιόσογλου (Ερευνητής ΕΙΕ)

Επισκόπηση των κεντρικών προβλημάτων και εννοιών της κλασικής πολιτικής σκέψης. Η ηρωική βασιλεία στον Όμηρο και το αριστοκρατικό ιδεώδες της αρχαϊκής κοινωνίας. Οι περί νόμου αντιλήψεις της προσωκρατικής περιόδου. Η «κάθοδος της φιλοσοφίας στην γη» και ο διαχωρισμός (πολιτικού) Νόμου και Φύσεως στην σκέψη των σοφιστών. Το «φυσικό δίκαιο» και η πρώτη κριτική του θεσμού της δουλείας. Η σχέση ατόμου και κοινότητας στο πλαίσιο του δημοκρατικού πολιτεύματος. Η πολιτική υποχρέωση στον Πρωταγόρα και τον Σωκράτη: τι είναι η «πολιτική αρετή» και αν είναι διδακτική. Η απόρριψη της δημοκρατίας από τον Πλάτωνα και η μεταφυσική θεμελίωση της ιδεώδους πολιτείας: η δικαιοσύνη ως «οικειοπραγία». Η κριτική του Αριστοτέλη στον Πλάτωνα και η επιστημονική αντίληψη της πολιτικής θεωρίας: ιστορική γένεση και τελεολογία της Πόλεως και εφαρμογές της ιδέας της «μεσότητας» στην οργάνωση της πολιτικής κοινωνίας. Η κατάρρευση της Πόλεως και ο πολιτικός οικουμενισμός των Ελληνιστικών και Ρωμαϊκών χρόνων. Ο χωρισμός της ιδιωτικής από την δημόσια σφαίρα και η θεοποίηση της πολιτικής εξουσίας. Ο ατομοκεντρικός ευδαιμονισμός των Επικούρειων και ο κοσμοπολιτισμός των Στωικών. Η θεωρία του «μεικτού πολιτεύματος» (Πολύβιος). Η επουράνια και η επίγεια πολιτεία (Αυγουστίνος).

Βιβλιογραφία:

J.Coleman, *Ιστορία της Πολιτικής Σκέψης: από την Αρχαία Ελλάδα μέχρι τους Πρώτους Χριστιανικούς Χρόνους*, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική Α.Ε., 2005.

Πλάτωνα, (μτφ. Σκουτερόπουλου), *Πολιτεία*, Αθήνα: Εκδόσεις Πόλις Επάγγελμα Εκδόσεις Ε.Π.Ε., 2002.

G.H. Sabine, , *Ιστορία Πολιτικών Θεωριών*, Αθήνα: Α.Β.Ε.Ε. ΓΡΑΦΙΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ Ατλαντίς Μ. Πεχλιβανίδης & ΣΙΑ, 1961.

Αριστοτέλη, *Πολιτικά*, Τόμοι 2, Θεσσαλονίκη: Κων/νος Ζήτρος Μονοπρόσωπη Ε.Π.Ε., 2005.

42904 Έθνος – Κράτος & Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση
Σ. Βέρνυ

Στόχοι του μαθήματος:

- Η μελέτη της μεταβαλλόμενης φύσης του έθνους-κράτους σε μία εποχή παγκοσμιοποίησης και ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης,
- Η εμβάθυνση των γνώσεων των φοιτητών και φοιτητριών για το φαινόμενο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, μέσω της ανάλυσης των επιπτώσεών της για το έθνος-κράτος,
- Μία πρώτη γνωριμία με την επιστημονική έρευνα.

Περιεχόμενο:

Στον αποήχο του βρετανικού δημοψηφίσματος για την αποχώρηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση, οι επιπτώσεις της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης – όπως και μίας απόφασης διακοπής της συμμετοχής στην διαδικασία αυτή – αποκτούν μία ειδική σημασία.

Το μάθημα αναλύει τους ποικίλους τρόπους με τους οποίους η οικονομική και πολιτική ολοκλήρωση και η συνεχής εμβάθυνσή της επηρεάζουν τις λειτουργίες του έθνους-κράτους και τη σχέση κράτους-πολίτη. Ένα κεντρικό ερώτημα είναι εάν η διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, σε μία εποχή παγκοσμιοποίησης, αποδυναμώνει ή ενισχύει το έθνος-κράτος. Ειδική έμφαση δίδεται στις επιπτώσεις της ολοκλήρωσης στην εθνική κυριαρχία και τη δημοκρατία. Επιπλέον, το μάθημα εξετάζει τον όρο «εξευρωπαϊσμό», τις έννοιες, τους μηχανισμούς και τα αποτελέσματά του. Αντικείμενο μελέτης αποτελούν οι επιπτώσεις της ολοκλήρωσης, όχι μόνο για τα κράτη-μέλη, αλλά και για τις υποψήφιες χώρες και για τρίτα κράτη με διαφορετικές θεσμικές σχέσεις με την Ε.Ε. Έιδικο θέμα για το 2016-17 αποτελεί η μελέτη των εναλλακτικών λύσεων για τη μελλοντική σχέση Ηνωμένου Βασιλείου-Ε.Ε.

Μεθοδολογία

Το μάθημα έχει σεμιναριακό χαρακτήρα και προϋποθέτει την ενεργή συμμετοχή των φοιτητών και φοιτητριών. Προσφέρει στους συμμετέχοντες τη δυνατότητα να διεξαγάγουν μία ατομική έρευνα, η οποία εντάσσεται σε ένα συλλογικό πλαίσιο.

42906 Πολιτική Ιστορία των Η.Π.Α. (το μάθημα προσφέρεται στα Αγγλικά) Ε. Αθανασοπούλου

Συνοπτική ιστορία των ΗΠΑ από το 1776 έως τις πρόσφατες εξελίξεις. Εξετάζονται τα συστατικά στοιχεία της αμερικανικής ιδεολογίας, ο φιλελεύθερος Λοκίανισμός, το αποστολικό πνεύμα του προτεσταντισμού και ο αμερικανικός πραγματισμός. Εξετάζονται ακόμα οι παράγοντες της εξωτερικής πολιτικής, η εναλλαγή των δυο κομμάτων στην εξουσία, οι ομάδες πίεσης και οι σχέσεις της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής με την Ελλάδα.

Βιβλιογραφία:

Θ. Βερέμης, *Η.Π.Α. από το 1776 έως Σήμερα*, Αθήνα: Εκδοτικός Οίκος Ι. Σιδέρης – Ανδρέας Σιδέρης - Ιωάννης Σιδέρης Ο.Ε., 2006.

Samuel P. Huntington, *Ποιοι Είμαστε; Η Αμερικανική Ταυτότητα στην Εποχή μας*, Αθήνα: Εκδοτικός Οργανισμός Λιβάνη Α.Β.Ε. Νέα Σύνορα Α.Β.Ε., 2005.

42907 Διοίκηση, Εκπαίδευση & Τέχνη Αντ. Μακροδημήτρης

Το μάθημα στοχεύει στη διερεύνηση των πιο σύγχρονων - και ενδεχομένως πειραματικών - μορφών εκπαίδευσης και ανάπτυξης, καθώς και των πολλαπλών αλληλεπιδράσεων ανάμεσα στη διοικητική και την εκπαιδευτική λειτουργία.

Εξετάζεται επίσης η επίδραση διαφόρων μορφών τέχνης (ιδιαίτερα της μουσικής και της λογοτεχνίας) στους χώρους διοίκησης και εκπαίδευσης, με εστίαση σε ορισμένες κομβικές διαδικασίες και σημεία ευαισθητοποίησης (όπως είναι οι μαθησιακές πρακτικές και οι μέθοδοι υποκίνησης προσωπικού).

Το μάθημα οργανώνεται σε ενότητες που περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, την ανθρωποκεντρική προσέγγιση της εκπαίδευσης σύμφωνα με τον Αμερικανό ψυχολόγο C. Rogers, τη μελέτη της εκπαίδευσης και ανάπτυξης στους χώρους της διοίκησης

(προγραμματισμός, τρόποι και μέσα, κατάρτιση στο management, κ.ο.κ.), την αντίληψη της διοίκησης μέσα από τη λογοτεχνική και ποιητική ματιά (Fr. Kafka, Γ. Σεφέρης, Κ. Καρυωτάκης, κ.λπ.) και την επίδραση της μουσικής στους χώρους διοίκησης και εκπαίδευσης. Για την αξιολόγηση του μαθήματος προβλέπεται συγγραφή εργασίας και γραπτή εξέταση.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Εντ. Μορέν, *Το Καλοφτιαγμένο Κεφάλι: Ξανασκεφτόμαστε τη Μεταρρύθμιση. Μεταρρυθμίζουμε τη Σκέψη*, Αθήνα: Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου Ι. Νικολόπουλος & ΣΙΑ Ε.Ε., 2000.

J. Prior, *Εκπαίδευση και Ανάπτυξη*, δεύτερη έκδοση, Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην Γ. Παρίκος & ΣΙΑ Ε.Ε., 2008.

Εντ. Μορέν, *Οι Εφτά Γνώσεις Κλειδιά για την Παιδεία του Μέλλοντος*, Αθήνα: Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου Ι. Νικολόπουλος & ΣΙΑ Ε.Ε., 2001.

D. Goleman, *Η Συναισθηματική Νοημοσύνη στο Χώρο της Εργασίας*, Αθήνα: Εκδόσεις Πεδίο, 2011.

42910 Συγκριτική Ανάλυση Μοντέλων Καπιταλισμού

Δ. Κατσίκας

Την μεταπολεμική περίοδο αναδύθηκαν διαφορετικά εθνικά πρότυπα πολιτικής οικονομίας (μοντέλα καπιταλισμού).

Κάθε πρότυπο είναι προϊόν της ιστορίας και των χαρακτηριστικών κάθε χώρας: των φυσικών συνθηκών και πόρων, της οικονομικής ειδίκευσης, των θεσμικών εξελίξεων, των πολιτικών δυνάμεων και συνασπισμών κ.ο.κ. Σε κάθε πρότυπο αντανακλάται μια διαφορετική ισορροπία ανάμεσα σε κράτος και αγορά, δημόσια και ιδιωτικά αγαθά, οικονομική αποτελεσματικότητα και κοινωνική δικαιοσύνη. Τα κράτη ωστόσο δεν υπάρχουν σε θεσμικό, οικονομικό και πολιτικό κενό. Τα πρότυπα οικονομίας και κοινωνικού κράτους εξελίσσονται κάτω από την πίεση εξωτερικών διαταραχών και μονιμότερων αλλαγών στο διεθνή περιβάλλον, όπως είναι οι μεταναστεύσεις, η κίνηση κεφαλαίων, οι νέες τεχνολογίες, κ.α. Αλλαγές σημειώνονται μεταξύ άλλων, στις λειτουργίες του κράτους, στην οργάνωση των επιχειρήσεων, στον ρόλο των οργανωμένων συμφερόντων των εργαζομένων και των εργοδοτών.

Στο μάθημα αυτό εξετάζονται καταρχήν, οι κατηγοριοποιήσεις των υπαρχόντων εθνικών προτύπων πολιτικής οικονομίας όπως αυτές έχουν προταθεί από τη διεθνή βιβλιογραφία, με ανάλυση των βασικών θεσμικών χαρακτηριστικών τους, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων, αρχών και πρακτικών που διέπουν την λειτουργία τους. Ακολουθεί θεματική συγκριτική ανάλυση των κυριότερων επιμέρους πεδίων των εθνικών πολιτικών οικονομιών (όπως για παράδειγμα οι αγορές κεφαλαίου και εργασίας). Επίσης, εξετάζονται οι τάσεις σύγκλισης και απόκλισης που εμφανίζουν τα διαφορετικά πρότυπα, οι μεταβολές στους οικονομικούς θεσμούς και στις λειτουργίες του κράτους και οι αναζητήσεις νέων συμβιβασμών ανάμεσα σε συμφέροντα και βασικές αρχές.

Τέλος, επιχειρείται απάντηση στο ερώτημα τι αποδίδει η όλη συζήτηση για την κατανόηση της ελληνικής πραγματικότητας και της ευρωπαϊκής ενοποίησης.

Η αξιολόγηση του μαθήματος γίνεται με εξετάσεις (70%) και υποχρεωτική εργασία (30%). Οι εργασίες είναι ομαδικές και παρουσιάζονται από τους φοιτητές κατά τη διάρκεια των τελευταίων μαθημάτων.

Βιβλιογραφία:

Το μάθημα διδάσκεται χωρίς την χρήση συγγράμματος. Η ύλη του μαθήματος συνίσταται σε παρουσιάσεις του διδάσκοντα για κάθε διάλεξη, οι οποίες είναι ανηρτημένες στην ηλεκτρονική τάξη, καθώς και σε βιβλιογραφία για κάθε θεματική που θα δίνεται στους φοιτητές και η οποία επίσης είναι ανηρτημένη στην ηλεκτρονική τάξη. Σημειώνεται ότι η πλειοψηφία της βιβλιογραφίας είναι αγγλόφωνη.

42911 Οικονομική Θεωρία της Ολοκλήρωσης & Διεθνούς Συνεργασίας N. Μαραβέγιας

Σκοπός του μαθήματος είναι να δώσει απαντήσεις σε ερωτήματα όπως: Γιατί υποχωρούν τα εθνικά οικονομικά σύνορα; Πώς εξηγείται η θεαματική αύξηση των (διεθνών) περιφερειακών συμφωνιών οικονομικής ολοκλήρωσης; Γιατί απαντώνται διαφορετικές μορφές (διεθνούς) περιφερειακής ολοκλήρωσης; Πώς εξηγούνται η διαμόρφωση και μεταρρύθμιση των διεθνών και περιφερειακών καθεστώτων συνεργασίας σε θέματα οικονομικής πολιτικής; Ποιος είναι ο ρόλος των διεθνών οικονομικών οργανισμών;

Το μάθημα επίσης επιδιώκει να απαντήσει και σε άλλα παρεμφερή ερωτήματα εξετάζοντας τόσο τις βασικές έννοιες και προσεγγίσεις της οικονομικής θεωρίας και της διεθνούς πολιτικής οικονομίας, όσο και τη σύγχρονη εμπειρική πραγματικότητα.

Βιβλιογραφία:

S.Economides, P.Wilson, *Ο Οικονομικός Παράγοντας στις Διεθνείς Σχέσεις*, Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο Ε.Π.Ε., 2007.

Διεθνής Επιτροπή για την Κοινωνική Διάσταση της Παγκοσμιοποίησης, *Δίκαιη Παγκοσμιοποίηση. Δημιουργώντας Ευκαιρίες για Όλους*, Αθήνα: Διόνικος Μαρία Τσακουρίδου & ΣΙΑ Ο.Ε., 2004.

R.Gilpin, *Παγκόσμια Πολιτική Οικονομία*, Αθήνα: Εκδόσεις – Βιβλιοπωλείο Ποιότητα Βασιλική Γυφτάκη & ΣΙΑ Ο.Ε., 2007.

Π.Β. Ρουμελιώτης, *Παγκόσμια Οικονομική Διακυβέρνηση*, Αθήνα: Εκδοτικός Οργανισμός Λιβάνη Α.Β.Ε. Εκδόσεις Νέα Σύνορα Α.Β.Ε., 2006.

42912 Ευρωπαϊκή Οικονομία N. Κουτσιαράς

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξέταση της εξέλιξης των ευρωπαϊκών οικονομιών, ιδίως κατά τη διάρκεια της μεταπολεμικής περιόδου. Ειδικότερα, συζητούνται οι συγκριτικές οικονομικές επιδόσεις των κρατών της δυτικής και ανατολικής Ευρώπης, επισημαίνονται οι μακροχρόνιες τάσεις και οι βραχυχρόνιες διακυμάνσεις τους και, επίσης, εξετάζεται η σχετική σημασία της γεωγραφίας, της οικονομικής ολοκλήρωσης και των θεσμών ως προσδιοριστικών παραγόντων των οικονομικών επιδόσεων. Σε αυτό το πλαίσιο, επομένως, συζητούνται, μεταξύ άλλων, τα θέματα της οικονομικής σύγκλισης, της μετάβασης και αναδιάρθρωσης των οικονομιών της ανατολικής Ευρώπης, του οικονομικού και κοινωνικού

ρόλου του κράτους, του ρόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της καλούμενης παγκοσμιοποίησης. Τέλος, συζητούνται η χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση του 2008 και οι άμεσες επιπτώσεις της, οι πολιτικές που εφάρμοσαν οι κυβερνήσεις και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, καθώς και οι (μακροχρόνιες) συνέπειες της κρίσης για την πολιτική οικονομία της Ευρώπης.

Βιβλιογραφία

- Aldcroft, D. H. (2007) *Η Ευρωπαϊκή Οικονομία 1914-2000*, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Αθήνα
- Berend, I. T. (2009) *Οικονομική Ιστορία του Ευρωπαϊκού 20ού Αιώνα*, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα
- Boltho, A. (1982) *The European Economy: Growth and Crisis*, Clarendon Press, Oxford
- Crafts, N. and G. Toniolo (eds.), (1996) *Economic Growth in Europe Since 1945*, Cambridge University Press, Cambridge
- Eichengreen, B. (2007), (ελλ. εκδ. 2013) *Η Ευρωπαϊκή Οικονομία μετά το 1945*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα
- Hobsbawm, E. (2006) *Η Εποχή των Άκρων: Ο Σύντομος Εικοστός Αιώνας 1914-1991*, Θεμέλιο, Αθήνα
- Kornai, J. (1995) *Highways and Byways: Studies on Socialist reform and Postsocialist Transition*, MIT Press, Cambridge MA
- Κουτσιαράς, Ν. (2012) *Η εκδίκευση των δούλων και η εφεδρεία των μακαριτών: Η πολιτική οικονομία της μακροοικονομικής σταθεροποίησης*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα
- Κουτσιαράς, Ν. (2013) *Οι καιροί αλλάζουν – εμείς; Κείμενα για την Ευρωπαϊκή πολιτική οικονομία πριν και μετά την κρίση*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα
- Krugman, P. (2009) *Η κρίση του 2008 και η επιστροφή των οικονομικών της ύφεσης*, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα
- North, D.C. (2000) *Δομή και Μεταβολές στην Οικονομική Ιστορία*, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα
- Τσούκαλης, Λ. (1998) *Η Νέα Ευρωπαϊκή Οικονομία*, Παπαζήσης, Αθήνα

42919 Διδακτική των Κοινωνικών Επιστημών (Διδάσκεται στο Χειμερινό Εξάμηνο) Γ. Κουζέλης

Στο πρώτο μέρος εισάγονται οι έννοιες και τα ερωτήματα που αναφέρονται στα ζητήματα της μάθησης και της διδασκαλίας. Εξετάζονται η αντίληψη περί γνώσης που ενυπάρχει στα διάφορα διδακτικά μοντέλα και οι συνέπειες των θεωριών της γνώσης για την οργάνωση της μάθησης. Αναλύονται ειδικότερα τα ζητήματα α) της μετάβασης από τις έννοιες της καθημερινής σ' αυτές της επιστημονικής γλώσσας, β) των γνωστικών και παιδαγωγικών εμποδίων και γ) της οικοδόμησης των εννοιών. Παρουσιάζονται συστηματικά οι διαφορετικές προσεγγίσεις αναφορικά με τα κύρια ερωτήματα της διδακτικής: τον ορισμό στόχων, την επιλογή περιεχομένου, τον προσδιορισμό διαδικασιών μάθησης, τον «βηματισμό» και την αξιολόγηση.

Στο δεύτερο μέρος εξετάζονται οι σύγχρονες τάσεις στη διδακτική των κοινωνικών επιστημών, όπως αναπτύχθηκαν μετά τη στροφή της δεκαετίας του '70 προς τις «βιωματικές παραστάσεις», και την «εννοιολογική μεταβολή» και ιδιαιτέρως οι πολλαπλές διδακτικές μέθοδοι που προτάθηκαν βάσει πορισμάτων άλλων ερευνητικών πεδίων. Με εξαίρεση τον

χώρο της ιστορίας, ο προβληματισμός γύρω από την οικοδόμηση, τη έκθεση και την προσέγγιση των εννοιών και των μεθόδων των κοινωνικών επιστημών παρέμεινε στοιχειώδης. Η δυσκολία στην ανάπτυξη του προβληματισμού έγκειται σε μεγάλο βαθμό στις ίδιες τις επιστημολογικές ιδιαιτερότητες των επιστημών αυτών, αλλά και στις πολλαπλές και συχνά συγκυριακές αλλαγές εκπαιδευτικής πολιτικής αναφορικά με τους στόχους της διδασκαλίας των αντίστοιχων αντικειμένων. Το μάθημα θα επιδιώξει επομένως να χαράξει μια συνδετική γραμμή μεταξύ της λογικής και της διδακτικής των κοινωνικών επιστημών, δίδοντας έμφαση στον «πολυπαραδειγματικό» χαρακτήρα τους. Θα οργανωθεί στη βάση επιλεγμένων θεμάτων και πειραματικών προτάσεων εναλλακτικής διδακτικής προσέγγισής τους.

Βιβλιογραφία:

Γ. Κουζέλης, *Ενάντια στα Φαινόμενα: Για μια Προσέγγιση της Διδακτικής των Κοινωνικών Επιστημών*, Αθήνα: Κάπολα Κων. Παγώνα Εκδόσεις – Εκθέσεις - Μελέτες, 2005.

Ομάδα Εργασίας, *Τρόποι Σκέψης και Βασικές Εννοιες της Κοινωνιολογίας*, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική Α.Ε., 1997.

Γ. Κουζέλης, *Από τον Βιοματικό στον Επιστημονικό Κόσμο: Ζητήματα Κοινωνικής Αναπαραγωγικής της Γνώσης*, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική Α.Ε., 1992.

Ν. Τάτσης, *Η Διδασκαλία της Κοινωνιολογικής Θεωρίας*, Αθήνα: Γ. Δαρδανός - Κ. Δαρδανός Ο.Ε., 1986.

**42920 Εκπαίδευση & Αγωγή: Θεωρίες και Πρακτική
(Διδάσκεται στο Εαρινό Εξάμηνο)
Γ. Κουζέλης, Γ. Παπαδοπούλου (ΕΔΙΠ)**

Το μάθημα αποσκοπεί αφενός σε μια επισκόπηση των κοινωνικών θεωριών περί αγωγής και αφετέρου σε μια κριτική εξέταση των εκπαιδευτικών πρακτικών. Με τα μέσα της κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης εξετάζεται ο ρόλος της εκπαίδευσης στη συνολική κοινωνική αναπαραγωγή και οι διαφορετικές οπτικές γωνίες, από τις οποίες μπορεί η κοινωνιολογία να προσδιορίσει και να αναλύσει αυτό το ρόλο.

Στη βάση των σύγχρονων αναζητήσεων διερευνώνται οι σχέσεις που ορίζουν τη σχολική τάξη, τη συγκρότηση μαθητικών ταυτοτήτων, τη συμβολική ανταλλαγή και επικοινωνία, την παραγωγή και «αναπλαισίωση» της γνώσης. Οι προσεγγίσεις αυτές συνδέονται με εκείνες που έχουν προέλθει από την έρευνα της αναπτυξιακής ψυχολογίας, της κοινωνιογλωσσολογίας και των γνωσιακών επιστημών, ώστε να οροθετηθούν τα ζητήματα που τίθενται στην άμεση διδακτική πρακτική.

Η σύνδεση θεωριών και πρακτικής επιδιώκεται με την ανάλυση των εφαρμογών προτεινόμενων εκπαιδευτικών μοντέλων και με την εξέταση παραδειγμάτων.

Βιβλιογραφία:

Sharon Gewitz, Alan Cribb, (2011) *Κατανοώντας την Εκπαίδευση*, Αθήνα, Μεταίχμιο Εκδοτική Α.Ε

Margaret Wetherel, *Ταυτότητες, Ομάδες και Κοινωνικά Ζητήματα*, Αθήνα: Μεταίχμιο Εκδοτική Α.Ε. Εκδόσεις – Εμπορία Βιβλίων, 2004.

De Quezoz, *Το Σχολείο και οι Κοινωνιολογίες του*, Αθήνα: Γ. Δαρδανός - Κ. Δαρδανός Ο.Ε., 2000.

Φ. Κοκκινάκη, *Κοινωνική Ψυχολογία: Εισαγωγή στη Μελέτη της Κοινωνικής Συμπεριφοράς*, Αθήνα: Γ. Δαρδανός - Κ. Δαρδανός Ο.Ε., 2005.

D. Blackledge, B. Hunt, *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης*, Αθήνα: Μεταίχμιο Εκδοτική Α.Ε. Εκδόσεις – Εμπορία Βιβλίων, 1990.

42921 Δικαιώματα & Διανεμητική Δικαιοσύνη Γ. Μολύβας

Το μάθημα εξετάζει α) την έννοια και τον ρόλο των δικαιωμάτων στη σύγχρονη ηθικοπολιτική φιλοσοφία στο πλαίσιο της αναβίωσης της συζήτησης για τα δικαιώματα στο έργο των John Rawls, Ronald Dworkin, Amartya Sen, Robert Nozick β) την αντιπαράθεση ανάμεσα σε δεοντοκρατικές και τελολογικές θεωρίες και την προβληματική της ένταξης των δικαιωμάτων σε συνεπειοκρατική δομή γ) τις διαφορετικές ερμηνείες περί διανεμητικής δικαιοσύνης (χομπσιανής, καντιανής, λοκίανής, μαρξικής έμπνευσης) δ) την αντιπαράθεση ανάμεσα σε φιλελεύθερες θεωρίες δικαιοσύνης και τον κοινοτισμό.

Βιβλιογραφία:

Τζ. Ρωλς, *Θεωρία της δικαιοσύνης*, Αθήνα: Πόλις, 2004.

M. Sandel, *Ο φιλελευθερισμός και τα όρια της δικαιοσύνης*, Αθήνα: Πόλις 2003.

Γ. Μολύβας, *Δικαιώματα και θεωρίες διανεμητικής δικαιοσύνης*, Αθήνα: Πόλις 2004.

Κ. Παπαγεωργίου, *Η πολιτική δυνατότητα της δικαιοσύνης*, Αθήνα: Νήσος 1994.

42929 Αναδιανεμητικές Πολιτικές στην Ευρώπη Ν. Κουτσιαράς

Το μάθημα αποβλέπει στη συστηματική περιγραφή και εξήγηση της εξέλιξης των πρωτογενών οικονομικών ανισοτήτων, δηλαδή της διανομής των αποδοχών από την οικονομική δραστηριότητα, καθώς και των εισοδηματικών ανισοτήτων, γενικότερα, στις ευρωπαϊκές οικονομίες, ιδίως κατά τη διάρκεια της μεταπολεμικής περιόδου. Αποσκοπεί, επίσης, στη συγκριτική παρουσίαση και ανάλυση των αναδιανεμητικών πολιτικών των ευρωπαϊκών κρατών - κυρίως των συστημάτων φορολογίας και μεταβιβάσεων - και στην εξέταση της πολιτικής οικονομίας της συγκρότησης και μεταρρύθμισής τους.

Βιβλιογραφία

Ματσαγγάνης, Μ. (2011) *Η κοινωνική πολιτική σε δύσκολους καιρούς: Οικονομική κρίση, δημοσιονομική λιτότητα και κοινωνική προστασία*, Κριτική, Αθήνα

Alesina, A. and E.L. Glaeser (2004), (ελλ. μτφρ. 2009) *Η καταπολέμηση της φτώχειας στις ΗΠΑ και την Ευρώπη*, εκδ. Πόλις, Αθήνα

Atkinson, A.B. (2015) *Inequality: What can be done?*, Harvard University Press, Cambridge/Mass. And London

Atkinson, A., B. Cantillon, E. Marlier and B. Nolan (2002) *Indicators for Social Inclusion in the European Union*, Oxford University Press, Oxford

Atkinson, A., L. Raiwater and T. Smeeding (1995) *Income Distribution in OECD Countries*, OECD, Paris

- Ellison, N. (2006) *The Transformation of Welfare States?*, Routledge, London and New York
- Esping-Andersen, G. (2006) *Οι τρεις κόσμοι του καπιταλισμού της ευημερίας*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
- Esping-Andersen, G. with D. Gallie, A. Hemerijck, J. Myles (2006) *Γιατί χρειαζόμαστε ένα Νέο Κοινωνικό Κράτος*, Διόνικος, Αθήνα
- Piketty, Th. (2004), (ελλ. εκδ. 2007) *Η οικονομία των ανισοτήτων*, Πόλις, Αθήνα
- Piketty, Th. (2014), (ελλ. εκδ. 2015) *Το Κεφάλαιο τον 21ο Αιώνα*, Πόλις, Αθήνα
- Sen, A. (2011), (ελλ. εκδ. 2015) *Η ιδέα της δικαιοσύνης*, Πόλις, Αθήνα

42938 Νεότερη Ελληνική Πολιτική Ιστορία

Γ. Θεοδωρίδης

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η διαμόρφωση της ελληνικής κοινωνίας από τον 18^ο ως τον πρώιμο 20^ο αιώνα. Εξετάζεται ιδιαίτερα η ιστορία του ελληνικού κράτους τον 19^ο αιώνα, εστιάζοντας τις αναλύσεις α) στη γέννηση του ελληνικού κράτους (1821-1832) και β) στην οικοδόμηση έθνους και κράτους στην Ελλάδα (1832-1909). Στο πλαίσιο του μαθήματος θα συζητηθούν τα παρακάτω θέματα: προεπαναστατική κοινωνία, ιδεολογία και πολιτική, η Ελληνική Επανάσταση, η απόπειρα συγκρότησης σύγχρονου κράτους από τον Ι. Καποδίστρια, το βαναρικό πολιτικό εγχείρημα, οι σχέσεις πατρωνείας-πελατείας και τα πολιτικά κόμματα, η εγκαθίδρυση του κοινοβουλευτισμού, η Μεγάλη Ιδέα και ο αλυτρωτισμός, το αντιοθωνικό κίνημα και το φιλελεύθερο σύνταγμα του 1864. Για την περίοδο 1875-1909 το ενδιαφέρον θα στραφεί στο αίτημα του εκσυγχρονισμού, την ανάπτυξη της οικονομίας, τον εξορθολογισμό της διοίκησης και του κράτους, την εδραίωση του κοινοβουλευτισμού, τον δικομματισμό, την εθνική κρίση και την κρίση του πολιτικού συστήματος.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

- Richard Clogg, *Σύντομη Ιστορία της Νεώτερης Ελλάδας*, Αθήνα, Εκδόσεις Καρδαμίτσα, 1993.
- Douglas Dakin, *Ο αγώνας των Ελλήνων για την ανεξαρτησία 1821-1833*, Αθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 1983.
- Douglas Dakin, *Η ενοποίηση της Ελλάδας 1770-1923*, Αθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 1998.
- Gunnar Hering, *Τα πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα 1821-1936*, τ. Α-Β, Αθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 2004.
- John Petropoulos, *Πολιτική και συγκρότηση κράτους στο Ελληνικό Βασίλειο (1833-1843)*, τόμ. Α-Β, Αθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 1985-6.
- Θάνος Βερέμης- Γιάννης Κολιόπουλος, *Ελλάς. Η σύγχρονη συνέχεια. Από το 1821 μέχρι σήμερα*, Αθήνα, Εκδόσεις Καστανιώτης, 2006.
- Γ. Β. Δερτιλής, *Ιστορία του ελληνικού κράτους 1830-1920*, τ. Α-Β, Αθήνα, Βιβλιοπωλείον της «Εστίας», 2005.
- Γ. Β. Δερτιλής- Κώστας Κωστής (εισαγ.- επιμ.), *Θέματα νεοελληνικής ιστορίας (18ος – 20ος αιώνας)*, Αθήνα – Κομοτηνή, Εκδόσεις Ν. Σάκουλας, 1991.
- Νικηφόρος Διαμαντούρος, *Οι απαρχές της συγκρότησης σύγχρονου κράτους στην Ελλάδα 1821-1828*, Αθήνα, ΜΙΕΤ, 2002.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τ. ΙΑ' - ΙΓ', Αθήνα, Εκδοτική Αθηνών, 1975-1977.

Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης, *Νεοελληνικός Διαφωτισμός. Οι πολιτικές και κοινωνικές ιδέες*, Αθήνα, ΜΙΕΤ, 1996.

Βασίλης Παναγιωτόπουλος (διεύθυνση), *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού, τόμος 3ος: Η Ελληνική Επανάσταση 1821-1832*, Αθήνα, Εκδόσεις «Ελληνικά Γράμματα», 2003.

Αλέξης Πολίτης, *Ρομαντικά χρόνια. Ιδεολογίες και νοοτροπίες στην Ελλάδα του 1830-1880*, Αθήνα, Εκδόσεις ΕΜΝΕ-Μνήμων, 1998.

Έλλη Σκοπετέα, *Το «Πρότυπο Βασίλειο» και η Μεγάλη Ιδέα. Όψεις του εθνικού προβλήματος στην Ελλάδα (1830-1880)*, Αθήνα, Πολύτυπο, 1988.

42941 Το Πολιτικό Φαινόμενο στην Κλασσική Κοινωνική Θεωρία **Π. Λέκκας**

Το μάθημα αποτελεί εισαγωγή στην συγκριτική μελέτη των απόψεων των κλασικών της κοινωνιολογίας (Καρλ Μαρξ, Εμίλ Ντυρκέμ, Μαξ Βέμπερ, Γκέοργκ Ζίμμελ) για το πολιτικό φαινόμενο, καθώς και στην αποτίμηση της επίδρασης που άσκησαν στην σύγχρονη κοινωνική σκέψη. Εξετάζονται και συγκρίνονται οι απόψεις των τεσσάρων κλασικών για (α) τις μεθοδολογικές αρχές της κοινωνικής επιστήμης, (β) την κοινωνική δομή και πολιτική και (γ) την ιστορική μεταβολή και την πολιτική δράση.

Βασική βιβλιογραφία

Ian Craib, *Κλασσική Κοινωνική Θεωρία: Μια εισαγωγή στη σκέψη των Μαρξ, Βέμπερ, Ντυρκέμ και Ζίμμελ*, Αθήνα: Κατάρτι/Παπαζήσης, 2009.

Συμπληρωματική βιβλιογραφία

Ian Craib, *Σύγχρονη Κοινωνική Θεωρία: από τον Πάρσονς στον Χάμπερμας*, Αθήνα: Τόπος, 2011.

Μαρία Αντωνοπούλου, *Οι κλασσικοί της κοινωνιολογίας: κοινωνική θεωρία και νεότερη κοινωνία*, Αθήνα: Σαββάλας, 2008.

Μαρία Πετμεζίδου (επιμ.), *Σύγχρονη Κοινωνιολογική Θεωρία (Τόμος Ι): Δομικός λειτουργισμός, κριτική στον θετικισμό, συμβολικές διαντιδράσεις, νόημα και ερμηνεία*, Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2005.

Μαρία Πετμεζίδου (επιμ.), *Σύγχρονη Κοινωνιολογική Θεωρία (Τόμος ΙΙ): Δομισμός, μεταδομισμός, δομοποίηση, επικοινωνιακή δράση, προοπτικές εξέλιξης της κοινωνιολογικής θεωρίας*, Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2005.

George Ritzer, *Σύγχρονη Κοινωνιολογική Θεωρία*, Αθήνα: Κριτική, 2012.

N.S. Timasheff & G.A. Theodorson, *Ιστορία των Κοινωνιολογικών Θεωριών*, Αθήνα: Gutenberg, 1983.

42942 Η Αθήνα του 5^{ου} αιώνα: Ποίηση, Φιλοσοφία, Πολιτική **Π. Βαλλιάνος**

Μετά την νίκη κατά των Περσών εγκαθιδρύεται στην Αθήνα το δημοκρατικό πολίτευμα που ολοκληρώνει την πολιτική εξέλιξη της πόλης μετά τις μεταρρυθμίσεις του Σόλωνα και του

Κλεισθένη. Η κοινωνική βάση του είναι ο «ναυτικός δήμος» και στο πλαίσιο των θεσμών του παρατηρείται μια εκπληκτική άνθιση του πολιτισμού. Στο μάθημα αυτό θα αναφερθούμε στις θεσμικές καινοτομίες της Αθηναϊκής δημοκρατίας και στον τρόπο με τον οποίο επέδρασαν στην ποίηση και στην φιλοσοφία της εποχής, οι οποίες θα μπορούσαν να θεωρηθούν ένας συνεχής και πολυδιάστατος σχολιασμός της δημοκρατικής εμπειρίας.

Βιβλιογραφία:

Bruno Snell, Η ανακάλυψη του Πνεύματος, Μ.Ι.Ε.Τ.

42944 Θεωρίες ορθολογικής επιλογής.

I. Τσίρμπας

Το μάθημα έχει ως στόχο την εισαγωγή των φοιτητών/τριών στις θεωρίες της ορθολογικής επιλογής, δηλαδή σε προσεγγίσεις των κοινωνικών και πολιτικών φαινομένων που βασίζονται στη λογική της επιδίωξης του ατομικού συμφέροντος.

Το μάθημα χωρίζεται σε τρία μέρη. Στο πρώτο μέρος παρουσιάζονται οι βασικές έννοιες που συνδέουν τις ορθολογικές προσεγγίσεις μεταξύ τους: ο μεθοδολογικός ατομικισμός, η έννοια του ατομικού συμφέροντος και η υπόθεση της ορθολογικότητας. Τι σημαίνει για τους δρώντες μεγιστοποίηση οφέλους, ιεράρχηση προτιμήσεων και σκοπούμενη δράση. Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζονται ορισμένοι από τους τομείς στους οποίους έχουν επιχειρηθεί ορθολογικές προσεγγίσεις, όπως η εκλογική συμπεριφορά, η συλλογική δράση και η γραφειοκρατία, ενώ γίνεται μια εισαγωγή στη θεωρία παιγνίων (gametheory), παρουσιάζοντας ορισμένα βασικά παίγνια. Στο τρίτο μέρος παρουσιάζονται οι περιορισμοί της ορθολογικής επιλογής, η σημαντική κριτική που της έχει ασκηθεί, καθώς και οι θεωρητικές και ερευνητικές εξελίξεις που βασίστηκαν στην κριτική αυτή. Μέσα από την παρουσίαση της κριτικής, η συζήτηση θα ολοκληρωθεί με το πώς αξιολογείται μια θεωρητική προσέγγιση, τόσο ως προς τη συμβολή της στη μελέτη και ερμηνεία κοινωνικών και πολιτικών φαινομένων, όσο και ως προς την επιστημολογική της συγκρότηση.

Το μάθημα έχει σεμιναριακό χαρακτήρα. Σε κάθε μάθημα πραγματοποιείται εκτενής συζήτηση, στην οποία είναι απαραίτητη η ενεργή συμμετοχή των φοιτητών/τριών. Κάθε φοιτητής/φοιτήτρια αναλαμβάνει την παρουσίαση ενός κομβικού βιβλίου, καθώς και μια αντίστοιχη απαλλακτική εργασία.

Προτεινόμενα συγγράμματα

-Anthony Downs (1997), Οικονομική Θεωρία της Δημοκρατίας, Αθήνα: Παπαζήσης.

-Mancur Olson (1991), Η λογική της Συλλογικής Δράσης, Αθήνα: Παπαζήσης.

Ενδεικτικήβιβλιογραφία

Barry, B. (1970) *Sociologists, Economists and Democracy*. Chicago: University of Chicago Press.

Buchanan, J. M. (1988) *The Political Economy of the Welfare State*. Sweden: The Industrial Institute for Economic and Social Research.

Buchanan, J. M. and Tullock, G. (1962) *The Calculus of Consent*. Ann Arbor: University of Michigan Press.

Downs, A. (1957) *An Economic Theory of Democracy*. New York: Harper.

Elster, Jon. (1989) "Social Norms and Economic Theory." *The Journal of Economic Perspective* 3(4):99-117.

- Fiorina, M. (1981) *Retrospective Voting in American National Elections*. New Haven: Yale University Press.
- Green, D. and Shapiro, I. (1994) *Pathologies of Rational Choice Theory*. New Haven: Yale University Press.
- Hirschman, A. O. (1970) *Exit, Voice and Loyalty: Responses to Decline in Firms, Organizations and States*. Cambridge, MA: Harvard university Press.
- Hollis, M. (1994) *The Philosophy of Social Science: An Introduction*. Cambridge: Cambridge University Press.
- McDonald, P. (2003) "Useful Fiction or Miracle Maker: The Competing Epistemological Foundations of Rational Choice Theory". *The American Political Science Review*, 97:4, pp. 551-565.
- Olson, M. (1965) *The Logic of Collective Action: Public Goods and the Theory of Groups*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Riker, W. (1990) "Heresthetic and Rhetoric in the Spatial Model" in Enelow, J. and Hinich, M. J. (eds.) *Advances in the Spatial Theory of Voting*. New York: Cambridge University Press.
- Riker, William. (1990) "Political Science and Rational Choice" in *Perspectives on Positive Political Economy*, Edited by James E. Alt and Kenneth A. Shepsle. Ch. 6.
- Shepsle, Kenneth A. 1989. "Studying Institutions: Some Lessons from the Rational Choice Approach." *Journal of Theoretical Politics* 1(2):131-147.
- Simon, H. A. (1982) *Models of Bounded Rationality*, V.2. Cambridge: MIT Press.
- Simon, H. A. (1986) "Rationality in Psychology and Economics" in Hogarth R. M. and Reder M. W. *Rational Choice: The Contrast Between Economics and Psychology*. Chicago: Chicago University Press.
- Simon, Herbert A. (1995) "Rationality in Political Behavior." *Political Psychology* 16(1):45-61.
- Τσεμπελής, Γ. (2004) *Εμφωλευμένα Παιγνία*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Τσεμπελής, Γ. (2008) *Παίκτης Αρνησικυρίας*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Weber, M. (1922/1997) *Βασικές Έννοιες Κοινωνιολογίας*. Αθήνα: Κένταυρος.
- Φιλίνης, Κ. (2008) *Θεωρία των Παιγνίων και Πολιτική Στρατηγική*. Αθήνα: Θεμέλιο.

42946 Πολιτική Κοινωνιολογία & Πολιτική Ψυχολογία: Machiavelli & Tocqueville A.-A. Κύρτσης

Τόσο η αναφορά στην «ψυχολογίας των μαζών», όσο και η αναφορά σε ζητήματα ατομικής ψυχολογίας, αποτελούν στοιχεία κάθε ανάλυσης των πολιτικών φαινομένων και των πολιτικών διαδικασιών. Σε πολλές περιπτώσεις, ο τρόπος με τον οποίο οι ψυχολογικές παραδοχές ενσωματώνονται στο θεωρητικό πλαίσιο των αναλύσεων, καθώς και η συνάρτηση αυτών των παραδοχών με απόψεις για την φύση του ανθρώπου ή για το νόημα της πολιτικής πράξης, καθορίζουν την συναγωγή συμπερασμάτων. Σε αυτό το πλαίσιο ανακύπτουν ζητήματα σχετικά με την διαφορά μεταξύ των κοινωνιολογικών και ψυχολογικών διαστάσεων της πολιτικής ανάλυσης, καθώς και ζητήματα σχετικά με την σημασία της αντίθεσης μεταξύ των υποστηρικτών του μεθοδολογικού ατομισμού οι οποίοι αντιτίθενται στην λογική των μακροκοινωνιολογικών προσεγγίσεων ως βάση της πολιτικής ανάλυσης. Τα κείμενα των Μακιαβέλι και Τοκβίλ και οι εικόνες των πολιτικών διαδικασιών που μας παρουσιάζουν μπορούν να αποτελέσουν την βάση της ανάλυσης των παραπάνω ζητημάτων και της σύνδεσής τους με ζητήματα κατανόησης της πολιτικής ιστορίας μέσω της

χρήσης κοινωνιολογικών και ψυχολογικών ιδεών. Η προσέγγιση αυτή αναδεικνύει συγχρόνως την σχέση κοινωνιολογίας και ψυχολογίας ως μια κεντρική συνιστώσα της ανάδυσης και εξέλιξης της νεωτερικής πολιτικής σκέψης.

Το μάθημα θα στηριχθεί στην συγκριτική ανάλυση κειμένων. Πέρα από τις συγκρίσεις μεταξύ Μακιαβέλι και Τοκβίλ, θα γίνουν συγκρίσεις αυτών των δύο κλασικών με νεώτερες προσεγγίσεις στην πολιτική κοινωνιολογία και στην πολιτική ψυχολογία.

Οι φοιτητές / φοιτήτριες θα αξιολογηθούν με απαλλακτική εργασία.

Βιβλιογραφία:

Μακιαβέλι, Ν. ([1532]), *Ο Ηγεμόνας*. Αθήνα.

Σκίνερ, Κ. (2002), *Μακιαβέλι*. Αθήνα: Νήσος.

Τοκβίλ, Α. (2008 [1835, 1840]), *Η δημοκρατία στην Αμερική*. Αθήνα: Στοχαστής.

Τοκβίλ, Α. (2006 [1856]), *Το Παλαιό Καθεστώς και η Επανάσταση*, Αθήνα: Πόλις.

Τοκβίλ, Α. (2005 [1835]), *Μνημόνιο για την φτώχεια*. Αθήνα: Πόλις.

Elster, J. (1993), *Political Psychology*, Cambridge: Cambridge University Press.

42947 Οικονομικές Κρίσεις & Διεθνές Σύστημα

Δ. Κατσίκας

Η οικονομική ιστορία μας διδάσκει ότι οι οικονομικές κρίσεις είναι αναπόσπαστο στοιχείο του καπιταλιστικού συστήματος. Ιδιαίτερα η διεθνής οικονομική πραγματικότητα των τελευταίων τεσσάρων δεκαετιών, φανερώνει ότι οι οικονομικές κρίσεις εκδηλώνονται με όλο και μεγαλύτερη συχνότητα και ένταση, με όλο και πιο καταστρεπτικές συνέπειες για τις οικονομίες και τις κοινωνίες που τις υφίστανται. Σκοπός του μαθήματος είναι η διερεύνηση αυτής της τάσης, η οποία τείνει να εξελιχθεί σε κυρίαρχο χαρακτηριστικό του σύγχρονου καπιταλιστικού συστήματος.

Για αυτό τον λόγο, στο μάθημα θα εξεταστεί καταρχήν η έννοια της οικονομικής κρίσης, με στόχο την πληρέστερη κατανόηση των διαφορετικών πτυχών και χαρακτηριστικών που αυτή μπορεί να εμφανίσει. Ακολούθως, θα εξεταστούν μια σειρά από παράγοντες όπως, μεταξύ άλλων, η επικράτηση του συστήματος ελεύθερα κυμαινόμενων συναλλαγματικών ισοτιμιών, η απελευθέρωση των κινήσεων κεφαλαίου, η ανάπτυξη ενός παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος στη βάση της απελευθέρωσης και απορρύθμισης των χρηματοπιστωτικών αγορών, η αυξανόμενη σύνδεση και αλληλεξάρτηση των εθνικών οικονομιών και η ύπαρξη παγκόσμιων οικονομικών ανισορροπιών, με στόχο να αναλυθεί ο ρόλος τους και η ενδεχόμενη συμβολή τους στην εκδήλωση οικονομικών κρίσεων. Επίσης, θα συζητηθούν οι συνέπειες των οικονομικών κρίσεων όχι μόνο για τα ίδια τα κράτη που τις υφίστανται, αλλά κυρίως για το διεθνές οικονομικό σύστημα, με έμφαση τις επιπτώσεις στα δομικά του χαρακτηριστικά, στις διεθνείς οικονομικές αλλά και γεωπολιτικές ισορροπίες, καθώς και στην διαμόρφωση μηχανισμών διαχείρισης και επίλυσης οικονομικών κρίσεων, στο πλαίσιο της παγκόσμιας οικονομικής διακυβέρνησης.

Η θεωρητική αυτή προσέγγιση θα πλαισιωθεί με την εις βάθος ανάλυση μιας σειράς σημαντικών διεθνών οικονομικών κρίσεων των τελευταίων δεκαετιών, έτσι ώστε οι φοιτητές

να αποκτήσουν μια πιο απτή, συγκεκριμένη και εμπειρικά τεκμηριωμένη εικόνα της εκδήλωσης, εξέλιξης και συνεπειών μιας οικονομικής κρίσης στα πλαίσια του σύγχρονου παγκόσμιου οικονομικού συστήματος.

Η ύλη του μαθήματος, εκτός του συγγράμματος, συνίσταται σε παρουσιάσεις του διδάσκοντα για κάθε διάλεξη, οι οποίες είναι ανηρτημένες στην ηλεκτρονική τάξη, καθώς και σε βιβλιογραφία για κάθε θεματική που θα δίνεται στους φοιτητές και η οποία επίσης είναι ανηρτημένη στην ηλεκτρονική τάξη. Σημειώνεται ότι η αναρτώμενη βιβλιογραφία είναι κυρίως αγγλόφωνη.

Η αξιολόγηση του μαθήματος γίνεται με εξετάσεις (70%) και υποχρεωτική εργασία (30%). Οι εργασίες είναι ατομικές.

Βιβλιογραφία:

Βασικό Σύγγραμμα

- Κότιος Άγγελος, Παυλίδης Γεώργιος (2012) Διεθνείς Οικονομικές Κρίσεις, Εκδόσεις Rosili

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

- Charles Kindleberger and Robert Aliber (2011), Manias, Panics and Crashes (6th edition), Palgrave Macmillan.
- Reinhart C. M. and K. S. Roggoff (2009), This Time is Different, Princeton University Press.
- Νικόλαος Καραμούζης και Γκίκας Χαρδούβελης (2011), Από τη διεθνή κρίση στην κρίση της ευρωζώνης και της Ελλάδας, Εκδόσεις Λιβάνης

42949 Ειδικά Θέματα Μεθοδολογίας

I. Τσίρμπας

Το μάθημα έχει ως στόχο την εμβάθυνση σε ειδικά θέματα μεθοδολογίας της κοινωνικής έρευνας, τόσο σε θεωρητικό, όσο και σε πρακτικό και εφαρμοσμένο επίπεδο. Παρουσιάζονται σύγχρονες προσεγγίσεις στην κοινωνική έρευνα και η σχετική επιστημονική συζήτηση, μέσω, μεταξύ άλλων, ευρείας χρήσης παραδειγμάτων από σύγχρονα ερευνητικά προγράμματα. Το μάθημα δίνει έμφαση εξίσου σε θέματα ποιοτικής και ποσοτικής κοινωνικής έρευνας, ενώ υπογραμμίζονται οι τρόποι συνδυασμού ποσοτικών και ποιοτικών μεθόδων, ως ένας σύγχρονος τρόπος διεξαγωγής ερευνητικών προγραμμάτων.

Καλύπτονται, μεταξύ άλλων, οι εξής θεματικές περιοχές:

- Γενικές αρχές της ποιοτικής έρευνας (συστηματοποίηση, ερωτήματα, γενίκευση) και ανάλυση βιογραφικών αφηγήσεων (μαρτυρίες-κείμενα).
- Το πείραμα στην κοινωνική έρευνα (βασικές αρχές, είδη, εφαρμογές).
- Βασική εισαγωγή στο πακέτο ανάλυσης ερευνητικών δεδομένων SPSS (στο εργαστήριο).

Το μάθημα είναι σεμιναριακού τύπου και απαιτεί ενεργή συμμετοχή των φοιτητών, οι οποίοι/ες καλούνται να συμμετάσχουν στη συλλογή και ανάλυση πρωτογενών δεδομένων, στο πλαίσιο απαλλακτικών εργασιών.

Βιβλιογραφία:

Γιώργος Τσιώλης (2014), *Μέθοδοι και τεχνικές ανάλυσης στην ποιοτική κοινωνική έρευνα*, Αθήνα: Κριτική.

David de Vaus (2011), *Ανάλυση κοινωνικών δεδομένων* [επιμ. Νότα Κυριαζή], Αθήνα: Πεδίο.

42950 Θεωρία των Κοινωνικών & Πολιτικών Δικτύων

A.-A. Κύρσης

Η δυναμική των κοινωνικών δικτύων μεταξύ ατόμων, αλλά και οι δικτυακές σχέσεις μεταξύ οικονομικών και πολιτικών οργανώσεων αποτελούν κεντρικούς παράγοντες της διαμόρφωσης της κοινωνικής και πολιτικής ζωής. Δίκτυα φίλων και γνωστών, συγγενικά δίκτυα, πελατειακά δίκτυα, δίκτυα οικονομικής συναλλαγής, δίκτυα πολιτικών ομοϊδεατών ή κομματικών στελεχών, αλλά και δίκτυα διανομής προνομίων στο πλαίσιο οργανωμένων συμφερόντων βρίσκονται μονίμως στο επίκεντρο της προσοχής όσων προσπαθούν να κατανοήσουν κοινωνικά και πολιτικά φαινόμενα. Στην πολιτικά ανάλυση εμφανίζονται επιπλέον νέες τάσεις σύμφωνα με τις οποίες η εστίαση σε γραφειοκρατικές ή τυπικές οργανωτικές δομές προκειμένου να κατανοήσουμε τις διαδικασίες διατύπωσης και άσκησης πολιτικής μέσω της δημόσιας διοίκησης θεωρείται ανεπαρκής. Μεγαλύτερη σημασία αποδίδεται στην δυναμική δικτύων πολιτικών και διοικητικών δρώντων για την διαμόρφωση διαδικασιών διακυβέρνησης. Τα φαινόμενα αυτά θα εξεταστούν σε αυτό το μάθημα με την βοήθεια θεωρητικών παρουσιάσεων, αλλά και βάσει πρακτικών ασκήσεων περιγραφής και ανάλυσης συγκεκριμένων δικτύων.

Το μάθημα θα εξεταστεί με απαλλακτική εργασία.

Βασική βιβλιογραφία:

1) Christakis, N.A. και J.H. Fowler (2010), *Συνδεδεμένοι: Η εκπληκτική δύναμη των κοινωνικών δικτύων και πώς αυτά διαμορφώνουν τη ζωή μας*. Αθήνα: Εκδόσεις Κάτοπτρο.

2) Χτούρης, Σ. (2004), *Ορθολογικά συμβολικά δίκτυα: Global states και εθνικά Χόμπιτ*. Αθήνα: Νήσος.

3) Σημειώσεις του διδάσκοντος (θα διανεμηθούν ηλεκτρονικά)

4) Επιλογή άρθρων από την διεθνή βιβλιογραφία

42951 Καπιταλισμός, Σοσιαλισμός & Δημοκρατία

A.-A. Κύρσης

Οι σχέσεις μεταξύ καπιταλισμού και Δημοκρατίας και αντίστοιχα μεταξύ σοσιαλισμού και Δημοκρατίας έχουν πυροδοτήσει πλήθος συζητήσεων ήδη από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα οι οποίες συνεπάγονται επίσης ουσιαστικά αναλυτικά ζητήματα τόσο στην πολιτική επιστήμη όσο και στην κοινωνιολογία. Τα ερωτήματα που τίθενται είναι τα εξής: Ποιες είναι οι κοινωνικές και θεσμικές προϋποθέσεις της διαμόρφωσης μια θετικής σχέσης; Μεγάλο μέρος των διανοητών θεωρεί είτε τον καπιταλισμό, είτε τον σοσιαλισμό συστήματα που δεν είναι συμβατά με οποιαδήποτε ουσιαστική συγκρότηση δημοκρατικών καθεστώτων. Άλλοι πάλι υιοθετούν μια πιο θετική αντίληψη στη μια ή στην άλλη κατεύθυνση ή προτείνουν μια πιο συμβιβαστική λύση. Ποιες θεμελιώδεις κοινωνιολογικές και πολιτικές ιδέες καθορίζουν τις θεωρητικές και πραγματολογικές επιλογές των φορέων τέτοιων διαφορετικών απόψεων;

Πως μπορεί να κατανοήσει τους όρους σύγκρουσης ή διαλόγου μεταξύ αυτών των διαφορετικών ιδεολογικών και αναλυτικών στάσεων; Σε αυτό το μάθημα τα ζητήματα αυτά θα συζητηθούν με βάση αποσπάσματα από κλασικά κείμενα που προτείνουν τόσο τρόπους θεωρητικής ανάλυσης, όσο και ερμηνείας των ιστορικών εικόνων που προϋποθέτουν οι σχετικές προσεγγίσεις.

Το μάθημα θα εξεταστεί με απαλλακτική εργασία.

Βασική βιβλιογραφία:

Schumpeter, J.A. (2006 [1942]), *Καπιταλισμός, Σοσιαλισμός και Δημοκρατία* (Βιβλιοθήκη κλασικών και νέων οικονομολόγων). Αθήνα: εκδ. Παπαζήση.

Tilly, C. (2011), *Δημοκρατία*. Αθήνα: Gutenberg.

Επιλογή άρθρων από την διεθνή βιβλιογραφία

42952 Θεωρία της Δημόσιας Διοίκησης

Κ. Σπανού

Το μάθημα εισάγει τους φοιτητές στις βασικές θεωρητικές αναζητήσεις γύρω από το θεσμό της Δημόσιας Διοίκησης, τις σχέσεις με το ευρύτερο κοινωνικό, πολιτικό, νομικό και οικονομικό της περιβάλλον και τις οργανωτικές της τάσεις. Αποσκοπεί να τους εξοικειώσει με έννοιες και προβληματισμούς που χρησιμοποιούνται στη σύγχρονη επιστημονική ανάλυση του πεδίου της δημόσιας διοίκησης προκειμένου β) να είναι σε θέση να αντιληφθούν και να συνδέσουν καλύτερα την οργανωτική-περιγραφική προσέγγιση της σύγχρονης διοίκησης με τις βαθύτερες λογικές και αντιλήψεις που επηρεάζουν και ή καθοδηγούν τη διαμόρφωση και λειτουργία της.

Η διδασκαλία συμπληρώνεται από αποσπάσματα κλασικής και σύγχρονης βιβλιογραφίας. Επιδιώκεται η εξοικείωση με ξενόγλωσση βιβλιογραφία και ενθαρρύνονται μικρές εργασίες που την αξιοποιούν στην ανάλυση νομικών και πολιτικών κειμένων (π.χ. αιτιολογικές εκθέσεις, συνεντεύξεις 'πολιτικών παραγόντων κλπ.), προκειμένου να αναδειχθούν οι σιωπηρές υποθέσεις στις οποίες βασίζονται επιλογές της διοικητικής πολιτικής.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΛΗΣ

1. Η διοίκηση στο ευρύτερο περιβάλλον της.

Η θέση και ο ρόλος της δημόσιας διοίκησης στη διαδικασία διακυβέρνησης

Η «οικολογική» προσέγγιση

2. Η Διοίκηση στο πολιτικό σύστημα

Διοίκηση και Πολιτική

Πελατειακό σύστημα – spoilssystem

Αξιοκρατία -Επαγγελματισμός

3. Διοίκηση και Δίκαιο

Διοικητική Οργάνωση και δίκαιο

Διοικητική δράση – δημόσια πολιτική και δίκαιο

Τα όρια του δικαίου

4. Διοίκηση και Οικονομία

Το εύρος του δημόσιου τομέα. Η έννοια του «δημοσίου»

Ρύθμιση – από-ρύθμιση. Παρέμβαση –αποπαρέμβαση.

Η πολιτική διαδικασία του προϋπολογισμού

5. Διοίκηση και Κοινωνία

Διοίκηση και κοινωνικές ομάδες. Διοίκηση και πολίτες

Γραφειοκρατία και Αντιπροσωπευτική γραφειοκρατία

Διοίκηση και Λογοδοσία

6. Διοικητική οργάνωση και η δυναμική της

Πρότυπα διοικητικής οργάνωσης (Βεμπεριανό, Νέο Δημόσιο μάνατζμεντ, Διακυβέρνηση, Νέο-βεμπεριανό).

Δια-οργανωτικός χαρακτήρας. Ανεξάρτητες Αρχές και αυτόνομες υπηρεσίες

Διοικητικές παραδόσεις

Διοικητική μεταρρύθμιση

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Στην τελική εξέταση και εφόσον ο βαθμός είναι προβιβάσιμος συνυπολογίζεται κατά 20% προαιρετική εργασία εφόσον έχει παραδοθεί και παρουσιαστεί στο μάθημα και έχει βαθμολογηθεί με 8 και πάνω. Οι προδιαγραφές της εργασίας θα ανακοινωθούν με την έναρξη των μαθημάτων.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Υ. Dror, Η ικανότητα της διακυβέρνησης, εκδ. Σιδέρης, Αθήνα 2008

Κ. Σπανού, Διοίκηση, Πολίτες και Δημοκρατία, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2000.

Hague, Rod,; Harrop, Martin, Συγκριτική πολιτική και διακυβέρνηση, εκδ. Κριτική, Αθήνα 2011

Chevallier, Jacques, Διοικητική επιστήμη, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα 1993.

Weber, Max Η πολιτική ως επάγγελμα, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 1987

Downs, Anthony, Οικονομική θεωρία της δημοκρατίας, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 1997

Schumpeter, Joseph A., Καπιταλισμός, σοσιαλισμός και δημοκρατία, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2006.

Κ. Σπανού, Η πραγματικότητα των δικαωμάτων, εκδ. Σαββάλα Αθήνα 2005.

42953 Διοικητική & Κυβερνητική Ιστορία

Αντ. Μακροδημήτρης

Σκοπός του μαθήματος είναι να παρουσιάσει κριτικά τους βασικούς σταθμούς εξέλιξης των πολιτικοδιοικητικών θεσμών στην Ελλάδα, από την εθνική απελευθέρωση και μετά.

Στο πλαίσιο αυτό διερευνώνται συγκεκριμένες ιστορικές περιπτώσεις, λαμβανομένων υπόψη των πολιτειακών και θεσμικών μεταβολών στη χώρα και τον τρόπο που αυτές επηρεάζουν τον κρατικοδιοικητικό μηχανισμό.

Εξετάζονται επίσης οι κοινωνικές και πολιτισμικές συνθήκες διαμόρφωσης διοικητικών θεσμών, νοοτροπιών και συμπεριφορών.

Για το μάθημα προβλέπονται τελικές γραπτές εξετάσεις.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Αθ.Β. Τριανταφυλλοπούλου, Γ. Σ. Κωστής, *Ιστορία των Κυβερνητικών και Διοικητικών Θεσμών στην Ελλάδα*, Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε. Εκδόσεις - Εμπόριο Βιβλίων, 2016.

Μ. Γ. Βενετσανοπούλου, *Η Θεσμική Διαδρομή της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης*, Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε. Εκδόσεις - Εμπόριο Βιβλίων, 2002.

Γ. Β. Δερτιλής, *Ιστορία του Ελληνικού Κράτους 1830-1920*, τ. Α'-Β', Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της Εστίας, 2005.

Αντ. Μακροδημήτρης, *Οι Πρωθυπουργοί της Ελλάδος, 1828-1997*, Β' Έκδοση, Αθήνα: Εκδοτικός Οίκος Ι. Σιδέρης - Ανδρέας Σιδέρης - Ιωάννης Σιδέρης Ο.Ε., 2001.

Αντ. Μακροδημήτρης, *Οι Υπουργοί Εξωτερικών της Ελλάδος, 1829-2000*, Αθήνα: Καστανιώτης Α.Ε., 2000.

42954 Ανθρώπινοι Πόροι στο Δημόσιο Τομέα

Κ. Σπανού

Το μάθημα αποσκοπεί να εισαγάγει τους φοιτητές στα ζητήματα που θέτει η στελέχωση, διαχείριση και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού. Επιχειρείται να συνδεθεί η οπτική του σύγχρονου μάνατζμεντ με τις ιδιαίτερες προδιαγραφές, απαιτήσεις και συνθήκες του δημόσιου τομέα. Επίσης, παρέχει την ευκαιρία διεύρυνσης της συνήθως νομικής προσέγγισης των ζητημάτων προσωπικού στη δημόσια διοίκηση με τη βοήθεια των σύγχρονων αναζητήσεων στο χώρο του δημοσίου μάνατζμεντ.

Η διδασκαλία συμπληρώνεται από προαιρετικές μικρές ερευνητικές εργασίες και την συμμετοχή των φοιτητών στην ανάπτυξη της θεματολογίας

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΛΗΣ

Η σύγχρονη διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού

Στρατηγικός προγραμματισμός και στρατηγική διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού

Ίσες ευκαιρίες απασχόλησης. Διακρίσεις και προγράμματα θετικής δράσης

Στελέχωση. Σχεδιασμός, προσέλκυση και διαδικασίες επιλογής προσωπικού

Ανάλυση και περιγραφή θέσεων εργασίας

Παρακίνηση

Εκπαίδευση και ανάπτυξη εργαζόμενων

Αξιολόγηση απόδοσης

Αποδοχές - Μισθολόγιο, Οικονομικά κίνητρα

Συλλογικές διαπραγματεύσεις στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Στην τελική εξέταση και εφόσον ο βαθμός είναι προβιβάσιμος, συνυπολογίζεται η εργασία στο 20% του βαθμού, εφόσον έχει βαθμολογηθεί με 8 και άνω.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Α. Ξηροτύρη-Κουφίδου, *Διοίκηση Ανθρωπίνων Πόρων*, εκδ. Ανίκουλα Θεσσαλονίκη 2008.

Ιορδάνογλου Δήμητρα, *Διοίκηση ανθρώπινου δυναμικού στις σύγχρονες οργανώσεις*, ΕΚΔ. Κριτική, Αθήνα 2008

Παπαλεξανδρή Νάνσυ, Μπουραντάς Δημήτριος, *Διοίκηση ανθρωπίνων πόρων*, εκδ. Μπένου, Αθήνα 2003

Βακόλα Μαρία, Ιωάννης Νικολάου, *Οργανωσιακή Ψυχολογία και Συμπεριφορά*, εκδ. Rosili, Αθήνα 2012

42955 Εργασιακές Σχέσεις στον Δημόσιο Τομέα II: Προσωπικό με Σχέση Ιδιωτικού Δικαίου
Αλ. Μητρόπουλος (σε συνεργασία με Κ. Γκολομάζου – Παπά, επιστημονική συνεργάτις)

Το μάθημα έχει στόχο τη μελέτη των εργασιακών σχέσεων των εργαζομένων στον Δημόσιο Τομέα, με σχέση Ιδιωτικού Δικαίου, εργαζομένων: σε Υπουργεία, Ν.Π.Δ.Δ., Τοπική Αυτοδιοίκηση, φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης, Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμούς, υπό το καθεστώς των συμβάσεων Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου (ΙΔΑΧ), των συμβάσεων Ιδιωτικού Δικαίου Ορισμένου Χρόνου (ΙΔΟΧ) καθώς και των συμβάσεων έργου, στο πλαίσιο της ισχύουσας νομοθεσίας.

Αποτελείται από δύο βασικές ενότητες: Στην πρώτη ενότητα ερευνώνται θέματα ατομικών εργασιακών σχέσεων (σύναψη της ατομικής σχέσης εργασίας, όροι εργασίας, λύση της σχέσης εργασίας) μέσα στο πλαίσιο της εφαρμογής των ευέλικτων μορφών απασχόλησης και των νέων μορφών οργάνωσης εργασίας. Στην δεύτερη ενότητα ερευνώνται θέματα συλλογικών εργασιακών σχέσεων (οργάνωση των συλλογικών συμφερόντων των εργαζομένων: δομή και λειτουργία των συλλογικών οργάνων, σύναψη και εφαρμογή συλλογικών συμβάσεων εργασίας, καθώς επίσης και συναινετική και συγκρουσιακή δράση).

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Αγαλοπούλου, Π. (2014). Εισαγωγή στο Εργατικό Δίκαιο, 4^η έκδοση, Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε.
- Κουκιάδης, Ι. (2014). Εργατικό Δίκαιο. Επιτομή, Ε' Έκδοση, Αθήνα– Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε.
- Κουκιάδης, Ι. (2011). Εργατικό Δίκαιο: Ατομικές Εργασιακές Σχέσεις και το Δίκαιο της Ευελιξίας της Εργασίας, Ε' Έκδοση, Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε.
- Λεβέντης, Γ. (2007). Συλλογικό Εργατικό Δίκαιο (και το παράρτημα επικαιροποίησης), Αθήνα: Δελτίον Εργατικής Νομοθεσίας Ε.Ε.Ε. Μ. ΠΙΕΤΙΝΗ & ΣΙΑ.
- Ληξουριώτης, Ι. (2013). Ατομικές Εργασιακές Σχέσεις, 4^η έκδοση, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη Α.Ε.Β.Ε. Όμιλος Εκδοτικών & Εμπορικών Επιχειρήσεων.
- Ληξουριώτης, Ι. (2013). Συλλογικές Εργασιακές Σχέσεις, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη Α.Ε.Β.Ε. Όμιλος Εκδοτικών & Εμπορικών Επιχειρήσεων.

42956 Κοινωνιολογία της Οικογένειας
Π. Παναγιωτόπουλος

Η οικογένεια αποτελεί ένα από τα κύρια πεδία παρατήρησης του μετασχηματισμού των σύγχρονων κοινωνιών. Η κοινωνιολογία και η κοινωνική ανθρωπολογία στα πλαίσια των θεωριών της ανακλαστικής νεωτερικότητας εξετάζουν τις σχέσεις εξουσίας, την εσωτερική διάρθρωση της σύγχρονης οικογένειας και τις νέες μορφές νοικοκυριού (οικογένειες

διαζευγμένων, μονογονεϊκές οικογένειες, γάμος μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου, νέες μορφές υιοθεσίας κ.α). Ταυτόχρονα όμως η σύγχρονη κοινωνιολογία του οικογενειακού θεσμού παρακολουθεί τις μεταβολές που συντελούνται εντός του για να μιλήσει για τις ευρύτερες κοινωνικές εξελίξεις. Η εξατομίκευση των υποκειμένων, η ανάπτυξη της ανασφάλειας και της επισφάλειας στις κοινωνίες του σύγχρονου καπιταλισμού είναι δεδομένα που αφήνουν αποτυπώματα μέσα στην οικογένεια. Μαζί με αυτά, η κοινωνιολογία της οικογένειας μελετάει σε μικρογραφικό επίπεδο τη δυναμική που αναπτύσσεται μεταξύ γενεών. Το μάθημα παρουσιάζει τις βασικές αρχές και την ιστορική πορεία της σύγχρονης οικογένειας στον δυτικό κόσμο, την έξοδο από την παραδοσιακή οικογένεια, την ανάπτυξη του γάμου από έρωτα και την μείωση του αριθμού παιδιών ανά νοικοκυριό, τις συναισθηματικές συντεταγμένες που φέρνουν το παιδί στο κέντρο της οικογενειακής προσοχής, την επανίδρυση του προτύπου του ρομαντικού έρωτα ως συνέχεια της απρουπόθετης σχέσης καθώς και τις τελετουργίες που οργανώνουν την νέα εικονολογία του γάμου και της ευτυχίας.

Συγγράμματα:

A. Luc Ferry, Η επανάσταση της αγάπης, Πλέθρο, Αθήνα 2012

B. Michel, Andrée. Κοινωνιολογία της οικογένειας και του γάμου / A. Μισέλ • επιμέλεια Λ. Μ. Μουσούρου • μετάφραση Λ. Μ. Μουσούρου • επιμέλεια σειράς Δ. Γ. Τσαούσης. - 5η έκδ. - Αθήνα : Gutenberg - Γιώργος & Κώστας Δαρδανός, 1998.

42958 Δημοκρατική Παιδεία & Ιδιότητα του Πολίτη Γ. Κουζέλης, Γ. Παπαδοπούλου (ΕΔΙΠ)

Το μάθημα της Δημοκρατικής Παιδείας αναφέρεται σε ένα σύνολο πρακτικών, δραστηριοτήτων, πληροφοριών και ιδεών που αξιώνουν μια συγκεκριμένη κοινωνική μορφή συνύπαρξης η οποία α) στηρίζεται στην καλλιέργεια της κοινωνικής συνείδησης και της κοινωνικής αλληλεγγύης, β) προάγει δημοκρατικές ιδέες και πρακτικές και ενισχύει τη δυνατότητα για την εμφάνιση νέων μορφών συλλογικότητας και δράσης οι οποίες θα μπορούν να προασπίζονται τη δημοκρατία, γ) αναγνωρίζει και σέβεται τη διαφορετικότητα, αξιώνοντας την εφαρμογή των δικαιωμάτων διαφορετικών ομάδων και μονάδων στην πράξη.

Παράλληλα, η Δημοκρατική Παιδεία αποδυναμώνει και υπονομεύει:

- τον εθνοκεντρισμό, επιχειρώντας την αποδόμηση των εννοιών της εθνικής καθαρότητας, όπως και της εθνικής ή και της φυλετικής ανωτερότητας·
- τις θεωρίες του φασισμού και του ναζισμού, προσφέροντας μια θεωρητική αλλά και πρακτική-μαχητική παρέμβαση που βασίζεται στην πληροφορία και το επιχείρημα·
- την απόλυτη υποταγή ατόμου στο συλλογικό·
- την εικόνα ενός αμετάβλητου, συμπαγούς, δεδομένου και μονοδιάστατου κόσμου·
- τη στερεοτυπική σκέψη και την αναπαραγωγή ρητά ή άρρητα εθνικιστικών, ρατσιστικών, ξενοφοβικών, σεξιστικών, αντισημιτικών, φιλοολοκληρωτικών και φιλοαυταρχικών δήθεν «κοινών τόπων».

Στόχοι μαθήματος.

- Η αμφισβήτηση κλασικών και παγιωμένων παραδοχών που προσλαμβάνουν τους μαθητές και τις μαθήτριες κατά κύριο λόγο ως παθητικά υποκείμενα.
- Η αναγνώριση της κοινωνικής αφετηρίας της ανισότητας vs στη φυσική-βιολογική ερμηνεία της.
- Η αναγνώριση της δημοκρατίας ως επιδίωξης, ως προϊόντος ατομικής, συλλογικής και θεσμικής δράσης, με όρους αγώνα και διαρκούς έγνοιας.
- Η ανάδειξη εκπαιδευτικών μεθόδων και μέσων που ενισχύουν την επιθυμία για μάθηση, αξιοποιούν τη βιωματική εμπειρία των μαθητών/τριών, και γενικότερα υποβοηθούν την οικοδόμηση μιας άλλης σχέσης με τη γνώση και τον κόσμο.
- Η κατανόηση του ρόλου του/της εκπαιδευτικού στα πλαίσια της Δημοκρατικής Παιδείας

Ενδεικτική Βιβλιογραφία & Ενημερωτικοί Οδηγοί

Γεράσιμος Κουζέλης, Φασισμός και δημοκρατία. Νήσος, 2014.

Α. Παληκίδης, Δ. Ασημακοπούλου (επιμέλεια), Κριτικές προσεγγίσεις του ναζιστικού φαινομένου. Από την ιστοριογραφία και την πολιτική θεωρία στη σχολική ιστορική μάθηση. Επίκεντρο, 2013.

Jacques Ranciere, Εφτά κανόνες για να συμβάλουμε στη διάδοση των ρατσιστικών ιδεών. Le Monde, 21.3.1997.

Enzo Traverso, Οι ρίζες της ναζιστικής βίας. Μια ευρωπαϊκή γενεαλογία. Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου, 2013.

Πέτρος Χαραβιτσίδης, Χτίζοντας ένα δημοκρατικό και ανθρώπινο σχολείο. Επίκεντρο, 2013.

Δημοκρατική σχολική διοίκηση, εκπαίδευση των μαθητών στα δικαιώματα και παρεμβάσεις με στόχο την προστασία των μαθητών από την βία και τις διακρίσεις. Συνήγορος του Πολίτη. 2015

Προτάσεις για ένα σχολείο που μας σέβεται και μας υπολογίζει!. Συνήγορος του Παιδιού.

42960 Πανεπιστημιακή Ιστορία. Αρχεία & Πηγές

Χ. Μπάγκουλα (ΕΔΙΠ)

Το συγκεκριμένο μάθημα απευθύνεται σε φοιτητές/φοιτήτριες που επιθυμούν να αποκτήσουν εμπειρία στην αρχειακή έρευνα αλλά και θεωρητική προσέγγιση στην ιστορία των πανεπιστημίων, με αφετηρία το Πανεπιστημίου Αθηνών.

Το εν λόγω σεμινάριο θα φιλοξενηθεί στο Ιστορικό Αρχείο του Πανεπιστημίου Αθηνών. Σκοπό έχει να εισαγάγει τους ενδιαφερόμενους φοιτητές/φοιτήτριες στη μεθοδολογία της αρχειακής έρευνας. Η αρχειακή έρευνα ως αναπόσπαστο κομμάτι της ιστορικής επιστήμης, αποτελεί μια από τις βασικές μεθοδολογικές πρακτικές τεκμηρίωσης των ιστορικών πηγών. Ένα καλά οργανωμένο Αρχείο μπορεί να απαντήσει σε πολλά πρακτικά ερωτήματα του ερευνητή.

Ταυτόχρονα θα γίνει μια προσπάθεια προσέγγισης, μέσω τεκμηρίων, θεματικών που άπτονται της ιστορίας του Πανεπιστημίου (όπως π.χ. συγκρότηση γνωστικών αντικειμένων, διδακτικό προσωπικό, φοιτητικό σώμα και συγκρότηση φοιτητικού κινήματος, ο ρόλος του πανεπιστημίου στη συγκρότηση των κρατικών δομών, το πανεπιστήμιο στην περίοδο της κατοχής κ.ά.)

Στο μάθημα θα συζητηθούν θέματα όπως:

- Η έννοια του Αρχείου – Μνήμη και ιστορία
- Είδη Αρχείων και αρχειακού υλικού – τεκμήρια. Προβλήματα στη συλλογή τεκμηρίων
- Η ψηφιακή τεχνολογία στην υπηρεσία των Αρχείων – Το μέλλον του αρχειακού υλικού
- Αρχείο και ιστορία – το παράδειγμα του Πανεπιστημίου Αθηνών
- Η ιστορία του ΕΚΠΑ μέσα από τεκμήρια (φοιτητικές διαδηλώσεις 19ος και πρώτες δεκαετίες του 20ου, συγκρότηση γνωστικών αντικειμένων, κ.ά.)
- Επισκέψεις σε άλλα Αρχεία
- Παρουσίαση εργασιών φοιτητών/φοιτητριών

Βιβλιογραφία

- Bourdieu P., *Homo Academicus*, Οξφόρδη, Oxford Polity Press, 1988
- Habermas J., *Towards a National Society: Student Protest, Science and Politics*, Λονδίνο 1967
- Jarausch Konrad, *Students, Society and Politics in Imperial Germany: the rise of Academic Liberalism*, Πρίνστον 1982
- Judith Ellis (επιμ.), *Η διαχείριση των αρχείων*, μτφ: Ζωή Οικονόμου, Αθήνα, Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός, 2000
- McClelland Charles E., *State, Society and University in Germany, 1700-1914*, Κέμπριτζ 1980
- Ridder-Symeons H., *A History of the University in Europe*, 4 τ., Κέμπριτζ, Cambridge University Press, 1992
- Renaut Alain, *Οι επαναστάσεις του Πανεπιστημίου. Δοκίμιο για τη νεωτερικότητα της Παιδείας*, μτφ. - πρόλογος: Γιώργος Σταμέλος, Κώστας Καρανάτσης, Αθήνα, Gutenberg, 2003
- Stone L., (επιμ.), *The University in Society*, 2 τ., Πρίνστον, Princeton University Press, 1974
- Βρυχεία Άννη, Γαβρόγλου Κώστας, *Απόπειρες μεταρρύθμισης της Ανώτατης Εκπαίδευσης 1911-1981*, Θεσσαλονίκη, Σύγχρονα Θέματα, 1982
- Γαβρόγλου Κ., Καραμανωλάκης Β., Μπάρκουλα Χ., *Ιστορία του Πανεπιστημίου Αθηνών. 1837-1937*, Ηράκλειο, ΠΕΚ, 2014
- Δημαράς Κ.Θ., *Εν Αθήναις τη 3 Μαΐου 1837*, Σειρά Ιστορίας του Πανεπιστημίου Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 1987.
- Ευαγγελικά (1901) - Ορεστειακά (1903): νεωτερικές πιέσεις και κοινωνικές αντιστάσεις. Πρακτικά Επιστημονικού Συμποσίου, Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας, Αθήνα, 2005
- Καραμανωλάκης Β., *Η συγκρότηση της ιστορικής επιστήμης και η διδασκαλία της Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών (1837-1932)*, Αθήνα, ΙΑΕΝ, 2006
- Λάμπας Κώστας, *Πανεπιστήμιο και φοιτητές στην Ελλάδα κατά τον 19ο αιώνα*, Αθήνα, ΙΑΕΝ ΓΓΝΓ- ΕΙΕ, 2004
- Μπίρης Κωνσταντίνος, *Ιστορία του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου*, Αθήνα, ΕΜΠ., 1957
- Μπουζάκης Σήφης (επιμ.), *Η πανεπιστημιακή εκπαίδευση στην Ελλάδα (1836-2005). Τεκμήρια ιστορίας*, 2 τ., Αθήνα, Gutenberg, 2006

- Μπουζάκης Σήφης (επιμ.), *Ιστορία της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Πρακτικά 4ου επιστημονικού συνεδρίου ιστορίας της εκπαίδευσης*, Αθήνα, Gutenberg, 2008
- Παναγιωτόπουλος Δημήτρης, *Γεωργική Εκπαίδευση και Ανάπτυξη. Η Ανωτάτη Γεωπονική Σχολή Αθηνών στην ελληνική κοινωνία 1920-1960*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 2004
- Παπαδάκης Νίκος, *Η παλίμψηστη εξουσία: κράτος, πανεπιστήμιο και εκπαιδευτική πολιτική στην Ελλάδα από το Ν. 5343/32 στο Ν. 1268/82*, Αθήνα, Gutenberg, 2004
- Παπαπάνος Κώστας, *Χρονικό - Ιστορία της Ανωτάτης μας Εκπαιδευσεως*, Αθήνα, Αμερικανικό Κολλέγιο Θηλέων, 1970
- *Πανεπιστήμιο: Ιδεολογία και Παιδεία, Ιστορική Διάσταση και Προοπτικές*, Πρακτικά Διεθνούς Συμποσίου, Αθήνα, 21-25 Σεπτεμβρίου 1987, τόμ. Α' & Β', ΙΑΕΝ, Αθήνα 1989

9. ΚΑΤΑΤΑΚΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Γενικές Πληροφορίες

Το ποσοστό των κατατάξεων των πτυχιούχων ΑΕΙ, ΤΕΙ, Ανωτέρων Σχολών υπερδιετούς και διετούς κύκλου σπουδών ορίζεται σε ποσοστό 12% επί του αριθμού των εισακτέων κάθε ακαδημαϊκού έτους σε κάθε Τμήμα του Πανεπιστημίου.

Υποβολή αιτήσεων και δικαιολογητικά:

Οι αιτήσεις και τα δικαιολογητικά υποβάλλονται στη Γραμματεία του Τμήματος από **1 έως 15 Νοέμβρη** κάθε έτους (Δευτέρα, Τετάρτη και Παρασκευή 10.00 -13.00, Θεμιστοκλέους 6). Οι αιτήσεις μπορούν να σταλούν και ταχυδρομικά με σφραγίδα ταχυδρομείου έως **15/11** ή με courier.

Δικαιολογητικά:

1. Αίτηση (στην Ιστοσελίδα του Τμήματος ή στην Γραμματεία).
2. Αντίγραφο πτυχίου ή περάτωση σπουδών (σε περίπτωση πτυχίου εξωτερικού απαιτείται βεβαίωση του Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.)
3. Φωτοτυπία ταυτότητας ή διαβατηρίου

Οι κατατακτήριες εξετάσεις διενεργούνται κατ'ά το διάστημα από 1 έως 20 Δεκεμβρίου κάθε ακ. έτους. Η κατάταξη γίνεται στο Α' εξάμηνο σπουδών.

ΥΛΗ ΚΑΤΑΤΑΚΤΗΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Ανακοινώσεις για την ύλη των μαθημάτων και τις ημερομηνίες των εξετάσεων αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Τμήματος.

10. ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

Στο Τμήμα λειτουργούν τα ακόλουθα 5 Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών:

Π.Μ.Σ. Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία

Διευθυντής : Κ. Δοξιάδης

Γραμματεία

Ορέστης Κωνσταντάς

Θεμιστοκλέους 6 & Γαμβέττα, 2ος ορ., γρ. 1

Τηλ.: 210-3688961, 3688962 Fax : 210-3688961

E-mail: info_pss@pspa.uoa.gr

Ιστότοπος: <http://www.pss.pspa.uoa.gr>

Π.Μ.Σ. Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Σπουδές

Διευθυντής : Α. Κόντης

Γραμματεία

Όλγα Δημαρέση, Μαρίνα Πετρέλλη

Θεμιστοκλέους 6 & Γαμβέττα, 2ος ορ., γρ. 3

Τηλ.: 210-3688963, Τηλ. & Fax: 210-3688964

E-mail: eisweb@pspa.uoa.gr

Ιστότοπος :<http://eis.pspa.uoa.gr> / Facebook: PmsDiethneisEvropaikesSpoudes

Π.Μ.Σ. Δημόσιο Δίκαιο & Δημόσια Πολιτική

Διευθύντρια: Γ. Γιαννακούρου

Γραμματεία:

Μάγια Στογιάνοβα

Θεμιστοκλέους 6 & Γαμβέττα, 5ος ορ., γρ. 48

Τηλ.: 210-3688967, Fax: 210-3688968

E-mail: mayastoyan@pspa.uoa.gr

Ιστότοπος: <http://ddd.pspa.uoa.gr>

Π.Μ.Σ. Σπουδές Νοτιοανατολικής Ευρώπης

Συντονιστική Επιτροπή:

Διευθυντής: Δ. Σωτηρόπουλος

Γραμματεία

Άννα Βαλλιανάτου

Θεμιστοκλέους 6 & Γαμβέττα, 2ος ορ., γρ. 7

Τηλ.: 210 368.8965 & 3688966 (& Fax)

E-mail: postgrad_SEE@pspa.uoa.gr

Ιστότοπος: <http://www.see.pspa.uoa.gr>

<https://www.facebook.com/PostgraduateProgrammeInSoutheastEuropeanStudies/>

https://twitter.com/SEEmaster_UoA

Π.Μ.Σ. «Διοίκηση & Διαχείριση Οικονομικών Μονάδων & Οργανισμών» (Διατμηματικό μεταξύ του Οικονομικού και του Πολιτικού Τμήματος), με κατεύθυνση τη «Διαχείριση Πόρων Οργανισμών Υγείας»

Διευθυντής: Ι. Υφαντόπουλος

Γραμματεία

Πότα Πεντερίδου

ΠΜΣ ΔΔΟΜΟ με κατεύθυνση τη «Διαχείριση Πόρων Οργανισμών Υγείας»

Θεμιστοκλέους 6, 2ος όροφος, γραφείο 11, Αθήνα Τ.Κ. 106 78

Τηλ. 210 368 8956

E-mail: mbahealthec@econ.uoa.gr

Ιστότοπος: <http://www.ddomo-mbahealth.econ.uoa.gr>

Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία λειτουργεί από το 1995 και είναι το πρώτο στην Ελλάδα μεταπτυχιακό πρόγραμμα στο χώρο της Πολιτικής Επιστήμης και της Κοινωνιολογίας. Η ίδρυσή του έγινε με πρωτοβουλία των Τομέων «Πολιτικής Επιστήμης» και «Κοινωνικής Θεωρίας και Κοινωνιολογίας» του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών. Βασική επιδίωξη του Προγράμματος είναι να συμβάλλει στην εμβάθυνση των γνώσεων των φοιτητών και των φοιτητριών και στην εξειδίκευσή τους στα σχετικά επιστημονικά πεδία, η οποία θα τους επιτρέπει τη σφαιρική και θεωρητικά τεκμηριωμένη ανάλυση κοινωνικών και πολιτικών ζητημάτων τόσο της ελληνικής όσο και της διεθνούς πραγματικότητας. Το Πρόγραμμα καλύπτει τα επιστημονικά πεδία της Πολιτικής Επιστήμης και της Κοινωνιολογίας αποβλέποντας στη διεπιστημονική αντιμετώπιση των θεμάτων που εμπίπτουν στα γνωστικά αντικείμενα των δύο χώρων. Σταθερή στόχευση του ΠΜΣ από την ίδρυσή του υπήρξε η στενή και χωρίς στεγανά συνεργασία δύο συγγενών επιστημονικών πεδίων προς όφελος των φοιτητών και των φοιτητριών. Με αυτό τον τρόπο επιδιώκεται η ισορροπία μεταξύ της εξειδίκευσης σε συγκεκριμένα επιστημονικά αντικείμενα και της παροχής μιας συνολικής και συνθετικής προσέγγισης στα θέματα των Κοινωνικών Επιστημών.

Το ΠΜΣ προσφέρει τη δυνατότητα απόκτησης τόσο Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης όσο και Διδακτορικού Διπλώματος.

Τα μαθήματα, οι διαλέξεις και τα σεμινάρια, γίνονται στο κτίριο που διατέθηκε από το Πανεπιστήμιο Αθηνών για τα Μεταπτυχιακά Προγράμματα του Τμήματος ΠΕΔΔ (Αιόλου 42-44) όπου στεγάζεται και το εργαστήριο υπολογιστών του ΠΜΣ. Στο κτίριο αυτό στεγάζεται και η Βιβλιοθήκη του Τμήματος. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές και φοιτήτριες του προγράμματος έχουν πρόσβαση στη βιβλιοθήκη του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης και στο εργαστήριο ηλεκτρονικών υπολογιστών του ΠΜΣ. Επιπλέον, το Πρόγραμμα προσφέρει στους φοιτητές και τις φοιτήτριες του τη δυνατότητα πρακτικής άσκησης σε δημόσια ερευνητικά κέντρα, εργαστήρια ή ιδιωτικές επιχειρήσεις, συμμετέχοντας σε τρέχοντα ερευνητικά προγράμματα.

Το Πρόγραμμα διευθύνει τριμελής Συντονιστική Επιτροπή, η οποία αποτελείται από μέλη του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης.

Αναλυτικά οι πληροφορίες για το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα στην ιστοσελίδα :

<http://www.pss.pspa.uoa.gr/>

Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Σπουδές

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) «Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Σπουδές» δημιουργήθηκε το 1994 με αρχικό τίτλο "Ευρωπαϊκή Οργάνωση και Διπλωματία".

Το αντικείμενο του προγράμματος συνίσταται στην παροχή εξειδικευμένων γνώσεων και στην εμβάθυνση στο αντικείμενο των Διεθνών και Ευρωπαϊκών σπουδών υπό το φως των εξελίξεων στο σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον καθώς και η προαγωγή της έρευνας στους τομείς αυτούς. Η προστιθέμενη αξία του προγράμματος οφείλεται στον διεπιστημονικό του χαρακτήρα και στη δυνατότητα επιλογής μαθημάτων από ποικίλα γνωστικά πεδία και αντικείμενα, όπως οι διεθνείς σχέσεις, οι διεθνείς οργανισμοί και η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση που εξετάζονται από πολιτική, νομική και οικονομική σκοπιά.

Το Πρόγραμμα αποσκοπεί στην εξοικείωση τους φοιτητών με τα σύγχρονα επιστημονικά ρεύματα και στην απόκτηση των απαραίτητων ερευνητικών εργαλείων και πρακτικών δεξιοτήτων που επιτρέπουν την εμβάθυνση και την εξειδίκευση των γνώσεων τους και την ανάπτυξη ερευνητικών δραστηριοτήτων στον τομέα των Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών. Στο πλαίσιο αυτό, πρωταρχικό στόχο του προγράμματος συνιστά η άρτια κατάρτιση των φοιτητών για την περαιτέρω επιστημονική και επαγγελματική τους σταδιοδρομία, η οποία περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την στελέχωση διεθνών και ευρωπαϊκών οργανισμών, καθώς και ελληνικών δημοσίων υπηρεσιών, την πρόσβαση στον ακαδημαϊκό χώρο και την απασχόληση στον ιδιωτικό τομέα στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Από το ακαδημαϊκό έτος 2014-15, το αναμορφωμένο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών είναι εντατικό - μονοετές (ένα πλήρες ημερολογιακό έτος) και συγκεκριμένα περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον δύο (2) εξάμηνα. Ο φοιτητής υποχρεούται να δηλώσει συνολικά τέσσερα (4) μεταπτυχιακά μαθήματα ανά εξάμηνο. Το πρώτο εξάμηνο το ένα (1) μάθημα είναι υποχρεωτικό και τα υπόλοιπα επιλογής, ενώ στο δεύτερο εξάμηνο είναι όλα επιλογής. Μετά το πέρας των δύο εξαμήνων ακολουθεί (την θερινή περίοδο) η συγγραφή της μεταπτυχιακής εργασίας.

Δίνεται η δυνατότητα και μερικής φοίτησης με παράταση της διάρκειας των σπουδών κατά δύο (2) επιπλέον εξάμηνα.

Μετά την ολοκλήρωση του μεταπτυχιακού κύκλου σπουδών, οι απόφοιτοι έχουν τη δυνατότητα εφόσον το επιθυμούν, να προχωρήσουν στην εκπόνηση διδακτορικής διατριβής σε γνωστικό πεδίο το οποίο καθορίζεται σε συνεννόηση με τα αρμόδια μέλη ΔΕΠ του Τομέα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών.

Αναλυτικά οι πληροφορίες για το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα στην ιστοσελίδα:

<http://eis.pspa.uoa.gr>

Δημόσιο Δίκαιο και Δημόσια Πολιτική

Το πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών ιδρύθηκε το 1995 υπό τον τίτλο «Κράτος και Δημόσια Πολιτική». Το 2014 αναμορφώθηκε και μετονομάστηκε σε «Δημόσιο δίκαιο και Δημόσια Πολιτική» (βλ. ΥΑ206770/Ζ1-ΦΕΚ 3539/30.12.2014 τ. Β').

Αντικείμενο του προγράμματος είναι η εμβάθυνση στις συμπληρωματικές γνωστικές περιοχές του δημοσίου δικαίου και της δημόσιας πολιτικής, με στόχο την ανάλυση και κατανόηση, μέσα από μία διεπιστημονική θεώρηση, των βασικών αλλαγών που συντελούνται στο ρόλο, τα νομικά θεμέλια και τους θεσμούς, καθώς και στην οργάνωση και τη λειτουργία του σύγχρονου κράτους.

Σκοπός του προγράμματος είναι η εκπαίδευση επιστημόνων που θα στελεχώσουν οργανισμούς του ευρύτερου δημοσίου τομέα, ώστε να μπορούν να υποστηρίξουν ενεργά την προώθηση και υλοποίηση αποτελεσματικών δημοσίων πολιτικών. Το πρόγραμμα απευθύνεται επίσης σε στελέχη του ιδιωτικού τομέα που επιθυμούν να εξοικειωθούν με την νομικοπολιτική πολλαπλότητα του σύγχρονου κράτους και να συμβάλουν, από τη θέση τους, ως σύμβουλοι, εξωτερικοί συνεργάτες ή εμπειρογνώμονες, στην αντιμετώπιση σύνθετων προβλημάτων δημόσιας πολιτικής και στην προαγωγή σύγχρονων μεθόδων και τεχνικών διακυβέρνησης.

Στο πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών «Δημόσιο Δίκαιο και Δημόσια Πολιτική» μπορεί να γίνουν δεκτοί επιστήμονες, κάτοχοι πτυχίου ελληνικών και ξένων πανεπιστημίων στις πολιτικές, νομικές, διοικητικές, οικονομικές, κοινωνικές, διεθνείς και ευρωπαϊκές σπουδές, καθώς και πτυχιούχοι ΤΕΙ με συναφή γνωστικά αντικείμενα.

Το πρόγραμμα απονέμει μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης «Δημόσιο Δίκαιο και Δημόσια Πολιτική». Η διάρκεια φοίτησης είναι 18 μήνες.

Μετά την ολοκλήρωση του μεταπτυχιακού κύκλου σπουδών, οι απόφοιτοι έχουν τη δυνατότητα, εφόσον το επιθυμούν, να προχωρήσουν στην εκπόνηση διδακτορικής διατριβής σε γνωστικό πεδίο το οποίο καθορίζεται σε συνεννόηση με τα μέλη ΔΕΠ του Τομέα Διοικητικής Επιστήμης και Δημοσίου Δικαίου.

Αναλυτικά οι πληροφορίες για το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα στην ιστοσελίδα:

<http://dddpspsa.uoa.gr>

Σπουδές Νοτιοανατολικής Ευρώπης

Το πρόγραμμα είναι μονοετές και εξ ολοκλήρου αγγλόφωνο. Ιδρύθηκε το 1999, σε μια περίοδο πολιτικών αναστατώσεων στα Βαλκάνια, με σκοπό να συμβάλει στην αμοιβαία κατανόηση των προβλημάτων αλλά και των προοπτικών ανάπτυξης, συνεργασίας και καλής γειτονίας στην περιοχή. Κατά την ίδρυση και έναρξή του συνεργάστηκαν διάφορα πανεπιστήμια, αλλά στην πορεία εξελίχθηκε σε αυτόνομο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Στην περίοδο αυτή, το πρόγραμμα έχει δεχθεί πολλούς Έλληνες και αλλοδαπούς και έχει καθιερωθεί ως σημείο συνάντησης αριστούχων φοιτητών από όλον τον κόσμο. Μεγάλος αριθμός αποφοίτων του προγράμματος έχει ήδη απορροφηθεί σε υψηλές κυβερνητικές θέσεις των χωρών τους, σε γραφεία διεθνών οργανισμών, καθώς και στον ιδιωτικό τομέα.

Τα μαθήματα που προσφέρονται κατά τις εντατικές μονοετείς σπουδές του προγράμματος είναι έτσι σχεδιασμένα ώστε να παρέχουν μια βαθιά, εστιασμένη και διεπιστημονική γνώση των ιστορικών, πολιτικών, κοινωνικών, οικονομικών και πολιτιστικών ιδιαιτεροτήτων της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Διδάσκονται, εξ ολοκλήρου στα αγγλικά και οδηγούν στην εκπόνηση διπλωματικής εργασίας, επίσης στην αγγλική γλώσσα. Επιπλέον,

κάθε χρόνο υπάρχει πλούσια σειρά διαλέξεων με εξωτερικούς ομιλητές, από τον ακαδημαϊκό, διπλωματικό και επιχειρηματικό χώρο.

Αναλυτικά οι πληροφορίες για το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα στην ιστοσελίδα:

<http://www.see.pspa.uoa.gr>

Διοίκηση και Διαχείριση Οικονομικών Μονάδων και Οργανισμών (ΔΔΟΜΟ) με κατεύθυνση τη «Διαχείριση Πόρων Οργανισμών Υγείας»

Τα Τμήματα Οικονομικών Επιστημών και Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του ΕΚΠΑ έθεσαν σε λειτουργία το ακαδημαϊκό έτος 2015 – 2016 το Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Διοίκηση και Διαχείριση Οικονομικών Μονάδων και Οργανισμών» με κατεύθυνση τη «Διαχείριση Πόρων Οργανισμών Υγείας». (ΦΕΚ 1074/8 Ιουνίου 2015)

Το Πρόγραμμα στοχεύει κατά πρώτο στην εκπαίδευση επιστημόνων σε σύγχρονους τομείς της οικονομικής επιστήμης και της διαχείρισης των πόρων οργανισμών υγείας και κατά δεύτερο στην εξειδίκευση του εκπαιδευόμενου στον επιστημονικό τομέα των Οικονομικών της Υγείας και της Διοίκησης Υπηρεσιών Υγείας. Ολοκληρώνοντας το Πρόγραμμα, οι φοιτητές θα είναι πλήρως προετοιμασμένοι για την υψηλού επιπέδου στελέχωση των διοικητικών, οικονομικών και ερευνητικών τμημάτων των οργανισμών υγείας του ιδιωτικού και δημοσίου τομέα, (Υπουργεία, Νοσοκομεία, Φαρμακοβιομηχανίες, Ερευνητικά Κέντρα κλπ) καθώς και των διεθνών οργανισμών (Π.Ο.Υ, Παγκόσμια Τράπεζα, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Διεθνείς Μ.Κ.Ο). Επιπλέον, το πρόγραμμα σκοπεύει στην κατάρτιση ειδικευμένων επιστημόνων ικανών να συμβάλλουν στη διαδικασία ανάκαμψης και εκσυγχρονισμού του Τομέα της Υγείας.

Οι φοιτητές, με την επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών τους, θα αποκτούν επίσημο Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης από το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών και Πολιτικών Επιστημών & Δημόσιας Διοίκησης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Αναλυτικά οι πληροφορίες για το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα στην ιστοσελίδα :

<http://www.ddomo.econ.uoa.gr/>

11. ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Εκπόνηση Διδακτορικής Διατριβής

Στο Τμήμα εκπονούνται Διδακτορικές Διατριβές με βάση τις ισχύουσες διατάξεις. Οι αιτήσεις για εκπόνηση Διδακτορικής Διατριβής εγκρίνονται δύο φορές το χρόνο (από την πρώτη Γενική Συνέλευση του Τμήματος που θα συγκληθεί μετά την 1η Οκτωβρίου και 1η Απριλίου κάθε έτους), ωστόσο υποβάλλονται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Οι σχετικές υποψηφιότητες εξετάζονται σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Η Γενική Συνέλευση του Τμήματος κρίνει αν ο/η υποψήφιος/α πληροί τις προϋποθέσεις για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής και ορίζει τριμελή συμβουλευτική επιτροπή για την επίβλεψη και την καθοδήγηση του υποψηφίου. Η συμβουλευτική επιτροπή, σε συνεργασία με τον/την υποψήφιο/α, καθορίζει το θέμα της διατριβής. Η χρονική διάρκεια για την εκπόνηση της διατριβής δεν μπορεί να είναι μικρότερη από τρία έτη από την ημερομηνία καθορισμού του θέματος. Η συμβουλευτική επιτροπή, σε συνεργασία με τον/την υποψήφιο/α, υποβάλλει έκθεση προόδου στη Γραμματεία του Τμήματος στο τέλος κάθε χρόνου.

Η διαδικασία ολοκληρώνεται με την κατάθεση της Διδακτορικής Διατριβής από τον/την υποψήφιο/α και την κατάθεση της εισηγητικής εκθέσεως από την τριμελή συμβουλευτική επιτροπή. Η περαιτέρω διαδικασία και η τελική κρίση γίνεται από επταμελή εξεταστική επιτροπή, στην οποία συμμετέχουν τα τρία (3) μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής και τα υπόλοιπα τέσσερα (4) ορίζονται από τη Γ.Σ. Ο υποψήφιος αναπτύσσει τη διατριβή του δημοσίως ενώπιον της εξεταστικής επιτροπής, η οποία στη συνέχεια κρίνει το πρωτότυπο της διατριβής και τη συμβολή της στην επιστήμη. Για την έγκριση διδακτορικής διατριβής απαιτείται η σύμφωνη γνώμη των πέντε (5) τουλάχιστον μελών της εξεταστικής επιτροπής. Η αναγόρευση του υποψηφίου σε Διδάκτορα του Τμήματος γίνεται από τη Γ.Σ.

Αναλυτικά οι πληροφορίες για το Διδακτορικό Δίπλωμα ειδίκευσης στην ιστοσελίδα :

<http://www.pspa.uoa.gr/metaptyxiakes-spoydes/didaktoriki-diatribi.html>

12. ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΜΕΛΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ - ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Εκάβη Αθανασοπούλου

Δίπλωμα Δόκτορος, School of Oriental and African Studies, University of London - MA, School of Oriental and African Studies, University of London - Πτυχίο Φιλοσοφίας, Φιλοσοφική Σχολή, Πανεπιστήμιο Αθηνών. Ειδίκευση: Ιστορία Διεθνών Σχέσεων, Περιφερειακές Σπουδές (Area Studies), Τουρκία.

Τα ερευνητικά ενδιαφέροντα της περιλαμβάνουν

- Σύγχρονη διπλωματία και εξωτερική πολιτική της Τουρκίας (έμφαση στις σχέσεις με ΗΠΑ, Ισραήλ).
- Σύγχρονη διπλωματία και εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ προς την ανατολική Μεσόγειο και τη Μέση Ανατολή (ιδιαίτερες σχέσεις με Τουρκία, Ελλάδα, Ισραήλ).
- Σύγχρονη διπλωματία και εξωτερική πολιτική της Ελλάδας.
- Διατλαντικές σχέσεις.
- Κουλτούρα και εξωτερική πολιτική.

Άρθρα της έχουν δημοσιευτεί στα διεθνή επιστημονικά περιοδικά που αφορούν το πεδίο των περιφερειακών σπουδών της ειδικότητάς της, όπως στο Journal of Middle East Policy, Orient, Middle Eastern Studies, Byzantine & Modern Greek Studies, Journal of Mediterranean Studies, καθώς επίσης και σε άλλα διεθνή επιστημονικά περιοδικά συμπεριλαμβανομένων των, Journal of Transatlantic Studies, The International Spectator, The World Today. Στο συγγραφικό της έργο περιλαμβάνονται τα βιβλία, Turkey, Anglo-American Security Interests 1945-1952; The First Enlargement of NATO (London, Frank Cass, 1999) (έχει μεταφραστεί στα ελληνικά), (επιμ.) Fighting Organized Crime in Southeast Europe (London, Routledge, 2005), (επιμ.), United in Diversity? European Integration and Political Cultures (London, I.B. Tauris, 2008) (έχει μεταφραστεί στα ελληνικά), Σύμμαχοι αλλά όχι Φίλοι: ΗΠΑ-Τουρκία, 1979-2000 (Θεσ/κη, Επίκεντρο, 2013), Strategic Relations Between the U.S. and Turkey: Sleeping With a Tiger (London, Routledge, 2014, (υπόδημοσίευση).

Η Εκάβη Αθανασοπούλου έχει τακτική συμμετοχή με εισηγήσεις σε μεγάλα διεθνή επιστημονικά συνέδρια. Οι πιο πρόσφατες εισηγήσεις της έγιναν στα πλαίσια του ετήσιου συνεδρίου του Society for Historians of American Foreign Relations (SHAHR) (ΗΠΑ) και του ετήσιου συνεδρίου του Transatlantic Studies Association (Ηνωμένο Βασίλειο).

Είναι μέλος του Συμβουλίου Επιμελητών Εκδόσεων (2004 -) του επιστημονικού περιοδικού Journal of Southeast European and Black Sea Studies (London), και έχει διατελέσει μέλος του Συμβουλίου Επιμελητών Εκδόσεων (2002 - 2010) του επιστημονικού περιοδικού Journal of Mediterranean Politics (London). Συνεργάζεται τακτικά ως ανώνυμος κριτής με τα περιοδικά, Mediterranean Politics, Middle Eastern Studies, Journal of Transatlantic Studies, Diplomacy & Statecraft, Southeast European and Black Sea Studies. Βιβλιοκριτικές της έχουν δημοσιευθεί στα επιστημονικά περιοδικά Nations & Nationalism, Mediterranean Historical Review. Έχει επίσης αρθρογραφική παρουσία σε ελληνικές επιστημονικές επιθεωρήσεις και εφημερίδες.

Η Εκάβη Αθανασοπούλου είναι επιστημονική συνεργάτης του Ιδρύματος Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ) και Research Associate του International Programme of

Southeast Europe, LSE Ideas, London School of Economics. Πριν την έναρξη της θητείας της στο Πανεπιστήμιο Αθηνών υπηρέτησε ως στο Πανεπιστήμιο Limerick της Ιρλανδίας και νωρίτερα εργάστηκε ως ανταποκρίτρια στην Άγκυρα για το Ελληνικό Πρακτορείο Ειδήσεων και το Ελληνόφωνο Πρόγραμμα του Γερμανικού Ραδιοφωνικού Σταθμού Deutsche Welle. Επίσης εργάστηκε ως Ερευνήτρια στο Royal Institute of International Affairs, (Chatham House) του Λονδίνου. Visiting Fellow στα πλαίσια του MA Programme in International Relations, Bilgi University, Κων/λη. German Marshall Fund of the USA European Fellow στο Pacific Council on International Policy (Λος Άτζελες). Visiting Scholar στο Kokkalis Program, on Southeastern and East-Central Europe, JFK School of Government, Harvard University. Έχει διατελέσει Visiting Research Fellow στο Centre for Mediterranean Studies, Bristol University, στο Harry S. Truman Research Institute for the Advancement of Peace, The Hebrew University of Jerusalem, στο Program in Hellenic Studies, Princeton University και στο Western European Union Institute for Security Studies (Παρίσι). Υπήρξε υπότροφος του Πανεπιστημίου Αθηνών για μεταπτυχιακές σπουδές στο εξωτερικό και έχει λάβει υποτροφίες έρευνας από διάφορους ξένους και ελληνικούς φορείς συμπεριλαμβανομένου του Eisenhower World Affairs Institute. Από το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007 είναι Ακαδημαϊκός Υπεύθυνος του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης για το Πρόγραμμα ΕΡΑΣΜΟΣ και μέλος της Επιτροπής Βιβλιοθήκης του Τμήματος.

Περικλής Βαλλιάνος

Πανεπιστημιακές σπουδές και τίτλοι

- Bachelor of Arts (ειδίκευση στην κοινωνιολογία και την φιλοσοφία του 19ου αιώνα): Wesleyan University, Middletown, Connecticut, USA
- Master of Arts (ειδίκευση στην ιστορία των ιδεών): Brandeis University, Waltham, Massachusetts, USA
- Doctor of Philosophy με διατριβή πάνω στην κοινωνική σκέψη του Hegel κατά την περίοδο της Γένας: Brandeis University, Waltham Massachusetts, USA

Επαγγελματική δραστηριότητα

- Βοηθός καθηγητού (teaching assistant) στο τμήμα Φιλοσοφίας του πανεπιστημίου Brandeis (1977-78).
- Επίκουρος καθηγητής αρχαίας Ελληνικής φιλοσοφίας και πολιτισμού στο Ελληνικό Κολλέγιο (Hellenic College) της Βοστώνης των ΗΠΑ (1978-80).
- Καθηγητής φιλοσοφίας στο Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδος (Deree College), Αγ. Παρασκευή Αττικής (1982-97).
- Λέκτορας στην Πολιτική Φιλοσοφία με ιδιαίτερη αναφορά στον 19ο αιώνα στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών (1989-94).
- Επί θητεία Επίκουρος Καθηγητής της Πολιτικής Φιλοσοφίας στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών με την ως άνω ειδίκευση (1994-98).
- Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής στο ίδιο τμήμα (1998-2003).
- Αναπληρωτής Καθηγητής της Πολιτικής Φιλοσοφίας στο τμήμα ΠΕΕΔ του ΕΚΠΑ (2003-2011).
- 2011 μέχρι σήμερα Καθηγητής στο ίδιο τμήμα.

Ερευνητικά ενδιαφέροντα

Η κοινωνική και πολιτική σκέψη του Γερμανικού Ιδεαλισμού. Η ιδιοποίηση του αρχαιοελληνικού πολιτικού στοχασμού από την νεωτερικότητα. Συμμετοχή στο ερευνητικό πρόγραμμα Re-Imagining Democracy με έδρα το πανεπιστήμιο του Cambridge. Συμμετοχή σε ερευνητικό πρόγραμμα για την διαμόρφωση της νεοελληνικής ταυτότητας με συντονιστή τον Δρ. Ν. Σινιόσογλου και υπό την επίβλεψη του καθ. Roderick Beaton που θα καταλήξει σε συλλογικό τόμο από τις εκδόσεις Ashgate.

Πρόσφατες Δημοσιεύσεις

Άρθρα

- Επιστημονική επιμέλεια του έργου της J. Coleman, Ιστορία της πολιτικής σκέψης, τόμ. Α και Β, Αθήνα: Κριτική, 2005 και 2006.
- Εισαγωγική μελέτη: Αρχαία πολιτική σκέψη και σύγχρονος κόσμος, στο έργο της J. Coleman, Ιστορία της πολιτικής σκέψης, τόμ. Α: Από την αρχαία Ελλάδα μέχρι τους πρώτους χριστιανικούς χρόνους, Αθήνα: Κριτική, 2005.
- Εισαγωγική μελέτη: Η κληρονομιά του Μεσαίωνα, στο έργο της J. Coleman, Ιστορία της πολιτικής σκέψης, τόμ. Β: Από τον μεσαίωνα μέχρι την αναγέννηση, Αθήνα: Κριτική, 2006.
- Ο πόλεμος ως ηθικό πρόβλημα: μια σύντομη αναφορά στις φιλοσοφικές πηγές, Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης, 25 (2005).
- Ο Η. Sidgwick και η θεωρητική ωριμότητα του ωφελιμισμού, στο Υπόμνημα στη Φιλοσοφία, 3: Αφιέρωμα στον κλασικό ωφελιμισμό (Οκτ. 2005).
- Ο Πάρος και η θεμελίωση της κοινωνιολογικής θεωρίας: εμφάσεις και αντιφάσεις, στο Καπιταλισμός και αξίες, Αθήνα: Νήσος, 2008.
- Πολιτική κρίση εν κενώ: η περίπτωση της HannahArendt, Σύγχρονα Θέματα, 103 (Δεκ., 2008).
- Justice cosmique et droit politique. Le cas d'Antigone chez Hegel, στο Mythe et justice dans la pensée grecque, Québec : Les presses de l'université Laval, 2009.
- Η ασπίδα του Αχιλλέα: όψεις της αρχαίας πολιτικής εμπειρίας, στο Η έννοια του πολίτη στην αρχαία ελληνική φιλοσοφία, Αθήνα: Κέντρον Ερεύνης της Ελληνικής Φιλοσοφίας Ακαδημίας Αθηνών, 2009.
- Hegel and Greek Philosophy: the Claims of Historical Reason, Φιλοσοφία, 39 (2009).
- Συνείδηση και κοινωνική αλλαγή στον Dewey και στον Mead, στο Η κοινωνιολογία της Σχολής του Σικάγου, Αθήνα: Παπαζήσης, 2009.
- The Meaningfulness of the Present Time: Notes on the Fate of Modernity, Φιλοσοφία, 40 (2010).
- Reason and its Opposite, Κοινωνική Θεωρία/Social Theory, 1 (2010).
- Επιστημονική επιμέλεια του M. Arnold, Πνευματική καλλιέργεια και αναρχία, Αθήνα: Πάπυρος (2011). Ερμηνευτική εισαγωγή με τίτλο: «Πνευματική καλλιέργεια και ταξική κοινωνία: το ελληνικό ιδεώδες του MatthewArnold».
- The Historical and Non-Historical Dimension of Political Concepts: The Case of Equality, Κοινωνική Θεωρία/Social Theory, 2 (2012).
- Romanticism and Politics: From Heinrich Heine to Carl Schmitt –And Back Again, The Historical Review/La Revue Historique, vol. 10 (2013).

Βιβλία

- Σκεπτέον: έρευνες για την κοινωνική διάσταση της γνώσης, Αθήνα: Πλέθρον, 1993.

- Αναγέννηση και Ουμανισμός, Πάτρα: Εκδόσεις Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, 2001.
- Συνείδηση, γλώσσα και ιστορική ζωή: ερμηνευτικές προσεγγίσεις στην φιλοσοφία των δύο τελευταίων αιώνων, Αθήνα: Πορεία, 2002.
- Η επιστημονική επανάσταση και η φιλοσοφική θεωρία της επιστήμης. Ακμή και υπέρβαση του θετικισμού, Πάτρα: Εκδόσεις Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, 2001. Β' έκδοση, αναθεωρημένη και εμπλουτισμένη, 2008.
- Νεότερα και σύγχρονα φιλοσοφικά ρεύματα (19ος-20ός αιώνας), Πάτρα: Εκδόσεις Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, 2000. Β' έκδοση, αναθεωρημένη και εμπλουτισμένη, 2008.
- Μετάφραση του έργου του G.W.F. Hegel, Πίστη και Γνώση, Αθήνα: Σαββάλας, 2010. Ερμηνευτική εισαγωγή με τίτλο: «Πίστη, Φύση, Νόηση: ο Χέγκελ στην Ιένα».
- ο Ελληνισμός, Επιστήμη, Κριτική: Εννοιολογικά Θεμέλια της Νεωτερικότητας, Αθήνα: Παπαζήσης, 2010.

Σουζάννα Βέρνυ

Η Σουζάννα Βέρνυ αποφοίτησε από τη Σχολή Σλαβονικών και Ανατολικοευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου του Λονδίνου με βαθμό Άριστα (First Class Honours). Ολοκλήρωσε τις σπουδές της με διδακτορική διατριβή (1994) στο King's College London με τίτλο «Πανάκεια ή Πανούκλα: τα Ελληνικά Πολιτικά Κόμματα και η Ένταξη στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, 1974-1979».

Από το 1998 έως το 2001 εργάστηκε ως Ειδικός Επιστήμονας στο Συνήγορο του Πολίτη (Κύκλο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου). Το 2001 εξελέγη Λέκτορας Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών. Το 2009 εξελέγη Επίκουρη Καθηγήτρια Ευρωπαϊκής Ενοποίησης στο ίδιο Τμήμα, θέση στην οποία μονιμοποιήθηκε το 2012. Διετέλεσε Επισκέπτης Ερευνητής στα Πανεπιστήμια του Μπρίστολ (1994-1998), του Μπράντφορντ (2003-05, 2000-02 και 1992-1995) και στο Ελληνικό Παρατηρητήριο του London School of Economics (Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2010 και Μάρτιος 2011). Σήμερα είναι Εξωτερική Ερευνητρια (Affiliate Researcher) στο Πανεπιστήμιο της Γλασκώβης (2016-18).

Από το 1999 είναι Υπεύθυνη Σύνταξης (Editor) (από το 2008 μαζί με την Anna Bosco) του τριμηνιαίου περιοδικού South European Society & Politics. Επίσης μαζί με την Anna Bosco, είναι υπεύθυνη για τη σειρά South European Society and Politics του εκδοτικού οίκου Routledge, η οποία μέχρι στιγμής περιλαμβάνει 22 βιβλία. Διετέλεσε Associate Editor του περιοδικού Journal of Modern Greek Studies (2000-2002). Είναι μέλος των Επιστημονικών Επιτροπών των περιοδικών European Political Science Review και Journal of Balkan and Near Eastern Studies. Από το 2007 είναι Συντονίστρια της Μόνιμης Ομάδας για τη Νοτιοευρωπαϊκή Πολιτική του ECPR (European Consortium of Political Research) (επανεκλέχτηκε το 2016).

Έχει εργαστεί για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως αξιολογήτρια ερευνητικών προγραμμάτων στο 6ο και στο 7ο Πρόγραμμα-Πλαίσιο Έρευνας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2005, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012). Το 2013 εργάστηκε για την Αρχή για την Αξιολόγηση και Πιστοποίηση Τριτογενούς Εκπαίδευσης (Agência de Avaliação e Ecreditação de Ensino Superior) της Πορτογαλίας, ως αξιολογήτρια στον κλάδο πολιτικής επιστήμης.

Στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης έχει υπηρετήσει στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Σπουδές Νοτιοανατολικής Ευρώπης» ως Συντονίστρια (2006-10) και Μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής (2012-17, 2006-10), και στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ευρωπαϊκές και Διεθνείς Σπουδές» ως Συντονίστρια του Κύκλου Υποψήφιων Διδασκτόρων «Ευρωπαϊκή Ενοποίηση-Εξωτερική Πολιτική» (2011-12, 2009-10) και ως Μέλος (2014-17, 2008-10) και Αναπληρωματικό Μέλος (2006-08) της Συντονιστικής Επιτροπής.

Πρόσφατες δημοσιεύσεις

Συλλογικοί Τόμοι

- (2014) (συν-επιμέλεια με Anna Bosco) *Protest Elections and Challenger Parties: Italy and Greece in the Economic Crisis*, Routledge: Λονδίνο & Νέα Υόρκη
- (2014) (συν-επιμέλεια με Anna Bosco & Marina Costa Lobo) *Southern Europe and the Financial Earthquake: Coping with the First Phase of the International Crisis*, Routledge: Λονδίνο & Νέα Υόρκη
- (2013) (συν-επιμέλεια με Anna Bosco) *Elections in Hard Times: Southern Europe, 2010-11*, Routledge: Λονδίνο & Νέα Υόρκη
- (2011) *Euroscepticism in Southern Europe: A Diachronic Perspective*, Routledge: Λονδίνο & Νέα Υόρκη
- (2009) Susannah Verney & Kostas Ifantis (eds.): *Turkey's Road to European Union Membership: National Identity and Political Change*, Routledge: Λονδίνο & Νέα Υόρκη

Άρθρα σε διεθνή περιοδικά

- (2015) 'Waking the 'Sleeping Giant' or Expressing Domestic Dissent? Mainstreaming Euroscepticism in Crisis-stricken Greece', *International Political Science Review*, Vol. 36, no 1, pp. 279-295
- (2014) 'Broken and Can't Be Fixed: The Impact of the Economic Crisis on the Greek Party System', *The International Spectator: Italian Journal of International Affairs*, Vol 49, Issue 1, pp. 18-35
- (2014) (με Ben Clements, Kyriaki Nanou): "'We No Longer Love You, But We Don't Want to Leave You": The Eurozone Crisis and Popular Euroscepticism in Greece', *Journal of European Integration*, Volume 36, No 3, pp. 247-266
- (2013) (με Anna Bosco) 'Living Parallel Lives: Italy and Greece in an Age of Austerity', *South European Society and Politics*, 18/4, pp. 397-426
- (2012) (με Anna Bosco) 'Electoral Epidemic: The Political Cost of Economic Crisis in Southern Europe, 2010-11', *South European Society and Politics*, 17/2, pp. 129-154

Νάσια Γιακωβάκη

Η Νάσια Γιακωβάκη σπούδασε στις Φιλοσοφικές Σχολές της Αθήνας και των Ιωαννίνων και συνέχισε με μεταπτυχιακές σπουδές στο Πανεπιστήμιο του Essex και στο Α.Π.Θ., όπου και υποστήριξε τη διατριβή της στην Νεότερη Ιστορία το 2001, με βαθμό άριστα.

Έχει εργαστεί ως φιλόλογος-ιστορικός στη Μέση Εκπαίδευση (1987-1991, 1994-2001) στην Εύβοια και στην Αθήνα, στα Γενικά Αρχεία του Κράτους (1991-1994) στην Κεντρική Υπηρεσία στην Αθήνα σε θέση αρχειονόμου με αντικείμενο ευθύνης τα δημοτικά αρχεία και ως συνεργαζόμενη ερευνήτρια στο Κέντρο Ερεύνης Μεσαιωνικού Νέου Ελληνισμού της Ακαδημίας Αθηνών (2002-2004).

Από το 2001 και έως το 2009 δίδαξε με ανάθεση διδασκαλίας στο Τμήμα Ιστορίας Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παν/μίου Θεσσαλίας μαθήματα κορμού και ειδικά σεμινάρια στο αντικείμενο νεότερη ευρωπαϊκή ιστορία, όπως και για τρία εξάμηνα στο Παν/μιο Πελοποννήσου.

Το 2009 εκλέχθηκε επίκουρη καθηγήτρια στη Νεότερη και Σύγχρονη Πολιτική και Κοινωνική Ιστορία στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Παν/μίου Αθηνών όπου και διορίστηκε το 2011. Από το εαρινό εξάμηνο του 2010 έως και σήμερα διδάσκει στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα του Τμήματος (Master's) Southeast European Studies το αντικείμενο «Modern and Contemporary History of South Eastern Europe», και από το 2011 τα μαθήματα κορμού στο αντικείμενο νεότερη και σύγχρονη ευρωπαϊκή ιστορία, όπως και σεμινάρια ελληνικής και ευρωπαϊκής κοινωνικής και πολιτικής ιστορίας στο Π.Μ.Σ. «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία».

Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζονται στην ιστορική διαμόρφωση της ευρωπαϊκής αυτοσυνειδησίας και στην πρόσληψη της ελληνικής αρχαιότητας στους νεότερους χρόνους, όπως και στη μελέτη της δημόσιας σφαίρας στην Ευρώπη και στην Ελλάδα.

Συμμετέχει σταθερά σε διεθνή επιστημονικά συνέδρια στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, συνεργάζεται σε ερευνητικά προγράμματα (τρέχον: «Ιστορία της ελληνικής καινοτομίας, ΙΤΕ/ Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών, Ρέθυμνο) και μελέτες της έχουν δημοσιευτεί σε περιοδικά και συλλογικούς τόμους στα ελληνικά, στα γαλλικά και στα αγγλικά. Το βιβλίο της "Ευρώπη μέσω Ελλάδας. Μια καμπή στην ευρωπαϊκή αυτοσυνείδηση, 17ος 18ος αιώνας" εκδόθηκε από τις εκδόσεις της Εστίας το 2006 και μεταφράστηκε στα κινεζικά: Γκουαντζού [Καντώνα] 2012.

Επιλογή πρόσφατων δημοσιεύσεων

- «Ο Λόγιος Ερμής ως τόπος διαμόρφωσης του ελληνικού κοινού», στο Λόγος και Χρόνος στη Νεοελληνική Γραμματεία (18ος - 19ος αιώνας) Πρακτικά Συνεδρίου προς τιμήν του Αλέξη Πολίτη, Ηράκλειο 2015, σ. 207-238.
- «The Philiki Etaireia revisited . In search of contexts, national and international», The Historical Review / La Revue Historique, Section of Neohellenic Research / Institute of Historical Research, Volume XI (2014), pp. 171-187.
- «Οι μεταμορφώσεις του Παπατρέχα και η διαμόρφωση της ελληνικής κοινής γνώμης στη δεκαετία του 1810», στο Νεοελληνική λογοτεχνία και κριτική από τον Διαφωτισμό έως σήμερα, Πρακτικά ΙΓ Διεθνούς Επιστημονικής Συνάντησης. Μνήμη Παναγιώτη Μουλλά, Τομέας Μεσαιωνικών και Νέων Ελληνικών Σπουδών, Τμήμα Φιλολογίας Α.Π.Θ., Αθήνα: Σαββάλας 2013, σ. 163-176.
- «Adamantios Korais' The Greek Library (1805-1827): An Ingenious Publisher and the Making of a Nation» in John Spiers (ed), The Culture of the Publisher's Series, 1700-2000, vol. 2: Nationalisms and the National canon, London: Palgrave/ Mcmillan 2011.
- «Δημήτριος Βικέλας, ένας Ερμουπολίτης; Σκέψεις για την πρώτη γενιά Ελλήνων πολιτών», στο Χρ. Αγριαντώνη, Δ. Δημητρόπουλος (επιμ.), Σύρος και Ερμούπολη. Συμβολές στην ιστορία του νησιού 15ος-20ός αι., ΙΝΕ/ΕΙΕ: Αθήνα 2008.
- «"Ancient and Modern Greeks" in the Late 18th Century: A Comparative Approach from a European Perspective», in Ausdrucksformen und Internationalen Philhellenismus vom 17.-19. Jahrhundert, in the series Philhellenische Studien, vol. 13, Frankfurt/ NewYork: Peter Lang Verlag 2007.

- «Ένας νέος ρόλος για την επιστολογραφία. Η συμβολή της στη διαμόρφωση της νεοελληνικής δημόσιας σφαίρας στις αρχές του 19ου αιώνα», *Μεσαιωνικά και Νέα Ελληνικά* 8 (2006).

Γεωργία Γιαννακούρου

Αποφοίτησε από το Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών το 1984, με άριστα. Συνέχισε τις μεταπτυχιακές της σπουδές στο Institut d' Urbanisme de Paris του Πανεπιστημίου Paris XII από όπου έλαβε μεταπτυχιακό δίπλωμα (DEA) στη Χωροταξία-Πολεοδομία το 1985 και διδακτορικό δίπλωμα το 1990.

Από το 1989 έως και το 2003 διετέλεσε νομικός σύμβουλος στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και στη συνέχεια (2003-2005) Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη στην Ανεξάρτητη Αρχή «Συνήγορος του Πολίτη», υπεύθυνη του Κύκλου Ποιότητας Ζωής. Από το 1986 είναι δικηγόρος, μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών.

Το 2004 εξελέγη Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Δικαίου Χωρικού Σχεδιασμού στο Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Το 2009 διορίστηκε Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών κατόπιν εκλογής της (2008) στο γνωστικό αντικείμενο «Θεσμοί και Πολιτικές Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιβάλλοντος». Κατά το διάστημα 2012-2014 διετέλεσε Διευθύντρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Κράτος και Δημόσια Πολιτική». Από τον Φεβρουάριο 2015, είναι Διευθύντρια του νέου Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Δημόσιο Δίκαιο και Δημόσια Πολιτική».

Έχει δημοσιεύσει και επιμεληθεί βιβλία, μόνη ή σε συνεργασία με άλλους συγγραφείς, κεφάλαια σε ξενόγλωσσους και ελληνόγλωσσους συλλογικούς τόμους καθώς και άρθρα στα επιστημονικά περιοδικά *European Planning Studies*, *Planning Practice and Research*, *disP-The Planning Review*, *Global Studies Law Review*, *Περιβάλλον και Δίκαιο*, *Νόμος και Φύση*, *Ευρωπαϊών Πολιτεία*, *Εφαρμογές Δημοσίου Δικαίου*, *ΤΟΠΟΣ*.

Είναι μέλος των ακόλουθων επιστημονικών ενώσεων: Ελληνική Εταιρεία Δικαίου Περιβάλλοντος, Επιστημονική Εταιρεία Δικαίου Πολεοδομίας και Χωροταξίας, Ελληνική Ένωση Ευρωπαϊκού Δικαίου, Σύλλογος Ελλήνων Πολεοδόμων και Χωροτακτών, *Platform of Experts in Planning Law*, *International Academic Association on Planning, Law and Property Rights*.

Πρόσφατες δημοσιεύσεις

- «Μια πρώτη, συνολική, επισκόπηση των αλλαγών στο σύστημα χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού», *Περιβάλλον και Δίκαιο*, 1/2015.
- "Greece" in S. Mitschang (ed), *Privatization of Planning Powers and Urban Infrastructure/Privatisierung von Planungundstädtischen Infrastrukturen*, *PL Academic Research*, 2015, p. 87/103 (μαζί με Ε. Μπαλλά).
- «The evolution of spatial planning in Greece after the 1990s: Drivers, directions and agents of change» in M. Reimer, P. Getimis and H. Blotevogel (eds), *Spatial Planning Systems and Practices in Europe. A Comparative Perspective on Continuity and Changes*, *Routledge*, 2014 (μαζί με Π. Γετίμη).

- «Επανεξετάζοντας τη χωροταξία σε περίοδο κρίσης: αναγκαιότητα, περιεχόμενο και προϋποθέσεις της μεταρρύθμισης» στο: Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, Ανταγωνιστικότητα για ανάπτυξη. Προτάσεις πολιτικής, σ. 511-522 (μαζί με Γ. Καυκαλά).
- «The Europeanization of national planning: Explaining the causes and the potentials of change», Planning Practice and Research, Theme Issue, 27(1), 2012, pp. 117-135.
- «Europeanization, Actor Constellations and Spatial Policy Change in Greece» in: D. Stead & G. Cotella (eds), Differential Europe: Domestic Actors and Their Role in Shaping Spatial Planning Systems, disP - The Planning Review, 186 - 3/2011, p. 33-42.
- Χωροταξική - Πολεοδομική Νομοθεσία II: Το Δίκαιο της Δόμησης, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2011.
- Χωροταξική - Πολεοδομική Νομοθεσία I: Χωροταξικός & Πολεοδομικός Σχεδιασμός, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2011.
- "Greece" in R. Alterman, Takings International. A Comparative Perspective on Land Use Regulations and Compensation Rights, American Bar Association, 2010, p. 149-167 (μαζί με Ε. Μπαλλά).
- «Η Ευρωπαϊκή πολιτική για το περιβάλλον και η ελληνική δημόσια διοίκηση», στο Α. Πασσάς - Θ. Τσέκος (επιμ), Εθνική Διοίκηση και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση. Η ελληνική εμπειρία, Εκδόσεις Παπαζήση, Σειρά: Δημόσια Πολιτική και Θεσμοί -1, Αθήνα, 2009, σ. 341-367.
- Η χωροταξία στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Εθνικές πολιτικές και Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση, Εκδόσεις Παπαζήση, 2008.
- «Μεταρρυθμιστική Συνθήκη και Εδαφική Συνοχή», Διεθνής και Ευρωπαϊκή Πολιτική, Τεύχος 10, Απρίλιος - Ιούνιος 2008 (επιμέλεια του αφιερώματος).
- Η εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου περιβάλλοντος στην Ελλάδα.1981-2006, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2007, (επιμέλεια με τους Γ. Κρεμλή και Γλ. Σιούτη).

Καλλιόπη Γκολομάζου-Παπά

Η Καλλιόπη Γκολομάζου - Παπά είναι πτυχιούχος του Τμήματος Δημοσίου Δικαίου και Πολιτικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αθηνών (με βαθμό άριστα) και κάτοχος Master of Science στην Πολιτική Κοινωνιολογία του Πανεπιστημίου του Λονδίνου (London School of Economics and Political Science). Έχει επίσης σπουδάσει Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου (Birkbeck College, external programme).

Είναι επιστημονική συνεργάτις στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης, στον Τομέα Διοικητικής Επιστήμης, στο γνωστικό αντικείμενο των Εργασιακών Σχέσεων.

Συγκεκριμένα, ασχολείται κυρίως με την έρευνα και τη διδασκαλία θεμάτων που αφορούν, αφενός, την εξέλιξη του εργασιακού φαινομένου κάτω από τις σύγχρονες τεχνολογικές, οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές επιρροές, αφετέρου, με τη διαμόρφωση και τον μετασχηματισμό του συνδικαλιστικού κινήματος καθώς και του Συλλογικού Εργατικού Δικαίου.

Από το ακαδημαϊκό έτος 1993-94 μέχρι σήμερα, έχει διδάξει τα μαθήματα Οργάνωση και Λειτουργία του Συνδικαλιστικού Κινήματος, Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας και Συνδικαλιστικές Οργανώσεις, Εργασία και Νέες Τεχνολογίες, καθώς επίσης, Ειδικά Θέματα Εργατικού Δικαίου και Εργασιακών Σχέσεων. Έχει επίσης συνεργασθεί στο πλαίσιο της

εκπαιδευτικής διαδικασίας των μαθημάτων Εργατικό Δίκαιο και Δίκαιο των Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Νέες Εργασιακές Σχέσεις.

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2015-16 θα επιχειρήσει, με τον καθηγητή κύριο Χ. Χρυσανθάκη, να ερευνήσει το τόσο σύνθετο και ευαίσθητο θέμα της απασχόλησης των εργαζομένων στον Δημόσιο Τομέα, με σχέση Ιδιωτικού Δικαίου.

Χαριτίνη Δίπλα

Η Χαριτίνη Δίπλα έλαβε Πτυχίο Δημοσίου Δικαίου και Πολιτικών Επιστημών της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών το 1972 με τον βαθμό "άριστα". Συνέχισε τις μεταπτυχιακές της σπουδές στο Ινστιτούτο Ανωτάτων Διεθνών Σπουδών του Πανεπιστημίου της Γενεύης από όπου έλαβε το διδακτορικό της το 1983 με τον βαθμό "άριστα".

Δίδαξε ως Λέκτωρ στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Γενεύης από το 1984 έως το 1989. Από το 1991 μέχρι σήμερα είναι Καθηγήτρια διεθνούς δικαίου, αρχικά επίκουρος (1991-1997), κατόπιν αναπληρώτρια (1997-2004) και από το 2004 καθηγήτρια πρώτης βαθμίδας, στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Έχει αναπτύξει παράλληλη επιστημονική και διεθνή δραστηριότητα ως Επισκέπτρια Καθηγήτρια το Πανεπιστήμιο Paris I Pantheon-Sorbonne το 2009, Τακτικό Μέλος, ως εκπρόσωπος του Τμήματος ΠΕΔΔ, της Ελληνικής Επιτροπής δικαιωμάτων του ανθρώπου 2000-2006 και από το 2005 Α' Αντιπρόεδρος της Επιτροπής. Μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου του Υπουργείου των Εξωτερικών από (2004-2007). Μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πρόληψη των βασανιστηρίων του Συμβουλίου της Ευρώπης από το Νοέμβριο 2005 μέχρι σήμερα (Α' Αντιπρόεδρος 2011-2013). Έχει συμμετάσχει σε πολλές επιστημονικές συναντήσεις με εισηγήσεις και δημοσιεύσεις και είναι Μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου του INDEMER (Institut de droit économique de la mer του Μονακό) και του Management Committee του Ευρωπαϊκού Προγράμματος MARSAFENET (ενταγμένο στο COST).

Έχει δημοσιεύσει, μονογραφίες και άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά που αναφέρονται κυρίως στο δίκαιο της θάλασσας, την ειρηνική επίλυση των διεθνών διαφορών, τα ανθρώπινα δικαιώματα, το δίκαιο της διεθνούς ευθύνης κ.ά.

Πρόσφατες δημοσιεύσεις

- "Islands" in Max Planck Encyclopedia of Public International law, Edition 2008.
- "New Islands" in Max Planck Encyclopedia of Public International law, Edition 2008.
- "The profile and the mission of the European Committee for the Prevention of Torture (CPT)" in H. Dipla (ed.), The Council of Europe's Contribution to the Promotion of Human Rights: In Honor of Christos Rozakis, Athens, Sideris Publications, 2010 (in Greek).
- "The Contribution of the European Court of Human Rights to the Absolute Ban of Torture. The Practice of Diplomatic Assurances" in Mélanges en l'honneur de Christos Rozakis- La dynamique des droits de l'homme (dir: Spielmann, Tsirli, Voyatzis), Bruylant, Bruxelles, 2011.
- "Ressources énergétiques et limites maritimes en méditerranée orientale", Annuaire du droit de la mer, Tome XVI, 2011, pp. 63-86 (δημοσιεύτηκε το 2012).

Κύρκος Δοξιάδης

Ο Κύρκος Δοξιάδης γεννήθηκε στην Αθήνα το 1955. Σπούδασε οικονομικά, κοινωνιολογία και πολιτική επιστήμη στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου. Το 1986 πήρε διδακτορικό δίπλωμα από το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Κοινωνιολογίας του Birkbeck College του Πανεπιστημίου του Λονδίνου.

Το 1989 εξελέγη λέκτορας στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών. Από το 2011 είναι καθηγητής της Κοινωνικής Θεωρίας με ειδίκευση στην Επικοινωνία στο ίδιο Τμήμα, στο οποίο κατά τα πανεπιστημιακά έτη 2003-04, 2004-05, 2005-06, 2007-08, 2008-09, 2009-10, 2012-13 (από 1.1.2013), 2013-14 και 2014-15 ήταν Διευθυντής του Τομέα Κοινωνικής Θεωρίας και Κοινωνιολογίας.

Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα προσανατολίζονται κυρίως στη μελέτη της επικοινωνίας, της ιδεολογίας και της εξουσίας διά μέσου της μεθοδολογίας της ανάλυσης λόγου, καθώς και σε ζητήματα μεταδομιστικής κοινωνικής και πολιτικής θεωρίας.

Πρόσφατα βιβλία

- *Ανάλυση Λόγου: Κοινωνικο-Φιλοσοφική Θεμελίωση*, Αθήνα: Πλέθρον, 2008 - αγγλική έκδοση: *Discourse analysis: A social-philosophical grounding*, Champaign, Illinois: Common Ground, 2011.
- *Ο Foucault της φιλοσοφίας και της Αριστεράς*, Αθήνα: Νήσος, 2015.
- *Προπαγάνδα*, Αθήνα: Νήσος και 105.5 Στο Κόκκινο, 2016.

Εμμανουέλα Δούση

Η Εμμανουέλα Δούση σπούδασε πολιτικές επιστήμες και νομικά στα Πανεπιστήμια Αθηνών και Paris I, Panthéon-Sorbonne. Έλαβε δύο μεταπτυχιακά διπλώματα (Diplômes d'Études Approfondies) στο δημόσιο διεθνές δίκαιο και διεθνείς οργανισμούς (1990) και στο δίκαιο περιβάλλοντος (1992). Ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές της σπουδές με διδακτορικό, το οποίο έλαβε το 1998, με άριστα.

Από το 1992 έως το 1994 εργάστηκε στη Γαλλία, αρχικά ως ασκούμενη στην UNESCO και, στη συνέχεια, ως ερευνήτρια στη διεθνή ΜΚΟ INSULA-International Scientific Council for Island Development. Επιστρέφοντας στην Ελλάδα εργάστηκε στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου (1994) και στο Υπουργείο Αιγαίου (1994-1996). Από το 1997 διδάσκει στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα στις Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Σπουδές. Διδάσκει επίσης στο προπτυχιακό πρόγραμμα του Τμήματος ΠΕΔΔ μαθήματα υποχρεωτικά και ειδικής επιλογής που αφορούν το διεθνές δίκαιο και τους διεθνείς οργανισμούς, το σύστημα του ΟΗΕ, το διεθνές οικονομικό δίκαιο. Από το 2014 είναι αναπληρώτρια καθηγήτρια.

Έχει διδάξει ως επισκέπτρια καθηγήτρια στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Dijon στη Γαλλία και έχει διατελέσει visiting fellow στο European University Institute. Συμμετέχει σε ερευνητικά προγράμματα που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος και το διεθνές δίκαιο της θάλασσας. Έχει δημοσιεύσει τρεις μονογραφίες, τρία βιβλία με άλλους συγγραφείς, καθώς και άρθρα στα περιοδικά *Revue Générale de Droit International Public*, *Annuaire du droit de la mer*, *Southeast European and Black Sea Studies*, *Revue Hellénique de Droit International*, *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*.

Πρόσφατες δημοσιεύσεις:

- *Η περιβαλλοντική διακυβέρνηση σε κρίση*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 2014.
- « *Sauver les baleines contre les baleiniers : coup de projecteur sur l'arrêt de la CIJ du 31 mars 2014* », *Annuaire de droit de la mer*, 2014.
- « *Revisiting the Responsibility of International Organizations : Taking Stock and Looking Forward* », *Liber Amicorum Paroula Naskou-Perraki*, Sakkoulas, 2014.
- « *L'organisation politique à vocation universelle dans l'œuvre de Georges Scelle : théorie et applications* » C. Apostolidis – H. Tourard (dir.), *Actualité de Georges Scelle*, éd. Universitaires de Dijon, Dijon, 2013.

Γεώργιος Κ. Θεοδωρίδης

Ο Γεώργιος Κ. Θεοδωρίδης είναι πτυχιούχος του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στην ιστορία στο Πανεπιστήμιο Paris I-Panthéon-Sorbonne (Δίπλωμα Εμπεριστατωμένων Σπουδών - D.E.A.).

Με υποτροφία του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών ολοκλήρωσε το 1999 με άριστα τη διδακτορική διατριβή του στο Πάντειο Πανεπιστήμιο - Τμήμα Κοινωνιολογίας.

Στη συνέχεια παρακολούθησε επιμορφωτικό μεταπτυχιακό πρόγραμμα στην Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (2002).

Από το 2001 μέχρι σήμερα είναι μέλος του Συνεργαζόμενου Εκπαιδευτικού Προσωπικού του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου στην Κοινωνική και Οικονομική Ιστορία της Ευρώπης.

Το χρονικό διάστημα 2005-2012 δίδαξε τα μαθήματα Παγκόσμια και Ευρωπαϊκή Ιστορία, Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία και Ειδικά Θέματα Κοινωνικής και Πολιτικής Ιστορίας του 20ου αι. στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Από το 2012 είναι Λέκτορας του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών στο γνωστικό αντικείμενο Νεότερη και Σύγχρονη Κοινωνική και Πολιτική Ιστορία της Ευρώπης και διδάσκει τα μαθήματα Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία, Νεότερη Ελληνική Πολιτική ιστορία και Το Ελληνικό Πολιτικό Σύστημα. Από το χειμερινό εξάμηνο του 2012 έως και σήμερα συμμετέχει με σεμιναριακό μάθημα στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα του Τμήματος «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία».

Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα και οι δημοσιεύσεις επικεντρώνονται στη νεότερη και σύγχρονη ελληνική και ευρωπαϊκή ιστορία, τη σχέση πολιτικής επιστήμης, ιστορίας και ιστοριογραφίας, καθώς και τα ζητήματα ιστορίας και ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Ο ερευνητικός προσανατολισμός του συμπληρώνεται με το ενδιαφέρον για την περίοδο της Μεταπολίτευσης Συμμετείχε με εισήγηση στο 10^ο Τακτικό Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρείας Πολιτικής Επιστήμης «Από τη μεταπολίτευση στην κρίση. Όψεις και προοπτικές της Γ' Ελληνικής Δημοκρατίας» με τίτλο «Μεταπολίτευση και (Πολιτική) Ιστορία στην περίοδο της κρίσης» (Δεκ. 2014).

Από το Δεκέμβριο του 2014 είναι επιστημονικός υπεύθυνος της Ερευνητικής Ομάδας Μεταπολίτευσης, η οποία δραστηριοποιείται στο πλαίσιο του Εργαστηρίου Ελληνικής Πολιτικής του Τμήματος. Το 2015 (συν)διοργάνωσε επιμορφωτικό σεμινάριο «Εισαγωγή στην Προφορική Ιστορία».

Πρόσφατες δημοσιεύσεις

- Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος, ένας φιλελεύθερος στα χρόνια του Εικοσιένα, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών, Τμήμα Νεοελληνικών Ερευνών, στη σειρά Βιβλιοθήκης Ιστορίας των Ιδεών – 10, Αθήνα, 2012 (α' κυκλοφ. άνοιξη 2013).
- «Ο «κύκλος» του Αλεξάνδρου Μαυροκορδάτου και η πολιτική στρατηγική του κατά τη διάρκεια της Επανάστασης του 1821», στο Η Ελληνική Επανάσταση του 1821. Ένα ευρωπαϊκό γεγονός, επιμ. - εισ. Πέτρος Πιζάνιας, Εκδόσεις Κέδρος – Τμήμα Ιστορίας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, 2009, σ. 261-266.

Δημήτριος Κατσίκας

Ο Δημήτριος Χ. Κατσίκας σπούδασε Οργάνωση και Διοίκηση των Επιχειρήσεων στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και έκανε μεταπτυχιακές σπουδές (M.Sc.) στα χρηματοοικονομικά και στην διεθνή πολιτική οικονομία, στο London School of Economics, από όπου έλαβε και το διδακτορικό του με θέμα την διακρατική ρυθμιστική εξουσία στην παγκόσμια οικονομική διακυβέρνηση.

Το 2010 εκλέχθηκε στη θέση του Λέκτορα Διεθνούς και Ευρωπαϊκής Πολιτικής Οικονομίας, στο τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών. Έχει διδάξει στο London School of Economics και στο Πανεπιστήμιο Αθηνών καθώς και ως Επισκέπτης Καθηγητής στην Διπλωματική Ακαδημία του Ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών, και στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης. Επίσης, υπήρξε υπότροφος της ερευνητικής έδρας «Σταύρος Κωστόπουλος» στο Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ).

Έχει παρουσιάσει την έρευνα του σε διεθνείς και ελληνικές έγκριτες επιστημονικές επιθεωρήσεις, καθώς και σε διεθνή συνέδρια. Έχει συμμετάσχει και συμμετέχει ως ερευνητής ή/και υπεύθυνος συντονισμού σε σειρά ελληνικών και ευρωπαϊκών ερευνητικών προγραμμάτων. Τα ερευνητικά ενδιαφέροντά του αφορούν την παγκόσμια και Ευρωπαϊκή πολιτική οικονομία και διακυβέρνηση, με έμφαση στον ευρύτερο χρηματοπιστωτικό τομέα, ενώ τα τελευταία χρόνια ασχολείται ερευνητικά και με την ελληνική κρίση. Από τον Ιανουάριο του 2013 είναι ο Υπεύθυνος του νέου Παρατηρητηρίου για την Κρίση που δημιούργησε το ΕΛΙΑΜΕΠ για την προαγωγή του δημόσιου διαλόγου και της έρευνας γύρω από την κρίση στην Ελλάδα και την Ευρώπη.

Πρόσφατες Δημοσιεύσεις

- "Sollte Griechenland in der Eurozone bleiben - und falls ja, warum?", Bundeszentrale für Politische Bildung, ("Should Greece remain in the Eurozone and, if so, why?", German Federal Agency for Civic Education), Νοέμβριος 2013.
- "The Future of Greece", στο IEMed Mediterranean Yearbook, Med. 2013, Institut Europeu de la Mediterrània (IEMed), 2013.
- "The Never-ending Greek Crisis: A Tragedy without a Catharsis", Revista de Estudios Europeos, 60, Δεκέμβριος 2012.
- "The Greek Crisis: In Search of Political Leadership", The International Spectator, 47:4, Δεκέμβριος 2012.
- «Η Ισχύς εν τη Πιστώσει: Η Γερμανία και το Έλλειμμα Ηγεσίας της Ευρωζώνης», Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης, 39, Μάιος - Νοέμβριος 2012.

- "Redefining Periphery: Offshore Finance, Peripheral States and the World Economy", *Region & Periphery*, 1:2, Φθινόπωρο 2012.
- "Global Regulation and Institutional Change in European Governance", *West European Politics*, 34:4, Ιούλιος 2011.
- "Non-state Authority and Global Governance", *Review of International Studies*, 36:S1, Οκτώβριος 2010.

Αντώνιος Κόντης

Ο Αντώνης Κόντης είναι Καθηγητής στο γνωστικό αντικείμενο των «Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων» και διευθυντής του Εργαστηρίου Μελέτης της Μετανάστευσης και Διασποράς του τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών. Σπούδασε οικονομικές επιστήμες στο πανεπιστήμιο Αμβούργου της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας (Dr.rer.pol.). Διετέλεσε Ερευνητικός Εταίρος του πανεπιστημίου της Βόννης και διδάσκων του Ιονίου Πανεπιστημίου, απασχολήθηκε ως ερευνητής στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών και Ειδικός Επιστήμονας στην Γενική Γραμματεία Αποδήμου Ελληνισμού του Υπουργείου Εξωτερικών. Διδάσκει τα μαθήματα «Πολιτική Οικονομία», «Διεθνείς οικονομικές σχέσεις», «Μετανάστευση και μειονότητες στην Ευρώπη» και «Ελληνισμός της Διασποράς» σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο στο ΕΚΠΑ και στο ΕΑΠ. Είναι υπεύθυνος συγγραφής του εκπαιδευτικού υλικού της Θ.Ε. και από το 2003/2004 Συντονιστής και Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό της θεματικής ενότητας «Ελληνισμός της Διασποράς» στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Επιλεγμένες δημοσιεύσεις

- «Ο Ελληνισμός της Διασποράς», Κόντης Α. - Φακιολάς Ρ. (Ακαδ. Υπευθ.), τόμοι Α' Β' Γ', Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα 2002, 2003.
- «Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις, τμ Α', Διεθνείς Νομισματικές Σχέσεις, Παπαζήσης, Αθήνα 2006.
- «Forms of Social Capital and Incorporation of Albanian Immigrants in Greece» Kontis A. et al., στο «Journal of Ethnic and Migration Studies», Vol. 33, No 8, November 2007, σ. 1343 - 1361.
- «Ζητήματα Κοινωνικής Ένταξης Μεταναστών» (επιμ.), Παπαζήσης, Αθήνα, 2009.
- Τα βήματα των μεταναστών στην ελληνική οικονομία, Ζωγραφάκης Στ. - Κόντης Α. - Μητράκος Θ., Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Αθήνα 2009.
- «Η εργασία ως παράγων ανάπτυξης» (επιμ.), Παπαζήσης, Αθήνα, 2011.
- «Διεθνής Πολιτική Οικονομία», Κόντης Α. - Τσαρδανίδης Χ. (επιμ.), Παπαζήσης, Αθήνα 2012.
- «Η ελληνική διασπορά στην Αυστραλία» (επιμ.), Παπαζήσης, Αθήνα 2012.

Γεράσιμος Κουζέλης

Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1953 και σπούδασε κοινωνιολογία, φιλοσοφία και πολιτική επιστήμη στα Πανεπιστήμια του Μάρμπουργκ και της Φραγκφούρτης, όπου και υποστήριξε τη διδακτορική του διατριβή το 1986 με *summa cum laude*.

Δίδαξε κοινωνιολογία και φιλοσοφία στα πανεπιστήμια της Φραγκφούρτης (1983-1986 ως ακαδημαϊκός σύμβουλος και 1999-2000 ως εκλεγμένος αντικαταστάτης καθηγητής α' βαθμίδας), του Αιγαίου (1987-1989 με σύμβαση), της Θεσσαλονίκης (1989-1993 ως λέκτορας),

στο Πάντειο Πανεπιστήμιο (1991-1998 με παράλληλη σύμβαση) και στο Πανεπιστήμιο Αθηνών ως επίκουρος καθηγητής (1993-1997), αναπληρωτής καθηγητής (1997-2007) και καθηγητής (από το 2007).

Έχει κληθεί να δώσει διαλέξεις στα πανεπιστήμια του Βερολίνου (Ελεύθερο), του Λονδίνου, της Κύπρου (Ευρωπαϊκό), της Κωνσταντινούπολης (Βοσπόρου), του Τελ Αβίβ, της Φλωρεντίας, της Φραγκφούρτης, του Χάρβαρντ και στα περισσότερα ελληνικά πανεπιστήμια.

Από το 1995 διδάσκει στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία», το οποίο και διευθύνει από το 2010.

Έχει δημοσιεύσει δεκαεπτά βιβλία, πέντε ως μονογραφίες, τέσσερα με άλλους συγγραφείς και οκτώ ως (συν)επιμελητής, τα πιο πρόσφατα από τα οποία είναι τα:

- Κουζέλης Γ. και Χριστόπουλος Δ. (επιμ.) (2012), *Ιδιότητα του πολίτη. Πολιτικός λόγος, ιστορία και κανόνες σε συγκριτικές προοπτικές*, Πατάκης: Αθήνα
- Kouzelis G. et al. (2013), *Criminal Justice System Personnel. Education and Training. What about Fundamental Rights? A European Typology*, Free and European Commission: Athens and Florence
- Κουζέλης Γ. (2014), *Φασισμός και δημοκρατία*, Νήσος: Αθήνα.

Έχει ασχοληθεί ερευνητικά και συγγραφικά με την «κριτική θεωρία», την κοινωνιολογία της γνώσης, της εκπαίδευσης και της τεχνολογίας, την επιστημολογία των κοινωνικών επιστημών, τις μορφές εξουσίας στις καθημερινές σχέσεις, τη φτώχεια και το ρατσισμό. Έχει διευθύνει είκοσι ερευνητικά και παρεμβατικά κοινωνικά προγράμματα, από το 2010 τα:

- Αξιολόγηση του Δικτύου Σχολικής Καινοτομίας
- Διαπολιτισμική επιμόρφωση προσωπικού καταστημάτων κράτησης και υπηρεσιών ενηλίκων
- Εκμάθηση Ελληνικής Γλώσσας και Ιστορίας σε Γονείς Μετανάστες
- Fundamental Rights Education in Europe (Daphne)
- Εκπαίδευση Υπηκόων Τρίτων Χωρών
- Διαπολιτισμική επιμόρφωση δημοσίων υπαλλήλων
- «Συνεργάζομαι στο ιστορικό κέντρο»
- «Σχολιασμένη επιστημονική δίγλωσση έκδοση του πλήρους έργου του Αριστοτέλη».

Χαράλαμπος Κουταλάκης

Ο **Χαράλαμπος Κουταλάκης** είναι Επίκουρος Καθηγητής διοικητικής επιστήμης στο τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών. Είναι διδάκτορας του τμήματος Πολιτικών και Κοινωνικών Επιστημών του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου της Φλωρεντίας. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στην ανάλυση των δημόσιων πολιτικών, αποκέντρωση και τοπική αυτοδιοίκηση, αστική και περιφερειακή ανάπτυξη και περιβάλλον.

Έχει ασχοληθεί εκτενώς με την τοπική αυτοδιοίκηση ως μέλος της επιστημονικής επιτροπής και της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης για την Νέα Αρχιτεκτονική του Διοικητικού και Αυτοδιοικητικού Συστήματος - Πρόγραμμα «Καλλικράτης».

Έχει δημοσιεύσει εκτενώς σε ξενόγλωσσα και ελληνικά επιστημονικά περιοδικά και συλλογικούς τόμους. Έχει εργασθεί ως σύμβουλος στην Ελλάδα, την Κύπρο καθώς και χώρες

της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης σε μια σειρά από έργα που σχετίζονται με τις αναδιοργάνωση της δημόσιας διοίκησης, την εκπαίδευση και κατάρτιση των στελεχών και τη μεταφορά τεχνογνωσίας.

Νικόλαος Κουτσιαράς

Ο Νίκος Κουτσιαράς είναι απόφοιτος της Βαρβακειού Προτύπου Σχολής και σπούδασε (1976-1981) οικονομικές επιστήμες στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (πρώην Α.Σ.Ο.Ε.Ε.). Παρακολούθησε (1981-1982) το πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών στην αγροτική οικονομική του Wye College/ University of London, αποκτώντας τον τίτλο σπουδών Master of Science. Το 2002 έλαβε το διδακτορικό του από το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών, με τον βαθμό άριστα.

Έχει εργασθεί στην Εμπορική Τράπεζα ως αναλυτής συστημάτων (1983-1984 και 1988-1992), στο Υπουργείο Γεωργίας ως ειδικός σύμβουλος (1985-1987) και στο Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών ως ερευνητής (1992-1993). Διετέλεσε ειδικός σύμβουλος του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (2000-2001) και εθνικός εκπρόσωπος της χώρας στην Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας και στην Επιτροπή Απασχόλησης του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τέλος, στην διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του 2003 ήταν διευθυντής και επικεφαλής της συντακτικής ομάδας του επίσημου δικτυακού τόπου της τέταρτης ελληνικής Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στην διάρκεια της περιόδου 1994-2002 ήταν εξωτερικός συνεργάτης, με διδακτικά καθήκοντα, του μεταπτυχιακού προγράμματος στις Ευρωπαϊκές και Διεθνείς Σπουδές του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών και, ακολούθως (2003-2004), εργάστηκε ως εντεταλμένος διδασκαλίας (Π.Δ. 407/80) στο ίδιο Τμήμα, όπου εξελέγη, το 2006, λέκτορας με γνωστικό αντικείμενο τις δημόσιες πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης – με έμφαση στην κοινωνική πολιτική. Από τον Απρίλιο του 2013 είναι επίκουρος καθηγητής του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης. Τα ακαδημαϊκά έτη 2012-2013 και 2013-2014 προσκλήθηκε να διδάξει στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών στην Ευρωπαϊκή Κοινωνική Πολιτική του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Ειδικότερα, στο πλαίσιο του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης διδάσκει τα μαθήματα Πολιτική Οικονομία Ι: Μακροθεωρία και Πολιτική, Ευρωπαϊκή Οικονομία και Αναδιανεμητικές Πολιτικές στην Ευρώπη, ενώ στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού προγράμματος στις Ευρωπαϊκές και Διεθνείς Σπουδές του ίδιου Τμήματος διδάσκει τα μαθήματα Πολιτική Οικονομία της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης (συνδιδασκαλία με τον καθηγητή Λουκά Τσούκαλη) και Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Επίσης, στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού προγράμματος στην Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία διδάσκει το μάθημα Πολιτική Οικονομία του Καπιταλισμού τον 21ο Αιώνα. Έχει, τέλος, διδάξει τα μαθήματα Το Πολιτικό Σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Πολιτική Οικονομία της Δημόσιας Πολιτικής και Εισαγωγή στην Μεθοδολογία.

Έχει δημοσιεύσει μία μονογραφία, ένα βιβλίο/ θεματική συλλογή εκτενών κειμένων του, ένα βιβλίο βασισμένο στις διαλέξεις του στο μάθημα Οικονομική και Νομισματική Ένωση (στα αγγλικά), άρθρα στα περιοδικά Journal of Common Market Studies, Studia Europaea, Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης, Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη, Επιθεώρηση Αγροτικών Μελετών, Διεθνής και Ευρωπαϊκή Πολιτική, καθώς και κείμενα/ συνεισφορές σε

ξενόγλωσσους και ελληνόγλωσσους συλλογικούς τόμους. Από το 2013 είναι επιμελητής έκδοσης του περιοδικού Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης (σε συνεργασία με τον αναπληρωτή καθηγητή Γρηγόρη Μολύβα). Τέλος, έχει δημιουργήσει και διευθύνει την ακαδημαϊκή ιστοσελίδα <http://www.poleconomix.gr>.

Πρόσφατες δημοσιεύσεις

- Οι καιροί αλλάζουν - εμείς; Κείμενα για την Ευρωπαϊκή πολιτική οικονομία πριν και μετά την κρίση, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 2013, σελ. 337.
- Η εκδίκαση των δούλων και η εφεδρεία των μακαριτών: Η πολιτική οικονομία της μακροοικονομικής σταθεροποίησης, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 2012, σελ. 445.
- «How to Spend It: Replacing the Globalisation Adjustment Fund with a Labour Market Modernisation Fund», *Journal of Common Market Studies*, τόμος. 48, τεύχος 3, Ιούνιος 2010, σελ. 617-640.
- «The Political Economy of Social and Labour Market Policy Coordination in the EU: A Historical Overview», *Studia Europaea*, τόμος LIV, τεύχος 1, 2009, σελ. 89-126.

Αλέξανδρος – Ανδρέας Κύρτσης

Ο Αλέξανδρος-Ανδρέας Κύρτσης μετά από ημιτελείς σπουδές μαθηματικών στο Πολυτεχνείο της Ζυρίχης σπούδασε κοινωνιολογία (με δευτερεύουσες κατευθύνσεις σπουδών κοινωνική ανθρωπολογία και οικονομική ιστορία) στο Πανεπιστήμιο της Ζυρίχης. Πτυχίο (lic.Phil), 1978. Ολοκλήρωσε τις μεταπτυχιακές του σπουδές με διδακτορικό, το οποίο έλαβε το 1981 (Τίτλος διατριβής: Regionales System und Globalgesellschaftlicher Wandel).

Από το 1976 έως το 1981 εργάστηκε ως βοηθός έρευνας και το 1980 και 1981 ως εντεταλμένος διδασκαλίας στο Πανεπιστήμιο της Ζυρίχης και μετά την στρατιωτική του θητεία (1981-1982) εργάστηκε για ένα χρόνο ως προγραμματιστής αναλυτής σε εταιρία πληροφορικής στην Ζυρίχη. 1983-1986: Υπεύθυνος ως σύμβουλος της Διοικούσας Επιτροπής του Πανεπιστημίου Κρήτης για την οργάνωση της υπό ίδρυση τότε Σχολής Κοινωνικών Επιστημών. Έχει διδάξει εκτός από το Πανεπιστήμιο της Ζυρίχης, στα πανεπιστήμια Κρήτης, Θεσσαλίας και στο Πάντειο, καθώς και πρόσφατα στο Πολυτεχνείο της Ζυρίχης. Έχει διατελέσει ακαδημαϊκός επισκέπτης στο MIT (Program in Science, Technology and Society), στο Τμήμα Κοινωνιολογίας του LSE, στο Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου, στο Institute for Advanced Studies on Science, Technology and Society, Graz, καθώς και στην έδρα ιστορίας της τεχνολογίας του Πολυτεχνείου της Ζυρίχης με την οποία υπάρχει συνεχής ερευνητική συνεργασία από το 2010. Από το 1991 διδάσκει στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (1991-2005 στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών και από το 2005 και μετά στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης).

Έχει αναλάβει ερευνητικά και συμβουλευτικά έργα για λογαριασμό μεγάλων τραπεζών, αντασφαλιστικών εταιρειών και εταιρειών πληροφορικής, καθώς και για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας και την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών. Τα περισσότερα από αυτά τα έργα συνδέονται άμεσα με τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα σε θέματα κοινωνιολογίας της τεχνολογίας και της κοινωνιολογίας των χρηματοοικονομικών συστημάτων. Υπήρξε επίσης επιμελητής της έκθεσης για το έργο του πολεοδόμου Κωνσταντίνου Δοξιάδη στο Μουσείο Μπενάκη (2006-2007), δραστηριότητα που συνδέεται με το έργο του σε θέματα κοινωνιολογίας του χώρου.

Έχει δημοσιεύσει τέσσερις μονογραφίες και έχει εκδώσει τέσσερις τόμους. Έχει δημοσιεύσει εργασίες στα περιοδικά *Revue Suisse de Sociologie*, *International Sociology*, *Journal of Business Ethics*, *South European Society and Politics*, *Ιστορικά*, *Επιστήμη και Κοινωνία*, *Ελληνική Κοινωνιολογική Επιθεώρηση*, καθώς και σε ξενόγλωσσους και ελληνόγλωσσους συλλογικούς τόμους. Κριτής στα περιοδικά: *American Journal of Sociology*, *British Journal of Sociology*, *Journal of Information Technology*, etc.

Επιλογή δημοσιεύσεων

- “The Rise and Decline of Treaty Reinsurance: Changing roles of Reinsurers as Financial Service Providers” In N. Haueter / G. Jones (Eds.), *Managing Risk in Reinsurance. From City Fires to Global Warming*. (Oxford University Press, Forthcoming 2016).
- «Η πολιτική αξία της κοινωνιολογικής γνώσης». Στο Α.-Ι.Δ. Μεταξάς. Πολιτική Επιστήμη – Διδακτική και σύγχρονη Διερεύνηση της πολιτικής πράξης, Τόμος VIII: Πολιτική Θεωρία, Αθήνα: Εκδόσεις Ι. Σιδέρης, 2016, σ. 111-128.
- “Die griechische Gesellschaft unter dem Druck der Krise”. In U.-D. Klemm / W. Schultheiß (ed.), *Die Krise in Griechenland*. Frankfurt a.M. / New York: Campus, 2015, pp. 54-69.
- “Außenpolitik einer europäischen Provinz? Griechische Außenpolitik seit der Finanzkrise”.
- *WeltTrends - Das außenpolitische Journal*, 2015, 103(23): 24–28.
- «Επικίνδυνη γνώση: Η περίπτωση των διαχειριστών οργανωσιακών κινδύνων». *Νεύσις*, 23, 2015, σ. 117-140.
- «Απόφαση και μικροϊστορία στην νέα κοινωνιολογία της τεχνολογίας». Στο Αραποστάθης, Σ. κ.α., *Τεχνολογία και Κοινωνία στην Ελλάδα: Μελέτες από την ιστορία της τεχνολογία και τις σπουδές Επιστήμης και τεχνολογίας*. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, 2015, σ. 311-334.
- “The late ascent of the U.K. to a sociological great power: A comment from the margins”. In Koniordos, S. and A.-A. Kyrtis (eds.), *Handbook of European Sociology*. Routledge, 2014.
- “Introduction” (with S. Koniordos). In: Koniordos, S. and A.-A. Kyrtis (eds.), *Handbook of European Sociology*. Routledge, 2014.
- *Handbook of European Sociology* (co-edited with Sokratis Koniordos). London and New York: Routledge, 2014.
- «Δικτύωση και διακινδύνευση: μικροπολιτική των προνομίων και πολιτισμός της έντρομης καθημερινότητας», *Επιστήμη και Κοινωνία*, Τεύχος 31, 2013, σελ. 29-70.
- «Χρηματοοικονομικές προελεύσεις της ελληνικής παράνοιας», *Κοινωνιολογική Επιθεώρηση*, Τεύχος 1, 2013, σελ. 43-56.
- «Γερμανικές καταβολές της ελληνικής κοινωνιολογικής σκέψης: φανερές διαδρομές και υπόγειες αμφιθυμίες». Στο: Μ. Ψαλιδόπουλος (επιμ.), *Επιστημονικές ανταλλαγές μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας 1870-1933*. Αθήνα: Μεταμεσονύκτιες Εκδόσεις, 2013, σελ. 59-72.
- "Coping with messiness and fogginess in financial information management: Material and social aspects of representations in proprietary trading and custodial services". In V. Lemieux (ed.), *Financial Analysis and Risk Management: Data Governance, Analytics and Life Cycle Management*, Berlin - Heidelberg: Springer, 2013, pp. 157-186.

- "Immoral panic and emotional operations in times of financial fragility". In J. Pixley (ed.) *New Perspectives on Emotions in Finance*, London: Routledge, 2012, pp. 49-65.
- "Insurance of Techno-Organizational Ventures and Procedural Ethics: Lessons from the Deepwater Horizon Explosion", *Journal of Business Ethics*, Vol.103, Supplement 1, (2011), pp. 45-61.
- "What role can contract law play in making risky technological projects safer and less expensive?" (σε συνεργασία με K. Webb, J. Brinkmann), *Nordisk försäkringstidskrift / Scandinavian Insurance Quarterly*, No. 4, 2011.
- Review Article "Two Procrustean Views on the Greek Crisis", *South European Society and Politics*, Vol. 16, No.4 (2011), pp. 575-580.
- "Techno-organizational diversity, network topologies and the manageability of banks". In A.-A. Kyrtis (ed.) *Financial Markets and Organizational Technologies: System Architectures, Practices and Risks in the Era of Deregulation*, Basingstoke: Palgrave Macmillan (2010), pp. 189-236.
- Financial Markets and Organizational Technologies: System Architectures, Practices and Risks in the Era of Deregulation(Edited volume). Palgrave Macmillan Studies in Banking and Financial Institutions, 2010.
- Book Review: "New Frontiers in Science and Technology Studies by Steve Fuller", *Sociological Research Online*, Vol. 14, No.1, 2009.
- Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος. Τεχνολογική και Οργανωτική Πρωτοπορία 1950-2000. Αθήνα: Εκδόσεις του Ιστορικού Αρχείου της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, 2008 (σελ. 367).
- "Software Design Processes: A Note on Micro-Sociological Perspectives". In: Bammé, A. / Getzinger, G. / Wieser, B. (eds.), *Yearbook 2007 of the Institute of Advanced Studies on Science, Technology and Society*. München-Wien: Profil Verlag, 2008, pp. 193-223.
- «Διαδικτυακές τεχνολογίες και διοικητικές μεταρρυθμίσεις». Στο: Μακροδημήτρης, Α. / Πραβίτα, Μ.Η. (επιμ.), *Διοικητική Θεωρία και Πράξη - Διοίκηση και Κοινωνία* (1ο Συνέδριο Διοικητικών Επιστημών). Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας, 2007, σελ. 479-521.
- Κωνσταντίνος Α. Δοξιάδης: *Κείμενα, σχέδια, οικισμοί*. Αθήνα: Ίκαρος, 2006. (σελ. 503.)
- "Context-aware uses of information technology and technophobia". In: Kouzelis, G. et al (eds.), *Knowledge in the New Technologies*. Frankfurt a. M. etc: Peter Lang, 2005, pp. 71-88.
- «Επιχειρησιακή οργάνωση και τεχνολογικός σχεδιασμός στην ψηφιακή οικονομία». Στο: Τσούκας, Χ. / Θεοχαράκης, Β. / Μυλωνόπουλος, Ν. (επιμ.), *Σύγχρονες τάσεις στο Μάνατζμεντ*. Αθήνα: Καστανιώτης, 2004, σελ. 225-236.
- "Space, Information, and Social Networks of Innovation Finance". In: Schamp, E. W. and Theirstein, A.(eds.) (2003), *Innovation, Finance and Space*. Frankfurt Studies in Economic and Social Geography (Special Issue), No. 72. pp. 29-44.
- Τεχνολογικός σχεδιασμός και κοινωνική οργάνωση της ψηφιακής επιχείρησης, Αθήνα: Μεταίχμιο 2002. (σελ. 477.)

Σπούδασε κοινωνιολογία στο Πανεπιστήμιο του Σάσσεξ ως υπότροφος του Σκυλιτσείου Ιδρύματος (BA Honours First Class, 1982) και εκπόνησε την διατριβή του στο Πανεπιστήμιο του Καίμπριτζ ως υπότροφος του King's College (PhD, 1986). Έχει υπηρετήσει στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (1987-1989 & 2002-2008), στο Πανεπιστήμιο Κρήτης (1989-1993), στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο (1989-1992), καθώς και στο Πάντειο Πανεπιστήμιο (1992-2002), ενώ από το 2008 διδάσκει στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Έχει διατελέσει Marie Curie Fellow στο Πανεπιστήμιο του Γουόρικ (1996), καθώς και επισκέπτης καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Χάιφας (2000) και στο Πανεπιστήμιο Κύπρου (2004). Έχει, επίσης, διδάξει ως προσκεκλημένος καθηγητής του Ιδρύματος Ωνάση (2012) σε πανεπιστήμια των ΗΠΑ και του Καναδά. Έχει συγγράψει τέσσερα βιβλία και αρκετά άρθρα, στα ελληνικά και στα αγγλικά. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν την πολιτική κοινωνιολογία, την ιστορική κοινωνιολογία, την κλασική και σύγχρονη κοινωνική θεωρία και τις θεωρίες εθνικισμού.

Πρόσφατες δημοσιεύσεις

- "Η πολιτική ιδεολογία ως κοσμική θρησκεία", στο: Ι.Α.Δ. Μεταξάς (επιμ.), Πολιτική Επιστήμη: διακλαδική και κριτική προσέγγιση της πολιτικής πράξης (υπό δημοσίευση).
- "Αφαίρεση και εμπειρία: μια φορμαλιστική θεώρηση του ιδεολογικού φαινομένου", Αθήνα: Τόπος, 2012.
- "War of Greek Independence (1821-1829)", στο: Gordon Martel (επιμ.), *The Encyclopedia of War*, London: Blackwell, 2011.

Χρήστος Λυριντζής

Σπούδασε Πολιτική Επιστήμη στο Πάντειο Πανεπιστήμιο και Νομικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και εν συνεχεία, σε μεταπτυχιακό επίπεδο, Πολιτική Επιστήμη στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου (London School of Economics), όπου και υποστήριξε τη διδακτορική του διατριβή.

Αρχικά, διετέλεσε δικηγόρος στον Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών, απ' όπου και παραιτήθηκε για να αφοσιωθεί στα ακαδημαϊκά του καθήκοντα, μετά τον διορισμό του ως Επίκουρου Καθηγητή στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης το 1988. Από το 2002 είναι Καθηγητής στο Τμήμα, το οποίο έχει υπηρετήσει και υπηρετεί και από πολλές διοικητικές θέσεις, μέχρι και αυτήν του Προέδρου του Τμήματος.

Από τον Ιούνιο του 2003 μέχρι το Μάιο του 2005 διετέλεσε καθήκοντα Διευθυντή και Προέδρου του Δ.Σ. του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ), ενώ κατά το 2010-2011 διετέλεσε Senior Research Fellow στο Hellenic Observatory του LSE.

Έχει δημοσιεύσει εργασίες για τα Πολιτικά κόμματα, την ελληνική πολιτική, την πολιτική επικοινωνία και τη συγκριτική πολιτική. Τα τρέχοντα ερευνητικά του ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν θέματα συγκριτικής πολιτικής με έμφαση στη νοτιοανατολική Ευρώπη καθώς και θέματα σύγχρονης πολιτικής θεωρίας.

Πρόσφατες δημοσιεύσεις

- «(Ανα)Θεωρήσεις του Πολιτικού. Συγκλίσεις και αποκλίσεις στην ανθρωπολογία και στην πολιτική επιστήμη», (με τον Ε. Παπαταξιάρχη) στο Κ. Ροζάκου και Ε. Γκαρά, (επιμ.) *Ελληνικά Παράδοξα. Πατρωνεία, Κοινωνία πολιτών και βία*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2013, σ. 73-120.
- "Greek Politics in the era of economic Crisis: Reassessing Causes and Effects", GreeSE Paper No 45, Hellenic Observatory, LSE, March 2011.

- "The Changing party system: Stable democracy, contested modernization", *West European Politics*, 28, 2, Μάρτιος 2005.
- Σύγκριση και Ερμηνεία. Η πορεία και οι προοπτικές της πολιτικής ανάλυσης, Νήσος, Αθήνα 2001.

Αντώνιος Μακροδημήτρης

Σπούδασε νομικά και πολιτικές επιστήμες στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές (LLM και Phd) με υποτροφία του ΙΚΥ στο London School of Economics and Political Science και στο University College του Πανεπιστημίου Λονδίνου. Ως υπότροφος του ιδρύματος Fulbright διητέλεσε το 1992 επισκέπτης ερευνητής (Research Fellow) στο Πανεπιστήμιο Princeton των ΗΠΑ. Έχει δε πραγματοποιήσει μελέτες και διαλέξεις στα Πανεπιστήμια Cambridge και Λονδίνου της Αγγλίας.

Από το 1985 διδάσκει στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών: αρχικά ως ειδικός επιστήμων, από το 1988 ως Επίκουρος Καθηγητής Διοικητικής Επιστήμης, κατά το χρονικό διάστημα 1992-98 ως Αναπληρωτής Καθηγητής και έκτοτε ως Καθηγητής. Υπήρξε διευθυντής του Τομέα Διοικητικής Επιστήμης και προϊστάται του Εργαστηρίου Διοικητικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Έχει αποτελέσει μέλος επιτροπών εμπειρογνομένων για θέματα δημόσιας διοίκησης στην Ελλάδα και το εξωτερικό, όπως γενικός γραμματέας του Ελληνικού Ινστιτούτου Διοικητικών Επιστημών, μέλος της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, του Επιστημονικού Συμβουλίου του Διεθνούς Ινστιτούτου Διοικητικών Επιστημών και της Εκδοτικής Επιτροπής της Διεθνούς Επιθεώρησης Διοικητικών Επιστημών, καθώς και της Επιτροπής Εμπειρογνομένων για τη Δημόσια Διοίκηση του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Έχει γράψει μελέτες και άρθρα για ζητήματα διοίκησης και διακυβέρνησης, δημόσιας πολιτικής, πολιτικής και διοικητικής ιστορίας, πολιτικής και κοινωνικής θεωρίας. Στα ερευνητικά του ενδιαφέροντα συγκαταλέγονται τα θέματα της μεταρρύθμισης του κράτους, της πολιτικής ηγεσίας και της ηθικής στη δημόσια διοίκηση και την πολιτική.

Μεταξύ των πιο πρόσφατων έργων του περιλαμβάνονται τα εξής:

- *Διοίκηση και Κοινωνία. Η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα*, Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο Ε.Π.Ε., 1999.
- *Εκθέσεις Εμπειρογνομένων για τη Δημόσια Διοίκηση, 1951-1996* [με τον Ν. Μιχαλόπουλο], Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 2000.
- *Οι Υπουργοί Εξωτερικών της Ελλάδος, 1829-2000*, Αθήνα: Καστανιώτης Α.Ε., 2000.
- *Οι Πρωθυπουργοί της Ελλάδος, 1828-1997*, Β' Έκδοση, Αθήνα: Εκδοτικός Οίκος Ι. Σιδέρης - Ανδρέας Σιδέρης - Ιωάννης Σιδέρης Ο.Ε., 2001.
- *Η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα* [με τον Επ.Π. Σπηλιωτόπουλο], Ελληνικό Ινστιτούτο Διοικητικών Επιστημών, Αθήνα-Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2001.
- *Κράτος και Κοινωνία των Πολιτών. Ελευθερία και Κοινωνική Δικαιοσύνη*, Β' Έκδοση, Αθήνα: Μεταμεσονύκτιες Εκδόσεις, 2006.
- *Κράτος των Πολιτών. Προβλήματα Μεταρρύθμισης και Εκσυγχρονισμού*, Αθήνα: Εκδοτικός Οργανισμός Λιβάνη Α.Β.Ε., 2006.

- Κωνσταντίνος Καραμανλής: *Ένα Παράδειγμα Πολιτικής Ηγεσίας*, Αθήνα: Εκδόσεις Ποταμός, 2007.
- *Πρόεδροι της Βουλής, Γερουσίας και Εθνοσυνελεύσεων, 1821-2008* [με τους Γ. Κωστή, Κ. Παπαδημητρίου, Μ.-Ηλ. Πραβίτα, Π. Σαβοριανάκη], Αθήνα: Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία, 2009.
- «Διοικητικός Κώδικας» - Συλλογή Νομοθεσίας για τη Δημόσια Διοίκηση [με τη Μ.-Ηλ. Πραβίτα], Ε' Έκδοση, Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε. Εκδόσεις - Εμπόριο Βιβλίων, 2011.
- *Οι Εναρκτήριοι Λόγοι των Αμερικανών Προέδρων, 1789-2009. Από τον George Washington έως τον Barack Obama* [με τους Μ.-Ηλ. Πραβίτα, Κ. Καπλή], Διοίκηση και Κοινωνία 8, Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε. Εκδόσεις - Εμπόριο Βιβλίων, 2011.
- *Η Προώθηση των Μεταρρυθμίσεων στην Ελληνική Οικονομία* [με τους Γ. Μέργο, Δ. Παπαοικονόμου, Μ.-Ηλ. Πραβίτα, Π. Πρόντζα], Γραφείο Οικονομικών Μελετών – Μελέτες 12, Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών, 2012.
- *Διοικητική Επιστήμη Ι. Δημόσια Διοίκηση: Στοιχεία Διοικητικής Οργάνωσης* [με τη Μ.-Ηλ. Πραβίτα], Ε' Έκδοση, Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε. Εκδόσεις - Εμπόριο Βιβλίων, 2012.
- *Διοικητική Επιστήμη ΙΙ. Προσεγγίσεις στη Θεωρία των Οργανώσεων*, Ε' Έκδοση, Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε. Εκδόσεις - Εμπόριο Βιβλίων, 2013.
- *Υφαίνοντας τον Ιστό της Πηνελόπης. Διοίκηση και Δημοκρατία στην Ελλάδα της Μεταπολίτευσης*, Διοίκηση και Κοινωνία 9, Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε. Εκδόσεις - Εμπόριο Βιβλίων, 2013.
- *Διλήμματα στην Υπαλληλία. Περί Δημοσίων Υπαλλήλων, Σήμερα*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήσης Α.Ε.Β.Ε., 2013.
- *Είναι Ηθική η Πολιτική; Και Άλλα Ερωτήματα*, Διοίκηση και Κοινωνία 11, Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε. Εκδόσεις - Εμπόριο Βιβλίων, 2015.

Ναπολέων Μαραβέγιας

Ο Ναπολέων Μαραβέγιας γεννήθηκε το 1955. Πήρε Πτυχίο από το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αθηνών και συνέχισε τις σπουδές του στη Γαλλία, στο Πανεπιστήμιο της Grenoble, απ' όπου απέκτησε D.E.A. και Doctorat d' Etat (1983) με Άριστα και με υποτροφίες της Αγροτικής Τράπεζας και του Ιδρύματος Α.Σ. Ωνάσης. Δίδαξε επίσης δύο χρόνια στο ίδιο Πανεπιστήμιο (1982-83).

Στην Ελλάδα εργάστηκε ως Ερευνητής στο Ίδρυμα Μεσογειακών Μελετών (1985-1989) και στη συνέχεια εξελέγη Επίκουρος Καθηγητής (1989), Αναπληρωτής Καθηγητής (1993) και Καθηγητής στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (1997). Από το 2000 είναι Καθηγητής της "Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Οικονομικής Ολοκλήρωσης" στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου διετέλεσε Αναπληρωτής Πρόεδρος τη διετία 2006-2008.

Από το 1999 ως το 2004 ήταν Πρόεδρος του Εθνικού Ιδρύματος Αγροτικής Έρευνας (ΕΘΙΑΓΕ) και το 2003-2004 Εκπρόσωπος της Ελλάδας στο Διεθνές Κέντρο Ανώτατων Αγρονομικών Σπουδών της Μεσογείου (CIEHAM). Το 2006, το 2009 και 2012 ήταν Πρόεδρος της Ελληνικής

Πανεπιστημιακής Ένωσης Ευρωπαϊκών Σπουδών (ΕΠΕΕΣ) και από το 2008 μέχρι το 2010 υπήρξε μέλος της ΑΔΙΠ (Αρχή Διασφάλισης Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση).

Από το 2010 μέχρι σήμερα είναι Πρόεδρος της Δ.Ε. του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Ιονίων Νήσων και Αντιπρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κέντρου Αριστείας Jean Monnet του Πανεπιστημίου Αθηνών. Διετέλεσε επίσης Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης στην Υπηρεσιακή Κυβέρνηση της περιόδου Μαΐου-Ιουνίου 2012. Από το Μάρτιο 2015 είναι Αναπληρωτής Πρύτανη Διοικητικών Υποθέσεων του Πανεπιστημίου μας.

Έχει συγγράψει μονογραφίες, μελέτες και εκθέσεις ερευνητικών προγραμμάτων, έχει δημοσιεύσει πολλά άρθρα σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά και έχει κληθεί να διδάξει σε ξένα πανεπιστήμια. Είναι συντονιστής της Ερευνητικής Μονάδας για την Ευρωπαϊκή Πολιτική και Οικονομία - ΕΜΕΠΟ (<http://emepo.pspa.uoa.gr>) και Διευθυντής Σύνταξης του Επιστημονικού Περιοδικού «Περιφέρεια». Τέλος, είναι αρθρογράφος σε εφημερίδες της Αθήνας.

Ορισμένα από τα πιο πρόσφατα βιβλία που έχει συγγράψει ή επιμεληθεί μόνος ή με άλλους Καθηγητές

- «Ευρωπαϊκή Ένωση: Δημιουργία, Εξέλιξη και Προοπτικές», Εκδόσεις Κριτική, 2016
- «Η Υπόσχεση...της Ανάπτυξης, 100 κείμενα προβληματισμού», Εκδόσεις Παπαζήση, 2015
- «Από την Κρίση στην Ανάπτυξη. Σε Αναζήτηση Νέων Αναπτυξιακών Μοντέλων για την Ελλάδα και το Ευρωπαϊκό Νότο», Εκδόσεις Παπαζήση, 2014
- «Η Έξοδος από την Κρίση - Εφαρμόσιμες Εναλλακτικές Προτάσεις», Εκδόσεις Παπαζήση, 2014
- «Βιώσιμα Μοντέλα Ολοκληρωμένης Ανάπτυξης Ορεινών Περιοχών: Η Περίπτωση της Ηπείρου και της Πίνδου», Εκδόσεις Παπαζήση, 2014
- «Έξοδος από την Κρίση. Η συμβολή της Έρευνας & Τεχνολογίας», Θεμέλιο, Αθήνα 2013
- «Εκατό Κομμάτια της Κρίσης», Παπαζήσης, Αθήνα 2012
- «Εξευρωπαϊσμός στο Μεσογειακό Χώρο», Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2011
- «Το Πανεπιστήμιο Σήμερα. Όψεις της Κρίσης και Βήματα Προσαρμογής», Θεμέλιο, Αθήνα 2010
- «Η Μεσογειακή Γεωργία στη Δίνη της Παγκοσμιοποίησης», Παπαζήσης, Αθήνα 2009
- «Η Ελλάδα στην Ε.Ε. Παρελθόν, Παρόν, Μέλλον», Θεμέλιο, Αθήνα 2008

Αντώνης Μεταξάς

Σπούδασε Νομικά στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών λαμβάνοντας το βαθμό Αριστα, ενώ ολοκλήρωσε τις σπουδές του στη Νομική Σχολή του Ελεύθερου Πανεπιστημίου του Βερολίνου με την εκπόνηση της διδακτορικής του διατριβής με θέμα: «*Βασικά νομικά προβλήματα του κοινοτικού δικαίου των κρατικών ενισχύσεων: Οριοθέτηση της έννοιας της κρατικής ενίσχυσης, διαδικασία ελέγχου κρατικών ενισχύσεων, δυνατότητες δικαστικής προστασίας των ανταγωνιστών του λήπτη της κρατικής ενίσχυσης*». Η διδακτορική του διατριβή βαθμολογήθηκε από κοινού με την προφορική δοκιμασία ("Rigorosum") ομοφώνως

από τη σχετική πενταμελής Επιτροπή εκλεκτόρων με Άριστα μετ' επαίνου ("summa cum laude").

Το 2009 εξελέγη Λέκτορας Ευρωπαϊκού Δικαίου στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου έχει έκτοτε αναπτύξει εκτενή διδακτική δραστηριότητα σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο. Έχει επίσης διδάξει Ενωσιακό Δίκαιο και Δίκαιο Τηλεπικοινωνιών και Νέων Τεχνολογιών στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης, ενώ το 2008 δίδαξε στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Κράτος και Δημόσια Πολιτική» του Πανεπιστημίου Αθηνών. Από το 2013 είναι επισκέπτης Καθηγητής στο Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος.

Έχει εκτενές δημοσιευμένο επιστημονικό έργο αποτελούμενο από μονογραφίες, άρθρα και γνωμοδοτήσεις στην ελληνική, αγγλική αλλά και γερμανική γλώσσα, ενώ έχει συμμετάσχει σε πλήθος ελληνόγλωσσων και ξενόγλωσσων συλλογικών τόμων. Είναι Πρόεδρος του Ελληνικού Ινστιτούτου Ενεργειακής Ρύθμισης και του Ελληνικού Ινστιτούτου Κρατικών Ενισχύσεων, ενώ παράλληλα είναι μέλος σε πολλές επιστημονικές και επαγγελματικές ενώσεις, όπως η Γερμανοελληνική Ένωση Νομικών και η Ένωση Ελλήνων Συνταγματολόγων.

Δημοσιεύσεις (επιλογή)

- Metaxas A./ Nicolaidis Ph., *Asymmetric Tax Measures and EU State Aid Law, The "Special Solidarity Levy" on Greek Producers of Electricity from Renewable Energy Sources, European State Aid Law (EStAL), 2014 (to be published)*
- «Το Ενωσιακό Δίκαιο ως ενοποιητικός παράγοντας στην εποχή της «έκτακτης ανάγκης», σε συλλογικό έργο εις Μνήμη Καθηγητού Γ. Παπαδημητρίου (υπό έκδοση)
- από κοινού με Μ. Τσιμισιζέλη, *The development of renewable energy governance in Greece: examples of a failed (?) policy*, in: E. Michalaina/J.M. Hills, *Renewable Energy Governance, Lecture Notes in Energy, Volume 57*, pp 155-168, 2013
- Ο «επαπειλούμενος» δικανικός και κοινοβουλευτικός λόγος - Σκέψεις για την ανάγκη συγκρότησης μιας ευρωπαϊκής «συνταγματικής ταυτότητας», *Το Σύνταγμα*, 2012, σελ. 293-314.
- «Ανάλυση άρθρων 101-109 ΣΛΕΕ, σε: Χριστιανό, Β. (επιμ.), *Συνθήκη της ΕΕ & ΣΛΕΕ - Κατ' άρθρο Ερμηνεία*», Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2012
- Εισαγωγή στο δίκαιο των κρατικών ενισχύσεων, σε: Ελληνικό Ινστιτούτο Κρατικών Ενισχύσεων, *Κρατικές Ενισχύσεις. Βασικά Κανονιστικά Κείμενα. Κριτική Έκδοση*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2011
- «Συμβατότητα του Τέλους Κινητής Τηλεφωνίας με το Ευρωπαϊκό Δίκαιο. Επιλεκτικότητα «ασύμμετρων» φορολογικών μέτρων και νόθευση του ανταγωνισμού στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών», *Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου*, Τεύχος Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου 2011
- «Selectivity of Asymmetrical Tax Measures and Distortion of Competition in the Telecom Sector. An analysis of the legality of the duty imposed in Greece on mobile network operators' subscribers under EU State Aid rules», *European State Aid Law Quarterly (EStAL)*, Vol. 4, 2010
- «Τιμολόγια ηλεκτρικής ενέργειας και ευρωπαϊκό δίκαιο: νομικές παράμετροι μιας επίκαιρης προβληματικής», *Ευρωπαϊών Πολιτεία*, Τεύχος 3, 2010

- «Η ανάκτηση παράνομων κρατικών ενισχύσεων. Ο ρόλος του Εθνικού Δικαστή στο σύστημα ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων», *Δίκαιο Επιχειρήσεων και Εταιρειών*, Τεύχος 8, 2009

Αλέξης Μητρόπουλος

Ο Αλέξης Μητρόπουλος γεννήθηκε στον Πύργο της Ηλείας. Είναι πτυχιούχος του Τμήματος Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, του Τμήματος Φιλοσοφίας – Ψυχολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, καθώς και του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης του Παντείου Πανεπιστημίου. Είναι διδάκτωρ Νομικών Επιστημών.

Ο Αλέξης Μητρόπουλος έχει πλούσια κοινωνική δράση. Από μαθητής γυμνασίου διώχθηκε για τις δημοκρατικές του ιδέες. Ως φοιτητής της Νομικής, κατά τη διάρκεια της Δικτατορίας, φυλακίστηκε για μεγάλο χρονικό διάστημα και βασανίστηκε από τα Σώματα Ασφαλείας του δικτατορικού καθεστώτος.

Ως Επίκουρος Καθηγητής στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης διδάσκει τα μαθήματα Εργατικό Δίκαιο και Δίκαιο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Νέες Εργασιακές Σχέσεις, και Ειδικά Θέματα Εργατικού Δικαίου και Εργασιακών Σχέσεων καθώς επίσης είναι υπεύθυνος για την εκπαιδευτική διαδικασία του μαθήματος Εργασία και Νέες Τεχνολογίες.

Στις εθνικές βουλευτικές εκλογές της 17ης Ιουνίου 2012, εξελέγη μέλος του Ελληνικού Κοινοβουλίου, οπότε, βρίσκεται σε αναστολή καθηκόντων. Είναι πρόεδρος της Ένωσης για την Υπεράσπιση της Εργασίας και του Κοινωνικού Κράτους (ΕΝΥΠΙΕΚΚ).

Κύρια έργα

- *Ιδιοκτησία και Εργασιακή Σχέση. Κοινωνικοποίηση: Η Απελευθέρωση της Εργασίας*, β' έκδοση, Αθήνα: Επιθεώρηση Εργατικού Δικαίου, 1982.
- *Εργασιακές Σχέσεις και Κοινωνικός Μετασχηματισμός*, Αθήνα: Επιθεώρηση Εργατικού Δικαίου, 1983.
- *Η Συμμετοχή των Εργαζομένων στη Σοβιετική Ένωση*, β' έκδοση, Αθήνα: Στοχαστής, 1984.
- *Οι Εργασιακοί Θεσμοί στην Ελλάδα*, Αθήνα-Κομοτηνή: Αντ. Ν. Σάκκουλας, 1985.
- *Συνδικάτα και Εξουσία στη Δυτική Ευρώπη*, Αθήνα-Κομοτηνή: Αντ. Ν. Σάκκουλας, 1985.
- *Η Κρίση της Πολιτικής στην Ελλάδα (1985-1989)*, Αθήνα: Αφοί Τολίδη, 1989.
- *Θεωρητικά Ζητήματα του Συνδικαλιστικού Κινήματος*, Αθήνα-Κομοτηνή: Αντ. Ν. Σάκκουλας, 1989.
- *Το 1992 και το Εργατικό Κίνημα*, Αθήνα: Αφοί Τολίδη, 1989.
- *Νεοφιλελευθερισμός και Υποβάθμιση της Εργασίας*, Αθήνα: Αφοί Τολίδη, 1991.
- *Εργασία και Συνδικάτα στη Μεταβιομηχανική Κοινωνία*, Αθήνα: Λιβάνης, 1993.

Πρόσφατες δημοσιεύσεις βιβλίων

- *Το Τέλος του Κοινωνικού Κράτους; Αριστερά και Συνδικάτα Μπροστά στην Απορρύθμιση*, Αθήνα: Α. Α. Λιβάνης, 2008.
- *Από την Ηλεία για τον Κόσμο*, Πύργος: Πατρίς, 2009.
- *Ασφαλιστικό Ώρα Μηδέν. Το Μέλλον των Συντάξεων*, β' έκδοση εμπλουτισμένη: Το Ασφαλιστικό μετά το Μνημόνιο, Αθήνα: Α.Α. Λιβάνης, 2010.
- *ΠΑΣΟΚ: Από την 3η Σεπτέμβρη στο Μνημόνιο*, Αθήνα: Α.Α. Λιβάνης, 2011.
- *Στο Έλεος του Μνημονίου*, Αθήνα: Α.Α. Λιβάνης, 2012.

- *Η Κοινωνία στο Απόσπασμα*, Αθήνα: Α.Α. Λιβάνης, 2013.
- *Αριστερά και Ευρώπη*, Αθήνα: Α.Α. Λιβάνης, 2013
- *Για την Ελλάδα και την Αριστερά. Κείμενα Αυτοκριτικής και Ευθύνης*, Αθήνα: Α.Α.Λιβάνης, 2014.

Γρηγόριος Μολύβας

Έχει Πτυχίο Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης από το Πανεπιστήμιο Αθηνών (1987). Έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στην Πολιτική Θεωρία στο Πανεπιστήμιο του Manchester (1989) και έλαβε το διδακτορικό του από το University College London (1994) με αντικείμενο έρευνας τις θεωρίες περί φυσικών δικαιωμάτων και ελευθερίας τον 18ο αιώνα.

Υπήρξε υπότροφος του Ι.Κ.Υ., του Ιδρύματος Ωνάση και του British Council.

Έχει διατελέσει Διδάσκων με το Π.Δ. 407 (1998-2001) και Λέκτορας (2001-2005) στο Τμήμα Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κρήτης, Λέκτορας στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (2000-2001), Επισκέπτης Επίκουρος Καθηγητής Τμήμα Κλασικών Σπουδών και Φιλοσοφίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου (2004), Επίκουρος Καθηγητής (2005-2010) και Αναπληρωτής Καθηγητής (2010-) στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Έχει διατελέσει Συντονιστής στις Θεματικές Ενότητες «Φιλοσοφία στην Ευρώπη» (2001-2004) και «Ευρωπαϊκές Πολιτικές Ιδεολογίες» (2004-) στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Τα σημερινά ερευνητικά του ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στην πολιτική σκέψη του 18ου αιώνα, στις σύγχρονες θεωρίες διανεμητικής και κοινωνικής δικαιοσύνης (Rawls, Dworkin, Sen), στις ερμηνείες της ισότητας, στα δικαιώματα και τον ωφελιμισμό, στα φιλοσοφικά θεμέλια του φιλελευθερισμού και του κοινοτισμού.

Έχει γράψει δύο μονογραφίες, διδακτικά εγχειρίδια για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και έχει κάνει μεταφράσεις και επιμέλειες έργων πολιτικής φιλοσοφίας. Αρθρατουέχουνδημοσιευτείσεπεριοδικάόπως, *Journal of the History of Ideas Utilitas*, *History of Political Thought*, *History of European Ideas*.

Πρόσφατες δημοσιεύσεις

- *Ηδονές, προτιμήσεις και ανάγκες: Διακυβεύματα δικαιοσύνης και ισότητας*, Αθήνα: Πόλις, 2010.
- «John Stuart Mill through Rawls», Κ. Demetriou and Α. Loizides (επιμ.), *John Stuart Mill: A British Socrates*, Basingstoke: Palgrave MacMillan, 2013, 230-254.

Παναγιώτης- Γεώργιος Παναγιωτόπουλος

Σπουδές

- Ιούνιος 1989: Baccalauréat (sérieA2, philosophie-lettres), από το Γαλλο-ελληνικό Λύκειο Αγίας Παρασκευής (LycéeFranco-Helléniqued’Athènes).
- Ιούλιος 1993: Πτυχίο Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του ομώνυμου Τμήματος της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (κύκλος Πολιτικής ανάλυσης, βαθμός πτυχίου: Λίαν Καλώς-7,94).
- Σεπτέμβριος 1994: Diplôme d’Etudes Approfondies (DEA) en Sociologie από την Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales/Centre d’Analyse et d’Intervention Sociologiques, υπό τη διεύθυνση του Διευθυντή Έρευνών κ. Michel Wieviorka. (η Hautes Etudes en Sciences

Sociales δεν χορηγεί βαθμό στα μεταπτυχιακά διπλώματα που απονέμει). -
Τίτλος της διπλωματικής εργασίας: «Réclusion et idéologie. L' expérience des communistes grecs»

- Ιανουάριος 2000: Doctorat en Philosophie από το οικείο Τμήμα του Πανεπιστημίου Paris-X Nanterre. Επιβλέπον καθηγητής ο κ. Etienne Balibar (λοιπά μέλη της επιτροπής κρίσης οι κκ. Καθηγητές Pierre Macherey, Michel Wieviorka, Wladimir Bérélovitch). - Τίτλος της εκπονηθείσας διδακτορικής διατριβής: Lamorale communiste - Etudes sur le rapport éthique dans les partis communistes d'Europe. URSS, France, Grèce (1905-1965). (Βαθμός: Très Honorable avec les félicitations du Jury)

Διδακτική και ερευνητική εμπειρία

- Εντεταλμένος διδασκαλίας Π.Δ 407/80 στο Τμήμα Πολιτικών Επιστημών της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, από το Σεπτέμβριο του 2000 έως το Σεπτέμβριο του 2002.
- Λέκτορας Σύγχρονης Πολιτικής Θεωρίας στο Τμήμα Πολιτικών Επιστημών της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, από τον Αύγουστο του 2002 έως και τον Απρίλιο του 2007.
- Λέκτορας Κοινωνιολογίας με έμφαση στους κοινωνικούς και πολιτικούς θεσμούς στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών - Τομέας Κοινωνικής Θεωρίας και Κοινωνιολογία, από τον Απρίλιο του 2007 έως τον Ιούνιο του 2013.
- Επίκουρος Καθηγητής στο παραπάνω γνωστικό αντικείμενο και στο ίδιο Τμήμα από τον Ιούνιο του 2013.
- ΣΕΠ ΕΑΠ Ελληνικός Πολιτισμός-Θεματική Ενότητα «Ελληνική Ιστορία» 2002-2007
- Υπεύθυνος έρευνας Η Ελλάδα στη δεκαετία του 1980. Κοινωνία, πολιτική, μαζικός πολιτισμός. Ψηφιακή βάση τεκμηρίων. ΤΠΕΔΔ/ΕΚΠΑ. Ερευνητικό πρόγραμμα που χρηματοδοτήθηκε από το Ίδρυμα Ι. Φ. Κωστόπουλου και το Πρόγραμμα Καποδίστριας του ΕΚΠΑ (κωδικός 70/4/9860). 2008-2010.

Σε προπτυχιακό επίπεδο, έχει διδάξει στο Τμήμα Π.Ε.Δ.Δ. τα μαθήματα: Το ελληνικό πολιτικό σύστημα (συνδιδασκαλία με Μ. Σπουδαλάκη, Η. Νικολακόπουλο), Εκλογική κοινωνιολογία (συνδιδασκαλία με τον Π. Καφετζή), Συγκριτική πολιτική, Πολιτική επιστήμη Ι, (συνδιδασκαλία με τον Π. Λέκκα), Κράτος και κοινωνία, Σύγχρονη κοινωνική θεωρία (συνδιδασκαλία με τον Κύρκο Δοξιάδη).

Σε μεταπτυχιακή επίπεδο έχει διδάξει στο Πρόγραμμα Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία του Τμήματος Π.Ε.Δ.Δ. τα μαθήματα: Πολιτική και πολιτισμικές πρακτικές στη σύγχρονη Ελλάδα, Ελληνική κοινωνία και πολιτική (συνδιδασκαλία με τους Μ. Σπουδαλάκη και Ευ. Παπαβλασόπουλο), Μετασχηματισμοί του ιδιωτικού χώρου στη σύγχρονη Ελλάδα.

Άλλες ακαδημαϊκές δραστηριότητες

- Από το 1994, μέλος της Ελληνικής Εταιρίας Πολιτικής Επιστήμης, Αθήνα. Μέλος του Δ.Σ. την περίοδο 2002-2004.
- Από το 2013, μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής του περιοδικού Επιστήμη και κοινωνία. Υπεύθυνος βιβλιοπαρουσιάσεων.
- Μέλος της Επιστημονικής επιτροπής του Books' Journal.

- Ακαδημαϊκός Υπεύθυνος των Προγραμμάτων Πρακτικής Άσκησης Φοιτητών (ΕΣΠΑ) του Τμήματος Π.Ε.Δ.Δ..

Ενδεικτικές δημοσιεύσεις

Βιβλία

- 2003, Το Γεγονός. Βαναυσότητα, πόλεμος και πολιτική μετά την 11η Σεπτεμβρίου, εκδόσεις Βιβλιόραμα, Αθήνα, σελίδες 186.
- 2010 (συλλογικό) Η Ελλάδα στη δεκαετία του 1980. Κοινωνικό, πολιτικό και πολιτισμικό λεξικό. (επιστημονική επιμέλεια με τον Β. Βαμβακά), Το Πέρασμα Αθήνα 2010 σ. 789.
- 2013 Τεχνολογικές καταστροφές και πολιτικές του κινδύνου. Παλινδρομήσεις του κοινωνικού εκσυγχρονισμού στην Ελλάδα, 1947-2000. Αθήνα σελίδες 483.

Πρόσφατα Άρθρα

- 2005, «Πολιτισμός κομπορμισμός και εναλλακτική γνώση- Η νέα αρχαιολατρεία, το NewAge και η ναρκισσιστική χειραφέτηση», στα πρακτικά του συνεδρίου Όψεις του σύγχρονου ανορθολογισμού, Εταιρία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας-Ιδρυτής Σχολή Μωραΐτη, Αθήνα., σελίδες 195-220.
- 2005, «Οικειότητα και εξατομίκευση υφολογικές διαστάσεις της πολιτικής γλώσσας», στο πρακτικά επιστημονικού συμποσίου Χρήσεις της γλώσσας, Εταιρία σπουδών νεοελληνικού πολιτισμού και γενικής παιδείας, Αθήνα, σ. 283-308.
- 2006, «Κοινωνική βία-πολεμική σύγκρουση-κινηματογραφική εξομάλυνση. Μια κοινωνιολογική προσέγγιση της απουσίας ταινιών μάχης στον ελληνικό κινηματογράφο», στο (Φ. Τομαή επιμ) Αναπαραστάσεις του πολέμου, Παπαζήσης Υπηρεσία διπλωματικού και ιστορικού αρχείου-κινηματογραφικό αρχείο ΥΠΕΞ, Αθήνα, σ.67-88.
- 2007, «Ατομική επιτυχία και κρίση των πολιτικών ταυτοτήτων: όψεις των δεκαετιών του '60 και του '80 στο «Ακροπόλ» και στη Φανέλα με το εννιά» του Παντελή Βούλγαρη», στο (επίμ. Φ. Τομαή), Ιστορία και πολιτική στο έργο του Παντελή Βούλγαρη, Παπαζήσης Υπηρεσία διπλωματικού και ιστορικού αρχείου-κινηματογραφικό αρχείο ΥΠΕΞ, Αθήνα, σ.193-227.
- 2007, «City and political culture: the ideology of authenticity in the case of Athens», στο Prayer for (passive?) resistance (επίμ. Xenia Kalpaktsoglou, Poka-Yio, Augoustinos Zenakos, Th. Tramboulis), Athens biennial, Αθήνα, σ. 99-127.
- 2008 «Κοινωνική ενσωμάτωση και κοινωνική απόταξη στις εκλογές του 2007: εκτιμήσεις για την κρίση πολιτικής εκπροσώπησης των μεσαίων στρωμάτων» Αφιέρωμα εκλογές 2007 (επίμ. Η Νικολακόπουλος) Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής επιστήμης τ. 31 σ. 118-142.
- 2010, «Το κράτος ως τόπος συγκρότησης του κοινωνικού (για την άρση του αναγωγισμού στο έργο του Κωνσταντίνου Τσουκαλά)», στο Εξουσία και κοινωνία. Δωρήματα στον Κωνσταντίνο Τσουκαλά (επιμ Μ. Κούση, Μ Σαματάς, Σ. Κονιώρδος) Καστανιώτης Αθήνα 2010, σ. 302-324.
- 2010, «Entre hypermodernité et traditionalisme: souffrance de la classe moyenne grecque et palliatifs politiques» στοNicole Aubert (επίμ), La société hypermoderne: ruptures et contradictions, στο Collection Changement social no. 15 L' Harmattan-Laboratoire de changement social, Παρίσισ. 109-131.
- 2010 (με τον Β. Βαμβακά) «Η Ελλάδα στη δεκαετία του '80. Κοινωνικός εκσυγχρονισμός, πολιτικός αρχαισμός, πολιτισμικός πλουραλισμός», Εισαγωγή στο Η Ελλάδα στη

δεκαετία του '80, Κοινωνικό, πολιτικό και πολιτισμικό λεξικό, Πέρασμα, Αθήνα 2010 σσ. XXXI-LXXI.

- 2013 «Πολιτικές χρήσεις της ιστορίας 2010-2012: ριζοσπαστική αριστερά και αλυσιτελής νοσηματοδότηση του τραύματος» στο Ν. Δεμερτζής-Ε.Πασχαλούδη-Γ. Αντωνίου (επίμ.), Εμφύλιος. Πολιτισμικό τραύμα, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2013, σς 252-287.
- 2013 (με τον Β. Βαμβακά) «Acrobats on a rope. Greek society between contemporary European demands and archaic cultural reflexes» στο Bulent Temel (επίμ.) The Great Catalyst: European Union Project and Lessons from Greece and Turkey, Lexington Books, Lanham και αλλού 2013, σσ. 113-134.

Μάρω Παντελίδου-Μαλούτα

Έχει σπουδάσει Πολιτική Επιστήμη και Ιστορία στα Πανεπιστήμια της Λωζάνης, της Γενεύης και των Παρισίων (Paris I/Sorbonne), και είναι διδάκτωρ της Ε.Η.Ε.Σ.Σ (1980).

Από το 1982 διδάσκει στο τμήμα Π.Ε.Δ.Δ. του Ε.Κ.Π.Α., και από την έναρξη του στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών Πολιτικής Επιστήμης και Κοινωνιολογίας του ίδιου τμήματος, όπου έχει αναλάβει επανειλημμένα και διοικητικές θέσεις, όπως Διευθύντρια του τομέα Πολιτικής Επιστήμης, Μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής του Π.Μ.Σ. Πολιτικής Επιστήμης και Κοινωνιολογίας, εκπρόσωπος του τμήματος στο ΔΙΚΑΤΣΑ και στην Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου κ.ά.

Κεντρικό αντικείμενο του επιστημονικού της έργου αποτελούν οι πολιτισμικές συνιστώσες της πολιτικής διαδικασίας και ιδιαίτερα η διαδικασία διαμόρφωσης και οι τρόποι έκφρασης πολιτικών ταυτοτήτων με επικέντρωση σε θεματικές όπως είναι η πολιτική συμπεριφορά, η πολιτική κουλτούρα, και η πολιτική κοινωνικοποίηση. Το σύστημα έμφυλων σχέσεων βρίσκεται στο επίκεντρο των ερευνητικών και θεωρητικών ενδιαφερόντων της. Ασχολείται ιδιαίτερα με την έμφυλη ανισότητα στη σχέση της με τη δημοκρατία, καθώς και με τις πολιτικές για την αντιμετώπισή της. Έχει διευθύνει ή συμμετάσχει σε πολλά ερευνητικά προγράμματα, τόσο ελληνικά (στο ΕΚΚΕ και το ΕΚΠΑ) όσο και ευρωπαϊκά της DG Research (FP 5, FP 6, FP 7), στα οποία ήταν επιστημονική υπεύθυνη του ελληνικού σκέλους και τα οποία διεξήχθησαν σε συνεργασία με το CNRS το IWM της Βιέννης κ.ά. Έχει επίσης απασχοληθεί ως αξιολογήτρια στο πλαίσιο ερευνητικών προγραμμάτων που προκηρύσσονται στην Ελλάδα και ως εμπειρογνώμων-αξιολογήτρια (expert evaluator) στις Βρυξέλλες, σε ερευνητικά προγράμματα που προκηρύσσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Δημοσιεύσεις

Η Μ. Παντελίδου Μαλούτα έχει δημοσιεύσει πολλά άρθρα και εννέα βιβλία στα οποία περιλαμβάνονται:

- Το φύλο της δημοκρατίας: Ιδιότητα του πολίτη και έμφυλα υποκείμενα, Αθήνα, 2002, Σαββάλας \ Κοινωνικές Επιστήμες.
- "The glass menagerie of urban governance and social cohesion: Concepts and stakes/concepts as stakes" (με Th. Maloutas), International Journal of Urban and Regional Research, 28, 2, 2004,
- "Comparing frames framing comparisons: Greece/EU frames on gender inequality in politics", Thematic issue of The Greek Review of Social Research, 117, 2005, pp.149-167.
- The gender of democracy. Citizenship and gendered subjectivity, London, 2006, Routledge.
- Μισός αιώνας γυναικείας ψήφου/ Μισός αιώνας γυναίκες στη Βουλή, Αθήνα, 2006, Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων.

- Πολιτική Συμπεριφορά: Θεωρία, Έρευνα και Ελληνική Πολιτική, Αθήνα, 2012, Σαββάλας.
Η τελευταία της συγγραφική δουλειά περιλαμβάνεται στο υπό έκδοση τεύχος της Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης, όπου είναι guest-editor σε αφιέρωμα με τίτλο: Από τη σκοπιά του φύλου: Όψεις της κρίσης.

Μαρία-Ηλιάννα Πραβίτα

Σπούδασε στο Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών (1996-2001) και παρακολούθησε το ΠΜΣ «Κράτος και Δημόσια Πολιτική» του ανωτέρω Πανεπιστημίου, απ' όπου έλαβε τον μεταπτυχιακό της τίτλο το 2002 – υποτροφία ΙΚΥ. Ακολούθησε η εκπόνηση της διδακτορικής της διατριβής στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών, την οποία υποστήριξε το 2008, οπότε και απέκτησε το διδακτορικό της δίπλωμα με βαθμό άριστα.

Γνωρίζει άριστα την αγγλική, τη γαλλική, τη γερμανική και την ιταλική γλώσσα, κατέχει δε βασική γνώση της ισπανικής.

Τον Ιούλιο 2011 εξελέγη Λέκτορας στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών με γνωστικό αντικείμενο «Διοικητική Επιστήμη». Έχει, επίσης, διδάξει στο Πρόγραμμα Σπουδών Διοίκηση Επιχειρήσεων και Οργανισμών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, στην Ιατρική Σχολή Αθηνών, στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, και στη Διπλωματική Ακαδημία.

Είναι μέλος, μεταξύ άλλων, του Ελληνικού Ινστιτούτου Διοικητικών Επιστημών, της Ελληνικής Εταιρείας Πολιτικής Επιστήμης, της Ένωσης Ελλήνων Δημοσιολόγων (γενική γραμματέας), της International Political Science Association και του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας. Από τον Ιανουάριο 2016 διατελεί αναπληρωματικό μέλος της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Έχει δημοσιεύσει μελέτες ως επί το πλείστον για ζητήματα οργάνωσης και λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται οι ακόλουθες:

- *Η Πρόσβαση των Ευρωπαίων Πολιτών στη Δημόσια Διοίκηση και οι Περιορισμοί της*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας, 2009.
- «Η Ιθαγένεια ως Προϋπόθεση για την Πρόσβαση σε Θέσεις Απασχόλησης στους ΟΤΑ», *Το Σύνταγμα*, 36(1)/2010, 3-38.
- “The Access of EU Citizens to the Public Service. A Comparative Analysis”, *Review of European Studies*, 2(2)/2010, 18-34.
- «Ο Ρόλος και οι Αρμοδιότητες των Υφυπουργών στην Οργάνωση και Λειτουργία του Κυβερνητικού Μηχανισμού στην Ελλάδα», *Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου*, 2/2010, 239-254.
- «Συμμορφώνεται η Διοίκηση προς τις Αποφάσεις των Ελληνικών Δικαστηρίων;», *Εφαρμογές Δημοσίου Δικαίου*, ΚΓ'(Ι)/2010, 1-20 [σε συνεργασία].
- «Ο Συμπαραστάτης του Δημότη και της Επιχείρησης – Ο Περιφερειακός Συμπαραστάτης του Πολίτη και της Επιχείρησης: Η Πραγματικότητα των Διαμεσολαβητικών αυτών Θεσμών», *Εφαρμογές Δημοσίου Δικαίου*, ΚΔ'(ΙΙΙ)/2011, 256-261.
- *Δημόσια Διοίκηση. Στοιχεία Διοικητικής Οργάνωσης*, Διοικητική Επιστήμη Ι, Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας, Ε' έκδοση, 2012 [σε συνεργασία].
- «Συνταγματική Αναθεώρηση και Δημόσια Διοίκηση» στο συλλογικό έργο Κατσιγιαννης Φ.Θ., Ν. Μαρούλη, Β. Μπουκουβάλα και Μ. Ειρηνάκη, επιμ., *Τιμητικός Τόμος*

για τα 50 Χρόνια των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων, Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας, 2015, 275-292.

- “Aspects of Judicial Activism in Greek Political and Administrative Culture”, *Ius Publicum Network Review*, 1/2015 [σε συνεργασία].
- “Des aspects de collégialité dans le fonctionnement du gouvernement grec: Le cas des gouvernements de coalition à l'époque du Mémorandum”, *International Public Administration Review*, 13(2)/2015, 37-66.
- «Άρθρο 41 (Δικαίωμα χρηστής διοίκησης), Άρθρο 42 (Δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα), Άρθρο 43 (Διαμεσολαβητής), Άρθρο 44 (Δικαίωμα αναφοράς)» στο συλλογικό έργο Τζέμος Β.Γ., επιμ., *Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ερμηνεία κατ' Άρθρο*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2015, 463-498.
- “Reform of Public Administration in Greece; Evaluating Structural Reform of Central Government Departments in Greece: Application of the DEA Methodology”, *GreeSE Paper N° 97*, Hellenic Observatory Papers on Greece and Southeast Europe, London: The London School of Economics and Political Science, February 2016 [σε συνεργασία].
- «Η Αναδιοργάνωση των Δομών της Κεντρικής Διοίκησης του Κράτους και η Πρόκληση Σύγκλισης με τις Υποχρεώσεις της Χώρας στο Πλαίσιο των Μνημονίων Συνεργασίας» στο συλλογικό έργο Κόντης Αντ. και Σ. Βέρνου, επιμ., *Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση: Οι Πολλαπλές Κρίσεις και οι Προκλήσεις του Μέλλοντος*, Αθήνα: Παπαζήσης, 2016 (υπό έκδοση).
- «Η Αναδιοργάνωση των Υπηρεσιακών Συμβουλίων των Δημοσίων Υπαλλήλων - Επαγγελματισμός Vs Πολιτικοποίησης», 2016 (υπό δημοσίευση).

Μετέχει στον συντονισμό της έκδοσης του περιοδικού *Επιθεώρηση Διοικητικής Επιστήμης* και επιμελείται της επιστημονικής σειράς ‘Διοίκηση και Κοινωνία’ των εκδόσεων Σάκκουλα.

Καλλιόπη Σπανού

Καθηγήτρια Διοικητικής Επιστήμης στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών. Σπούδασε Δημόσιο Δίκαιο και Πολιτικές Επιστήμες (Πανεπιστήμιο Αθηνών, 1981, Άριστα) και έκανε μεταπτυχιακές σπουδές (Université de Picardie) στη Γαλλία (DEA Science Administrative, Mention Très Bien) όπου και έλαβε τον τίτλο του Docteur d'Etat στην Πολιτική Επιστήμη με ειδίκευση στη Διοικητική Επιστήμη (Mention Très Honorable). Στη διάρκεια των σπουδών της έλαβε υποτροφίες από το Ίδρυμα Στασινοπούλου και το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας (NATO). Η δημοσίευση της διατριβής της επιχορηγήθηκε από το Γαλλικό κράτος.

Διδάσκει στο Τμήμα ΠΕΔΔ του ΕΚΠΑ από το 1989, ενώ δίδαξε και στο Πανεπιστήμιο της Amiens, στο Πανεπιστήμιο του Παρισιού II και στο Πανεπιστήμιο των Βερσαλλιών. Υπήρξε υπότροφος του CNRS/EIE στο Centre des Recherches Administratives, visiting professor στο Government Department του LSE και στο Nuffield College (Oxford).

Υπηρέτησε ως Διευθύντρια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Κράτος και Δημόσια Πολιτική», ως Σύμβουλος Σπουδών στο Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και δίδαξε επί πολλά έτη στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης. Υπήρξε επιστημονικός σύμβουλος στο υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και έχει συμμετάσχει σε διάφορες επιτροπές εμπειρογνομώνων. Συνεργάζεται ως σύμβουλος με τον ΟΟΣΑ σε θέματα δημόσιας διοίκησης.

Υπήρξε πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Πολιτικής Επιστήμης και Μέλος του Steering Committee του European Group of Public Administration, IAS.

Από το 2003 έως το 2011 υπηρέτησε ως Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη (2003-2011). Τον Μάιο του 2011 εξελέγη Συνήγορος του Πολίτη από τη Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής, θέση από την οποία αποχώρησε τον Οκτώβριο του 2015.

Τον Φεβρουάριο – Ιούλιο 2016 προσεκλήθη ως “SchumanFellow” στο Robert Shuman Centre for Advanced Studies, Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο της Φλωρεντίας.

Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα καλύπτουν θέματα δημόσιας διοίκησης και δημοσίων πολιτικών (σχέσεις διοίκησης-πολιτών, διοίκησης-δημοκρατίας, διοικητικές μεταρρυθμίσεις, πολιτικές περιβάλλοντος, κοινωνική πολιτική, διοικητικές διαστάσεις του εξευρωπαϊσμού, κλπ.). Συμμετέχει σε ευρωπαϊκά ερευνητικά δίκτυα και έχει ολοκληρώσει τρία ευρωπαϊκά προγράμματα ως επιστημονική υπεύθυνη για την Ελλάδα, καθώς και σειρά ερευνητικών προγραμμάτων στην Ελλάδα.

Οι εργασίες της περιλαμβάνουν τα βιβλία:

(επιμ.) Δημόσιες Πολιτικές στην Ελλάδα. Όψεις και Αντιφάσεις, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση 2010.

Η πραγματικότητα των δικαιωμάτων. Κρατικές πολιτικές και πρόσβαση σε υπηρεσίες, Αθήνα, Εκδόσεις Σαββάλας 2005.

Citoyens et administration. Lesenjeux de l'autonomie et du pluralisme, Paris, L'Harmattan 2003.

Ελληνική διοίκηση και Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, Εκδόσεις Παπαζήση, 2001.

Διοίκηση, Πολίτες και Δημοκρατία, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση, 2000.

Οργάνωση και Εξουσίας. Προβλεψιμότητα και Διαφάνεια στη Δημόσια Διοίκηση, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση 1992.

Fonctionnaires et Militants. L'administration face aux nouveaux mouvements sociaux, Paris, L'Harmattan 1991.

Πρόσφατα άρθρα-κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους (2010-)

Ξενόγλωσσα

EU coordination in Greece. Forced Europeanization under the MoU?, in National coordination of EU policies in times of crisis, Routledge Research in EU Law series , Taylor & Francis (forthcoming 2016).

Administrative Reform and Policy Conditionality in Greece Revista de Administração e Emprego Público / Administration and Public Employment Review no 1, 2015.

Auf der Suche nach einer effizienten öffentlichen Verwaltung , in U.-D. Klemm, W. Schulteiss (eds), Die Krise in Griechenland. Ursprünge, Verlauf, Folgen, CampusVerlag 2015.

La haute Fonction Publique et la crise : la permanence du provisoire Revue Française d'Administration Publique 151-152, 2014.

Administrative elites and the crisis. What lies ahead for the senior civil service in Greece? International Review of Administrative Sciences 80 (4) 2014.

Le droit sur le champ politico-administratif: la rencontre du droit et de l'ascience administrative, Mélanges en l'honneur du professeur Jacques Chevallier, LGDJ Paris 2013.

The quandary of administrative reform: institutional and performance modernisation, in S. Kalyvas, G. Pagoulatos, H. Tsoukas (eds.), From stagnation to forced adjustment. Reforms in Greece 1974-2010, Hurst& Co, London 2012.

The Odyssey of administrative reform in Greece, 1981-2009: A tale of two reform paths, Public Administration 89 (3), 2011 [with D. A. Sotriropoulos].

Στην ελληνική γλώσσα

Κοινωνικές ανισότητες και εμπόδια στην πρόσβαση σε κοινωνικά δικαιώματα. Το πολιτικό-διοικητικό πεδίο, στο Γ. Κατρούγκαλος (επιμ.) Ανισότητες και Δίκαιο], Αθήνα, Αλεξάνδρεια 2014 (101-119).

Η αναμόρφωση του συστήματος προσλήψεων. Παλιές προκλήσεις και νέες απαντήσεις στο (συλλογικό) Η πρόσφατη διοικητική μεταρρύθμιση, κέντρο Ευρωπαϊκού και Συνταγματικού Δικαίου, Αθήνα, Σάκκουλας, 2011.

Οργάνωση της κυβέρνησης. Σκέψεις με αφορμή την αναδιάταξη των υπουργείων στο (συλλογικό) Η πρόσφατη διοικητική μεταρρύθμιση, Κέντρο Ευρωπαϊκού και Συνταγματικού Δικαίου, Αθήνα, Σάκκουλας, 2011.

Μιχαήλ Σπουρδαλάκης

Σπουδές: Πολιτική επιστήμη και δημόσιο δίκαιο στην Αθήνα και τον Καναδά: Μετα-Διδακτορικός Υπότροφος (Post-Doctoral Fellow) Social Sciences & Humanities Research Council of Canada /SSHRC (1989 – 1991), Ph.D. Carleton University, Ottawa, Ont., Καναδάς (1986), M.A. University of Manitoba, Winnipeg, MAN., Καναδάς (1980), B.A.(Honours) Lakehead University, Thunder Bay, Ont., Καναδάς (1978), Πτυχίο, Τμήμα Δημοσίου Δικαίου & Πολιτικών Επιστημών, Νομική Σχολή Πανεπιστήμιο Αθηνών (1977).

Διδασκαλία: Από το 1991 είναι μέλος του Τμήματος Π.Ε.Δ.Δ.. Επίσης, σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο έχει διδάξει ή/και διδάσκει στα Τμήματα: ΜΜΕ, Νομικό, Τ.Ε.Α.Π.Η. του Ε.Κ.Π.Α., Σχολή Αρχιτεκτόνων Ε.Μ.Π., στο Bishop's University, Lennoxville, Κεμπέκ, Καναδάς και University of Manitoba.

Έρευνες: «Σχεδιασμός και Διαχείριση Συστήματος Καταγραφής του Πολιτικού και Κοινωνικού Ριζοσπαστισμού στην Ελλάδα», Θαλής, Ε.Π. "Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση", μέλος ερευνητικής ομάδας, ΠΑ.ΜΑΚ. (2012-σήμερα), «Η επίδραση της οικονομικής κρίσης στις Ευρωεκλογές 2009: Μετεκλογική συγκριτική έρευνα Κύπρου-Ελλάδας για την αποτίμηση του εκλογικού αποτελέσματος», με το European University of Cyprus, Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας της Κύπρου (2011-12), «Καθορισμός Δεικτών για την αξιολόγηση των πολιτικών ένταξης των υπηκόων Τρίτων Χωρών στην Ελληνική Κοινωνία», Εργαστήριο Μελέτης της Μετανάστευσης και της Διασποράς, Ε.Κ.Π.Α., ΕΣΥΕ, ΙΜΕΠΙΟ (2009-11), «Financial Literacy Stimulation – FINALIST» Lifelong Learning Programme, διεθνής έρευνα, Πανεπιστήμιο Πειραιά & Εργαστήριο Πολιτικής Επικοινωνίας, Τμ. Π.Ε.Δ.Δ. (2008-9).

Ανακοινώσεις σε συνέδρια που πραγματοποιήθηκαν στα πανεπιστήμια, Α.Π.Θ., Κρήτης, ΠΑ.ΜΑΚ. και Ε.Κ.Π.Α. και στις πόλεις Νέα Υόρκη (Pace U, CUNY), Πράγα, Παρίσι (Sorbone), Βανκούβερ (SFU), Μαδρίτη (IPSA), Florence, Λονδίνο (SOAS).

Διοικητικές θέσεις: Μέλος της Επταμελούς Επιτροπής του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας του Ε.Κ.Π.Α. (2010-2013), Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Πολιτικής Επιστήμης (2010-σήμερα), Διευθυντής Εργαστηρίου Πολιτικής Επικοινωνίας & Μέσων Ενημέρωσης, (2006-σήμερα), Μέλος του Δ.Σ. του Ιδρύματος Σάκη Καράγιωργα (2006- σήμερα), Μέλος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Νίκος Πουλαντζάς (2007-).

Τα τρέχοντα ερευνητικά του ενδιαφέροντα στέφονται γύρω από ζητήματα της θεωρίας των πολιτικών κομμάτων, ελληνικής πολιτικής, θεωριών του κράτους, ευρωπαϊκής αριστεράς

καθώς και μιας σειράς ζητημάτων που προκύπτουν ως αποτέλεσμα των μετασχηματισμών που σημειώνονται στο πρότυπο κοινωνικής οργάνωσης.

Πρόσφατες δημοσιεύσεις

- “La política del PASOK en Grecia: del reformismo a la austeridad (1974-2012)” (με Κ. Ελευθερίου και Χρ. Τάσση) στο J. Lanzaro (ed), Social Democracias “Tardías”: América Latina y Europa Meridional, (ετοιμάζεται).
- Ιωάννης Πασσαλίδης. Ομιλία κατά τη συζήτηση των προγραμματικών δηλώσεων 1958, Εισαγωγή – Ιστορικός Σχολιασμός, με τον Κώστα Ελευθερίου, Τετράδια Κοινοβουλευτικού Λόγου II, Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων Για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία, Αθήνα, 2013.
- «Κρίση, πολιτικό σύστημα και ο ρόλος των διανοουμένων», στο Κρίση και πολιτικό σύστημα, Αθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα της ΕΣΗΕΑ, 2013.
- “Left Strategy in the Greek Cauldron: Explaining Syriza’s Success”, in L. Panitch, G. Albo, V. Chibber (eds), The Question of Strategy, Socialist Register 2013, Λονδίνο, Merlin Press, 2013, σελ. 98-120, επίσης “La strategie de gauche dans le chaudron grec: le success Syriza”, στο Richard Poulin (επ.), Quelle strategie?, Paris, M edition, 2013.
- «Πολιτική και κοινωνική εκπροσώπηση στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία», στο Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου, Επιμόρφωση Συνδικαλιστών της ΕΣΕΕ, Αθήνα, ΕΣΕΕ, 2013, σελ. 51-94.
- «Από την πολυεπίπεδη διακυβέρνηση στο... Μνημόνιο: Το «χρονικό» μιας προαναγγελθείσας κρίσης», με τους Β. Αρανίτου, Ε. Παπαβλασόπουλο, στο αφιέρωμα για την κρίση της Επιθεώρησης Κοινωνικών Ερευνών, τευχ. 134-135, Α'-Β' 2011, σελ. 37-50.
- «Κομματική πειθαρχία και κρατικοποίηση των κομμάτων» στο Το παρόν και μέλλον του ελληνικού κοινοβουλίου, Ξ. Κοντιάδης & Φ. Σπυρόπουλος, (επιμ.). Αθήνα, Σιδέρης, 2011, σελ. 99-112.
- «Για τις συνθήκες ανάπτυξης της Αριστεράς στις αρχές του 21ου αιώνα», στο Α. Μανιτάκης κ.ά. (επιμ.), Η δημοκρατία μεταξύ ουτοπίας και πραγματικότητας, Αθήνα, Σαββάλας, 2011, σελ. 124-136.
- «Το κοινό μας μέλλον θα διαμορφωθεί όχι σύμφωνα με τις επιταγές της πραγματικότητας αλλά και εις πείσμα τους' Εφόσον...», στο Μ. Κούση, Μ. Σαματάς, Σ. Κονιόρδος (επίμ.) Εξουσία και Κοινωνία. Δωρήματα στον Κωνσταντίνο Τσουκαλά, Αθήνα, Εκδ. Καστανιώτης, 2010, σελ. 159-169.
- «Οι πολιτικές δυνάμεις και το κομματικό σύστημα» με τον Ε. Παπαβλασόπουλο, στο Α. Μωυσίδης & Σ. Σακελλαρόπουλος (επίμ.), Η Ελλάδα στον 19ο & 20ο αιώνα, Αθήνα, Εκδόσεις Τόπος, 2010, σελ. 289-313.

Γεώργιος Σωτηρέλης

Ο Γιώργος Χ. Σωτηρέλης είναι καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Γεννήθηκε το 1960 στη Θάσο, όπου και τελείωσε το Γυμνάσιο. Σπούδασε νομικά στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Στη συνέχεια (1983-1988) επελέγη επιστημονικός συνεργάτης του καθηγητή Αριστόβουλου Μάνεση στο Τμήμα Νομικής της Σχολής Ν.Ο.Π.Ε. του Πανεπιστημίου Αθηνών, υπό την επίβλεψη του οποίου εκπόνησε διδακτορική διατριβή, με βαθμό άριστα (1988). Εντάχθηκε στο Διδακτικό και Ερευνητικό Προσωπικό του

Πανεπιστημίου (ΔΕΠ) μετά από την εκλογή του ως λέκτορα (1988-1993) στο ίδιο Τμήμα. Ακολούθως εξελέγη Επίκουρος Καθηγητής (1993-2000), Αναπληρωτής Καθηγητής (2000-2006) και Καθηγητής, από τον Νοέμβριο του 2006, στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης της Σχολής Ν.Ο.Π.Ε. (και ήδη Ο.Π.Ε.) του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Είναι επίσης Δικηγόρος στον Άρειο Πάγο, από το 1988, Προϊστάμενος του Τμήματος Κοινοβουλευτικών Ερευνών και Μελετών της Βουλής των Ελλήνων, από το 1988, Εκπρόσωπος της Βουλής των Ελλήνων στο Ευρωπαϊκό Κέντρο Κοινοβουλευτικών Ερευνών και Τεκμηρίωσης (ECPRD), από το 2009, μέλος της Εκτελεστικής του Επιτροπής, από το 2012, καθώς και μέλος και αντιπρόεδρος του Ομίλου Αριστόβουλος Μάνεσης από την ίδρυσή του, το 2001. Διετέλεσε γενικός γραμματέας του Υπουργείου Δικαιοσύνης (1994-1995), πρόεδρος του Ινστιτούτου Αμυντικών Αναλύσεων (2003-2004), μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου του Ινστιτούτου Τοπικής Αυτοδιοίκησης (2005-2010), και της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (2011-2014), ενώ έχει συμμετάσχει επανειλημμένα σε Επιστημονικές Επιτροπές του ΥΠΕΣΔΔΑ για τη Διοικητική Μεταρρύθμιση, την αναδιάρθρωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, το Εκλογικό Δίκαιο, το Εκλογικό Σύστημα και τα Οικονομικά των Κομμάτων.

Τα ερευνητικά ενδιαφέροντα και το διδακτικό του έργο καλύπτουν όλο το φάσμα του Συνταγματικού Δικαίου (οργάνωση του κράτους και θεμελιώδη δικαιώματα) καθώς και της Συνταγματικής Ιστορίας.

Έχει δημοσιεύσει έξι (6) μονογραφίες και ένα μεγάλο αριθμό επιστημονικών άρθρων και συμβολών σε συλλογικούς τόμους.

Σημαντικότερα πρόσφατα έργα

- «Αλλαγή παραδείγματος; Η πρόκληση μιας νέας συνταγματικής οργάνωσης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο», <http://www.constitutionalism.gr> [καταχώρηση 18.3.2015].
- «Προτάσεις αναθεώρησης συνταγματικών διατάξεων για την αναβάθμιση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης», Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου, 6/2013, σ. 790 επ. και στην ιστοσελίδα: <http://www.ita.org> [καταχώρηση 13.1.2014].
- «Το Σύνταγμα στην εποχή της κρίσης. Προς ένα νέο συνταγματισμό», σε: <http://www.constitutionalism.gr> [καταχώρηση: 10.9.2012] (Προδημοσίευση από το συλλογικό έργο "Πολιτική Επιστήμη: Διακλαδική και κριτική προσέγγιση της πολιτικής πράξης" που θα εκδοθεί με πρωτοβουλία και επιστημονική επιμέλεια του Ομότιμου Καθηγητή Πολιτικής Επιστήμης Α.-Ι. Δ. Μεταξά).
- «Η συνταγματική ελευθερία στην εποχή των ραγδαίων αλλαγών. Προς μια νέα θεώρηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων», σε: Ε. Κοντιάδη, Φ. Σπυρόπουλου, Κ. Τσουκαλά (επιμ.), Δημοκρατία, Σύνταγμα, Ευρώπη στην εποχή της κρίσης. Μελέτες στη μνήμη του Δημήτρη Θ. Τσάτσου, Εκδ. Σαββάλας, Αθήνα 2012, (και σε: <http://constitutionalism.gr> [καταχώρηση: 26/01/2012]).
- «Η οικονομική κρίση ως ευκαιρία για την επαναθεμελίωση του κράτους», σε: Γ.Χ. Σωτηρέλη, Μ.Ν. Πικραμένου, Θ.Γ. Ξηρού, Η μεταρρύθμιση του κράτους στην εποχή των μεγάλων προκλήσεων, Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2011 (και σε: <http://www.constitutionalism.gr> [καταχώρηση: 25.10.2011]).
- «Σύνταγμα και πολιτική υπό το φως των νέων δεδομένων: Τα διακυβεύματα, οι δυνατότητες, τα όρια», σε: <http://constitutionalism.gr> [καταχώρηση: 22.5.2011].

Σημαντικότερα παλαιότερα έργα

- Κωλύματα εκλογιμότητας και ασυμβίβαστα βουλευτών. Στο μεταίχμιο δύο συνταγματικών αναθεωρήσεων (μονογραφία), Σάκκουλας, 2006.
- Η μεταρρύθμιση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Προκλήσεις και προοπτικές (μονογραφία), Προσκήνιο, 2002 (1η έκδοση), Παπαζήσης, 2006 (2η έκδοση).
- «Τρομοκρατία, Πολιτικό Έγκλημα και Δημοσιότητα της Δίκης» στο: Δημοκρατία-Ελευθερία-Ασφάλεια, Τιμητικός Τόμος για τον Ιωάννη Μανωλεδάκη, Σάκκουλας, 2005.
- «Το αβέβαιο συνταγματικό μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης» στο Σύνταγμα-Ελληνική Πολιτεία-Ευρωπαϊκή Συμπολιτεία, Αφιέρωμα στον Δημήτρη Τσάτσο, Αντ. Σάκκουλας, 2004.
- Σύνταγμα και Δημοκρατία στην εποχή της «παγκοσμιοποίησης» (μονογραφία), Αντ. Σάκκουλας, 2000.
- Νομικοπολιτικά. Κριτικές παρεμβάσεις στην συνταγματική επικαιρότητα (συλλογή άρθρων, σελ. 116). Εκδ. Αντ. Σάκκουλα, 1998.
- Θρησκεία και Εκπαίδευση κατά το Σύνταγμα και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση. Από τον κατηχητισμό στην πολυφωνία (μονογραφία, σελ. 448). Εκδ. Αντ. Σάκκουλα, 1993.
- Σύνταγμα και Εκλογές στην Ελλάδα, 1864-1909. Ιδεολογία και πράξη της καθολικής ψηφοφορίας (μονογραφία, σελ. 498). Εκδ. Θεμέλιο, 1991.
- Το δικαίωμα της λευκής ψήφου (μονογραφία, σελ. 56). Εκδ. Αντ. Σάκκουλα, 1988.

Δημήτριος Σωτηρόπουλος

Ο Δημήτριος Α. Σωτηρόπουλος γεννήθηκε στην Αθήνα το 1960. Αποφοίτησε από το Κολλέγιο Αθηνών με το βραβείο Salutorian της τάξης του 1979. Σπούδασε νομικά στη Νομική Σχολή Αθηνών (Πτυχίο Νομικής, 1984), κοινωνιολογία και πολιτική επιστήμη στο London School of Economics (M.Sc., 1987, με υποτροφία του Βρετανικού Συμβουλίου) και στο Yale University (M.A., 1987, M.Phil., 1988, Ph.D., 1991 - 'distinction', με υποτροφία του Yale και του Ιδρύματος Ωνάση). Υπηρέτησε τη στρατιωτική του θητεία μεταξύ των ετών 1991 και 1993.

Μεταξύ των ετών 1994 και 1998 δίδαξε κοινωνιολογία και πολιτική επιστήμη στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών (ως ειδικός επιστήμονας), στο μεταπτυχιακό Ινστιτούτο Juan March de Estudios e Investigaciones της Μαδρίτης (ως επισκέπτης καθηγητής) και στο Πανεπιστήμιο Κρήτης (στο Ρέθυμνο, ως επίκουρος καθηγητής επί συμβάσει, Π.Δ. 407/1980). Από το 1998 διδάσκει πολιτική επιστήμη στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών, στο οποίο εξελέγη ως λέκτορας πολιτικής επιστήμης. Το 2002 έγινε επίκουρος καθηγητής και το 2008 αναπληρωτής καθηγητής στο ίδιο Τμήμα. Κατά τις εκπαιδευτικές άδειες του, το 2003 ήταν Senior Research Fellow στο Hellenic Observatory, London School of Economics και το 2009-2011 στο European Studies Centre, St. Antony's College, Oxford.

Οι δημοσιεύσεις του αφορούν τη δημοκρατία και τον εκδημοκρατισμό, τη δημόσια διοίκηση και το κράτος πρόνοιας. Ειδικότερα έχει κάνει έρευνα για τους κυβερνητικούς και γραφειοκρατικούς θεσμούς στα δημοκρατικά πολιτεύματα, την κοινωνική και εκπαιδευτική πολιτική, καθώς και την κοινωνία πολιτών.

Έχει δημοσιεύσει τα εξής βιβλία:

- Γραφειοκρατία και πολιτική εξουσία, Αντ. Σάκκουλας, Αθήνα 1996.
- Populism and Bureaucracy, University of Notre Dame Press, Notre Dame και Λονδίνο 1996.
- Η Κορφή του Πελατειακού Κράτους, Ποταμός, Αθήνα 2001.
- Το εκκρεμές της διοικητικής μεταρρύθμισης (μαζί με τους Δ. Παπούλια και Χ. Ι. Οικονόμου), Ποταμός, Αθήνα 2002.
- Ο Τρίτος Κόσμος (μαζί με τους Αστ. Χουλιάρρα, Σωτ. Ρούσσο και Π. Σκλιά), Παπαζήσης, Αθήνα 2005.
- Κράτος και μεταρρύθμιση στη σύγχρονη Νότια Ευρώπη, Ποταμός, Αθήνα 2007.

Έχει επιμεληθεί τους εξής συλλογικούς τόμους:

- Κοινωνία και πολιτική, Θεμέλιο, Αθήνα 1996 (μαζί με τους Χρ. Λυριντζή κα Ηλ. Νικολακόπουλο).
- Ο Συνήγορος του Πολίτη: Η δημοκρατία σε βάθος, Παπαζήσης, Αθήνα 2000.
- Is Southeastern Europe Doomed to Instability?, Frank Cass, Λονδίνο 2002 (μαζί με τον Θ. Βερέμη).
- Η άγνωστη κοινωνία πολιτών, Ποταμός, Αθήνα 2004.
- Democracy and the State in the New Southern Europe, Oxford University Press, Οξφόρδη 2006 (μαζί με τους Νικηφόρο Διαμαντούρο και Richard Gunther).

Επίσης έχει δημοσιεύσει άρθρα στα περιοδικά West European Politics, British Journal of Sociology, Southeast European and Black Sea Studies, South European Society and Politics, Journal of European Social Policy, Journal of Social Policy, Social Policy and Administration, Europe-Asia Studies, Public Administration και European Journal of Social Security.

Είναι μέλος των εκδοτικών/συντακτικών επιτροπών των περιοδικών 1) European Political Science, 2) South European Society and Politics, 3) Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης 4) Κοινωνική Πολιτική (ηλεκτρονικό περιοδικό, www.eekp.gr) και 5) Books' Journal. Έχει διατελέσει συντονιστής έκδοσης του περ. Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης (2000-2004) και βιβλιοκριτικός της εφημ. Το Βήμα της Κυριακής (1999 έως σήμερα).

Γιάννης Α. Τασόπουλος

Ο Γιάννης Τασόπουλος είναι Καθηγητής Δημοσίου Δικαίου. Έλαβε το 1986 το Πτυχίο Νομικού Τμήματος, Σχολής Ν.Ο.Π.Ε. Πανεπιστημίου Αθηνών (Άριστα), το 1987 το LL.M. από το Duke University School of Law των Η.Π.Α., το 1989 το S.J.D. από το Duke University School of Law.

Το καλοκαίρι του 1988 ήταν υπότροφος στο Fondation Perelman (Φιλοσοφία του Δικαίου) του Ελεύθερου Πανεπιστημίου των Βρυξελλών. Το 2002 έως το 2004 συμμετείχε στην Ομάδα Υποστήριξης του Κυπριακού, ενώ το 2003 ήταν visiting scholar στο Duke University School of Law. Το καλοκαίρι του 2006 δίδαξε στη Γενεύη συγκριτικό συνταγματικό δίκαιο, στο πρόγραμμα Transnational Law που διοργανώνει το Duke University School of Law σε συνεργασία με τη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Γενεύης. Τα ερευνητικά ενδιαφέροντά του εκτείνονται, παράλληλα με το δημόσιο δίκαιο, και στη φιλοσοφία του δικαίου και στη συνταγματική ιστορία.

Είναι μέλος του Ομίλου Μάνεση και μέλος του Δ.Σ. του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου. Είναι δικηγόρος Αθηνών.

Η διατριβή του *The Constitutional Problem of Subversive Advocacy in the United States of America and Greece - A Comparison of the Legal Guarantees of Political Speech in Times of Crisis* δημοσιεύθηκε το

1993. Η μονογραφία του, *Το ηθικοπολιτικό θεμέλιο του Συντάγματος*, Δημοσιεύματα Συνταγματικού Δικαίου, δημοσιεύθηκε το 2001. *Η κοινωνία και το Σύνταγμα στην Ελλάδα – μεταξύ πολιτικού ενθουσιασμού και ευπρέπειας* δημοσιεύθηκε το 2006 και *Τα θεσμικά αντίβαρα της εξουσίας και η αναθεώρηση του Συντάγματος* το 2007. Η μονογραφία του, *Η λαϊκή κυριαρχία και η πρόκληση της αμεροληψίας*, δημοσιεύθηκε το 2014 από τις εκδόσεις Κριτική.

Επιλογή πρόσφατων δημοσιεύσεων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό

- *Adam Smith's Bipolar Approach to Law*, Adam Smith Review v. 7, 2014, σ. 114-129.
- "On the Jacobin Dimension of Greek Constitutional Tradition", in Anna Triandafyllidou, Ruby Gropas, Hara Kouki (eds), *The Greek Crisis and European Modernity*, Palgrave 2013, σ. 59-88.
- "The Impact of the Financial Crisis on the Greek Constitution" (with X. Contiades), in X. Contiades, *Constitutions in the Global Financial Crisis*, Ashgate, Surrey 2013, σ. 195-218.
- "Constitutional Change in Greece" (with X. Contiades), in X. Contiades (ed.), *Engineering Constitutional Change*, Routledge, London 2013, σ. 151-177.
- "Πολιτική αξιοπιστία και θεσμική συνέπεια", σε Χ. Ανθόπουλου, Γ. Κατρούγκαλου, Ξ. Κοντιάδη, Γ. Τασόπουλου, *Σύνταγμα και Ερμηνεία. Η συμβολή του Δ. Τσάτσου*, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2008, σ. 93-150.
- "The Formation of the Rule of Law in the Balkans", in Vim Van Meurs, Alina Mungiu-Pippidi (eds.), *Ottomans into Europeans*, Hurst, London 2010, σ. 153-177.

Μιχαήλ Ι. Τσινισιζέλης

Ο Μ.Ι. Τσινισιζέλης γεννήθηκε στην Αθήνα τον Σεπτέμβριο του 1955. Τελείωσε την Σχολή Μωραΐτη και σπούδασε νομικές και πολιτικές επιστήμες στην Ελλάδα και το Ηνωμένο Βασίλειο όπου και έλαβε το διδακτορικό του δίπλωμα από το Πανεπιστήμιο του Μάντσεστερ το 1985. Σήμερα διδάσκει "Συγκριτικό Ομοσπονδισμό", "Συγκριτική Ανάλυση Ευρωπαϊκών Πολιτικών Συστημάτων", "Ευρωπαϊκή Πολιτική", "Θεωρία της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης" και "Πολιτικό Σύστημα της Ε.Ε." σε προπτυχιακό και Μεταπτυχιακό επίπεδο στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και στο Μεταπτυχιακό πρόγραμμα του Τμήματος Διεθνών Οικονομικών και Πολιτικών Σχέσεων του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών. Έχει διδάξει σε διάφορα Πανεπιστήμια του Ηνωμένου Βασιλείου και έχει δώσει διαλέξεις και σεμινάρια σε διάφορα Πανεπιστήμια στην Ε.Ε. στις ΗΠΑ, στη Ρωσία, στην Κίνα, στην Ταϊβάν και αλλού. Έχει συμμετάσχει σε πλήθος συνέδρια (ενδεικτικά στο ECPR-European Consortium of Political Research - 12 φορές), ημερίδες κλπ στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Σήμερα είναι ακαδημαϊκός κριτής στα παρακάτω περιοδικά: *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, *West European Politics*, *European Journal of Political Research*, *Current Politics and Economics of Europe*, *European Union Politics*. Έχει επιμεληθεί ή συγγράψει 19 βιβλία και έχει συνολικά πάνω από 120 δημοσιεύσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Ο Μ.Ι. Τσινισιζέλης ομιλεί άριστα Γαλλικά και Αγγλικά και έχει λειτουργική γνώση Ισπανικών και Γερμανικών. Από το 2004 έως το 2010 διετέλεσε Πρόεδρος και Αναπληρωτής Πρόεδρος του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης και από το 2010 είναι Κοσμήτορας της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του ΕΚΠΑ.

Ιωάννης Τσίρμπας

Ο Γιάννης Τσίρμπας είναι λέκτορας στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης. Είναι διδάκτωρ Πολιτικής Επικοινωνίας του τμήματος Επικοινωνίας, Μέσων και Πολιτισμού του Παντείου Πανεπιστημίου, κάτοχος μεταπτυχιακού στην Πολιτική Συμπεριφορά από το Πανεπιστήμιο του Έσσεξ και πτυχίου Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας από το Πάντειο Πανεπιστήμιο. Μέλος της Ελληνικής Εταιρείας Πολιτικής Επιστήμης και της Political Science Association της Μ. Βρετανίας. Έχει επίσης εργαστεί επί σειρά ετών στο χώρο των δημοσκοπήσεων και της ανάλυσης της επικοινωνίας.

Διδάσκει μαθήματα Ποσοτικής και Ποιοτικής κοινωνικής έρευνας, τόσο σε προπτυχιακό όσο και σε μεταπτυχιακό επίπεδο, καθώς και Εκλογική Κοινωνιολογία και Θεωρίες Ορθολογικής Επιλογής. Έχει επίσης διδάξει τα μαθήματα Τεχνικές Ερωτηματολογίου και Πολιτικό Μάρκετινγκ στο ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας και Θρησκείες και Πολιτική στη Νεωτερικότητα (με τη Β. Γεωργιάδου) στο Π.Μ.Σ. Πολιτική Επιστήμη και Ιστορία του Παντείου Πανεπιστημίου.

Τα τρέχοντα ερευνητικά του ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, την εφαρμογή πειραματικών μεθόδων στη μελέτη της πολιτικής επικοινωνίας, την εκλογική συμπεριφορά και τη διαμόρφωση των κομματικών ταυτίσεων.

Επιλογή δημοσιεύσεων:

Μονογραφία

-(2007), *28 Ημέρες: Εκλογές, Πολιτική Διαφήμιση και Ειδησεογραφία*, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση.

Άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά

-(2016) 'The January 2015 Parliamentary Election in Greece: Government Change, Partial Punishment and Hesitant Stabilisation' *South European Society and Politics* <http://dx.doi.org/10.1080/13608746.2015.1088428>

- (2015) 'What do Greek political elites think about Europe and the crisis? An exploratory analysis', *L.S.E. Hellenic Observatory Papers on Greece and Southeast Europe*, GreeSE paper No. 93 (with Sotiropoulos, D. A.)

-(2015), "The 2014 Local Elections in Greece: Looking for Patterns in a Changing Political System", *South European Society and Politics*. (DOI: 10.1080/13608746.2014.1002555)

-(2014), "The Impact of the Economic Crisis on the Ideological Space in Portugal and Greece: A Comparison of Elites and Voters", *South European Society and Politics* (with Emmanouil Tsatsanis and Andre Freire). (DOI: 10.1080/13608746.2014.983317)

-(2014), «Ειδησεογραφικό Περιεχόμενο και Τάσεις του Εκλογικού Σώματος: Η Πρώτη Περίοδος της Κρίσης, 2009-2011» *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, τχ. 42, σ. 173-202 (με Μάνο Τσατσάνη).

-(2009) «Από την Επικοινωνία της Ιδεολογίας στην Ιδεολογία της Επικοινωνίας: Αναδρομική Αξιολόγηση του Πολιτικού Λόγου ΠΑΣΟΚ και ΝΔ, 1974-2007». *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, τχ. 34, σ. 72-91

Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους

-(2015) "Los principales narradores y la narrative dominante de la crisis griega" in Martin, I. & Tirado, I (eds.) *Grecia: aspectos políticos y juridico-economicos de la crisis*, Madrid: Centro de Estudios Politicos and Constitucionales.

-(2009) «Η Πτώση του Δικομματισμού μετά τις Εκλογές του 2007: Τα Χαρακτηριστικά, οι Αιτίες και η Ισχύς του Φαινομένου» στο Ν. Μαραντζίδης, Τ. Παππάς, Γ. Κωνσταντινίδης (επιμ.) *Κόμματα και Πολιτική στην Ελλάδα*. Αθήνα, Εκδόσεις Κριτική.

Λουκάς Τσούκαλης

Ο Λουκάς Τσούκαλης σπούδασε οικονομικά και διεθνείς σχέσεις στο Πανεπιστήμιο του Μάντσεστερ, το Κολλέγιο της Ευρώπης, Μπρυζ, και το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης από όπου πήρε το διδακτορικό του. Δίδαξε πολλά χρόνια στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης ευρωπαϊκή ενοποίηση και διεθνή πολιτική οικονομία και στο Κολλέγιο της Ευρώπης ως Διευθυντής του Οικονομικού Τμήματος. Επέστρεψε στην Ελλάδα με την εκλογή του στη θέση του Καθηγητή Ευρωπαϊκής Οργάνωσης στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών το 1990. Το 1997 εξελέγη Καθηγητής στο Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο του London School of Economics ως πρώτος κάτοχος της Έδρας Ελευθέριος Βενιζέλος. Επανήλθε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών το 2001 όπου και παραμένει μέχρι σήμερα. Επισκέπτης Καθηγητής στο King's College του Λονδίνου και το Κολλέγιο της Ευρώπης. Έχει διδάξει και σε πολλά άλλα πανεπιστήμια του εξωτερικού, μεταξύ άλλων στο Sciences Po στο Παρίσι, στο Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο της Φλωρεντίας και στο Johns Hopkins στην Ουάσιγκτον. Πρόεδρος ΔΣ του Ελληνικού Ιδρύματος Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ). Πρώην ειδικός σύμβουλος του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ειδικός σύμβουλος του Πρωθυπουργού της Ελλάδος και Πρόσβης εκ προσωπικοτήτων. Μέλος διεθνών επιτροπών, όπως η Επιτροπή Υψηλού Επιπέδου για τον Έκσυγχρονισμό της Ανώτατης Παιδείας στην Ευρώπη (2013), συμβουλευτικών οργάνων και συντακτικών επιτροπών σε διεθνείς επιστημονικές επιθεωρήσεις και δεξαμενές σκέψης. Τα περισσότερα βιβλία του έχουν εκδοθεί από το Oxford University Press και έχουν μεταφραστεί σε διάφορες γλώσσες σε μια ευρεία γκάμα θεμάτων με επίκεντρο την ευρωπαϊκή πολιτική οικονομία και ενοποίηση. Έχει επίσης δημοσιεύσει πολλά άρθρα σε επιστημονικές επιθεωρήσεις, περιοδικά και εφημερίδες. Κύριος ομιλητής σε πολλές διεθνείς συναντήσεις και επίσημος προσκεκλημένος σε μεγάλα πανεπιστήμια. Έχει δώσει δύο φορές την Ετήσια Διάλεξη του Journal of Common Market Studies, την Alcuin Lecture (2013) στο πανεπιστήμιο του Κέιμπριτζ και έχει προσκληθεί να δώσει την Cyril Foster Lecture για το 2014 στο πανεπιστήμιο της Οξφόρδης. Στις πρόσφατες δημοσιεύσεις του περιλαμβάνονται *The Delphic Oracle for Europe: Is There a Future for the European Union?* Oxford University Press, 2011. *'The Political Economy of the Crisis: The End of an Era?'*, Global Policy 3/1, Dec. 2012. *'We Need a New Grand Bargain for Europe'*, Zeitschrift für Internationale Beziehungen 1/2013.

Ιωάννης Νικ. Υφαντόπουλος

Καθηγητής Κοινωνικής Πολιτικής και Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών και πρώην Πρόεδρος του Δ.Σ του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών. Διετέλεσε Επιστημονικός Σύμβουλος στο Υπουργείο Υγείας σε διαφορετικές Κυβερνήσεις, και εκπροσώπησε την Ελλάδα σε πολλές Παγκόσμιες και Πανευρωπαϊκές Συναντήσεις. Συμμετείχε ως Σύμβουλος σε Διεθνείς Οργανισμούς όπως η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (W H O), η Παγκόσμια Τράπεζα (World Bank), η Ευρωπαϊκή Κοινότητα (European Commission), το Διεθνές Γραφείο Εργασίας (I.L.O.), και ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης. (O.E.C.D). Εργάσθηκε στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (Στατιστική Υπηρεσία) (Eurostat), και δίδαξε σε

Προπτυχιακά και Μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών σε πολλά πανεπιστήμια της Ευρώπης Ρωσίας και ΗΠΑ.

Στην Ελλάδα διετέλεσε Μέλος της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Αθηνών, Πρόεδρος του Νοσοκομείου του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού, Αντιπρόεδρος του Εθνικού Οργανισμού Κοινωνικής Φροντίδας, και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων (ΕΟΦ) του Οργανισμού κατά των Ναρκωτικών ΟΚΑΝΑ, του Ευγενιδείου Νοσοκομείου, της Διυπουργικής Επιτροπής για την Έρευνα και μέλος της Ομάδας των «Σοφών» για τη μεταρρύθμιση του Εθνικού Συστήματος Υγείας.

Στην αξιολόγηση των ερευνητικών κέντρων το 2005, ως Πρόεδρος του ΕΚΚΕ, έλαβε τον υψηλότερο βαθμό (5) (άριστα) για την διοίκηση, συνεργασία και την διεθνή προβολή του Κέντρου.

Στη συγγραφική του δραστηριότητα περιλαμβάνονται:

Βιβλία

«Πρόσβαση στις Νέες Φαρμακευτικές Θεραπείες στην Ελλάδα» (2013)

«Οικονομικές και Κοινωνικές Διαστάσεις του κράτους Πρόνοιας» (2009),

«Η Στατιστική στην Κοινωνική Έρευνα» (2008),

Επιλογή Προσφατων Δημοσιεύσεων:

Yfantopoulos, J. Dynamic aspects of the underground economy in Greece (2013) *Journal of Economic and Social Measurement*, 38 (1), pp. 97-112.

Anagnostopoulos, F., Yfantopoulos, J., Moustaki, I., Niakas, D.

Psychometric and factor analytic evaluation of the 15D health-related quality of life instrument: The case of Greece (2013) *Quality of Life Research*, 22 (8), pp.1973-1986.

Kontodimopoulos, N., Bozios, P., Yfantopoulos, J., Niakas, D. Longitudinal predictive ability of mapping models: Examining post-intervention EQ-5D utilities derived from baseline MHAQ data in rheumatoid arthritis patients (2013) *European Journal of Health Economics*, 14 (2), pp.307-314.

Geitona, M., Androutsou, L., Yfantopoulos, J. Efficiency assessment across homogeneous specialty clinics in the region of Thessaly, Greece. (2012) *Open Public Health Journal*, 6, pp.11-20.

Papagiannopoulou, V., Oulis, C.J, Papaioannou, W., Antonogeorgos, G., Yfantopoulos, J. Validation of a Greek version of the oral health impact profile (OHIP-14) for use among adults (2012) *Health and Quality of Life Outcomes*, 10, art. no.7,

Papaioannou, W. Oulis, C.J, Latsou, D, Yfantopoulos, J.

Oral health-related quality of life of greek adults: A cross-sectional study (2011) *International Journal of Dentistry*, art. no.360292,

Panagiotakos, D.B. Yfantopoulos, J.N. Methodological issues in the quantitative assessment of quality of life (2011) *Angiology*, 62(7), pp.517-519.

Papaioannou, W., Oulis, C.J, Latsou, D, Yfantopoulos, J. Oral health related quality of life of Greek adolescents: A cross-sectional study (2011) *European Archives of Paediatric Dentistry*,12(3),pp.146-150.

Androutsou, L., Geitona, M., Yfantopoulos, J. Measuring efficiency and productivity across hospitals in the Regional Health Authority of Thessaly, in Greece (2011) *Journal of Health Management*, 13 (2), pp.121-140

Maniadakis, N. Ekman, M., Fragoulakis, V., Papagiannopoulou, V. Yfantopoulos, J. Economic evaluation of irbesartan in combination with hydrochlorothiazide in the treatment of hypertension in Greece (2011) *European Journal of Health Economics*, 12 (3),pp.253-261.

Vlismas, K.Panagiotakos, D.B.Pitsavos, C, Chrysohoou, C.Skoumas, Y. Sitara, M. Yfantopoulos, J., Stavrinos, V., Stefanadis, C.Quality, but not cost, of diet is associated with 5-year incidence of CVD: The ATTICA study (2010) *Public Health Nutrition*, 13 (11), pp. 1890-1897.

Maniadakis, N. Kotsopoulos, N., Prezerakos, P., Yfantopoulos, J. Health care services performance measurement: Theory, methods and empirical evidence (2009) *European Research Studies Journal*, 12(3), pp.151-170.

Aletras, V.H, Kontodimopoulos, N, Niakas, D.A., Vagia, M.G., Pelteki, H.J., Karatzoglou, G.I., Sintonen, H., Yfantopoulos, J.N. Valuation and preliminary validation of the Greek 15D in a sample of patients with coronary artery disease (2009) *Value in Health*,12(4),pp.574-579.

Yfantopoulos, J. Pharmaceutical pricing and reimbursement reforms in Greece (2008) *European Journal of Health Economics*, 9 (1), pp. 87-97

Kontodimopoulos, N., Pappa, E. Niakas, D. Yfantopoulos, J. Dimitrakaki, C., Tountas, Y.Validity of the EuroQoL (EQ-5D) instrument in a Greek general population (2008) *Value in Health*,11(7),pp.1162-1169.

Maniadakis, N., Kotsopoulos, N., Prezerakos, P., Yfantopoulos, J.Measuring intra-hospital clinic efficiency and productivity: An application to a Greek University General Hospital (2008) *European Research Studies Journal*,11(1-2),pp.95-109.

Kanavos, P., Yfantopoulos, J., Vandoros, C, Politis, C.The economics of blood: Gift of life or a commodity? (2006) *International Journal of Technology Assessment in Health Care*, 22 (3), pp. 338-343.

Συμμετέχει ως μέλος των Συντακτικών επιτροπών επιστημονικών επιθεωρήσεων: Co-editor of the ISPOR CEE Network ,Assistant Editor: "Cost Effectiveness and Resource Allocation" Editorial Board: "Health Economics Review"

Νικόλαος-Κομνηνός Χλέπας

Ο Νικόλαος-Κομνηνός Χλέπας σπούδασε νομικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Στη συνέχεια πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές με υποτροφία του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ) στη Γερμανία (Πανεπιστήμιο Βρέμης) όπου και αναγορεύθηκε Διδάκτορας Νομικών Επιστημών. Η έκδοση της διατριβής του χρηματοδοτήθηκε κατόπιν επιλογής από το Ίδρυμα Nolting-Hauff Stiftung στη Γερμανία. Από το 1993 διδάσκει στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Έχει εργασθεί ως προϊστάμενος της Νομικής Υπηρεσίας του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες. Υπήρξε μέλος της Εθνικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, καθώς και του Ινστιτούτου Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Διετέλεσε Πρόεδρος του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (2010-2012). Έχει συμμετάσχει σε πολλές νομοπαρασκευαστικές και άλλες επιτροπές ως εμπειρογνώμων, ενώ υπήρξε αντιπρόεδρος της νομοτεχνικής επιτροπής σύνταξης του νόμου "Καλλικράτης". Είναι τακτικό μέλος της Ανεξάρτητης Επιτροπής Εμπειρογνομόνων στο Κογκρέσο των Δήμων και Περιφερειών στο Συμβούλιο της Ευρώπης. Είναι μέλος του Board της European Urban Research Association (EURA).

Έχει συμμετάσχει σε μεγάλο αριθμό ελληνικών και διεθνών ερευνητικών προγραμμάτων και μελετών, ενώ άρθρα του έχουν δημοσιευτεί σε ελληνικά και ξένα επιστημονικά περιοδικά και συλλογικούς τόμους. Έχει δημοσιεύσει πέντε μονογραφίες και έχει επιμεληθεί δέκα συλλογικούς τόμους.

Επιλογή νεότερων δημοσιεύσεων:

- "Greece: A case of fragmented centralism and "behind the scenes" localism", in: John Loughlin et al. (Eds.), *The Oxford Handbook of Local and Regional Democracy in Europe*, Oxford University Press, Oxford 2011, pp. 410-432.
- "Local Government in Greece", in: Angel-Manuel Moreno (ed.), *Local Government in the Member States of the European Union: a comparative legal perspective*, INAP, Madrid 2012, σελ. 257-281.
- "Governing Greek Islands: From hierarchies to networks?", in: Bjorn Egner et al. (Hrsg.), *Regieren. Festschrift für Hubert Heinelt*, Springer VS, Wiesbaden 2012, pp. 533-548.
- "Municipal councillors as interest mediators: Roles, perceptions and enactment", in: Bjorn Egner et al. (Eds.), *Local Councilors in Europe*, Springer VS, Wiesbaden 2013, pp. 39-159.
- "Centralization, Decentralization, Recentralization: Lessons from the Greek Experience", In: Göumen, Korel/ Sazak, Onur (eds.), *Centralization Decentralization Debate Revisited*, IPM/IPC Sabanci, Istanbul 2014, pp. 171-202,
- "The Quality of national institutional environment of EU and Neighboring Countries in Comparative perspective", in: Albarracín J. (Ed.), *Research and Assessment on Euro-Mediterranean Relations*, European Institute of the Mediterranean (IEMed.) Barcelona 2015

Χαράλαμπος Χρυσανθάκης

Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1960. Αποφοίτησε από τη Νομική Σχολή Αθηνών / Τμήμα Νομικής το 1983 με βαθμό «άριστα 9 6/8». Το 1990 ολοκλήρωσε τη διδακτορική διατριβή του με θέμα «Το δεδικασμένο των ακυρωτικών αποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας», δηλαδή στο αντικείμενο του δημόσιου δίκαιου (διοικητικού δικονομικού δικαίου), οπότε και ανακηρύχθηκε διδάκτορας της πιο πάνω Σχολής με βαθμό «άριστα».

Από το 1985 διετέλεσε υπότροφος - ερευνητής συνεργάτης του Ινστιτούτου Δικονομικών Μελετών, ενώ κατά την περίοδο 1986 - 1989 διετέλεσε Ειδικός Μεταπτυχιακός Υπότροφος στον Τομέα Δημοσίου Δίκαιου της Νομικής Αθηνών.

Από το 1991 υπηρετεί στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης Αθηνών, από δε το Νοέμβριο του 2003 βρίσκεται στη βαθμίδα του Καθηγητή, στο γνωστικό αντικείμενο «Διοικητικό Δίκαιο - Διοικητικοί θεσμοί», σήμερα δε έχει την ιδιότητα του Προέδρου του Τμήματος.

Το συγγραφικό έργο του περιλαμβάνει περί τις εκατόν πενήντα (150) δημοσιεύσεις στα αντικείμενα του Διοικητικού Δικαίου, του Διοικητικού Δικονομικού Δικαίου, του Συνταγματικού Δικαίου και των θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Μεταξύ των δημοσιεύσεων του περιλαμβάνονται μελέτες που αφορούν τα θεμελιώδη δικαιώματα, την εκπαιδευτική νομοθεσία, τις διοικητικές συμβάσεις (έργα, προμήθειες και υπηρεσίες), τη διοικητική διαδικασία, τους δημόσιους υπαλλήλους, την είσπραξη των δημόσιων εσόδων, τη νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου, τη δικηγορική νομοθεσία, το διοικητικό δίκαιο εν γένει, καθώς και τη διοικητική δικονομία.

Κατά την περίοδο 1990 - 1991 υπηρέτησε ως νομικός σύμβουλος του Τμήματος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην Ειδική Νομική Υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών, με αντικείμενο απασχόλησης την εκπροσώπηση του Ελληνικού Δημοσίου ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Συμμετείχε σε νομοπαρασκευαστικές επιτροπές για την κατάρτιση σειράς θεσμικών νομοθετημάτων, όπως ιδίως του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και του Υπαλληλικού Κώδικα. Έχει διατελέσει μέλος της Κεντρικής Επιτροπής Κωδικοποίησης καθώς και νομοπαρασκευαστικών επιτροπών για την κατάρτιση νομοθετημάτων σε επιμέρους κλάδους του δημοσίου δίκαιου (ενδεικτικά: ισχύουσα νομοθεσία περί προμηθειών και υπηρεσιών π.δ. 59 και 60/2007 - ενσωμάτωση των Οδηγιών 2004/17 και 2004/18 ΕΚ, νομοθεσία περί συστάσεως και λειτουργίας των Διαχειριστικών Αρχών του Γ' Κ.Π.Σ., νομοθεσία περί επικοινωνίας του πολίτη με ηλεκτρονικά μέσα, σχέδιο νόμου περί τηλεπικοινωνιών, συμμετοχή σε σχετικές επιτροπές της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών / Γενική Γραμματεία Επικοινωνιών). Σήμερα είναι μέλος της Κεντρικής Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής.

Εδώ και επτά (7) έτη διευθύνει το περιοδικό «Θεωρία και Πράξη Διοικητικού Δικαίου».

Από το 1986 δικηγορεί ως μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών. Η ενασχόληση του έχει ως αντικείμενο το δημόσιο και ιδίως το διοικητικό δίκαιο τόσο σε εξωδικαστικό όσο και σε δικαστικό επίπεδο.

Πρόσφατες Δημοσιεύσεις

- Εισηγήσεις Διοικητικού Δικαίου, 2^η εκδ., εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2015.
- Λεξικό Νομικής Ορολογίας, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2014.

- Εισηγήσεις Διοικητικού Δικονομικού Δικαίου, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2014.
- Διαγράμματα Διοικητικού Δικαίου, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2013.
- Διαγράμματα Διοικητικού Δικονομικού Δικαίου, 2^η εκδ., εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2013.
- Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (κατ' άρθρον ερμηνεία), εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2012.

13. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

- Ακαδημίας Αθηνών (Μέγαρο Ακαδημίας Αθηνών, Πανεπιστημίου 28)
τηλ. 210-3643067, 210-3600207 & 210-3600209
- Βουλής των Ελλήνων (Κεντρικό κτήριο Βουλής, Βασ. Σοφίας 2)
τηλ. 210-3707227, 210-3707404 & 210-3707225
- Βρετανικού Συμβουλίου (Πλ. Φιλικής Εταιρείας 17 - Κολωνάκι)
τηλ. 210-3692324
- Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας (Μεσογείων 14-18)
τηλ. 210-7710770
- Γεννάδειος (Σουηδίας 61) τηλ. 210-7210536
- Εθνική (Πανεπιστημίου 32) τηλ. 210-3382601
- Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος (Πειραιώς 46 & Επονιτών)
τηλ. 210-4852313-5 & 210-4852347-9
- Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Πειραιώς 211)
τηλ. 210-3496299-300
- Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης (Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών) (Βασ. Κωνσταντίνου 48)
τηλ. 210-7273710
- Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (Μεσογείων 14-18)
τηλ. 210-7491604
- ΕΛΙΑΜΕΠ (Βασ. Σοφίας 49) τηλ. 210-7257123
- Ελληνοαμερικανικής Ένωσης (Μασσαλίας 22) τηλ. 210-3680044 & 46
- Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Αντιπροσωπείας στην Ελλάδα) (Βασ. Σοφίας 2)
τηλ. 210-7272100
- Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ) (Αμερικής 11)
τηλ. 210-3628911
- Μπενάκειος (υπάγεται στη Βιβλιοθήκη της Βουλής) (Ανθίμου Γαζή 2) προσωρινά στεγάζεται
στην Λένορμαν 218, τηλ. 210-5102603-4
- Οκταβίου Μερλιέ (Γαλλικού Ινστιτούτου) (Σίνα 31)
τηλ. 210-3398650
- Τραπεζης της Ελλάδος (Πανεπιστημίου 21)
τηλ. 210-3202446, 210-3202522 & 210-3203216
- Αναγνωστηρίων Πανεπιστημιακής Λέσχης (Ιπποκράτους 15 - 2ος όροφος)
τηλ. 210-3688246-7

14. ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΓΙΑ **ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ**

Οι φοιτητές, για να ενημερώνονται για όλα τα θέματα που τους ενδιαφέρουν, θα πρέπει να παρακολουθούν τον δικτυακό τόπο του Τμήματος στην διεύθυνση:

<http://www.pspa.uoa.gr>.

Ακαδημαϊκή Ταυτότητα και ΠΑΣΟ

Από το Υ.ΠΟ.ΠΑΙ.Θ. λειτουργεί κεντρικό πληροφοριακό σύστημα για την έκδοση ακαδημαϊκής ταυτότητας που θα πρέπει να προμηθευτούν όλοι οι φοιτητές.

Η ακαδημαϊκή ταυτότητα χρησιμοποιείται και σαν Δελτίο Φοιτητικού Εισιτηρίου (ΠΑΣΟ). Ισχύ φοιτητικού εισιτηρίου έχουν μόνον οι ταυτότητες των φοιτητών που δεν είναι ήδη κάτοχοι πτυχίου άλλου Πανεπιστημίου ή ΤΕΙ.

Η αίτηση απόκτησης της νέας ακαδημαϊκής ταυτότητας υποβάλλεται ηλεκτρονικά στην διεύθυνση <http://academicid.minedu.gov.gr>

Για την υποβολή αίτησης οι φοιτητές θα πρέπει να διαθέτουν λογαριασμό πρόσβασης (username και password) στις δικτυακές υπηρεσίες του Πανεπιστημίου (βλ. παρακάτω).

Πλατφόρμα "My-studies " (<https://my-studies.uoa.gr>)

Ο δικτυακός αυτός τόπος παρέχει υπηρεσίες σχετικές με φοιτητικά θέματα. Μ έ σ ω τ ω ν σελίδων του οι φοιτητές έχουν πρόσβαση:

- (α) Στο Πρόγραμμα Σπουδών
- (β) Στην βαθμολογία τους
- (γ) Υποβάλουντην δήλωση μαθημάτων τους για κάθε εξεταστική περίοδο εκτός της εξεταστικής Σεπτεμβρίου (επαναληπτική)

Πρόσβαση στην πλατφόρμα έχουν μόνο οι ενεργοί χρήστες τωνφοιτητικών δικτυακών υπηρεσιών του Ε.Κ.Π.Α. με χρήση των προσωπικών τους κωδικών πρόσβασης (username και password)

Η γραμματεία του Τμήματος συνεργάζεται με τα ΚΕΠ για την έκδοση και την αποστολή δικαιολογητικών

Λογαριασμός πρόσβασης (Username και Password) στις δικτυακές υπηρεσίες του Πανεπιστημίου

Για την απόκτηση προσωπικών κωδικών πρόσβασης (username και password) στις δικτυακές υπηρεσίες του Πανεπιστημίου θα πρέπει να συμπληρωθεί φόρμα «Αίτηση Νέου Λογαριασμού» στην σελίδα [:http://webadm.uoa.gr](http://webadm.uoa.gr), ακολουθώντας προσεκτικά τις οδηγίες.

ΠΡΟΣΟΧΗ:

Οικωδικοί, που θα αποκτήσετε, θα σας είναι απαραίτητοι καθ' όλη την διάρκεια των σπουδών σας και δεν πρέπει να ξεχαστούν. Φροντίστε για την ασφαλή φύλαξη ή απομνημόνευσή τους.

«η-Τάξη»: Πλατφόρμα Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης

Η πλατφόρμα «η-Τάξη Ε.Κ.Π.Α.» αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης ηλεκτρονικών μαθημάτων. Στηρίζεται σε λογισμικό ανοικτού κώδικα και υποστηρίζει την υπηρεσία Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης του Πανεπιστημίου χωρίς περιορισμούς και δεσμεύσεις. Η πρόσβαση στην υπηρεσία γίνεται με την χρήση ενός απλού φυλλομετρητή (webbrowser) χωρίς να απαιτούνται εξειδικευμένες τεχνικές γνώσεις.

Εργαστήρια Πληροφορικής

Το Τμήμα διαθέτει εργαστήρια πληροφορικής για ελεύθερη χρήση από τους φοιτητές, στελεχωμένο από έμπειρο προσωπικό, ικανό να τους βοηθήσει στο ακαδημαϊκό τους έργο.

Τεχνικός Εξοπλισμός Αίθουσών Τμήματος

Τον Δεκέμβριο του 2015 το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών μέσω του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Αττικής 2007-2013 (ΕΣΠΑ 2007-2013) και στο πλαίσιο υλοποίησης της Πράξης «Προμήθεια Εργαστηριακού και τεχνολογικού εξοπλισμού Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών» με κωδικό MIS 360207, Άξονας προτεραιότητας 2 «Αειφόρος Ανάπτυξη και Βελτίωση Ποιότητας Ζωής» αναβάθμισε τον εξοπλισμό των Τμημάτων και των σχολών του, με σκοπό την κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών, των προπτυχιακών φοιτητών του.

Η αναβάθμιση για το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης αφορούσε την προμήθεια του κάτωθι εξοπλισμού:

4. Επτά (7) διαδραστικών πινάκων
5. Εννέα (9) βιντεοπροβολέων
6. Δύο (2) οθονών τηλεόρασης 42 ιντσών
7. Δύο (2) οθονών τηλεόρασης 32 ιντσών
8. Επτά (7) οθονών τηλεόρασης 22 ιντσών
9. Μίας (1) σταθερής βιντεοκάμερας
10. Τεσσάρων (4) φορητών βιντεοκαμερών

Ο εξοπλισμός αυτός εγκαταστάθηκε α) στις αίθουσες διδασκαλίας του Τμήματος στα κτήρια της Θεμιστοκλέους 6 και της Αιόλου 42-44, β) στα εργαστήρια «Πολιτικής Επικοινωνίας και Μέσων Πληροφόρησης» και «Μελέτης της Μετανάστευσης και Διασποράς», καθώς και στον χώρο υπολογιστών των ΑΜΕΑ και λοιπών χρηστών της Βιβλιοθήκης του Τμήματος, αλλά και στα δύο εργαστήρια υπολογιστών του Τμήματος στα κτήρια της Θεμιστοκλέους 6 και της Αιόλου 42-44.

Εξαίρεση αποτελούν οι φορητές βιντεοκάμερες που φυλάσσονται στο Τμήμα με μέριμνα ορισμένων διδασκόντων και μελών του διοικητικού προσωπικού, ώστε να είναι εφικτός ο δανεισμός τους σε φοιτητές του Τμήματος, που διεξάγουν συνεντεύξεις, στο πλαίσιο σχετικών μαθημάτων που παρακολουθούν.

Η συγκεκριμένη προμήθεια αποτέλεσε σημαντική προστιθέμενη αξία για το Τμήμα αναβαθμίζοντας σημαντικά και ουσιαστικά το Πρόγραμμα σπουδών του, βελτιώνοντας την Ποιότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Τονίζεται ότι λόγω της φύσης του γνωστικού

αντικειμένου που θεραπεύεται στο Τμήμα και του συνδυασμού θεωρητικής εμβάθυνσης και πρακτικής προσέγγισης ο εξοπλισμός αποτελεί σημαντικό στοιχείο κάλυψης των ολοένα αυξανόμενων εκπαιδευτικών αναγκών αλλά και διάχυσης και προβολής των επιστημονικών αποτελεσμάτων του.

Ο εξοπλισμός χρησιμοποιείται σε σχεδόν 40 απ' τα περίπου 100 μαθήματα του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών, που διδάσκονται στις προαναφερθείσες αίθουσες διδασκαλίας του Τμήματος ή τους σχετικούς εργαστηριακούς χώρους, ενδεικτικά αναφέροντας τα μαθήματα:

- 42949 - Ειδικά Θέματα Μεθοδολογίας και 42698 - Πληροφοριακά Συστήματα και Βάσεις Κοινωνικών Δεδομένων, στα οποία γίνεται χρήση του εξοπλισμού που εγκαταστάθηκε στα εργαστήρια υπολογιστών,
- 42689 - Μετανάστευση και Μειονότητες στην Ευρώπη και 42540Γ - Πολιτική Επικοινωνία, στα οποία γίνεται χρήση του εξοπλισμού που εγκαταστάθηκε στα αντίστοιχα εργαστήρια του Τμήματος και
- 42959 - Πολιτική Ιστορία και Προφορική Ιστορία, στο πλαίσιο του οποίου γίνεται χρήση απ' τους φοιτητές των φορητών καμερών που προμηθεύτηκε το Τμήμα.

«Εύδοξος»: Ηλεκτρονική Υπηρεσία Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Συγγραμμάτων (<http://eudoxus.gr>)

Πρόκειται για υπηρεσία άμεσης και ολοκληρωμένης παροχής των συγγραμμάτων στους φοιτητές των Πανεπιστημίων και των ΤΕΙ της επικράτειας. Η διαδικασία είναι πλήρως αυτοματοποιημένη και προσφέρει:

- (α) Πλήρη ενημέρωση στους φοιτητές για τα παρεχόμενα συγγράμματα σε κάθε μάθημα
- (β) Δυνατότητα άμεσης παραλαβής των συγγραμμάτων και
- (γ) Αποτελεσματικούς μηχανισμούς για την ταχεία αποζημίωση των εκδοτών και για την αποτροπή της καταχρηστικής εκμετάλλευσης των δημόσιων πόρων.

Πρόσβαση και σε αυτή την υπηρεσία έχουν μόνο οι ενεργοί χρήστες των φοιτητικών δικτυακών υπηρεσιών του Ε.Κ.Π.Α.

Φοιτητική Μέριμνα
Πανεπιστημίου Αθηνών

- Επωφεληθείτε της φοιτητικής σας ιδιότητας και βελτιώστε τις ξένες γλώσσες σας ή σπουδάστε και άλλες στο Τμήμα ξένων γλωσσών του Πανεπιστημίου Αθηνών
- Αναζητήστε πληροφορίες για την ιατροφαρμακευτική σας περίθαλψη, την στέγαση και την σίτισή σας
- Αθληθείτε στις εγκαταστάσεις του Πανεπιστημίου Αθηνών, σε ομαδικά ή ατομικά αθλήματα
- Αναπτύξτε δεξιότητες ή καλλιεργήστε το πνεύμα σας μέσω θεατρικών, μουσικών και άλλων καλλιτεχνικών σπουδών, παράλληλα με τις ακαδημαϊκές σας σπουδές

Επίσης το Τμήμα σας προτρέπει να ενδιαφερθείτε για:

- Τον Σύμβουλο σπουδών σας.
- Το Πρόγραμμα Erasmus
- Τη συμμετοχή σας στις ασκήσεις προσομοίωσης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Για την λήψη πτυχίου οι φοιτητές οφείλουν να εξετασθούν επιτυχώς σε **16** μαθήματα κορμού (ΚΡ), **4** επιλογές κορμού (ΕΠΚ - εκ των οποίων η μία θα πρέπει να είναι της κατεύθυνσης που θα επιλέξουν), **8** υποχρεωτικά κατεύθυνσης (ΚΑ/ΚΓ/ΚΔ.ΥΠΟ), **4** ειδικές επιλογές (ΚΑ/ΚΓ/ΚΔ.ΕΙΔ) και **8** ελεύθερες επιλογές (ΕΕ).

**ΑΦΟΡΑ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΕΙΣΗΧΘΗΣΑΝ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ
ΑΠΟ ΤΟ 2005-2006 ΚΑΙ ΜΕΤΑ**

Α' Κύκλος

ΚΟΡΜΟΣ 16

ΚΩΔ.	ΒΑΘΜΟΣ
501	
502	
511Α	
523	
527Α	

499Β	
505	
529Β	
539Β	
902	

521	
540Γ	
541	
850Γ	
901Γ	

543Δ ΚΟΡΜΟΥ+4 ΕΠΙΛ. ΚΟΡΜΟΥ

(το 1 να είναι της κατεύθυνσης)

543Δ	
495Δ	
496Δ	
497Δ	
498Δ	
500	
528Δ	
533	
538Δ	
544Γ	

ΥΠΟΧΡΕΩΤ. ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ 8

ΚΩΔ.	ΒΑΘΜΟΣ
531	
810	
582Σ	
602	
532	
712	
601	
714	

ΕΙΔ.ΕΠΙΛΟΓΗΣ 2 ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ

ΚΩΔ.	ΒΑΘΜΟΣ

ΕΙΔ.ΕΠΙΛΟΓΗΣ 2 ΕΑΡΙΝΟΥ

ΚΩΔ.	ΒΑΘΜΟΣ

ΕΛΕΥΘ.ΕΠΙΛΟΓΕΣ 8

ΚΩΔ.	ΒΑΘΜΟΣ

[Πληκτρολογήστε κείμενο]

Γ' Κύκλος

ΚΟΡΜΟΣ 16

ΚΩΔ.	ΒΑΘΜΟΣ
501	
502	
511Α	
523	
527Α	

499Β	
505	
529Β	
539Β	
902	

521	
540Γ	
541	
850Γ	
901Γ	

543Δ ΥΠΟΧΡ. + 4 ΕΠΙΛ. ΚΟΡΜΟΥ

(το 1 να είναι της κατεύθυνσης)

543Δ	
495Δ	
496Δ	
497Δ	
498Δ	
500	
528Δ	
533	
538Δ	
544Γ	

ΥΠΟΧΡΕΩΤ. ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ 8

ΚΩΔ.	ΒΑΘΜΟΣ
565Ε	
567Ε	
603Ν	
833	
750	
856	
857	
862	

ΕΙΔ.ΕΠΙΛΟΓΗΣ 2 ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ

ΚΩΔ.	ΒΑΘΜΟΣ

ΕΙΔ.ΕΠΙΛΟΓΗΣ 2 ΕΑΡΙΝΟΥ

ΚΩΔ.	ΒΑΘΜΟΣ

ΕΛΕΥΘ.ΕΠΙΛΟΓΕΣ 8

ΚΩΔ.	ΒΑΘΜΟΣ

Δ' Κύκλος

ΚΟΡΜΟΣ 16

ΚΩΔ.	ΒΑΘΜΟΣ
501	
502	
511Α	
523	
527Α	

499Β	
505	
529Β	
539Β	
902	

521	
540Γ	
541	
850Γ	
901Γ	

543Δ ΥΠΟΧΡ. + 4 ΕΠΙΛ. ΚΟΡΜΟΥ

(το 1 να είναι της κατεύθυνσης)

543Δ	
495Δ	
496Δ	
497Δ	
498Δ	
500	
528Δ	
533	
538Δ	
544Γ	

ΥΠΟΧΡΕΩΤ. ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ 8

ΚΩΔ.	ΒΑΘΜΟΣ
557Ε	
586	
584	
587	
080	
859	
814	
858	

ΕΙΔ.ΕΠΙΛΟΓΗΣ 2 ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ

ΚΩΔ.	ΒΑΘΜΟΣ

ΕΙΔ.ΕΠΙΛΟΓΗΣ 2 ΕΑΡΙΝΟΥ

ΚΩΔ.	ΒΑΘΜΟΣ

ΕΛΕΥΘ.ΕΠΙΛΟΓΕΣ 8

ΚΩΔ.	ΒΑΘΜΟΣ

